Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Udgiven ved Thom. Rud. Thiele.
Titel | Title:	Moralsk-historisk Læsebog især for Ungdommen, saavel paa Landet som i Stæderne
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kiøbenhavn : forlagt og trykt af Joh. Rud. Thiele, 1801
Fysiske størrelse | Physical extent:	xiv, 306 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

15,- 233.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130022958373

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Moralsk-historisk

Læsebog

især

for Ungdommen,

saavel paa Landet som i Stæderne.

Udgiven

ved

Thom. Rud. Thiele.

Kiøbenhavn, 1801.

Forlagt og trykt af Joh. Rud. Thiele.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Deres Excellence Høivelbaarne

Hr. Ernst Henrich Græve af Schimmelmann,

Ridder af Elephanten, Stats- Finants- og Commerce-Minister, Geheimeraad, Kammerherre ꝛc.

underdanigst

tilegnet.

Forerindring.

Hensigten med denne lille Bog fremlyser allerede af dens Titel. Den skal nemlig befordre Kundskab om Pligt og Moralitæt, ikke blot hos Ungdommen, men og hos Ældre; ikke blot hos Almuen paa Landet, men og i Stæderne. Enhver af de samlede Smaahistorier sigter til huuslig Dyds Udbredelse. Og huuslig Dyd er Grundvolden til al Dyd. Saaledes som Barnet eller den noget Ældre lærer at forholde sig imod Forældre, Lærere, Søskende og Tjenestetyende, saaledes forholder og han eller hun sig siden imod Andre. Er den Unge i sin huuslige Kreds vant til Sædelighed og Dyd, vil og dette yttre sig i enhver anden Forbindelse i Livet.

Maaden, paa hvilken denne Bog udbreder og befordrer Sædelighed og Dyd, skeer ved Exempler, og det ved Exempler af den virkelige Verden, ikke ved opdigtede, som vel af smaae Børn kunne læses med

ret god Nytte, men hos de Ældre ganske forfejle deres Hensigt. Ynglingen altsaa, som man giver denne Bog i Hænder, vil blive bekjendt med mange Mennesker og Begivenheder, og vil ufrivillig bringes paa den Tanke: Saaledes bør og Du handle imod dine Forældre, Lærere, Søskende; ɔc. og saaledes tør Du ikke forholde Dig imod dem!

At jeg nu og da noget vidtløftigere har fremsat de skadelige Følger af et usædeligt Forhold, og især gjort opmærksom derpaa, vil man, som jeg haaber, ikke anse som et Anstød imod den rene Moral. Thi den første Dydelære kan dog nok ikke være andet end Klogskabslære. Ligesom Vejen til Sandhed gaaer igjennem mangfoldige Fordomme og Vildfarelser; saaledes løber og Banen, ad hvilken man naaer til praktisk god Villie, igjennem Sandselighed og Egenkjerlighed. Imidlertid mangler det i denne Samling ikke paa Exempler, som anbefale en uegennyttig Dyd; og til sammes Befordring tjener og allerede den ofte brugte bibelske Autoritæt.

Endelig kan og bør denne moralske Læsebog være en Forberedelse til den egentlige Religionsunderviisning; og at en saadan Vejledning kunne bidrage dertil, derom er vel ingen Tvivl. Ved Tilskyndelsen af den moralske Følelse frembringes og forstærkes Nødvendigheden af Troen paa en Gud, og ved Berigtigelsen og Udvidelsen af Kundskaben om

der,

det, som er ret, godt og ædelt, meddeles Materialier til et værdigt og ophøjet Begreb om Gud; Troen paa et viist, algodt og retfærdigt Forsyn vækkes og stadfæstes ved Skildringen af de fremtrædende Personers Skjebne, og foranlediger det Ønske, at der maa gives en tilkommende Gjengiældelsestilstand. Uden moralsk Forberedelse forsøger man forgjeves, at bibringe Ungdommen egentlige Religionsbegreber; den vil ellers tale om Religionen, uden at tænke noget derved.

Gode, unge Mennesker, til hvilke jeg først og fornemmelig anbefaler denne min Bog, I ville i denne Samling finde mange Exempler paa gode og onde Mennesker.

Exemplerne paa de onde Mennesker skulle tjene Eder til Advarsel. I ville deraf see, hvorledes Mennesket, naar han engang forlader Gud og overgiver sig til Synden, Tid efter anden falder alt dybere, og ligesom henrives fra een Synd til en anden. Det vil bestyrke Eder i det Forsæt, at I eders hele Liv ville beholde Gud for Øjne og i Hjertet, og omhyggeligen vogte Eder for den første forsætlige Synd.

Exemplerne paa de onde Mennesker, som I finde her, kunne og tjene Eder dertil, at I deraf kunne see, hvor forunderlig Gud ofte bringer Menneskenes skjulte Misgjerninger for Dagen. Ingen Synder kan altsaa være vis paa, at hans Forbrydelse vil blive

skjult. Det vil styrke Eder i det Forsæt, altid, endog i Lyndom, at tænke paa den alvidende Gud, og vandre hellig og ustraffelig for ham.

Exemplerne paa de gode Mennesker, som I finde her, fremstilles for Eder til Efterlignelse. Naar I her læse, hvorledes de Personer, om hvilke jeg fortæller Eder, have frygtet Gud, fæstet deres Haab til ham, og taalmodigen baaret deres Tilskikkelser; hvorledes de have elsket deres Medmennesker, givet Enhver Sit, og troligen tjent og hjulpet Næsten; hvormange der af Lydighed mod Gud og af Menneskekjerlighed have opoffret deres egen Fordeel, ja saagar deres eget Liv — naar I læse alt dette, saa bør det jo tilskynde og opmuntre Eder, at I beflitte Eder paa, at handle ligesaa retskaffent, ligesaa ivrigen i det Gode, og at blive hine fromme Mennesker lige.

I ville af disse Exempler tydeligen see, hvorledes de dydige Mennesker ofte forunderlig beskyttes af Gud, og allerede her i Verden herligen lønnes! Deraf kunne I slutte, hvilket Velbehag Gud har i de Mennesker, som ere fromme og redelige af Hjertet. Beflitter Eder derfor, ogsaa at leve saaledes, at I kunne behage eders gode himmelske Fader.

Men I ville og her finde mange Exempler paa gode Mennesker, som ikke ere blevne lønnede for deres Dyd i denne Verden, og som alligevel gjerne have gjort Godt, og opfyldt deres Pligter,

uden

uden derved at tænke paa Lønnen eller paa deres egen Fordeel. Og det bør lære Eder, at vi ved det Gode, vi gjøre, ikke bør være egennyttige eller have Hensyn til Belønningen.

Den, som kuns gjør Godt for sin egen Fordeels Skyld, elsker ikke det Gode, men kuns sig selv; og er ingen sand Christen.

Ville vi være Christne, maae vi opfylde vore Pligter, om det end ingen Fordeel tilfører os. Vi skulle gjøre det Gode, fordi det er godt, og ikke for Lønnens Skyld. Egentlig kunne vi heller ingen Løn forlange af Gud, naar vi opfylde vore Pligter; thi naar vi have gjort Alt, hvad os var befalet, maae vi alligevel sige: **Vi ere unyttige Tjenere, vi have kuns gjort: hvad vi vare pligtige at gjøre.** Dog vil Lønnen sikkerlig ikke til sin Tid udeblive.

Kilderne, hvoraf denne Samling er udflydt, ere fornemmelig: **J. C. Welands** Sittenlehre durch Beyspielen; Nahrung für Geist und Herz; **G. F. Kirsch's** Unterhaltungen für Christen aus allen Ständen; Sammes Erholungen nach ernsthaften Stunden; **Snells** Sittenlehre für Bürger und Landleute; Samlungen schöner Handlungen (von **Musæus**); **Wagnitz** Moral in Beyspielen.

Mit Ønske er, at denne liden Samling maa **gavne**: anden Løn, anden Betaling faaer

jeg ikke, søger jeg ikke for mit ufortrødne Arbejde. Med al Erkjendtlighed og Ungdoms-Beskedenhed modtager jeg de til Bogens Forbedring allene sigtende Rettelser og Erindringer, som en redeligsindet, upartisk Bedømmer engang maatte behage at fremsætte. De skulle sikkerlig afbenyttes ved et forventende andet Oplag.

Kiøbenhavn, i Maj 1801.

Forfatteren.

Indhold.

1. En christelig Menneskeven . . Side 1
2. En brav Deserteur 10
3. Taknemmelighedes Mindesmærke . . 12
4. Et mærkeligt Exempel paa Ondskabs Gjengjældelse 17
5. En retfærdig General 23
6. Slemme Vaners Magt 23
7. Ædel Handling af en gemeen Soldat . 35
8. Ærlighed i Ulykken 37
9. Det er en stor Lykke, at have sunde Lemmer 38
10. En god Prins 41
11. Sand Menneskekjerlighed er langtfra Egennytte 41
12. Begiær ikke fremmet Gods . . 42
13. Tilfredshed er Rigdom nok . . 44
14. En barmhjertig Samaritan . . 46
15. Overalt finder man gode Mennesker . 48
16. Gruesomhed imod Dyrene . . 50
17. Den, som graver Graven for andre, falder selv i den 54
18. Falsk Christendom 56
19. Middel til bestandig Tilfredshed . 56
20. Fejl bør man igjen rette, saameget som mueligt 58
21. Barnlig Kjerlighed 59
22. Taknemmelighed imod Forsynet . 61
23. Hvor daarligt, at stole paa sin Sikkerhed 64
24. En ond Samvittighed lader ingen døe rolig 65
25. Vanen i Ungdommen bliver Tilbøjeligheden i den ældre Alder . . . 66

26. Sparsomhed . . . . Side 68
27. En ærlig Pige 69
28. Gior Ret, og forlad Dig paa Gud . 70
29. Gjerrighed er en Rod til alt Ondt . 74
30. Barmhjertighed 76
31. Giorer dem Godt, som fornærme Eder . 78
32. Løfter bør man holde . . . 80
33. Man bør ikke giøre Godt for Ærens Skyld 82
34. Jørgen og hans Brud . . . 83
35. En ærlig Skyldner . . . 90
36. En god Søn 92
37. Exempel paa oprigtig Kjerlighed i Ægtestanden 93
38. Har Du fejlet, da negt det ikke . 94
39. En Hedning, som elsker sin Fader høiere, end sig selv 96
40. Værer barmhjertige, ligesom eders Fader er barmhjertig 97
41. Du skal ikke vidne falsk . . 99
42. Gjengiældelsesret . . . 101
43. Det ene Menneske bør ikke foragte det andet 103
44. Broderkjerlighed . . . 104
45. Uretfærdigheds aabenbare Straf . 105
46. En ærlig Bonde og en taknemmelig Jøde 106
47. Skjult Ondskab kommer ofte underlig for Dagen 111
48. En tro Søn 114
49. Den brave sorte Mand . . 116
50. Flye Fristelser 118
51. En tro Datter 119
52. Gud veed Midler til at aabenbare Ondskaben, og redde Uskyldigheden . . 121
53. En velgiørende Grævc . . 123
54. En ærlig Tiggerdreng . . 125
55. Man bør ikke giøre Godt af Egennytte 126
56. Gud allene Æren . . . 129

57. De stakkels Gamle . . Side 131
58. En ærlig Gjendøber . . . 140
59. Man bør gjerne gjøre Godt i Løndom 141
60. En retskaffen Tjenestepige . . 146
61. En Tyv skal røbe sig selv, og bringe Uskyldigheden for Dagen . . . 147
62. Hvad Gud gjør, er velgjort . . 151
63. Den forbedrede Forbryder . . . 152
64. En ærlig Jøde 154
65. Et tabt og igjenfundet Barn . . 155
66. Naar en god Gjerning skal lønnes, maa alting underlig føje sig . . . 158
67. En tro Undersaat redder sin Monarks Liv 159
68. De to Gjerrige 160
69. En tro Ven 162
70. Stoltheds Straf 165
71. Et Forsyn styrer Alt . . . 167
72. En brav Søemand . . . 183
73. En tro Fader 186
74. En ærlig Snedker . . . 187
75. En sand Menneskeven . . . 188
76. Taalmodighed overvinder Alt . . 191
77. En Morders forunderlige Opdagelse . 192
78. En Hjelper i Nøden . . . 194
79. Samvittigheden dømmer upartisk . 196
80. Menneskekjerlighed . . . 199
81. Højmodig Handling . . . 204
82. En tro Page 205
83. Hjelp den Nødlidende 206
84. Hvad dog en ond Samvittighed kan gjøre 207
85. Hvor skiønt, naar Søskende elske hinanden 209
86. En højmodig Røver . . . 210
87. En skiændig Søn 211
88. Ædel Handling af et Menneske, som mange ansee for uærligt 213
89. Sjelden Højmodighed . . . 215
90. De brave Borgere af Calais . . 216

91. Spillesyge forleder til de største Forbrydelser . . . . Side 223
92. Sand Ædelmodighed . . . 227
93. Gud tænkde at gisre det godt . . 230
94. En brav fransk Grenadeer . . . 239
95. En tro Handelsbetjent . . . 241
96. Mærkeligt Exempel paa Taknemmelighed 242
97. Forstedyd og Forstehsjhed . . 244
98. En oprigtig Brud . . . 250
99. Giv enhver Sit . . . 251
100. Gjerrighed forleder til de største Daarskaber 252
101. En Historie til Advarsel for det fjerde Buds Overtrædere . . . 254
102. Hvo der gjerne hjelper Andre, finder og igjen en Hjelper i Nsden . . 260
103. En fattig Kones Ærlighed og hastige Død 262
104. Det er stor Synd, at lade Børn allene uden Opsyn 264
105. En velgisrende Læge . . . 266
106. Gjerrighed straffer sig selv . . 266
107. En godgisrende Officier . . 267
108. Et liderligt Levnet fsrer til Fortvivlelse 268
109. Den tro Thomas . . . 270
110. En retfærdig Regent . . . 282
111. En god Kosak 284
112. En Morder opdages tit ved ringe Omstændigheder 286
113. En brav Kulsvier og hans Kone . 292
114. En Officier, som af Kjerlighed til sin Kone udsver Barmhjertighed . . 295
115. En roesværdig Gnier . . . 297
116. En ærlig Hyrde 298
117. En god Son redder sin Fader . . 300
118. Taknemmelighed imod Velgisrere . 303
119. Modermorderen 304
120. Retskaffenhed 306

1. En christelig Menneskeven.

Den fortræffelige Prins Maximilian Julius Leopold, Hertug af Brunsvig, som den 27de April 1785 fandt sin Grav i Oderen ved Frankfurt, var en af de største og meest virksomme Menneskevenner. Han besad et meget ædelt og blødt Hjerte, som stod aabent for ethvert heldbringende Indtryk, enhver nyttig Sandhed, enhver skiøn Dyd, og som kun var tillukt for Daarskaber og Laster. Allerede hans første Lærere havde faaet den viise Befaling af hans ærværdige Forældre, ved enhver Lejlighed at indprente ham Høiagtelse for Religionen, og giøre ham bekjendt med dens salige Lærdomme; og hans aabne Hjerte modtog saa villig, saa begiærlig deres Undervisning, at det lod til, som om Kundskaben om et høiere Væsen, om Midlerne til en sand Lykksalighed, var hans Yndlingsvidenskab.

Engang talde han med en af sine Lærere om en Præken, han havde hørt. "Det var en skiøn Præken, sagde han, og dog saae jeg, at nogle sladdrede, nogle saagar sov. Hvorledes kan man

skaddre eller sove under Prækenen? Jeg hører saa gjerne, naar en god Præst foredrager slige opbyggelige Sandheder. Hvad hielper alting Menneskét, naar han ikke er dydig, ikke from? Vel er jeg en Prins; men dog et Menneske, og Gud har ligeledes at byde over mig. Naar jeg ikke elsker ham, vil han heller ikke elske mig; og hvad kan jeg begynde paa i Verden, naar Gud forlader mig.„

Ved en anden Lejlighed sagde han: "Naar jeg bliver stor, vil jeg ret uddele mange Penge — saamange, jeg til alle Tider kan undvære, blandt fattige Folk. Det skaffer mig ret en stor Glæde, naar jeg giver en Fattig en Almisse; naar jeg seer, at han saa hjertelig glæder sig derover, og med Taarer takker mig derfor; men det seer jeg ikke gjerne, at man saa dybt ydmyger sig for mig. Dertil ere jo de Rige, de Fornemme, de Lykkelige i Verden, at de skulle antage sig de Ringe, de Fattige og Ulykkelige. Gud er endnu langt fornemmere end jeg; og han bekymrer sig dog om alle Mennesker, endog om de allerringeste.„

Da han engang saae en Soldat meget bedrøvet paa sin Post, spurgde han ham: "Hvad fejler ham, min Ven? Han seer jo saa sørgmodig ud! Er han ikke frisk? Jeg vil bede, at han maa blive afløst, og kan gaae hjem i sit Qvarteer.„ — Soldaten trak paa Skuldrene. — "Siig mig dog, hvad fejler ham? Vær ikke saa undseelig for mig. Jeg elsker Soldaten og alle Mennesker." — Naadigste Prins, svarede denne, jeg har ikke Mod til at sige Deres Durchlauchtighed det. — "Ikke Mod! Han

er

er Soldat, og har ikke Mod til at sige mig, hvad der fejler ham? Jeg forlader ham ikke før, jeg maa vide det. „— Naar De udtrykkelig befaler det — jeg har endnu ikke idag faaet noget at spise. — "O det gisr mig ondt! Hvorfor har han ikke sagt mig det før? Jeg er jo allerede engang før idag gaaen forbi ham. Kunde han ikke tiltale mig, klage sin Nød for mig? Der har han en Gylden. „— Naadigste Prins, jeg tør ikke tage den. — "Hvorfor ikke? Det er af mine Lommepenge, og jeg under ham den. Tag han den! En Soldat maa ikke sulte. Vilde han ikke modtage den, naar en Anden tilbød ham den?" — Jeg tager ikke Penge af nogen, naar jeg staaer paa min Post; jeg maatte befrygte, at min Officier saae det, og da vilde han troe, jeg havde tigget. Hellere vil jeg sulte. — "Det maa jeg lide! Men af mig kan han sikker tage den, jeg skal ikke sige det til nogen. „— Naar da Deres Durchlauchtighed vil være saa naadig; saa beder jeg allene om otte Skilling; imorgen er det igjen Lønningsdag. Nu vil jeg oven i Kiøbet give ham en Gylden til; og hvis han ikke tager det, bliver jeg vred. „— De er en allerkjereste Prins! For dem vilde jeg, naar det forlangtes, lade min sidste Blodsdraabe. — Soldaten modtog Pengene, og Prinsen iilde saa fornøjet fra ham, uden at oppebie hans Tak, som om det behageligste Tilfælde var mødt ham.

Stedse følde han Religionens kraftige og velgisrende Indtryk, og var sig dem bevidst med den meest sikkre og sødeste Beroligelse. Ofte, naar han ved disse følde sig opfordret til skiønne Hand-

linger, plejede han at sige ved sig selv: "Det har jeg allene min kjere Jerusalem at takke for.

Sin Mening om den menneskelige Sjel lagde han engang paa følgende Maade for Dagen imod den skarpsindige Lessing: — "Det vil nu blive Mode, at man tviler om Sjelens Udødelighed, og anseer dens Bedvarenhed efter Døden for en tom Grille, for en Drøm af Indbildningskraften; men mig skal denne Mode ikke henrive. Det strider altfor meget imod min Fornuft, at anse mig blot for et legemligt Væsen, mine Tanker, mine Følelser for blotte Virkninger af Materien, og tilskrive mit Legems mechaniske Indretning alt, som foregaaer i mig. Jeg kan slet ikke forestille mig det som rimeligt, at Gud, den vise, gode Gud, blot skulde have skabt Mennesket for dette Liv. Alt, hvad jeg veed om Gud, og selv bliver vaer hos Menneskene, modsiger denne Tanke, som jeg ei kan tænke uden Mishag. Jeg indseer heller ikke, hvorfor jeg skulde paatvinge mig en Mening, som saa ganske modsætter sig min hele Sjel. Jeg vil bestræbe mig for, at leve saaledes, at jeg ikke behøver at ønske, at dø for evig; at jeg meget mere med Glæde kan fortrøste mig ved Udødelighed og Lyksalighed efter Døden. — Ikke sandt, min kjere Lessing, De bifalder mig dog vel heri?„ — —

I Spise og Drikke iagttog denne fortræffelige Prins en ret efterlignelsesværdig Maadelighed; og var sparsom imod sig selv, for at være destomere rundgiven imod andre. Han skyede ikke alleneste alle Bekostninger, men unddrog sig end-

og

og enhver Bequemmelighed, for ved Sparsomhed destomere at sætte sig istand, til at blive de Fattiges Velgiører, og de Nødlidendes Hjelper. Han fornegtede Førsten i sine huuslige Udgivter, for i sin Menneskekjerlighed at kunne vise sig som Første. Til et bestemt Antal Fattige lod han maanedlig uddele en vis Sum af 166 Rigsdaler; og ligesaameget, og ofte mere, uddeelde han selv med egen milde Haand blandt Trængende, ved Lejligheder, som opfordrede hans let vakte Medynk. Han selv opsøgde nødlidende Familier og Mennesker, mod hvilke han kunde vise sig velgiørende; gav sig ofte, naar det lod sig giøre, slet ikke tilkjende for dem, og lindrede mange Elændiges Nød, uden at disse vidste, hvo der var deres højmodige Befrier. Han steeg saagar op til de ussleste Baaninger under Taget, for at forskaffe sig den salige Fryd, at befrie de Forfrosne for Kulde, og de Hungrige for Sult. Han vilde paa ingen Maade giøre Opsigt med sin Velgiørenhed, intet lydeligt Tak, ingen offentlig Lovtale fortjene sig; men ganske i Stilhed være en Engel blandt Mennesker. Mange Trængende modtoge derfor Almisser af ham, uden at vide, at de kom fra ham; hvorfore man heller ikke kan beregne Mængden af hans Velgjerninger. Saameget er imidlertid vist, at den var meget stor, saaledes som man først efter hans Død erfoer, at han hver Uge havde skjenket en halvfemtesindstyveaarig blind Kone to Gylden, som han ikke sendte, men selv i egen Person overleverede hende.

I hans 24de Aar blev han preussisk General, og Kongen af Preussen tildeelde ham et Regimente, ved hvilket han nu skulde være nærværende. Han afrejsde altsaa fra Brunsvig til Preussen den 9 Januar 1776. Iforvejen tog han personlig Afskeed med alle sine Venner og forrige Lærere. Hans Hovmester, som havde undervist og opdraget ham, og som han endnu bestandig ærede og elskede som en Ven, ledsagede ham paa denne Rejse.

Afrejsen skeede om Natten. I Begyndelsen hensad Prinsen i dybe Tanker, og talde intet. Hans Ven, som sad hos ham i Vognen, troede, at denne Taushed var en Virkning af Træthed eller Sorg, saasom Prinsen her maatte forlade Forældre og Beslægtede.

Efter nogle Timers Forløb begyndte Prinsen at tale, og fortælde nu sin Ven, med hvilke Tanker han i disse to Timer havde været sysselsat. Han udlod sig omtrent saaledes:

"Jeg har nu noje overvejet hos mig selv, om der er Nogen bleven tilbage i Brunsvig, som er bleven fornærmet af mig, eller kunde være misfornøjet med mig. Det er mig meget magtpaaliggende, ret at overveje dette; og, hvis De heri kan være mig behjelpelig, beviser De mig en sand Tjeneste. — Saaledes, som jeg nu er gaaen udaf min Faders Huus, vil jeg og, med Guds Hjelp, engang gaae udaf Verden. Begge Afrejser have meget Lignende med hinanden. Idetmindste ønsker jeg, at min Afrejse fra Verden maa ligne denne

min

min Afrejse fra Brunsvig, og at jeg heller ikke da maa efterlade mig noget Menneske fornærmet eller uforsonet. — Jeg vil da ligesaa rolig kunne giøre det vigtige Skridt i Evigheden, som jeg nu gaaer mit ny Kald for dette Liv imøde.„

Saaledes talde den fortræffelige Prins; og nu underholdt han sig endnu længe med sin Ven om Menneskekjerligheds og Tjenstfærdigheds skiønne Pligter. Under denne Samtale sagde han blandt andet følgende mærkværdige Ord:

„Jeg ønsker, at jeg ikke maa lade noget Menneske, som jeg kan hjelpe, uhjulpen. At hjelpe og tjene mine Medmennesker, er altid min største Glæde. Ja, den Tanke staaer stedse levende i min Sjel, at jeg dog engang maatte finde Lejlighed, til at redde et Menneskes Liv. Hidtil er ingen saadan Lejlighed forekommen mig, skiønt jeg altid inderlig ønskede den. Og troe mig, at jeg allerede forlængst har søgt den. — Vistnok hører der og Lykke til, naar man vil redde et Menneske. Men et saadant Forsøg mislykkes og kun sjelden. — Faa Mennesker har jeg lært at kjende, som kunne rose sig af denne Lykke; men sikkerlig ligger hos mange kun Skylden deri, at det manglede dem paa Lejlighed. — Hvor maa det glæde et Menneske, naar han er sig bevidst, at have reddet et andet Menneskes Liv! Hvormeget maa denne Erindring ved hans Bortgang fra Verden berolige hans Hjerte.„

Hartad paa hele Rejsen talde Prinsen herom, og erindrede sig mange Ulykkestilfælde, hvor-

ved Mennesker havde tilsat Livet; men beklagede derhos, at han aldrig havde været tilstede derved, og altsaa ikke havt Lejlighed, til at blive Forulykkedes Befrier. Og til Slutning blev han ved:

"Nødig vilde jeg døe, før jeg har opfyldt dette Ønske; men da gjerne!"

Denne Samtale var saa mærkværdig for hans Ven, at han, saasnart de kom til Potsdam, optegnede det vigtigste deraf, og henlagde det forseglet.

Ni Aar levede denne menneskekjerlige Prins i de preussiske Lande, og aflagde ogsaa her mange og skionne Prøver paa sin Menneskekjerlighed, blandt hvilke især dette fortjener at anføres, at han oprettede en stor Skole, hvori fattige Soldaterbørn nøde Klæder og fri Underviisning.

Den store Menneskekjerlighed, som besjelede ham, drev ham og omsider, til at lade sit Liv for sine Brødre. Dette skeede i Foraaret 1785. Han opholdt sig dengang med sit Regimente i Frankfurt an Oder. Efterat den dybe Snee pludselig optøede, vare alle Bække og Floder voxne til en skrækkelig Høide; især var Oderen stegen stærk over sine Bredder, og anrettede overalt stor Oversvømmelse og Skade. Mange Huse og Gaarde bleve bortrevne af Vandet; og mange Mennesker tilsatte Livet. Da vaagnede Begjærligheden hos den ædle Prins, efter at hjelpe de Nødlidende. Han gik udenfor Byen ned til Floden, han saae sig om, og overvejede, hvor Hjelp bedst gjordes behov; og han fandt snart, hvad han søgde; han saae Men-

ne-

neſker, ſom ſvævede i ſtørſte Fare, og ingen Hjelper havde. Det var Folk, ſom havde boet i ſmaae Huſe tætved Floden. Da Vandet ſaa haſtig voxde og kom i deres Huſe, kunde de ej længere undflye; de havde ingen anden Udvej, end at beſtige Tagene og høje Træer. Her ſadde de nu, paa alle Sider omgivne med Vand, i Storm og Slud, uden noget til Livets Ophold, i ſjenſynligſte Livsfare; de klagede og jamrede ſig, de raabde om Hjelp, men der var ingen, ſom vilde være deres Befrier. Nu viisde den fortræffelige Leopold, at hine Ord, han paa Rejſen havde talt til ſin Ven, vare komne fra Hjertet, og at han virkelig nærede det alvorlige Ønſke, at blive ſine Medmenneſkers Befrier. Thi næppe ſaae han Faren, hvori diſſe Ulykkelige ſvævede, førend han allerede gjorde alle Anſtalter, til at hjelpe dem. Han tog en liden Baad, begav ſig ſelv i den, ledſaget kun af tre Roerknægte, ſom han ved ſit Exempel indgydede Mod, og ſatte over den ſtormige Flod, for at udrive ſine nødlidende Medmenneſker af den nærforeſtaaende Dødsfare, og bringe dem til Land.

Men det var ikke Guds Villie, at han i denne Verden ſkulde nyde den Lykke, at ſee Menneſker, hvis Liv han havde reddet. Endnu, førend han naaede de Nødlidende, ſtødte Baaden an paa en Muur, og kantrede. De fire Perſoner, ſom ſadde deri, ſtyrtede i Vandet. Leopolds tre Følgeſvende bleve lykkeligen reddede af Vandet, og bleve i Live; kun den fortræffelige Prins ſelv tilſatte Livet i den rivende Strøm. Først efter lang forgiæves

Sognings, fandt man hans dyrebare afsjelede Legeme.

Hvo der har levet som denne Prins, og paa en saadan Maade opoffret sit Liv for sine Medmenneske; for ham er Døden ingen Ulykke, intet Tab, men en Velgjerning, en Vinding. Thi Døden fører ham til et bedre Liv, til Menneskenes Fader, som har befalet os, at elske vor Næste, som os selv, og som sikkerlig vil lønne en saadan Kjerlighedsgjerning.

2. En brav Deserteur.

En Deserteur er just ikke at rose, og fortjener Straf. Men følgende Historie giver os dog et Exempel paa et Menneske, som i en god Hensigt blev Deserteur.

En fattig Bonde i det Østerrigske saae sig bestedt i stor Nød. Han skulde udrede ti Rigsdaler til Amtmanden, eller og næste Dag forlade Huus og Hjem; og dog vidste han endnu ikke, hvorfra han skulde tage disse Penge.

Han havde to Sønner. Den ældste var Soldat. Denne henvendte sig til Amtmanden, og bad ham ydmyg og med Taarer, at han dog en kort Tid vilde have Taalmodighed med hans Fader. Men omsonst! Amtmanden vilde ikke. Han overvejede nu Sagen meget nøje, hvorledes han bedst kunde komme sin Fader til Hjelp. Omsider

sider kom han paa følgende besynderlige Indfald. Han vidste, at Kajseren havde kundgjort, at Enhver, som kunde opbringe en Deserteur, skulde erholde en Belønning af tolv Rigsdaler. Han besluttede nu, skrømtviis at desertere, og hans Broder skulde paagribe og opbringe ham. Denne vilde da erholde den lovede Belønning af tolv Rigsdaler, og hermed kunde de betale deres Faders Gield. Straffen, som var forbunden med denne Brøde, nemlig at løbe Spidsrod, vilde han siden med Taalmodighed udstaae.

Som sagt, saa skeet. Han aftaler med sin Broder, hvorledes man i alt skal forholde sig, og derpaa deserterer han. Broderen bringer ham tilbage, og modtager Pengene. Disse bringer han sin Fader: men denne vil paa ingen Maade imodtage dem, og siger, det er Blodpenge.

Deserteuren kommer imidlertid i Arrest. — Han havde til alle Tider opført sig vel, og desaarsag kan ingen begribe, hvorledes han nu var kommen paa de Tanker, at desertere. Ingen, uden Broderen, veed Aarsagen. Selv Forældrene bebrejdede ham, at han var løben bort. Ogsaa hans Officierer, som til alle Tider havde yndet ham, forlange reentud at ville vide Aarsagen, hvorfor han var deserteret? Men han siger den ikke. Han maa altsaa løbe Spidsrod. Han udstaaer taalmodigen denne Straf, og, efterat den er forbi, sukker han ved sig selv:

„Himlen skee Tak! nu er det forbi, og min Fader er reddet!“

Disse

Disse Ord hører en Anden, og siger dem til Kapitainen, som nu paa ny undersøger Sagen, og omsider bringer den hele Hemmelighed for Dagen.

Da Faderen erfoer dette, bad han Sønnen tusindegange om Forladelse, at han havde gjort ham saamange Bebrejdelser, og beklagede ham hjertelig, saasom han af Kjerlighed til ham havde udstaaet saamange Smærter. — Alle de øvrige Soldater roesde og ophøjede denne tro Søn for hans barnlige Kjerlighed. Men nu var han i Frygt og Angest for en ny Straf, saasom han paa en vis Maade havde bedraget Kajseren de tolv Rigsdaler fra.

Dog, han havde intet at befrygte. Thi da Kajser Joseph kom til Kundskab om denne Historie, blev han saa rørt derover, at han ikke allene tilgav Deserteuren sin Forseelse, men gjorde ham endog i samme Øjeblik til Fændrik, og skjenkede han oven i Kiøbet saamange Penge, som han behøvede, til at anskaffe sig alle Nødvendigheder til denne ny Plads.

---

3. Taknemmelighedς Mindesmærke.

I Aaret 1764 ophøjede vor gode Konges, Christian den syvendes Fader, Friderich den femte, en Deel af Gjentofte Sogn, under Navn af Bernstorff, til et Stamgods, og overdrog samme

til

til den daværende Minister, nu forlængst forevigede Grævc af dette Navn. Dette Gods bestaaer af de tre Bønderbyer Gjentofte, Vangede og Ordrup, som indeholde 42 hele Bøndergaarde, og ligger omtrent en Miil fra Kiøbenhavn paa Vejen til Fredensborg. Forfatningen i disse Bønderbyer var dengang yderst slet, og Fattigdommen blandt Almuen, uagtet de Fordele, deres Nærbeliggenhed ved Hovedstaden kunde forskaffe dem, ualmindelig stor. Kongen forbeholdt sig ikke destomindre alle Skatter og Afgivter, tilligemed en aarlig Afgivt af Hovmarkerne, som forholdsmæssig beregnedes efter de forrige Aaringers Indkomster; ja Grævcn af Bernstorff maatte endog paatage sig Extraskatten for de Fattige paa Godset og alle øvrige resterende Afgivter, lønne en Forvalter, og giøre adskillige Bekostninger, som giorde et anseeligt aarligt Tab høist sandsynligt.

Der vare desaarsag mange, som fraraadte Grævcn Modtagelsen af Godset under disse Omstændigheder og Betingelser, og som troede, at disse usle Bøndergaarde aldrig ville erholde nogen Værd, eller at Grævcn kunne haabe Erstatning for de anvendte Bekostninger. Hvad der endmere bestyrkede denne Mening, var og, at man just til samme Tid maatte bruge virkelige Tvangsmidler, for igjen at besætte to ledigblevne Bøndergaarde.

Grævcn vedblev imidlertid sin engang fattede Plan, at give et Exempel i Landhusholdningen: modtog Godset og begyndte dets Forbedring, som sikkerlig kostede ham en ikke ubetydelig Kapital.

Op-

Ophævelsen af de fælleds Marker var det første, som blev foretaget, og Opmaalingen og Uddelingen skeede saa fuldkommen og regelmæssig, som man endnu ikke finder det nogensteds i Danmark. Bønderne fik deres Jorder i ordentlige Figurer, samlede paa eet Sted, og som oftest bygtes deres Huse i Midten af deres Marker; en Indretning, hvis Fordeel man siden efter har erkjendt, og med Nytte paa mange Steder i Riget efterfulgt.

Efter denne Opmaaling og Afdeling bleve nu Gaardene den 1ste October 1767 lodviis uddeelte blandt Bønderne, og overdragne dem med fuldkommen fri Ejendomsret. De befriedes tiltige for al Hoverietjeneste, imod aarlig Erlæggelse af 15 Mark dansk for hver Tønde Hartkorn. Og Frihed og Ejendom viisde allerede snart sin velgiørende Indflydelse. Flid, Arbejdsomhed, ordentlig Huusholdning, og den deraf oprindende Overflødighed tiltog bestandig, og allerede i lang Tid vidste man ikke mere af Restanser i Skatter og Afgifter hos Bønderne her paa Godset. Og siden den Tid har det Indbringende af disse Bøndergaarde meget anseelig formeret sig; thi allerede leverer dette Gods, endog efter de billigste Priser at regne, for mere end tyvetusinde Rigsdaler Produkter mere end tilforn. Og foruden denne Fordeel, som Bønderne aarligen have havt og aarligen kunne vente sig, har dog Godsejeren fuldkommen fundet sin Regning derved.

Hoved-

Hovedkilden til alle disse Forbedringer og den tiltagende Velstand paa Godset var den priisværdige Græve af Bernstorffs Ædelmodighed. Dette erkjendte Bønderne, og dette bevægede dem, til, tolv Aar efter hans Død, og sexten Aar efter disse Forbedringers Begyndelse, at vise deres Taknemmelighed imod deres Velgiører, og offentlig hædre hans Minde.

I denne Henseende besluttede de fuldkommen eenstemmig, at oprejse Græv Bernstorff en af den berømte Direkteur og Professor Wiedewelt forfærdiget Æresstøtte. Samme bestaaer af en Obelisk, paa et forhøjet Postament. Øverst ved Toppen er Borgerkrandsen — corona civica — eller Egekrandsen udhuggen, som i Rom skjenkedes den, der havde redder' en Medborgers Liv, og som nuomstunder bruges, til at betegne enhver udmærket Velgjerning mod Medborgere i Staten. Paa Forsiden af Postamentet sees en sammenbunden Kornneeg, Landets fortrinligste Frugt, en Hakke og Spade, som Agerdyrkningens første nødvendigste Redskaber. Paa Bagsiden derimod er anbragt et omvendt Overflødighedshorn, som Sindbilledet paa Velstand, Frugten af Landmandens Flid og Vindskibelighed.

Indskriften med indhugne forgyldte Bogstaver er paa Bagsiden latinsk, paa Forsiden derimod dansk, følgende:

ÆRE-

ÆREMINDE EFTER DÖDEN
FOR
JOHAN HARTVIG ERNST
GRÆVE AF BERNSTORFF,
SOM GAV
UDSKIFTEDE HOVINGFRIE ARVELIGE
GAARDE,
MED DEM STRÆBSOMHED, VELSTAND, ALT
TIL MÖNSTER FOR EFTERSLÆGTEN
1767.
OPRETTET
AF GODSETS TAKFULDE BEBOERE
1783.

Det Hele er af norsk Marmor, Højden ti Alen, fjorten Tommer, foruden den i tre Trin staarne Terrasse.

Dette Taknemmeligheds-Monument, uden tvivl det første af sit Slags i Europa, blev med Kongens Tilladelse, i en talrig Forsamling deels af Godsets Beboere, deels andre Fremmede, opreist paa Godsets Mark, ved Fredensborgvejen, omtrent en Miil fra Kiøbenhavn, den 28de August 1783; og hver især af Bønderne, som havde bidraget til Bekostningen af Æreststen, erholdt et Exemplar af samme i Kobber, for at gjemmes ved deres Frihedsbrev, til Erindring for Efterslægten.

4. Et mærkeligt Exempel paa Ondskabs Gjengiældelse.

Paa et grævelígt Slot blev for faa Aar siden en Pige forført, og omsider forløst, uden at nogen vidste det. Af Frygt for Skammen fattede hun det skrækkelige Anslag, at ombringe Barnet. Hun kastede det i Privetet, som var bygget over en Flod, og troede nu fuldt og fast, at det var omkommet og bortført af Strømmen.

Dog, det forholdt sig langtfra ikke saaledes, som hun tænkde. Thi heelt nede i Privetet vare tvende stærke Jernstænger satte korsviis over hinanden. Barnet var netop faldet paa dette Kors, og blevet liggende paa samme. En Tjener hørde det endnu om Aftenen sildig at skrige. Han sagde det til de andre, de gik hen, holdt et Lys ned, og saae det stakkels Barn svæve i største Fare over Vandet. Det syntes hartad umueligt, at redde det. Dog vovede en Karl det, satte en lang Stige paa de forrustne Jernstænger, steeg ned, og bragde Barnet lykkelig op.

Sagen blev strax anmældt for Græven. Han lod anstille en streng Undersøgelse, og man opdagede snart Barnets Moder, som og strax tilstod Forbrydelsen. Hun var, som Morderske, skyldig til Døden; thi hendes fulde Hensigt havde været, at ombringe Barnet, skiøndt hendes Anslag ej var lykkedes. Men Græven benaadede hende; dog lod han hende endnu selvsamme Nat føre over Grændsen. Hun søgde nu andensteds Tjeneste,

tjende endnu en Tidlang hist og her, og anskaffede sig omsider en liden Handel, hvormed hun drog omkring i Landet.

Grævven og Grævinden vilde nu ej længere boe paa Slottet, hvor denne skrækkelige Gjerning var begaaen; men pakkede endnu samme Nat sammen, og droge bort til et andet Slot, nogle Mile derfra paa samme Grævskab. Men ingen bekymrede sig om det stakkels Barn. Ingen vilde antage sig det, uden den brave Karl, som med Livsfare havde reddet det. Denne tog det, bar det hjem til sin Kone, og hun var og strax villig, til at antage sig det. Det blev døbt, og fik Navnet Anton. De gode, ærlige Folk opdroge det trolig med deres egne Børn.

Da Anton var elleve Aar gammel, døde begge de gode Folk, som hidtil havde opdraget ham. Deres Beslægtede kom nu, og afhentede alt, hvad de havde efterladt sig; ogsaa deres Børn toge de til sig; men ingen bekymrede sig om den lille Anton, han maatte blive ganske allene tilbage i det tomme Huus. Da han nu ej havde noget at spise, gik han hen paa Kirkegaarden, satte sig paa sine Plejeforældres Grav, og begyndte at opkradse den, som om han vilde klage sin Nød for dem.

En Skoemager, som i det samme gik forbi, indlod sig i Samtale med ham, ynkedes over ham, og tog ham hjem med sig, i den Hensigt, at antage ham som Læredreng, og lære ham Skoemagerhaandvær-

værket. Men Lauget, Oldermand og Bisidere, tillod det ej, saasom Anton var et uægte Barn.

Skoemageren bragde ham derfor til sin Svoger, som var en riig Bonde. Denne tjende han som Dreng. Men her blev han ej vel opdragen. Hans Husbonde holdt ham meget strængt, slog ham for enhver ringe Ting, og forekastede ham bestandig hans uægte Fødsel. Herved blev han halsstarrig, ildesindet og hevngjerrig. Dog forblev han ti Aar hos denne Mand

Engang en Søndag var han med andre af Byens unge Karle ved Keglespil. Han var heldig, og vandt meget. De andre bleve vrede herover, og En sagde, han slet ikke mere vilde spille med ham, thi uægte Born havde altid mere Lykke end de ægte. Anton blev herover saa fortrydelig, at han slog Spotteren Kuglen i Hovedet. Denne styrtede strax til Jorden, og laae i Afmagt. Anton troede, han havde slaaet ham død, og tog strax Flugten. Han løb fire og tyve Timer i eet væk, saasom han endnu bestandig befrygtede, at man skulde efterssætte og igjen indhente ham.

Mandags Aften kom han til et Værtshuus, som laae dybt inde i en Skov. Hunger, Tørst og Træthed drev ham derind. Ganske frygtsom spurgde han Værten, om han kunde faae et Kruus Øl og Natteleje? Værten svarede Ja, og bragde ham Ølet. Medens han endnu sad ved Bordet og drak, traade henved tyve fremmede Karle ind i Stuen; tre Koner og mange store Hunde fulgde

efter. Anton trykde sig frygtsom op i en Krog; men Gjæsterne bleve ham snart vaer: De spurgde ham: Hvorfra er Du, Landsmand? Han nævnde dem Stedet, hvorfra han kom. De spurgde videre: Hvor agter Du Dig hen? og han svarede, han vidste endnu ikke, hvorhen hans Vej vilde føre ham. Af disse Ord og af hans Frygtsomhed sluttede de, at han maatte have begaaet noget, og desaarsag var paa Flugten.

Disse fremmede Gjæster vare Røvere. Da de saae, at Anton var ung og stærk, faldt de paa de Tanker, at optage ham som Kammerat i deres Selskab. De begyndte desaarsag at udspørge ham, om han ikke havde begaaet Tyverie, eller noget saadant? og, da han intet vilde tilstaae, truede de med, at opbringe ham. Derved bragde de ham saavidt, at han kastede sig paa Knæ for dem, og bekjendte, han havde begaaet et Mord.

Den fornemste af Røverbanden begyndte nu, at skadre meget om den Fare, hvori Anton befandt sig, og gjorde ham bange med, at han maaskee om kort vilde komme til at døe for Bøddelens Haand. Omsider sagde han:

"Dog, naar jeg tager Dig i min Beskyttelse, skal Ingen kunne gjøre Dig noget. Men Du maa tilsværge mig, aldrig at forlade eller røbe mig."

Anton havde endnu ikke prøvet meget i Verden, og mærkede altsaa endnu ikke, at han var iblandt Røvere. Med Glæde modtog han altsaa Tilbudet, aflagde den forlangte Eed, og begav

begav sig under Selskabets Skyts. Derpaa spiisde og drak han ret trøstig med dem, og glædede sig ret inderlig, at han var kommen blandt saa gode Folk.

Næste Morgen drog han afsted med dem. De førde ham dybere ind i Skoven. Nu mærkede han først, at han befandt sig blandt Tyve og Røvere. Gjerne vilde han igjen have undflyet, men de gave nøje Agt paa ham. Sex Uger var han hos dem, og i denne hele Tid kom han ikke udaf Skoven. Han maatte altsaa imod sin Villie blive hos dem. Hans Kammerater brugde ham, til at bære Levnetsmidler bagefter dem.

Omsider tog Anføreren ham engang med sig i et tykt Krat, hvor der endnu vare tre andre. Her overvældede man sig med stærke Drikke.

Da Anton begyndte at føle Vinens Kraft, sagde Anføreren til ham:

"Broder, Du skal idag gisre dit Prøvestykke." Anton forskrækkedes; men de andre indgisde ham Mod, gave ham mere at drikke, toge ham derpaa omsider med sig, og førde ham til en Landevej, hvor de lurede bag Træerne.

Da det begyndte at mørknes, saae de en Kone komme opad Vejen. Da sagde en af Røverne:

"Det er en Kræmmerske; hun kommer fra Markedet, og har sikkerlig i det mindste hundrede Rigsdaler hos sig."

Derpaa sagde Anføreren til Anton:

"Frisk Mod! antast hende, fordre hendes Penge, og, naar hun ikke vil ud med dem, nedhug hende paa Stedet. Afsted! ellers jeg nedhugger Dig."

Angestfuld ravede Anton efter Konen, og raabde: Hid med dine Penge! Hun vilde undflye, men Anton trak sin Sabel, og kløvede hendes Hoved. I Øieblikket saae han, at en Hob Bønder kom tilstimlende; han saae sine Kammerater tage Flugten; han vilde giøre ligedan, men for Skræk og Bestyrtselse kunde han ikke komme af Stedet. Bønderne grebe ham, og førde ham til nærmeste Landsbye. Han kom i Forhør, og bekjendte strax alt, hvorledes det var tilgaaet. Man bragde ham i Arrest. Ved videre Undersøgelse viisde det sig, at den myrdede Kræmmerske var Antons Moder. — O retfærdige Himmelens Belønner! hvor forunderlig maa alting føje sig! Denne Kone havde allerede for eet og tyve Aar siden fortjent Døden, thi hun havde villet ombringe sit eget Barn. Dengang var hun undgaaen sin Straf. Men nu fik hun sin Løn af sin egen Søns Haand, som hun havde villet myrde.

Anton fik det at vide i Fængslet, at han havde ombragt sin egen Moder. Denne Efterretning gik ham saa nær til Hjerte, at han derover tabde Forstandsbrugen, hverken spiisde eller drak, og omsider sjette Nat hængde sig i Arresten.

Dette

Dette Menneskes sørgelige Levnetsløb og skrækkelige Endeligt kan lede os til allehaande nyttige Betragtninger. Hans hele Ulykke skrev sig derfra, at han var uægte født; ogsaa hans Moder geraadte derover i Fordærvelse. Havde hun ikke ladet sig forføre til Utugt, vilde al denne Ulykke ikke have paafulgt.

---

5. En retfærdig General.

I den syvaarige Krig havde en Deel af den kajserlige Armee taget Vinterqvarteer i Sachsen. Generalen, som kommanderede dem, havde sit Qvarteer i en sachsisk Bondebye. Han forbød sine Soldater paa det strængeste, ikke at fravende Undersaatterne noget. Han kunde derfor og, da Krigen var tilende, med et roligt Sind forlade Sachsen; thi med hans Vidende var Ingen tilføjet mindste Uret eller Fornærmelse.

Mange Aar derefter blev en af hans Betjentere dødelig syg. Han var i sin hele Sygdom meget urolig, og tilstod omsider, at han havde noget paa Samvittigheden, som trykde ham meget haardt. Han havde nemlig frataget Bonden, hos hvilken han laae i Vinterqvarteer, mange Ting af Værdie, og ligeledes ofte tvunget ham, til at give sig meget, som han slet ikke var ham skyldig.

Slige Uretfærdigheder begaaes ofte i Krigen, og ansees ikke for nogen Synd. Formodentlig

havde denne Betjent ogsaa ringeagtet den Uret, han havde tilføjet Bonden. Men paa Dødsengen betragtede han Sagen ganske anderledes. Hans Samvittighed sagde ham nu, at han havde syndet, og lod ham ingen Roe, før han havde bekjendt sin Synd.

Generalen tilfredstillede ham nogenledes, i det han sagde, at han ikke allene ville tilgive ham denne Forseelse, men og erstatte Bonden den lidte Skade; og da kunde han og haabe Tilgivelse for sin Synd hos Gud. Betjenten blev herved beroliget, og døede med et angerfuldt Hjerte.

Generalen var nu og virkelig strax betænkt paa, at erstatte Bonden sin Skade, og det endog af sin egen Lomme, saasom Betjenten ikke havde efterladt sig saameget. Thi han var ikke saaledes tilsinds som mange Krigere, der ville berige sig paa de arme Undersaatteres Bekostning: men han hadede enhver Uretfærdighed. Ikke destomindre, ihvor beredt han end var, til at erstatte de af hans Tjener udøvede Uretfærdigheder, fandt han dog store Vanskeligheder. Thi han kunde ikke længere ret erindre sig Landsbyens Navn; ogsaa havde han glemt sin Værts Navn der paa Stedet. Dog kunde han endnu nøie erindre sig, hvorledes sammes Huus og Lader vare bygte. Han satte sig derfor ned, tog Papiir, og gjorde en nøiagtig Afteegning af Huset og Udbygningerne. Denne Tegning sendte han til en Ven i Dresden, tilmeldte samme Egnen, hvori Landsbyen laae, og bad

bad ham, ved Hjelp af denne Tegning, at opsøge Værten, hos hvilken han havde været tilhuse.

Vennen gjorde sig al muelig Umage, rejsde omkring i samme Egn, og fandt omsider Huset, hvori Generalen havde havt sit Qvarteer. Bonden, som havde boet der, var ved Krigens Plager bleven forarmet, og døet i usle Omstændigheder. Enken havde af Nød maattet forlade Huus og Hjem, og var dragen til en anden Landsbye. Disse Omstændigheder bleve alle tilmældte Generalen. Den redelige Mand oversendte da strax Enken saameget i rede Penge, at den lidte Skade rigelig var erstattet. Derved blev den fattige Familie igjen ophjulpen, som nu med tusinde Glædestaarer takkede Gud og deres Velgiører.

---

6. Slemme Vaners Magt.

Slemme Vaner ere som oftest meget vanskelige igjen at aflægge. Den, som først har overgivet sig til en slem Vane, bliver lettelig en Slave af samme, og den behersker ham saaledes, at han ikke længere kan imodstaae den, skiøndt han gjerne vilde. Een overgiver sig til Drik, en anden til Spil, en tredie til Vellystens Synder, en fjerde til Lediggang; og enhver af disse Synder, naar den bliver til Vane, kan blive saa mægtig, at den tyrannisk beherser Menneskét, og omsider styrter ham i Fordærvelse. Hvor vigtigt og nødvendigt

er det altsaa, at vi omhyggeligen vogte os, for ikke at antage nogen slem Vane.

Ogsaa Tyverie kan blive til Vane, naar Menneſket først engang har vænt ſig saaledes, at han ikke nøjes med det, han har; naar Begjærligheden efter fremmet Gods først engang beherſker ham, vil det holde haardt for ham, igjen at aflægge denne ſlemme Vane. Følgende Exempel kan tjene alle Tyve til Advarſel.

I Paris levede for endeel Aar siden en Skræder, ved Navn Johan Baumorin, som var meget yndet ved det kongelige Hof, saasom han vel forstod, at ſye Klæderne efter Moden. Alle bare Klæder fra Johan Baumorin. Han giftede ſig med en anden Skrædermeſters Datter, og de fik en Søn, som de kaldte Michael.

Hvor lykkelig havde Johan Baumorin kunnet leve, havde han ikke overgivet ſig til Tyverie! Men denne skrækkelige Laſt ſtyrtede ham i Fordærvelſe.

Man opdagede engang et Tyverie, som var begaaet i en fornem Mands Huus. Tyven kom i Galgen. Man fandt, at Skræder Johan Baumorin ogsaa var indviklet med i Tyveriet, og han ſkulde ligeledes været bleven hængt, havde han ikke havt fornemme Velyndere og Venner. Diſſe bragde det ved deres Forbøn dertil, at han ikke blev ſtraffet paa Livet, men henſat paa en Galej, hvor han for Livstid ſkulde forblive. Her blev han nu ſmiddet til Lænken, maatte roe

og

og forrette andet strængt Arbejde; dog blev han ikke bedret ved denne haarde Straf, som siden vil sees, men hans Hjerte blev kuns endmere forhærdet og forstokket.

Hans eneste Barn var dengang først to Aar gammelt. Man forestiller sig næppe den Bedrøvelse, hans Kone følde over denne hendes Mands sørgelige Skjebne. Imidlertid opdrog hun Barnet vel, og skjulde omhyggelig hans Faders Skjebne for ham. Hun vilde ikke, at Barnet skulde bedrøves ved Faderens Skiændsel; og naar Drengen undertiden erkundigede sig om sin Fader, svarede hun, han var død. — Omsider efter mange Aar troede hun og virkelig selv, han var død, saasom hun slet ikke hørde det mindste fra ham; og giftede sig med en Handelsbetjent.

Den unge Michael Baumorin voxde imidlertid op, og lærde allehaande Konster og Færdigheder. Især lagde han sig efter Musik og Sang; og, saasom han heri allerede havde bragt det temmelig vidt, blev han antagen som Sanger i en fornem Mands Huus.

Da han var tyve Aar gammel, fattede han den Beslutning, at rejse til Italien, for der endnu at opnaae større Færdighed i sin Konst. Han tog Afskeed med sin Moder, som med Taarer bad ham, snart at vende tilbage igjen. Derpaa begav han sig under en Prælats Følge, som just til samme Tid rejsde til Rom.

Da han kom til Rom, tog han Tjeneste hos en Kardinal, som satte høj Priis paa ham,

paa

paa Grund af hans fortræffelige Stemme. Dog blev han ikke længe her; thi Lysten, til at rejse og besee Verden, drev ham videre, og han kom omsider til Neapel. I denne Stad besaae han alle Mærkværdigheder, og gik omsider ogsaa ned til Havnen, for at see, om han blandt de mange fremmede Skippere maaskee kunde træffe nogle Landsmænd.

Det skulde føje sig saaledes, at Galejen, hvortil hans Fader var smiddet, just til samme Tid laae i Havnen ved Neapel. Han kom til Galejen, og den første Galejslave, han saae, var en graahærdet Olding. Han spurgde ham, om han maaskee var en Franskmand af Fødsel? og Oldingen svarede:

"Ja — men det er allerede længe siden, jeg blev fordreven af mit Fædreland."

"Og hvorlænge vel?"

"Mere end tyve Aar."

I det den Gamle sagde dette, betragtede han det unge Menneske med ufravendte Øine, og drog et dybt Suk. — Michael Baumorin spurgde ham omsider: "Hvi sukker Du saa, gode Gamle?" — Og den Gamle svarede:

"Ach Gud! jeg har nok Aarsag til at sukke, naar jeg sammenligner denne min nærværende Tilstand med min forrige. Men især smærter Tanken mig om en Søn, som jeg i hans andet Aar efterlod i Paris. De bringer mig ham i Erindring;

dring; thi det forekommer mig, som om jeg saae ham, saameget ligner De ham.„

„Hvad hedde da denne eders Søn?„

„Han hedde Michael Baumorin.„

Nu mærkede Ynglingen tydelig, at denne Gamle var hans Fader. Dog lod han sig ikke mærke med noget, men udspurgde ham endnu videre. Den Gamle begyndte nu, at fortælle sit hele Levnetsløb, nævnde sin Kone, betegnede Stedet, hvor han havde boet, og opgav saamange Omstændigheder, at det unge Menneske var fuldkommen overtydet om, at see sin Fader for sig. Dog lod han sig endnu ikke forstaae dermed, men lovede blot, næste Morgen at komme igjen.

Nu gik han hjem, og overvejede Sagen. Hans Moder havde altid sagt ham, at hans Fader var død. Og dog stemde alle Omstændigheder hos denne Gamle saa nøje overeens, at han omsider sikkerlig troede, han var hans Fader, og at hans Moder med Flid havde villet dølge Faderens Skiændsel for ham. Længselfuld ventede han den næste Morgen.

Da Morgenen kom, iilde han igjen ned til Stranden, opsøgde Galejen, og fandt sin Fader, som omarmede ham med Taarer, og sagde:

„Jomere jeg seer paa Dem, destomere erindrer jeg mig min Søns Ansigtstræk.„

Nu kunde det unge Menneske ikke længere holde sig; han omfavnede sin Fader, og raabde:

„Ja,

"Ja, jeg er Michael Baumorin, eders Søn; jeg takker Gud, at jeg har fundet Eder igjen, da jeg allerede forlængst har troet Eder død."

Begge glædede sig her over denne saa uventede Begivenhed, og strax fattede Sønnen den Beslutning, at befrie sin Fader. Han løb til Skibskapitainen, og bad ham paa det meest rørende, at skjenke hans gamle Fader Friheden; men Alt var omsonst. Skibskapitainen sagde: han vilde løslade den Gamle, imod at Sønnen vilde træde i hans Sted.

Michael Baumorin gik altsaa bedrøvet bort; dog opgav han endnu ikke sit gode Forsæt, men udtænkte andre Midler, til at befrie sin ulykkelige Fader. Han hørde, at disse Galejer tilforn havde tilhørt Kongen af Frankrige, og at denne havde foræret dem til Hertugen af Savojen. Han begav sig derfor paa Vejen, rejsde tilfods igjennem hele Italien, fra Neapel til Turin, for at bønfalde Hertugen om hans Faders Løsladelse. Han traf Hertugen og Hertuginden ved Indgangen til et Kapelle, hvor de vilde høre Messe; her kastede han sig ned for deres Fødder, og androg sin Bøn. Hertugen svarede:

"Det staaer ikke længer i min Magt, at løsgive eders Fader, saasom jeg har solgt Galejerne til Kapitainen; men jeg vil give Eder et Brev med til ham."

Den fortræffelige Første lod strax Brevet udfærdige, og skjenkede desuden Ynglingen 50 Rigs-

Rigsdaler. Hertuginden gav ham ligesaameget. Og nu tiltraad han med Glæde Tilbagerejsen til Neapel. Da han ankom her, gik han strax til Skibskapitainen, som tilhørde Galejerne, og overleverede ham Hertugens Brev. Dette gjorde saa god en Virkning, at Kapitainen strax viisde sig villig, til at losgive den Gamle for 50 Rigsdaler. Sønnen betalde ham denne Sum, og tilde derpaa til sin Fader, som strax blev løsladt.

Ubeskrivelig stor var Glæden og Henrykkelsen hos den tro Søn, da han nu saae, hvorledes Lænkerne bleve tagne af hans Fader, og derhos betænkde, at samme blot ved hans Bønner og megen anvendte Møje var reddet. — Han opholdt sig nu ikke længe i Neapel, men førde strax sin Fader til Rom i et godt Herberge, for desto bedre at kunne pleje ham, og derved tilbagekalde hans tabte Kræfter.

Hvor rolig og lykkelig havde den gamle Baumorin kunnet tilbringe sine øvrige Dage, da han nu igjen havde sin Frihed, og en tro Søn, der saa vel sørgede for ham; naar han kuns fra nu af havde ført et ordentligt Liv, og vogtet sig for videre Forbrydelser; men den onde Vane havde altfor stor Magt over ham; den lange og haarde Straf havde ikke bedret ham. Man seer af dette Exempel, at det ikke altid er godt, naar grove Forbrydere igjen slippe paa fri Fod. Den gamle Baumorin viisde ved alle sine Handlinger, at han ikke var den Frihed værdig, hans tro Søn havde forskaffet ham.

I Gjæstgiverhuset i Rom drak han sig saa beskjenket, at han vilde prygle alle, og Sønnen havde sin fulde Møje, at tilfredstille Værten og hans Fader.

De fortsatte snart deres Rejse videre, thi den tro Søn længtes efter, igjen at føre sin Fader til Paris. Men næppe havde de været to Dage undervejs, saa fik den Gamle atter Lyst til at stjæle. Han stod op om Natten, gjennemsegde sin brave Søns Lommer, og bestjal ham. Denne mærkede det, og tog sig nu bedre i Agt; dog lod han endnu nogle faa Penge tilbage i Lommen, og da disse næste Nat ligeledes bleve borte, var han fuldt og fast overbeviist om, at hans Fader var Tyven.

Man forestiller sig lettelig, hvorledes dette maatte krænke den brave Søn. Dog det var endnu ikke alt, som bedrøvede ham, han maatte og endnu taale andre Fornærmelser af sin Fader. Saa ofte Vejen blev besværlig, bandede den Gamle, og ønskede Ondt over Sønnen, at han havde taget ham fra Galejen, for at lade ham gjøre en saa besværlig Rejse. Det gode unge Menneske maatte anvende alt, for at berolige sin Fader, og forestillede ham, at de nu ret strax vare paa fransk Grund.

Efter mange Besværligheder ankom de omsider til Paris, og toge ind i et Værtshuus. Sønnen bad sin Fader, at blive der saalænge, indtil han havde tilmældt sin Moder deres Ankomst.

Hid-

Hidtil havde den Gamle endnu ikke tænkt paa, at erkundige sig om sin Kone. Men, da han nu hørde hende nævne, spurgde han, om hun endnu var i Live? Sønnen svarede:

"Ja; hun var frisk og sund, da jeg forlod hende. Men hun har givtet sig andengang, saasom hun ansaae Eder for død."

Da den Gamle hørde dette, begyndte han skrækkelig at skiælde og bande, og svoer derhos i sin Vrede, at ombringe sin Kone.

Imidlertid forlod Sønnen ham, og iilde til Moderen, som modtog ham med Glædestaarer. Han aabenbarede hende strax, at hans Fader endnu var i Live, og at han havde reddet og bragt ham med til Paris. Hun forskrækkedes ikke lidet herover. Men i Øieblikket traad allerede den Gamle selv indaf Døren, og styrtede sig i Raserie over hende. Hun begyndte at skrige. Ved Skriget kom hendes anden Mand til Hjelp; begge Mændene kom her i Haarene paa hinanden. Sønnen kunde ikke skille dem ad, og raabde om Hjelp. Folk stimlede til, og adskilte de Stridende.

Imidlertid kom Sagen til Proces for Parlamentet (eller den høieste Ret i Paris). Dommen blev, at Konens første Ægteskab endnu skulde staae ved Magt, det andet derimod ophæves, og at den anden Mand maatte givte sig andensteds, hvor han vilde.

Saasnart nu den gamle Baumorin igjen var forenet med sin Kone, flyttede de begge med

deres Søn sammen i een Bolig. Men Faderen havde i sit lange Fangenskab forstørstedelen glemt sit Haandværk, og hans Syn var meget svægget; han kunde altsaa ikke gjøre andet, end bøde eller flikke gamle Klæder. Dog havde han endnu ikke glemt sin gamle onde Vane.

Næppe var et Aar forløbet, saa mærkede man allerede tydelig, at han intet kunne foretage sig, uden at stjæle.

Engang blev Familien indbuden til et Bryllup. Man havde lejet en Sahl i en Trakteurgaard, hvor Bryllupsselskabet skulde beværtes. Her kunde den gamle Baumorin ikke afholde sig: han tilliftede sig en sølv Sukkerbøsse og en Sølvskee. Da Maaltidet var endt, savnede Værten det Stjaalne, og aabenbarede det for Selskabet. Mistanken faldt strax paa den gamle Baumorin; man visiterede hans Lommer, og fandt det Stjaalne.

Sagen, som ikke kunde skjules, blev gjort anhængig for Retten. Straffelovene for Tyverie vare dengang meget strænge i Frankrige. Det forrige Tyverie, og denne ny Forbrydelse, foranledigede Dommen, at han skulde hænges. Denne Dom blev og virkelig fuldført paa ham, og han døede Tyves og Røveres Død i Galgen.

Naar onde Vaner ere saa vanskelige at aflægge, saa vogte dog Enhver sig for Begyndelsen!

---

7. Ædel Handling af en gemeen Soldat.

Skal det altid være et Ordensbaand, under hvilket det ædle Hjerte slaaer? I Sandhed, der gives i Hytter, i Kitler, Hjerter, som langt oftere ere istand, til at øve ædle Handlinger, end hos dem, som klæde sig i Purpur og kosteligt Linned.

I forrige Krig i Tydskland begik en bøhmisk Flække den Uforsigtighedsfeil, at Indbyggerne med nogle østerrigske Tropper skøde løs paa Preusserne. Efter Krigsartiklerne var Plyndring og Ildspaasætning Straffen. En menneskekjerlig Prins formildede denne Straf til Fouragering. Et Kyradseerregiment blev beordret, at inddrive Fouragen. En Kommando faldt altsaa ind i en Bondegaard, belæssede Hestene med Foder, og begyndte derpaa at plyndre, hvortil dog ingen Ordre var given. En iblandt dem modsatte sig dette Uvæsen. "Kammerater!„ sagde han: "gjører det ikke. Dertil have vi jo ingen Ordre. Tænker dog menneskelig. Fouragéringen allene kan være trykkende nok for disse stakkels Folk. Berøve vi dem nu oven i Kiøbet alt, er deres sikkre Undergang jo forhaanden.„

Han blev udleet. Men hans Hjerte fremqvællede paa ny, og Munden talde Hjertets Sprog. "Kjære Brødre! betænker dog engang, hvorledes det vilde smage os, om man saaledes behandlede vore Koner og Børn. Lader dog de stakkels Folk beholde det Nødvendige. Vi ere jo hverken Kroater eller Pandurer.„

Han prækede for døve Øren. De bleve ved at plyndre. Herved blev det gode Menneske saa opbragt, at han drog Sabelen, og sagde: "Afstaae I ikke fra eders Forehavende, have I med mig at gisre, og endnu i denne Aften angiver jeg det. I tvinge mig, til at blive eders Anklager."

Denne Bravour rørde dem saa hæftig, at de pakkede alting op igjen, og gave Folkene det tilbage. De vendte derpaa tilbage. Den Kommanderende fik Nys herom, og lod den brave Karl kalde. "Siig mig oprigtig," sagde han, "hvad er forefaldet ved Fourageringen?" Han fortælde nu alt paa det meest aabenhjertige, dog uden at nævne nogen. Du har handlet, sagde han, som en brav Karl. Det er ikke din Konges Villie, at krige mod de stakkels Undersaattere. Men siig mig, hvem vare de Umennesker, som vilde plyndre? "Ach, Hr. General! jeg er Dem Lydighed skyldig: men forskaan mig for denne Bekjendelse. De have jo givet alting tilbage. De veed, i Krigen gaaer det ikke altid saa ordentlig til. Lad det herved beroe." Nu vel, brave Karl; der har Du 10 Louisd'orer, møder Dig nogensinde en Ulæmpe, saa henvend Dig til mig. —

Var det ædelt, at dette Menneske modsatte sig Plyndringen; saa var det end mere ædelt, at han ikke vilde forraade sine Kammerater. O! hvor ædelt et Hjerte boer ikke ofte under groveste Dragt! I enhver Stand — ogsaa i Soldaterstan-

ſtanden — blandt allehaande Folk, er den Gud velbehagelig, ſom frygter ham og giør Ret.

---

8. Ærlighed i Ulykken.

En Uhrmager i Kreutznach, en liden Stad i Græſkabet Sponheim i den øverhinſke Kreds i Tydſkland, giver os et meget ſjeldent Exempel paa Ærlighed i Ulykken.

Da Staden Kreutznach den 7de Januar 1794 maatte friſte den Skjebne, at blive udplyndret af Franſkmændene, miſtede denne ærlige Mand ogſaa den ſtørſte Deel af ſin Formue. Fienderne trængde ind i hans Huus, førend han nogenſinde var iſtand, til at ſkjule noget, og borttoge alle ſølv og guld Uhre, ſom de forefandt, foruden det bedſte af hans øvrige Ejendomme. Kun et eneſte Lommeuhr blev forſkaanet, ſom var ſendt ham til Reparation, og ſom han Dagen forher havde gjort færdigt, og henlagt i en Æſke, for ved Leilighed at ſende det til Ejermanden. Denne Æſke ſtod paa en Hylde, og var ikke falden Franſkmændene i Øinene.

Ejermanden til dette Uhr, ſom boede ſex Mile fra Kreutznach, gjorde ſig ej længere mindſte Tanke derom, da han fik at høre om Byens Udplyndring, og troede det ikke engang Umagen værdt, at ſpørge derefter. Uhrmageren havde altſaa, under den Forevending, at Franſkmænde-

ne ogsaa havde taget dette Uhr, lettelig kunnet beholde samme, uden at være bleven krævet derfor.

En Anden vilde maaskee i hans Sted have tænkt:

"Jeg har mistet saameget, og Ejermanden til dette Uhr slet intet. Jeg vil altsaa, saameget jeg kan, holde mig skadesløs derved."

Men slige Tanker faldt aldrig denne ærlige Mand ind; saasnart derimod Fienden var borte, sendte han Uhret af sig selv tilbage til Ejermanden.

Velsignet være den ærlige Mand, som selv i Ulykken ikke glemmer sine Pligter! — Midt under Krigens Rædsler og Farer kan han sige:

Naar jeg i alt bevare kan
Samvittigheden reen og rolig,
paa Jorden intet er istand,
at skrække mig fra Fredens Boelig.

---

9. Det er en stor Lykke, at have sunde Lemmer.

Menneskene nyde mangfoldige Velgjerninger af Skaberen, som de dog ikke noksom paaskiønne, fordi de ere saa vante til samme. En saadan upaaskiønnet Velgjerning er vistnok Legemssundhed; den, som stedse er sund, betænker ikke, hvorstor denne Lykke er. Dette lærer følgende Historie.

Klaus,

Klaus, en fattig Bonde, gik engang en heed Sommerdag over Marken; træt og mat naaede han omsider et Værtshuus, gik ind i samme, og forlangde sig et Kruus Øl og et Stykke Mad. Strax derpaa ankom til samme Værtshuus en kostbar Rejsekaret, hvori sad en riig og fornem Mand, som lod sin Tjener hente sig i Værtshuset en Portion Steg og en Flaske Viin, som han fortærede i Vognen.

Førend Kareten kom, havde Klaus været velfornøjet ved sit Øl og Brød; men nu var han paa eengang utilfreds, og tænkde ved sig selv:

"Denne Rige kan spise Steg og drikke Viin, og derhos kiøre saa ganske magelig i sin Karet; jeg derimod maa gaae tilfods, og har intet til min Vederqvægelse, uden en Drik Øl og et Stykke Brød. Kun at jeg havde det saa godt, som denne Rige."

Saaledes tænkde han, og saae meget skjevt til Manden. Denne blev det vaer, og gav sig i Snak med ham:

"Bedste Ven," sagde han, "havde I maaskee Lyst til at bytte med mig?"

Klaus betænkde sig ikke længe, men svarede strax resolveert:

"Derom er vel ingen Tvivl! vil Herren stige af Vognen, og give mig alt, hvad han ejer; jeg giver ham alt, hvad jeg har."

I Øieblikket befoel den Rige sine Tjenere, at løfte sig af Vognen. De efterkom hans Or-

dre; men — hvilket Syn! begge hans Been vare lamme; han kunde ikke staae: Betjenterne maatte holde ham, indtil man fik Krykkerne frem, hvorpaa han styttede sig. Han kastede nu Øjnene til Klaus, og sagde:

"Naa! har Du endnu Lyst til at bytte med mig? Giv mig dine sunde, stærke Been, og Du skal faae alt, hvad jeg ejer."

Klaus svarede ganske forskrækket: "Nej, vor Herre bevare mig! Mine to Been ere mig kjærere, end tusinde Heste og Vogne. Hellere vil jeg spise tørt Brød, og være min egen Herre, end have Viin og Steg, og lade mig bære omkring af andre som et Barn. Gud hjelpe ham!"

Med disse Ord rejste Klaus sig og gik bort.

"Du har Ret!" — raabde den Rige efter ham — "kunde Du give mig dine sunde Been; mine Vogne, mine Heste, og alle mine Penge skulde da tilhøre Dig. En frisk og sund, skiøndt fattig Mand, er lykkeligere, end en riig Krøbling."

At være frisk og sund, er bedre, end at eje Guld; og et sundt Legeme er bedre, end store Midler. Ingen Rigdom er at ligne med et sundt Legeme, og ingen Glæde vejer op mod Sindsroe og Tilfredshed. Syrach 30, 15. 16.

---

10. En god Prins.

Den sidste Konge af Frankrige, Ludvig den Sextende, som den 21de Januar 1793 blev dømt tildøde og aflivet af sine egne Undersaatter, havde allerede i sin Ungdom, før han blev Konge, aflagt mange og store Prøver paa Menneskekjerlighed og Billighed.

Han kiørde engang med sin Broder paa Jagt. Paa eengang hørde de, at en Hjort i Nærheden blev fældet. Prinserne ilde til, og tilskyndte Kudsken, at kiøre gesvindt. Kudsken slog paa Hestene — og, for at komme destosnarere didhen, vilde han kiøre over en nys tilsaaet Mark. Men Kronprinsen, som blev dette vaer, raabde:

„Hold! kiør en anden Vej! Denne Mark tilhører os ikke, vi tør altsaa heller ikke fordærve den.“

Hans Broder, Græven af Artois, beundrede denne hans ædle Tænkemaade, betragtede ham med Ømhed, og udraabde ganske henrykt:

„O Frankrige! hvor lykkelig kan Du prise Dig, som har en saa retfærdig Kronprins!“

---

11. Sand Menneskekjerlighed er langtfra Egennytte.

I Straßburg brændte engang nogle Huse af. En Kone, da hun hørde raabe Brand, sprang

i Forskrækkelse udaf Huset, som allerede stod i lyse Lue. Hun havde slet intet taget med sig, løb omkring paa Gaden, og raabde: "Det Bedste, jeg ejer, er endnu tilbage!" En Soldat, som kom tilløbende, spurgde hende: "Hvad er det da, som er tilbage?" og hun svarede: "Mit Barn, bedste Ven, mit Barn!" Soldaten sprang ind i Huset, som allerede truede med at styrte sammen, og hentede Barnet ud.

Da Konen havde faaet sit Barn, sagde hun: "Ach, min Ven! endnu staaer der et Skrin med endeel Penge!" Soldaten løb atter ind i det brændende Huus, og bragde hende ligeledes Pengeskrinet.

"Ven!" raabde nu Konen hjerteglad — "see, Halvdelen tilhører ham!"

"Nej, Tak!" — svarede Soldaten — "sligt gior man ikke for Penge."

---

12. Begiær ikke fremmet Gods.

En fattig Haandværksmand, som redelig ernærede sig ved sine Hænders Gjerning, fandt engang paa Landevejen en Pung med en betydelig Sum Penge. Han glædede sig langtfra ikke herover, men var bekymret, og tænkde, at den, som havde mistet den, maaskee derved var bleven ulykkelig. Han gjorde sig al Umage, for at opspørge Ejermanden til Pengene, og gjorde det over-

overalt offentlig bekjendt. Den retmæssige Ejer mældte sig snart, og modtog sine Penge ubeskaarne. Han tilbød nu den ærlige Haandværksmand nogle Dukater til Belønning; men denne svarede: "Min Herre, De bør ingenlunde betale mig for det, som er min Skyldighed. Men hvis De imidlertid vil gjøre en god Gjerning, saa send disse Dukater til den fattige Enke, som boer her tætved, og behøver dem højligen til Brød til sine mange Børn."

Denne hans christelige Begiæring blev opfyldt; den fattige Enke erholdt Gaven, han selv ikke vilde imodtage.

Selvsamme ærlige Mand har endnu aflagt en anden Prøve paa sin Retskaffenhed. En Kiøbmand, som kjendte ham overmaade vel, rejsde igjennem den Stad, hvor Haandværksmanden boede, og gav ham en stor Sum Penge i Forvaring, indtil han igjen kom tilbage. Han forvarede Pengene; Kiøbmanden rejsde videre — men undervejs havde han det Uheld, at styrte med Hesten og tilsætte Livet.

Den ærlige Haandværksmand havde nu Pengene. Ingen vidste det mindste derom; ingen krævede ham derfor; intet Beviis var udstedt for Imodtagelsen. Havde han ikke været en ærlig Mand, havde han kunnet tie stille og beholde Pengene.

Men dette faldt ham aldrig ind. Næppe havde han erfaret Kiøbmandens Uheld, før han

til

tilskrev Mandens Enke, og oversendte hende de betroede Penge.

*Ey — sagde en af hans Bekjendtere — "hvor enfoldig har Du ikke her været, og ikke beholdt Pengene? Hvem skulde vel have kunnet faae Nys derom?

Den ærlige Mand svarede: "Gud, den alvidende Gud vilde dog have vidst det, og jeg selv, som da aldrig vilde have havt Roe i min Samvittighed." —

Langt bedre er den liden Deel, Dydige med Rette eje, end rige Voldsmænds Overflødighed. Psalm. 37, 16.

---

13. Tilfredshed er Rigdom nok.

En Præst i Paris blev kaldet til en syg Brændehugger. Han fandt ham i en ussel Hytte, paa et slet Leje af Straae, bedækket med Pjalter og Klude. I Værelset var hverken Bord, Stoel eller andet Huusgeraad; thi det Lidet, som havde været der, havde den Syge allerede solgt, for at forskaffe sig den meest nødvendige Vederqvægelse. Kun en Øxe og to Sauge hang endnu paa Væggen.

Præsten var inderlig rørt over den Syges bedrøvelige Forfatning. "Her behøves Trøst," tænkde han; og tiltalde ham derfor med følgende Ord:

"Min Ven, han har al Aarsag, til at takke Gud, at han nu snart forløses fra denne jammerfulde

fulde Verden, hvor han næsten har forsmægtet i Elændighed, hvor han har ført et saa ulykkeligt Liv!„

„Hvorfor ulykkeligt?„ — svarede den Syge med en svag Stemme — „De tager feil, ærværdige Herre! mit Liv var aldrig ulykkeligt. Jeg har levet fornøjet, og aldrig klaget over Skjebnen. Jeg levede stille og fredelig; Had og Avind vare ubekjendte for mig. Om Dagen arbejdede jeg mig træt; men om Natten sov jeg og rolig. De Redskaber, som De der seer paa Væggen, forskaffede mig altid mit daglige Brød. Da jeg stedse var frisk, smagde min ringe Kost mig altid saa vel, at jeg aldrig længtes efter den Riges Bord, der som oftest er syg ved sine mange kostbare Rætter. — — Skulde jeg igjen blive frisk, som jeg dog næppe troer, priser jeg min Gud, arbejder paa ny — og haaber, at leve ligesaa fornøjet, som tilforn.„

Præsten faldt i største Forundring, og vidste hartad ikke, hvad han skulde sige til en Syg, som viisde sig saa veltilfreds med sin Armod, og saa taalmodig i sine Lidelser. Omsider blev han ved: „Velan da, skiøndt hans Liv altsaa ikke var ulykkeligt, maa han dog nu være beredt til at forlade det, naar Gud kalder ham.„

„Ja, i Sandhed!„ — svarede den Syge med en rolig Stemme — „vi skulle jo alle døe. Og hvis jeg har levet som en Christen, skal jeg og nu vide at døe som en Christen. Jeg priser Gud, som har skjenket mig Livet og saameget Godt, og

som

som nu ledsager mig igjennem Dødens mørke Dale. Ret længe vil det ikke vare — Øjeblikket er snart forhaanden; — Lev vel!"

Øjeblikket var og virkelig kommet, da Gud kaldte ham til et bedre Liv.

Enhver, som ønsker saaledes at dø, han leve og saa jevn og simpel, saa flittig i sit Kald, og veltilfreds med det, Gud skjenker ham.

Sand Liid til Gud, og glad ved Lidet,
et Haab om varigt Held at naae,
det Vejen er til Roe i Livet.
Lær mig, o Gud! den Vej at gaae!

---

14. En barmhjertig Samaritan.

I Egnen af Halberstad gik en Kjedelflikker med sit Værktøj i en stræng Frost over Marken, og fandt paa Landevejen en Jøde, som var næsten ganske forkommen af Kulde; ved Siden af ham stod en Kurv med allehaande Tøjer og Baand, hvormed han havde handlet. Mangen anden vilde her have borttaget Varerne, og ladet Jøden ligge. Men Hjertet blødte hos den barmhjertige Kjedelflikker; han tænkte: "Maaskee lever den stakkels Jøde endnu, maaskee kunde han igjen komme til Live; lad være, han er en Jøde, er han dog et Menneske, er min Broder; jeg bør hjelpe ham." —

Saa

Saa ædelt tænkde han; og ufortsvet gjemde han sine og Jødens Sager i Sneen, tog ham paa Ryggen, og bar ham til nærmeste Bondebye, lod ham vadske med Brændevin, og efterhaanden optse. Til sin store Glæde saae han Jøden igjen komme til Live, og aabne Øjnene.

"Gud skee Lov!" — udbrød han — "saa var min Hjelp dog ikke dennegang forgjeves!"

Han gav derpaa Værten nogle faa Penge til Jødens Pleje, ilde igjen ud paa Marken, og hentede sine og Jødens Sager, som han havde nedgravet i Sneen.

Da han kom tilbage igjen med alt, faldt Jøden ham om Halsen, takkede ham inderlig for sin Redning, og bad ham imodtage den liden Kurv, hvori hans hele Formue bestod. Men denne over al lav Egennytte ophøjede Menneskeven afslog det ganske. Jøden bad ham endnu engang med Taarer i Øjnene, i det mindste at modtage en liden Erkjendtlighed; men Kjedesflikkeren vilde ikke høre det mindste derom; han pakkede sit Værktøj sammen, trykde med Varme Jødens Haand, og sagde:

"Hvad jeg har gjort, var min Pligt: det er det ene Menneske altid det andet skyldig. Gud hjelpe os begge fremdeles!" Herpaa marscherede han bort.

Gak hen, og gjør ligesaa!

---

15. Overalt finder man gode Mennesker.

En Præst, som havde været Missionair i Ostindien, (det vil sige, som var bleven sendt blandt Hedningene, for at undervise dem i den christelige Tro,) har siden ofte sagt:

"Overalt, i alle Lande, blandt alle Nationer gives der gode Mennesker. Det har jeg lært blandt mine Vilde i Ostindien."

Han har og i den Anledning fortælt mange Historier, han selv havde oplevet. Følgende er især mærkværdig:

Han gik engang henimod Aften ud at spadsere med nogle af sine Venner. De hørde paa eengang en ynkelig Jamren i en nærliggende Skov. De gik efter Lyden, og fandt omsider en Vild under et Træ (det vil sige, en af de Hedninger, som beboe Ostindien.) Han laae plat paa Jorden, gammel og afmægtig, og syntes allene at vente paa Døden. Præsten spurgde ham, hvorledes han befandt sig? I Begyndelsen vilde han slet ikke svare; dog omsider sagde han:

"Ach! idag ganske tidlig, da Himmelen var rød, gav jeg mig paa Rejsen, og søgde at naae mit Hjem. Men jeg er bleven vildfarende; det begynder nu at blive mørkt, og jeg er træt: jeg maa nu blive liggende her. Slanger, vilde Dyr eller mine Fiender ville nu sikkerlig ombringe mig. Min stakkels Kone og mine Børn!"

Præ-

Præsten, som havde største Medynk med ham, bad ham, at følge med sig til sit Hjem, og overnatte der.

"Men Du kjender mig jo ikke!" — sagde den Vilde.

"Jeg behøver ikke at kjende Dig," — svarede Præsten, førde ham derpaa hjem med sig, og vederqvægede ham med Mad og Drikke. — Derefter beredte han ham et Natteleje i et lidet Værelse tætved hans eget, saa at kuns en tynd Brædevæg var imellem dem. Den Vilde begav sig til Roe.

Midt om Natten hørde Præsten en Raslen, som om den Vilde stod op fra Lejet. Han forskrækkedes og lyttede til: han befrygtede, at den Vilde mueligt havde Ondt i Sinde. Men han gjorde ham Uret, og havde slet ingen Grund til at frygte; thi han hørde nu, at den Vilde knælede, og bad med følgende Ord:

"O Gud! jeg takker Dig, at Solen har skinnet paa min Vej; jeg takker Dig, at ingen Slange har stukket mig, intet vildt Dyr gjort Anfald paa mig; at mine Fiender ikke have overrasket mig. Jeg takker Dig, at denne gode Fremmede kom til, som optog mig i sit Huus. — O Gud, naar denne Fremmede eller hans Efterkommere rejse, lad da ogsaa din Soel skinne for dem; bevar Dem ligeledes for Slanger, vilde Dyr, og for deres Fiender. Og hvis han eller nogen af Hans skulde blive vildfarende, og ligge

ved Landevejen, send da ogsaa en god Mand, som velvillig optager dem i sit Huus.«

Saaledes bad denne Hedning. Og sikkerlig har hans Bøn behaget Gud.

---

16. Grueſomhed imod Dyrene.

Thyge, en Bondeſøn, gav allerede i ſin tidlige Barndom tydelige Prøver paa et grueſomt Hjerte. Hans ſørſte Glæde var, at martre de uſkyldige Dyr. Naar han fik en Spurreunge i Hænder, piinde han den langſom tildøde. Hvor han ſaae en Oldenborre, fangede han den, og afrev den Vingerne. At overſkiære og dræbe Orme, Fluer og andet Smaakryb, det var hans Hjertenslyſt. Han bar beſtandig Stene hos ſig, hvormed han angreb de uſkyldige Dyr, han blev vaer paa Gaden eller Marken. Hvor han gik, hørde man ſædvanlig Hunde hyle, ſom han havde lemlæſtet. Kunde han undertiden faae Fingre paa en Kat, var den lykkelig, om den ſlap med at miſte Rumpen og begge Ørene i denne lille Bøddels Hænder; thi ſædvanlig øsde han kogende Vand over den, eller afhuggede den et par Been. Han forſtyrrede alle Fuglereder under Taget og i Buſkene. De ganſke ſpæde Unger, ſom nys havde faaet Livet af deres milde Skaber, overgav han til Døden under tuſinde Piinſler; og kunde han faae fat paa de Gamle, maatte de gaae ſamme Vej. Ofte havde han

hørt

hørt de vigtige Ord af hans Lærere: at ingen Spurre falder til Jorden uden Guds Villie; og dog førde han uafladelig den gruesomste Krig imod disse uskyldige Guds Skabninger. Hans Hjerte følede ej ringeste Medynk ved disse stakkels Dyrs Lidelser. Naar de krympede sig meest under hans Hænder, og droges med Døden — naar Fugleungerne, som han plukkede eller spiddede levende, pebe ret ynkelig — naar Hundene eller Kattene ved Skrig fremførde deres Klager — dette alt forskaffede ham største Glæde, og opfyldte hans Sjel med en ugudelig Henrykkelse.

Slige Gruesomheder øvede den umenneskelige Thyge lige indtil hans trettende Aar, vel ikke nu saa hyppig, som i Barndommen, da han nu ikke længere havde saa god Tid og Lejlighed dertil; dog var hans Hjerte endnu ligesaa gruesomt, som tilforn, og fandt endnu bestandig sin største Lyst og Glæde i de uskyldige Dyrs Qvaler.

Efterat han var bleven konfirmeret, tog han Tjeneste hos en Brygger. Da han her en Dag var i Bryggerset, faldt hans Hat af Vandvare i Bryggerkjedlen. Han vilde opfange den igjen med en Stang, men kom udaf Ligevægten, og styrtede i Kjedlen. Han holdt sig fast med Hænderne ved den øverste Rand af Kjedlen, saa at kun Benene kom i det kogende Vl. Han raabde om Hjelp, de øvrige Folk i Gaarden kom til, og trak ham op. Begge Benene vare ganske forbrændte, og man bar ham hjem til Forældrene.

Her laae han nu, og følde ubeskrivelige Smærter; hele Naboelauget hørde det skrækkelige Brøl, hans forsmædelige Qvaler afpressede ham. Paa eengang bemærkede man hos ham, at han syntes ligesom henrykt i dybe Betænkninger; og, efterat han roligere havde tilbragt omtrent en halv Time, forlangde han at tale med en Præst. Man opfyldte hans Ønske. Da Præsten kom, begyndte Thyge i største Fortvivlelse, og sagde:

"Herre! jeg har begaaet Forbrydelser, som jeg aldrig er istand, til at erstatte. Mange tusinde Dyr har jeg martret tildøde, uden at føle endog ringeste Medlidenhed med dem. Jeg føler nu paa mit eget Legeme, hvilken Barbar jeg har været imod dem. Ach! sig mig et Raad, hvorledes jeg igjen skal udslette alle disse Gruesomheder. Var jeg en Tyv, en Ærekænder, eller en Mordbrænder, kunde jeg maaskee igjen erstatte den anrettede Skade. Men hvorfra skal jeg vel igjen tilbagehente endog kuns et eneste Liv af saamange tusinde? hvad Erstatning skal jeg vel give de mange dræbte Dyr, som ingen anden Lykfalighed havde at vente i Verden, end den Glæde, at leve? Ach! til hvem skal jeg henvende mig? Til Gud tør jeg ikke; thi jeg har været en Rebeller imod ham; jeg forstyrrede det Værk, hans Almagt og Viisdom havde skabt saa skiønt; jeg førde Krig imod hans Skabninger — mishandlede dem, skiøndt de aldrig havde fornærmet mig — og lemlæstede dem, uden at deres Død skaffede mig mindste Nytte.

Ach!

Ach! utallige ere de Skabninger, som maaskee endnu i denne Time skulde have frydet sig ved Livet, hvis jeg ikke havde været saa gruesom imod dem.„

Præsten lod den Ulykkelige endnu en kort Tid forblive i denne Angest, og foreslilde ham derpaa, at et Dyrs ondskabsfulde Drab allene i den Henseende var strafværdigt, fordi et Dyr intet videre havde at vente, end dette korte Liv, og de faa Glæder, det nød i denne korte Verden.

Under denne Samtale blev Præsten vaer, at Thyges Been vare ganske sorte. Man hentede en Læge, og denne forsikkrede, at Benene inden en halv Time maatte afsættes, hvis Patienten ikke skulde døe af Koldbrand. Benene bleve og virkelig affatte. Nu steeg hans Fortvivlelse endnu højere. Den Tanke faldt ham ind: hvormange Dyr han ikke ondskabsfuld havde berøvet de selvsamme Lemmer, han nu selv maatte savne.

"Ach!„ raabde han, "hvormangen Oldenborre, hvormangen Fugl rykkede jeg ikke Benene af, uden at betænke, at ogsaa den maatte klage over slige utaalelige Smærter, som jeg nu føler! Hvormangt et Dyr, som jeg overøsde med kogende Vand, maatte ikke føle de samme Qvaler, jeg nu selv sukker under!„

Saaledes skreg Thyge uophørlig. Han var næsten rasende, og skulde maaskee i Fortvivlelse have ombragt sig selv, havde ikke Præsten omsider nogenledes trøstet ham.

Han blev frisk igien; levede endnu fem og tyve Aar som en Krøbling, til et advarende Exempel for andre; og med Varme og Alvorlighed foreholdt han stedse ethvert Barn, han fik i Tale, **Barmhjertighed imod Dyrene.**

---

17. Den, som graver Graven for andre, falder selv i den.

I en af Londons Forstæder boede en fattig Daglønner, som havde Kone og Børn, og ernærede dem kummerlig ved sit Arbejde. Det faldt ham engang ind, at befrie sig fra denne trykkende Byrde, og ombringe Kone og Børn ved Gift. Han kiøbde desaarsag en Lammefjerding, indgneed den med Arsenik (som er den stærkeste Gift), bragde den hjem, og befoel sin Kone, at stege den om Søndagen, og fortære den med Børnene, om endog Tilfældet skulde være, at han ikke selv kom hjem. Han gik derpaa bort, og blev ude Søndagen over. Konen stegde rigtig nok Lammefjerdingen; men, da Manden ikke kom hjem, vilde hun ikke allene med Børnene leve højt, men tillavede anden Mad, og lod Stegen staae urørt.

Om Mandagen kom Manden hjem, for at erfare, hvad Virkning Giften havde gjort. Han syntes noget bestyrtset, da han endnu saae sin Kone frisk og sund, og spurgde strax, hvorledes hun befandt sig? og: om de havde spiist Lammefjer-

fjerdingen? Han skiændte, som af Godhed, da han hørde, at det ikke var skeet, og befoel, at de skulde spise den samme Middag. Til sig selv derimod lod han stege nogle Fisk, han havde medbragt.

Konen mærkede endnu intet, og efterkom Mandens Villie. Hun tog Fedtet, som var stegt af Lammefjerdingen, stegde Fiskene deri, og fremsatte dem for hendes Mand, som og meget begiærlig gav sig ifærd dermed. Imidlertid varmede hun Stegen, bar den ind paa Bordet, og skjar den itu for sig og Børnene. Allerede vilde de begynde at spise deraf, — men Gud afvendte denne Ulykke, og reddede de Uskyldige. Thi Manden, som allerede havde spiist sin Fisk, spurgde nu Konen, hvori hun havde stegt den? — Og, da han hørde, at Konen havde taget Fedtet af Lammefjerdingen dertil, skreg han: Jeg er Dødens! Og nu bekjendte han i Angesten sin skændige Misgjerning. — I Øieblikket indfandt og Smærterne sig. Endnu to Timer levede han under de skrækkeligste Qvaler — hans Samvittighed nagede ham med Helvedangest — og saaledes døede han omsider den forsmædeligste Død, som han fuldkommen havde fortjent. —

Med samme Maal, I maale med, skal Eder igjen tilmaales. Luc. 6, 38.

---

18. Falsk Christendom.

Mange Mennesker indbilde sig, at være gode Christne, naar de kun flittigen iagttage den christne Kirkes udvortes Skikke, skjøndt de forresten slet ikke leve christelig.

I Italien blev engang en Stratenrøver paagreben, og fremtrukken for Retten. Man spurgde ham ihenseende til hans Forbrydelse, og han bekjendte, at have begaaet mange Tyverier og Mordsgjerninger. Da han omsider blev spurgt, om han og aarlig havde skriftet og kommuniceret, forsikkrede han, at han endnu aldrig havde forsømt sligt; ja han blev saagar fornærmet over dette Spørgsmaal, og sagde:

„Hvorledes? troer De da oven i Kiøbet, jeg ingen god Christen skulle være?“ —

Hvormange saadanne falske Christne gives der ikke overalt, der blot føre Navnet, men ved deres Gjerninger ganske fornegte Christendommen. Om disse gjælde Christi Ord:

Ikke Alle, som sige til mig: Herre! Herre! komme i Guds Rige; men de, som giøre min himmelske Faders Villie. Matth. 7, 21.

---

19. Middel til en bestandig Tilfredshed.

Naar vi troe, at have meest Aarsag til at være utilfreds, skulle vi allene see hen til Andre, som

som det endnu gaaer værre, eller som endnu have flere Sorger og Gjenvordigheder at stride imod; vi blive da atter fornøjede og tilfreds med vor Skjebne.

Dette Middel brugde en lærd Perser, ved Navn Lockman, som han selv fortæller i sine Skrivter, hvor han siger:

„Ingen Gjenvordighed i Livet er gaaen mig synderlig nær, Modgangs Skyer maatte end være nok saa mørke: naar jeg allene undtager een eneste Gang, da jeg gik barfodet, og ikke havde saameget, at jeg kunde kiøbe mig et Par Skoe. Jeg gik derfor ganske bedrøvet til Templet i Kufa. Da jeg her fandt et Menneske, som ingen Been havde, var jeg hjertelig tilfreds med mine bare Fødder, og takkede Gud inderlig, at jeg endnu kunde gaae foruden Skoe. Det var jo dog bedre, at mangle Skoe, end mangle Fødder. Det arme Menneske var gjerne gaaen barfodet, naar han kuns havde havt sine Been.“ —

Nyd fro, hvad Gud Dig mild beskiærer,
og undvær glad, hvad Du ej har;
hver Stand har sine egne Glæder;
hver Stand og sine Byrder har.

---

20. Fejl bør man igjen rette, saameget som mueligt.

En fattig Enke i Dungannon i Irland, som med fire smaae Børn levede i største Mangel og Elændighed, fandt sig engang bestedt i stor Nød. Hendes Børn skrege om Brød; hun vidste ikke at hjelpe sig; hun ejede intet, uden nogle gamle forslidte Klæder; disse tog hun, gik grædende hen til en Meelhandlerske, og bad hende om noget Havremeel, hvorfor hun vilde sætte hende Klæderne i Pant. Men Meelhandlerfken afviisde hende, da Klæderne næppe vare otte Skilling værd.

Dog siden fortrød det hende, at hun havde ladet den stakkels Kone gaae bort uden Hjelp, og hun besluttede derfor, at gisre denne Fejl god igjen. Om Aftenen, da hendes Mand kom hjem, fortalde hun ham Alt, og sagde, hvor inderlig det smærtede hende, at hun ikke havde givet den fattige Kone noget. Manden rejste sig i Øieblikket, tog et heelt Brød, og ilde hen dermed til det Huus, hvor Konen boede.

Men han kom for sildig. Hunger og Fortvivlelse over hendes Børns Nød havde allerede ombragt den stakkels Kone. Hvilket ynkværdigt Syn! Da Meelhandleren traad indaf Døren, saae han Moderen ligge død paa en Bænk; tre smaae nøgne Børn skrege og græd omkring hende; det fjerde hang endnu ved hendes Bryst, og søgde forgjeves Næring fra denne udtørrede Kilde. Han stod som forsteenet ved dette Syn. Da han om-

sider

sider igjen var kommen sig fra sin Skræk, uddeelde han Brødet blandt Børnene, tog det mindste Barn paa Armen, de andre ved Haanden; og bragde saaledes disse fire fader- og moderløse Børn hjem med sig.

Hans Kone var utrøstelig, da hun hørde, hvad Ulykke hun ved sin Haardhjertighed havde anrettet. Dog søgde hun derved, igjen paa en vis Maade at gisre denne store Fejl god, at hun beholdt de fire Børn hos sig, og opdrog dem, som om de vare hendes egne.

---

21. Barnlig Kjerlighed.

En berømt preussisk General var i sin Ungdom Page ved Kongens Hof. Hans Fader var død, og hans Moder ernærede sig meget kummerlig i sin Enkestand; han var derfor uafladelig betænkt paa, at skaffe hende een eller anden liden Understøttelse. Men dengang havde han endnu ingen Lejlighed, til at fortjene noget, og af sin knappe Gage kunde han intet undvære. Dog udfandt han omsider et Middel, til at erhverve noget til hendes Understøttelse. Hver Nat skulde en Page holde Vagt i et Værelse tætved Kongens Sovekammer, og opvarte Kongen, naar han forlangde noget. De skiftedes til denne Forretning. Mange faldt dette altfor besværligt, de overdroge derfor deres Vagter til andre. Den fattige Page

paa-

paatog sig derfor, at holde Vagt for de andre hos Kongen; han fik Betaling derfor, og Pengene, som han paa denne Maade fortjende, oversendte han altid sin Moder.

En Nat kunde Kongen ikke sove, og vilde derfor lade sig forelæse noget. Han ringede, han kaldte; men ingen kom. Omsider stod han selv op, og gik ud i Forgemakket, for at see, om den vagthavende Page var der. Her fandt han den gode Yngling, som af Kjerlighed til sin Moder havde Vagt for en anden. Han sad ved et Bord; foran ham laae et Brev til hans Moder, som han havde begyndt at skrive; men under Skrivningen var han falden i Søvn. Kongen listede sig sagte til, og læsde Begyndelsen af Brevet, som lød saaledes:

"Bedste, elskede Moder!

Dette er nu allerede tredie Nat, jeg gior Vagt for Betaling. Næsten kan jeg ikke længere udholde det. Imidlertid glæder det mig dog uudsigelig, at jeg nu atter har fortjent ti Rigsdaler, som jeg hermed oversender Dem."

Kongen, som blev inderlig rørt over denne gode Ynglings Hjerte, lod ham sove i Roe, gik ind i sit Gemak, hentede to Tutter Dukater, stak ham een i hver Komme, og gik derpaa igjen tilsengs.

Da Pagen vaagnede, og fandt Pengene hos sig, sluttede han strax, hvorfra de vare komne. Vel glædede han sig herover, saasom han nu var istand,

istand, til end bedre at understøtte sin Moder; dog skrækkedes han tillige, fordi Kongen havde fundet ham sovende. Om Morgenen tidlig, saasnart han kom ind til Kongen, bad han ydmygst om Tilgivelse, fordi han havde sovet, og takkede meget for den naadige Gave. Den gode Konge roesde hans barnlige Kjerlighed, udnævnde ham i Øjeblikket til Officier, og gav ham desuden en Sum Penge, til at anskaffe sig alt, som han behøvede til sin ny Post. Han steeg siden bestandig højere, og tjende de preussiske Konger som en tapper General til sin sildige Alderdom.

---

22. Taknemmelighed imod Forsynet.

I Schweiz findes, som bekjendt, mange høje Bjerge, som kaldes Alper. De højeste ere bedækkede med Snee og Jis. Ved stærkeste Sommervarme begynder omsider Sneen at smelte paa Bjergspidsen, Vandet nedstyrter da strømmeviis, bortriver Jord og Stene med sig, og frembringer dybe Huler i Jorden. Disse Huler ere som oftest bedækkede med Snee og Jis, saa at man ikke kan see dem; den, som ikke er Egnen bekjendt, og vover at gaae over en saadan Grav, kan lettelig glide ud eller falde i, og finder da der sin Død i den rivende Strøm.

Nogle Rejsende lagde engang Vejen over Alperne, og toge en Schweizer med sig der fra

Eg-

Egnen til Vejviser, som og førde dem sikkre over disse høje Snee- og Isbjerge. Da han undervejs blev staaende stille, for i en Fraskand at vise dem Vejen, bleve de ganske uventende en Taare vaer i hans Øje. De spurgde ham om Aarsagen, og man erfoer nu, at det var en Taare, som fældtes af et rørt og taknemmeligt Hjerte.

"Det vilde være største Utaknemmelighed imod Gud," — sagde Schweizeren, — "om jeg nogensinde kunde passere dette Sted, uden med Taknemmelighed at erindre mig hans mægtige her mod mig beviiste Hjelp. Her, kjere Herrer, her paa dette Bjerg — seer De hist langtborte hiint graa Strøg paa Isen? Det er en Grav, nogle Favne dyb, hvor Isvandet strømmeviis løber under Sneebjergene. Vistnok troer De, at den uden Redning er tabt, under hvis Fødder den bedragerske Is brækker, og som styrter i dette skrækkelige Svælg? — Her paa dette Bjerg og i denne Afgrund skulde jeg for nogle Aar siden have fundet min visse Grav, havde ikke Guds mægtige Arm, næsten ved et Under, igjen draget mig ud deraf. To af mine Landsmænd og jeg joge her paa Bjerget efter Steenbukke. Bjerget var tildægget med nyfalden Snee. Vi kom paa Spoer efter en Steenbuk; men, da vi altfor hidsigen forfulgde Sporet, sank den løse Snee under mine Fødder. Jeg var allerede sunken dybt i Isssvælget. Da jeg endnu var ved mine Sandsers fulde Brug, udstrakde jeg Arme og Been saa-

saavidt som mueligt, og standsede derved Faldet mod den faste Jis paa begge Sider, saa jeg endnu svævede over Vandet. Mine Ledsagere havde aldrig saasnart tabt mig af Sigte, før de ængstelig tilraabde mig; og, da de fornam, at jeg endnu var i Live, lovede de mig, at gjøre alt mueligt til min Redning. Fulde af Attraae efter at hjelpe mig, løbe nu de gode Mennesker, hurtigere end Steenbukken, en heel Miil, til nærmeste Hytte, medens jeg imellem Haab og Frygt i min vanskelige og rædsomme Stilling svævede over Vandet. Hvert Øieblik sank jeg dybere; allerede var jeg i Strømmen indtil Knæene, næsten ganske stiv af Kulde, og ventede intet andet end Døden. Efter nogle Timers Forløb hørde jeg mine troe Ledsagere raabe til mig. De havde i nærmeste Hytte søgt et Reeb, og da de intet havde fundet, havde de skaaret et Lagen i Strimler, sammenbundet disse, og paa denne Maade selv forfærdiget et Reeb. Dette nedlode de, og jeg bandt mig det med megen Møje om Livet. Nu droge de mig med forenede Kræfter udaf Klovten, saa at de næsten kunde naae mig med Hænderne; men pludselig brast Rebet, og jeg, med et Stykke af det om Livet, gleed uopholdelig ned igjen, ligesaa dybt som forhen. Men nu var Nøden end større: ikke blot fordi Rebet var blevet kortere, men fordi jeg ved dette sidste Fald havde brukket en Arm, og følgelig havde mindre Kraft, til selv at bidrage det nødvendige til min Redning. Uagtet alt dette, tabde vi

dog

dog ikke Modet. Utrættede skjare de Strimlerne endnu eengang fra hinanden, hvorved de igjen forlængede Rebet; dette kastede de nu andengang ned til mig, og jeg var endnu stærk og behændig nok, til med een Haand at binde mig Rebet om Livet, og atter forsøge min Redning. Og ved dette end svagere Reeb vare mine Venner saa heldige, at redde mig af den øjensynligste Dodsfare, og af den allerede aabne Grav igjen at drage mig frem for Dagens klare Lys. — Og skulde jeg da vel, mine Herrer, nogensinde i mit Liv glemme denne guddommelige Hjelp? Skulde jeg ikke hvergang, jeg passerer dette Sted, bringe Herren, som reddede mig, en Taknemmelighedstaare til Offer?" —

Min Sjel, lov Herren, og glem ikke, hvad Godt han har gjort imod dig! Psalm. 103, 2.

---

23. Hvor daarligt, at stole paa sin Sikkerhed!

En Bonde gik engang til et Marked. Undervejs mødte en af hans Bekjendtere ham, og spurgde, hvor han gik hen? Bonden svarede:

"Jeg gaaer hen paa Markedet, for at kiøbe mig et Par Øxne."

Hiin erindrede ham, at han dog burde lægge til: om Gud vilde! Men Bonden svarede høyst ubetænksom:

"Det

„Det behøver jeg ikke! jeg har Penge i Lommen, og Øxne ville ikke fejle paa Markedet.“

Han gik. Hans Vej førde ham igjennem en Skov, hvor han blev overfalden af Røvere, som fratoge ham hver Skilling. Han gik nu ikke paa Markedet; men vendte med uforrettet Sag tilbage. Selvsamme Bekjendter, som han paa Udvejen havde talt med, mødte ham nu igjen, og spurgde: hvorfor han saa tidlig kom tilbage, og hvor Øxnene vare? Med Graad fortælde han nu sit Vanheld, og tilstod, at han billig ved sit Forehavende burde have sagt: **om Gud vilde**; og at intet Værk kunne lykkes uden Guds Velsignelse.

---

24. En ond Samvittighed lader ingen døe rolig.

I November 1783 tildrog følgende Historie sig i Prag. I det militaire Hospital laae en Soldet meget farlig syg. Omsider døede han, og blev, som Sædvanen var, først henlagt i Liigstuen. Efter en halv Dags Forløb mærkede man een og anden Bevægelse hos ham; man saae, at der virkelig endnu var Liv hos ham; han blev i Øieblikket bragt tilbage i Sygestuen, og der paa ny plejet og forsynet med de fornødne Medikamenter. Dog Bedring var ikke at tænke paa.

Næste Dag døede han atter, blev andengang henlagt i Liigstuen, og overnattede der. Mor-

genen derpaa besøgde man ham, og fandt ham krybende paa Gulvet, hartad ganske stiv af Kulde og Afmagt.

Man plejede ham paa ny, som forstegang. Da han igjen var kommen til sig selv, forlangde han at tale med Præsten, og bekjendte offentlig for den hele Forsamling, at han i sit Liv havde begaaet tre Mord, som han nu med Graad og Veemod oprigtig angrede.

Den onde Samvittighed og Frygt for Guds retfærdige Dom havde ikke forundt ham Roe til at dø. — Bekjendelsen, som han her aflagde for Præsten, kunde vel ikke skaffe ham Tilgivelse for Synden, naar han ikke allerede iforvejen alvorlig havde bedret sig; dog derved forskaffede han sit beklemte Hjerte nogen Luft; han blev nu roligere, og døde virkelig. Man lod ham henligge to Dage og to Nætter, og paa tredie Dag begrov man ham.

Hvilket Helvede maa dog en ond Samvittighed være; naar den saagar togange kan opvække en Døende af sidste Dødskamp!

Ihvad Du gior, saa betænk Enden; Du vil da aldrig handle ilde. Syrach 7, 40.

---

25. Vanen i Ungdommen bliver Tilbøjeligheden i den ældre Alder.

En Tyv, som ofte havde stjaalet, skulde hænges. Da han stod under Galgen, saae han en

en uhyre Mængde Mennesker omkring sig, og iblandt dem sin Moder, som græd og bejamrede sin Ulykke. Han udbad sig Tilladelse, endnu eengang at maatte tale med hende, hvilket og blev ham indrømmet. Moderen blev ført ind i Kredsen; han gik ganske tæt hen til hende, som om han vilde hviske hende noget i Øret — men istedetfor dette, bed han hende saa stærk i Øret, at den gamle Kone begyndte højt at skrige.

Alle faldt i Forundring over denne Adfærd. Man kaldte ham en ugudelig, og gudsforgaaen Krop, som i samme Øjeblik, han skulde dø, kunde mishandle sin Moder.

Han gav derpaa Tegn med Haanden, at man skulde høre hans Forsvar; og, da alting var stille, sagde han:

"Sparer eders Skiældsord, fordi jeg har gjort dette ved min Moder; thi hun er Skyld i min Ulykke, og har bragt mig til Galgen. Da jeg endnu var ganske lille, begyndte jeg allerede at tilliste mig eet og andet; og hun straffede mig ikke derfor. Da jeg kom i Skole, frastjal jeg de andre Børn deres Abcbøger og Catechismer, og naar jeg kom hjem, loe hun ad mine Pudserier, og folgde Bøgerne. Derved væntes jeg altsaa til at stiæle, og drev det bestandig alt videre og videre, indtil jeg omsider kom til Galgen. Havde denne slette Moder strax i Begyndelsen afholdt mig fra Tyverie; jeg skulde da aldrig være kommen saavidt. Og just af denne

Aarsag har jeg her villet give hende en liden Tankeseddel, paa det hun dog kan vide, hvem der er Aarsag i min Død.„

Saaledes, som man vænner Drengen, saaledes bliver han og i Alderdommen. Ordsprog. 22, 6.

---

26. Sparsomhed.

En Landsbye blev antændt af Lynilden og ganske lagt i Aske, og det strax efter Høsten, da Indvaanerne allerede havde al deres Sæd i Huse. Dette ulykkelige Sogn sendte derfor to Mænd omkring i den hele nærliggende Egn, for at indsamle Brandstyr. Disse kom en Morgen ganske tidlig i en velhavende Bondes Gaard, som just da stod udenfor Stalden, og talde med sin Karl. Da de kom nærmere, hørde de, at han gav Karlen en alvorlig Irettesættelse, fordi han havde ladet Skaglerne, hvormed Hestene havde været spændte for Ploven, Natten over ligge udenfor i Regnen, istedetfor at hænge dem ind i Tørre.

"Her have vi Tids nok!„ — sagde den ene til den anden — "denne Mand er af de Paaseende! her vil ikke vanke meget.„

Og virkelig vilde de allerede vende om igjen, da de ingen Gave ventede sig her. Omsider anstillede de dog Forsøg derpaa, henvendte sig til Manden, og foredrog deres Erinde. Han lodsa-

sagede dem ind i Stuen, beværtede dem med en god Frokost, gav dem en anseelig Gave i Penge, og lovede desuden, at sende det forulykkede Sogn ligesaameget i Sædekorn.

De forundrede sig storligen, at en Mand, som de havde anseet for saa paaseende, meddeelde dem saa rigelig. Ja, de kunde end ikke afholde sig fra, at sige Manden selv, at de nys havde anseet ham for gjerrig; nu tvertimod saae de, at de meget havde miskjendt ham. Derpaa svarede han:

"Kjere Venner, just derved, at jeg til alle Tider holdt tilraade med mit, kom jeg i den lykkelige Forfatning, at jeg nu kan meddeele og gjøre vel imod andre.

Rigdomme formindskes ved Ødselhed; men ved at holde tilraade, voxe de. Ordsprog. 13, 11.

---

27. En ærlig Pige.

Paa Linsenhof tætved den sachsiske Stad Suhla udbrød engang en frygtelig Ildebrand. Det var tredie Paaskedag 1784, sildig ud paa Natten. Man søgde i denne Skynding at redde alt det bedste. Konen i Huset tog en liden Pakke udaf Chatollet, hvori vare nogle hundrede Rigsdaler, og gav En den i Forvaring. I denne Bestyrtselse havde hun ikke givet Agt paa, hvem hun leverede den.

Ilden blev i en Hast slukket, og nu kunde hun paa ingen Maade besinde sig, hvem hun havde givet Pengene i Forvaring. I det hun meget ængstelig bejamrede dette øjensynlige Tab, kom en fattig Pige og leverede hende Pengene.

En anden Pige, som ikke var saa ærlig, sagde til hende:

"Du var dog ret en Nar, som ikke beholdt Pengene. Det var jo Nat, da Du fik dem, og ingen var falden paa, at Du havde dem."

Men hiin svarede:

"Det bevare mig Gud fra! Sikkerlig vilde han have straffet mig derfor, og kun Vanheld og Ulykke vilde jeg have havt deraf. Nu derimod har jeg i alle Henseender en god Samvittighed."

Den Retfærdiges Minde bliver i Velsignelse. Ordspr. 10, 7.

---

28. Gior Ret, og forlad Dig paa Gud.

En ærlig Haandværksmand i Magdeburg i det Preussiske var ved Sygdom og Dyrtid bleven ganske forarmet, og Nøden havde allerede adskilligegange været saastor hos ham, at han havde maattet anmode medlidende Mennesker om Hjelp.

En-

Engang, da han ligeledes saae sig bestedt i stor Nød, og ikke havde Brød i Huset til sine Børn, forlod han sit Hjem med et sorrigfuldt Hjerte, for at søge Hjelp hos en Menneskeven, hvis Velgiørenhed var ham bekjendt. Til al Uheld traf han ham ikke hjemme; men hørde, at han var ude paa Marken ved hans Avling, temmelig langt fra Staden. Hans Nød var stor, og taalde ingen Opsættelse; han længtes efter Hjelp, og gik derfor udenfor Staden, for at opsøge sin Velgiører.

Hans Hjerte var besværet med Næringssorger; han opsendte i sin Kummer mange varme Suk til Gud, Menneskenes fælleds Fader, at han vilde give ham og hans Børn Brød. Hans Vej faldt forbi en Kirke, Døren stod aaben, han gik ind, gjentog der med en bekymret Sjel hine dybe Suk, og fandt sig derved paa ny bestyrket i sin Tillid til Guds Hjelp. Han troede nu med en vis Forsikkring, at det var den Almægtige en let Sag, at opfylde hans Begjering.

I denne Fortrøstning fortsatte han sin Gang videre. Han gik tversover en Landevej. En Postvogn kiørde ham i det samme meget gesvindt forbi, og, da den allerede var langtborte, saae han, at der faldt noget af Vognen. Han ilde til, tog det op, og mærkede snart paa Vægten, at det var en Pakke med Penge. Postvognen var imidlertid allerede saa langt borte, at det ikke var ham mueligt, at indhente den, og igjen til-

stillede Rejsende det Tabte. Han maatte nu altsaa være betænkt paa, indtil videre at bringe sin fundne Skat i Sikkerhed.

Men Pakken var saa stor og tung, at han ikke retvel kunde bære den hjem paa eengang. Han bar den derfor fra Landevejen hen til et afsides Sted i Nærheden, løsde den op, og fandt, at Pengene vare fordeelte i adskillige Smaaposer. Han nedgrov Halvdelen i Jorden, og den anden Halvdeel bar han hjem. Derpaa gik han atter ud, og hentede Resten.

Han havde nu en stor Skat i sit Huus, som ingen vidste noget af. Mangen anden vilde have tænkt: Nu er jeg riig nok! — Men denne ærlige Mand tænkde ikke saaledes. Det var jo ikke hans, hvad han havde fundet; det var hans Skyldighed, at tilbagelevere Ejermanden de tabte Penge. Saaledes tænkde han; og, skiøndt han ikke havde Brød i Huset, angreb han dog ikke den fundne Skat, men mældte det for Øvrigheden, og Pengene bleve nedlagte under Forsegling paa Raadhuset, hvor de skulde forblive, indtil Ejermanden mældte sig.

Nogle Dage derefter blev bekjendtgjort i Aviserne, at en gjennemrejsende Kiøbmand havde tabt en Pakke med tolvtusinde Rigsdaler, hvoraf han lovede den en Belønning af femhundrede Rigsdaler, som kunde opdage eller tilvejebringe dem. Man tilmældte ham strax Stedet, hvor hans Penge vare; han kom, modtog dem, og

ikke

ikke en Skilling fattedes i Summen. Han beundrede den fattige Mands Redelighed, og gav ham med Glæde den belovede Belønning af femhundrede Rigsdaler.

Denne Gave kunde den ærlige Mand modtage med en god Samvittighed. Han græd Taknemmeligheds- og Glædestaarer, da han fik denne lille Skat; saamange Penge havde han endnu aldrig havt samlede paa eet Brædt. Han saae nu paa eengang en Ende paa al sin Nød; nu behøvede han ikke længere at sulte og lide Mangel med sine Børn, han havde nu saameget, at han ved Flid og Vindskibelighed kunde haabe, stedse for Fremtiden at finde sit anstændige Udkomme. Han var paa ny bestyrket i sin Tillid til Guds Forsyn, og gjorde enhver opmærksom paa, hvor forunderlig Gud havde gjort en Ende paa al hans Nød og Kummer. Han førde nu som før et stille og arbejdsomt Liv med sin Familie, og kom aldrig oftere i saadan Nød, at han ængstelig skulde spørge: "Hvorfra tage vi Brødet?"

For saadant skulle I ikke sørge, og sige: hvad skulle vi æde? hvad skulle vi drikke? og hvormed skulle vi klæde os? thi eders himmelske Fader veed, at I have alle disse Ting behov. Matth. 6, 31. 32.

29. Gjerrighed er en Rod til alt Ondt.

I en lille Landsbye levede et Par fattige Folk, som havde en eneste Søn. Denne lærde et Haandværk, og, efterat have udstaaet sine Læreaar, rejsde han udenlands. Vel tolv Aar gik hen, uden at Forældrene hørde det mindste til ham, eller vidste, om han var levende eller død. Dog var han i Live, og fortjende anseelige Penge blandt Fremmede. Da tolv Aar vare omme, besluttede han at rejse tilbage til sit Hjem, for, som en taknemmelig Søn, at dele sine redelig forhvervede Penge med sine fattige Forældre.

Han gav sig paa Vejen, og havde een af sine Laugsbrødre med sig. Da de vare ganske nær ved hans Fødebye, sagde han til denne:

"Hør, jeg har nu i Sinde, at skjenke mine Forældre en ret uventet Glæde. Jeg vil i Aften tage ind til dem, og ikke sige, hvem jeg er. Imorgen ganske tidlig, førend jeg endnu er opstaaen, kommer Du bagefter, og spørger da mine Forældre, om deres Søn ikke er der? Naar de da svare Nej, saa sig Du kuns, at han sikkerlig maa være der, da han igaar Aftes var ankommen. Mine Forældre ville da i en Hast løbe til Sengen, og inderlig glæde sig over dette lille uventede Puds."

Som sagt saa skeet. Sønnen kom om Aftenen til Forældrene. De kjendte ham ikke mere,

mere, paa Grund af den lange Tid, han havde været borte fra dem. Han foregav derfor, at han var en Fremmet, og bad dem, for Penge og gode Ord at laane sig Natteqvarteer, da han meget nødig vilde forblive i Kroen. Han trak derpaa en temmelig stor Pung frem med Penge, og gav dem en Sylden.

Forældrene toge vel imod ham, og tænkde mindst paa, at dette Menneske var deres egen Søn. Men ved Synet af de mange Penge, han havde hos sig, opstod paa eengang den ugudelige Tanke i deres Sjel, at slaae ham ihjel om Natten. De tænkde, han var en Fremmet, var kommen til dem sildig ud paa Aftenen, ingen vidste det mindste om ham; der var altsaa intet, som kunde røbe dem, i Tilfælde at de sloge ham ihjel.

Saaledes tænkde de. Og, efterat Sønnen var gaaen tilsengs, og af Træthed sov tryg, aabnede de ganske sagte Døren til hans Kammer, listede sig hen til Sengen, og sloge ham ihiel med en Øxe. Derpaa fratoge de ham Pengene, og begrov ham selvsamme Nat udenfor deres Lade.

Morgenen derpaa kom hans Rejsekammerat efter Aftale, og spurgde, om ikke deres Søn igaar Aftes var ankommen? De svarede Nej. Men denne vedblev at paastaae, at han maatte være kommen; og omsider sagde han reent ud, at den Fremmede, som igaar Aftes havde indlogeret sig hos dem, var deres Søn. Ved disse Ord oplsstede begge Forældrene et skrækkeligt Jammerskrig:

thi

thi nu bleve de fuldkommen overtydede om, at de havde ombragt deres eget Barn. Sagen blev gjort anhængig for Retten, og begge Forældrene døede den fortjente Død paa Retterstedet. —

De, som ville være rige, falde i Fristelser og Snarer, og mange daarlige og skadelige Begiæringer, som nedsænke Menneskene i Fordærvelse og Undergang. 1 Tim. 6, 9.

---

30. Barmhjertighed.

I Paris levede en Frugthandlerske ved Navn Mevthe, som ernærede sig med ti Børn og en 62aarig Mand ved en liden Frugthandel.

Hun havde en ugivt Søster, som artede sig meget ilde, og var hende slet ikke god, fordi hun af og til vilde give hende høistfornødne Formaninger. Denne slette Søster døede, og efterlod sig en femaarig ægte Søn, og en Formue af 40,000 Livres (omtrent 8000 Rigsdaler). Men ved Testamente havde hun bortskjenket sin hele Formue til en velhavende Bagerkone.

Da Mevthe fik dette at vide, smærtede det hende inderlig, at hendes Søsters Barn intet skulde arve. Hun raadførde sig med en Jurist, om det ikke skulde være mueligt, at kuldkaste dette uretfærdige Testamente? Men denne svarede, at der var intet Middel forhaanden imod slige Uretfærdigheder. Mevthe tog derpaa sin

Sø-

Søsters Barn i Favn, trykde det til sit Bryst, og sagde:

"Velan da! dette Arvegods efter min Søster vil dog vel ingen gisre mig stridigt. Jeg tager derfor Barnet til mig; thi jeg veed, at Bagerkonen vilde ilde medhandle det; eller, for reent at blive det qvit, saagar om faa Dage aflevere det i Plejehuset."

Advokaten forestilde hende, hvorlunde det vilde falde hende tungt, foruden Byrden af hendes egne ti Børn, endnu at ernære dette.

"Men," — sagde Mevthe — "det er jo ikke Barnets Skyld, at det er kommet i Verden. Det vil jo dog og leve. Og hvo vil vel antage sig det, naar jeg ikke gisr en Kjerlighedsgjerning imod det? Gud, den gode Gud, vil sikkerlig hjelpe os!"

Denne Historie blev hastig bekjendt i Paris; og der fandtes mange ædle Menneskevenner, som tilsendte den gode Kone betydelige Pengegaver. Men nogle rige Familier i Paris vilde end herligere belønne den veldædige Mevthe. De anrettede derfor et meget prægtigt Giæstebud, hvortil mere end 140 Personer af de højere Klasser bleve indbudne. Man spiisde i en stor Sahl, hvis ene Hisrne var tildækket med et Forhæng. Under Maaltidet blev Dækket optrukket, og man saae — den gode Mevthe paa en Throne; hendes ti Børn, alle nyklædte, stode omkring hende; og det forladte Barn, som hun havde svet Barm-

hjer-

hjertighed imod, sad ved hendes Fødder. En af dem, som havde foranstaltet alt dette, stod op, og holdt en meget rørende Tale, hvori han forklarede Selskabet det hele Skuespil, og fortælde dem Historien om den gode Mevthes meget sjeldne Godgiørenhed. En fornem Dame stod derpaa op, og satte hende en Krone paa Hovedet. En anden overrakde hende en Pung med Penge. Det hele Selskab var rørt indtil Taarer. Alle lovede, at være behjelpelige til at drage Omsorg for dette Barn.

Saamegen Ære og Velsignelse vederfoer den gode Mevthe for en Velgjerning, hvorfor hun slet ingen Løn havde ventet; men som nu rigelig blev hende erstattet. Dog, den bedste Løn havde hun i sit Hjerte, nemlig det Samvittighedsvidnesbyrd, at hun havde gjort Godt.

---

31. Giører dem Godt, som fornærme Eder.

En Pranger fra **Hamborg**, ved Navn **Schnell**, gik engang ud paa Landet, for at indkiøbe Qvæg. Undervejs mødte ham en Mand, som bad ham om en Almisse. Schnell var strax færdig, til at give ham den, og trak sin Pengepung op; dog vendte han sig om, paa det at ikke hiin skulde see de mange Penge, han havde. I det han vendte sig om, slog Staaderen ham med en

en tyk Stok saa stærk i Hovedet, at han faldt ganske afmægtig til Jorden; og strax kastede han sig over ham, for at fraröve ham Pengene. Dog denne Ondskab bekom ham selv meget ilde; thi Prangeren havde meget troe Medhjelpere i Baghaand, hans to Hunde; disse anfaldt Tiggeren, tilredte ham ilde, og trak ham i en nærliggende Mose. Her lode de ham ligge, vendte derpaa igjen tilbage til deres Herre, og slikkede ham saalænge, indtil han igjen opvaagnede af sin Afmagt.

Efterat han fuldkommen var kommen til sig selv igjen, og fandt, at han endnu havde sine Penge, vilde han fortsætte sin Rejse videre. Paa eengang hörde han en ængstelig Klage i Nærheden. — ogsaa saae han Blod paa Vejen; han gik efter Blodet, og fandt omsider Röveren i Mosen, som havde givet ham Slaget, og sine to Hunde, som paa ny slede i denne Elændige. I Øjeblikket sprang Schnell til, jog Hundene bort, og trak det ildetilredte Menneske opaf Mosen.

Nu spurgde han ham om Aarsagen, hvorfor han saa morderisk havde mishandlet ham? Han svarede, den yderste Nød havde drevet ham dertil. Derpaa sagde Schnell:

„Med Rette kunde jeg nu overlevere Dig som en Röver i Øvrighedens Hænder; men det vil jeg ikke. Der, modtag dette for de Saar, mine Hunde have tilføjet Dig, og gak bort.“

Med

Med disse Ord gav Schnell Røveren nogle Rigsdaler, og forlod ham. —

Lad ikke det Onde overvinde Dig; men overvind hellere Ondt med Godt. Rom. 12,21.

---

32. Løfter bør man holde.

I Spanien levede fordum mange Mohrer, men som siden alle bleve fordrevne for Troens Skyld; thi de bekjendte sig ikke til den christelige, men muhamedanske Religion. Ikke destomindre gaves der dog meget retskaffne Mennesker iblandt dem, som følgende Exempel skal vise.

En Spanier kom i Strid med en fornem ung Mohr, som han ikke kjendte; og dræbde ham. Han tog Flugten, man forfulgde ham; men han reddede sig omsider derved, at han sprang over en Havemuur. Ejermanden til Haven, som og var en Mohr, befandt sig just til samme Tid i den. Spanieren kastede sig ned for hans Fødder, aabenbarede ham, hvad som var skeet, og bad, at han for Guds Skyld vilde skjule ham. Mohren gav ham sit Ord, at han skulde være sikker hos ham, skjulde ham i et Havehuus, og lovede, næste Nat at skaffe ham bort i al Sikkerhed.

Mohren gik derpaa hjem. Næppe havde han sat sig ned, før en stor Hob Mennesker med høit

høit Skrig kom indaf Døren, og bragde hans Søn død paa en Bærebør, med den Efterretning, at han nylig var bleven dræbt af en Spanier. Man forestiller sig lettelig, hvorstor Mohrens Skræk og Bedrøvelse var. Han erkundigede sig nøje om alle Omstændigheder, og mærkede nu tydelig af hele Fortællingen, at netop den Spanier, som laae skjult i hans Have, var hans Søns Morder. — Hvad skulde han nu gjøre? Morderen var i hans Vold; han kunde altsaa hævne sig paa ham eller overlevere ham i Rettens Hænder. Men det gjorde han ikke. Thi han havde givet Spanieren sit Ord, at han skulde være sikker hos ham; han havde lovet ham sin Beskyttelse — og hans Løvte var ham altfor helligt. Han tang derfor ganske stille; og, saasnart det blev Nat, gik han ned i Haven, opsøgde Spanieren, og tiltalde ham saaledes:

"Christen! det Menneske, Du har dræbt, er min Søn! Hans Liig er i mit Huus. Du havde fortjent Straf derfor; men jeg har givet Dig mit Ord, som jeg ikke tør bryde."

Derpaa førde han Spanieren i sin Stald, gav ham en af sine bedste Heste, og sagde:

"Flye, saa langt Du kan! Mørket beskytter Dig, og imorgen vil Du være sikker. Vistnok har Du gjort Dig skyldig i min Søns Blod; men jeg takker Gud, at jeg ikke har gjort mig skyldig i dit Blod, men holdt Dig mit Løvte." —

Hold, hvad Du lover. Det er bedre, at Du intet lover, end at Du ikke holder, hvad Du har lovet. Ordspr. 5, 3. 4.

---

33. Man bør ikke gjøre Godt for Ærens Skyld.

I den svære franske Krig, som nu allerede siden 1792 har varet over i otte Aar, og endnu ikke er tilende, bleve mange frivillige Gaver i Penge overrakte Kajser Franz den Anden af hans troe Undersaattere, paa det han destolettere kunde bestride de fornødne Krigsomkostninger og beskytte Fædrelandet.

I Aaret 1793 indfandt sig blandt andre ogsaa en Bonde med disse Ord: „Her bringer jeg og noget.“ — og lagde tusind Gylden paa Bordet for Kajseren. Kajseren forundrede sig ikke lidet over Bondens Rundgivenhed, som bragde en saa ansеelig Gave, og spurgde ham om hans Navn, og hvorfra han var?

Havde han sagt Kajseren begge Dele, var det rimeligviis blevet bekjendtgjort i Aviserne eller paa anden Maade, og Gjerningen havde unegtelig geraadet ham til Ære. Men han gav ikke sin Gave for Ærens Skyld, blot af Troskab og Kjerlighed til sin gode Monark. Han svarede derfor ganske kort paa Kajserens Spørgsmaal: „Det

„Det skal Ingen faae at vide“ — og dermed gik han bort.

Kajseren sendte derpaa nogle af sine Folk efter ham, for endnu eengang at spørge ham om hans Navn og Hjem; men disse svarede ham leende:

„Tænke I vel, at jeg skulde sige Eder det, som jeg ikke har villet sige Kajseren?“

---

34. Jørgen og hans Brud.

Jørgen, en ung og rask Bondeson, men meget fattig, elskede en Pige fra en anden Landsbye, og ønskede gjerne at ægte hende. Han henvendte sig derfor til Pigens Fader, og anholdt ordentlig om hende. Den Gamle modtog ham ganske venlig; dog sagde han ham reentud, at han ikke kunde give ham sin Datter, da han ingen Formue havde, og altsaa ikke kunde ernære en Kone. Jørgen gav ham til Svar, at han var frisk og stærk, og arbejdede med Lyst; det vilde altsaa sikkerlig ikke mangle dem paa Brød. Endvidere sagde han, at han paa nogle faa Aar havde sparet sig fem og tyve Rigsdaler i rede Penge, hvormed han kunde bestride Brylluppet og de første Udgivter; og siden havde han i Sinde, at fæste sig en liden Bondegaard, og haabede, med Guds Velsignelse og ved sin Flid at erhverve sig sit Brød. Derpaa svarede den Gamle:

"Velan! lad det endnu bero et eller et par Aar med Brylluppet, indtil Du har fortjent noget mere; Du kan da altid faae min Datter."

Med dette Svar gik Jørgen bedrøvet bort. Hans Elskede, som hedde Marie, var samme Dag i Kiøbstædet. Han gik hende imøde; og da han kom til hende, fortælde han hende alt, hvad han havde talt med hendes Fader, og var utilfreds, fordi den Gamle ikke havde villet indvilge hans Andragende.

Imedens de nu saaledes gik ganske langsom med hinanden, stødte Jørgen med Foden mod noget, snublede og faldt. Det var allerede mørkt; han stod op igjen, og følde med Haanden, hvad han var falden over, og see! — det var en svær Pengepose, som han næppe kunde løfte fra Jorden. — Da de et Stykke derfra saae en Lyngild paa Marken, iilde de hen med Pengeposen, og begyndte at tælle. Der kom eet Hundrede Rigsdaler frem efter et andet, og Posen blev bestandig svær. Omsider fandt de, at der vare henved firetusinde Rigsdaler.

"Nu" — sagde Jørgen — "vil din Fader sikkerlig give sit Minde til, at jeg maa faae Dig. Gud skee Tak, at vi have fundet denne Skat!"

Imedens de saaledes ret glade gik med Pengeposen til Landsbyen, faldt den Tanke dem paa eengang ind, at nogen dog maatte have tabt disse Penge, og at de altsaa igjen maatte le-

levere dem fra sig, naar denne meldte sig; de vilde da atter være ligesaa fattige, som tilforn. Dog trøstede de sig igjen derved, at de i saa Tilfælde i det mindste vilde faae en god Findeløn.

Omsider fattede de den Beslutning, at henvende sig til Stedets Præst, fortælle ham den hele Sag, og raadføre sig med ham. De gik strax hen til ham, fortalde ham alt, og sagde, at de vilde lade Pengeposen forblive i hans Forvaring, indtil den mælde sig, som havde mistet den. Præsten roesde deres Ærlighed, modtog Pengene i Forvaring, og lod bekjendtgjøre i de offentlige Tidender, at en Pose med Penge var funden paa Landevejen, hvorom den retmæssige Ejer kunde mælde sig hos ham.

Tillige lovede han ogsaa de unge Folk, at være dem behjelpelige, til at faae hinanden. Han anholdt selv hos den Gamle om hans Datter til Jørgen, og fik Jaordet. Han hjalp ogsaa til, at Jørgen kunde fæste den liden Bondegaard, han saa gjerne vilde have, og forskaffede ham Kreaturer og Avlingsredskaber. Disse unge Folk ernærede sig nu flittig og redelig.

Imidlertid henlaae Pengene bestandig hos Præsten, uden at nogen mældte sig som Ejer til dem. Efter to Aars Forløb tog han Pengeposen, bragde den hen til de unge Folk, og sagde: efterdi Ingen har villet mælde sig til dem, saa tilhøre de med al Billighed Eder. Men, da det imidlertid dog var mueligt, at Nogen endnu

kunde mælde sig, vilde han raade dem, at anvende Pengene vel, og kiøbe noget Nyttigt derfor, de vilde da altid være sikkre, Ejermanden maatte komme, naar han vilde.

De fulgde hans Raad. Jørgen kiøbde den Bondegaard, han hidtil kun havde havt i Fæste; og da den kostede lige firetusinde Rigsdaler, kunde han strax betale den reent ud. I kort Tid bragde han det og ved Flid og Arbejdsomhed saavidt, at Bondegaarden var meget mere værd, end hvad han havde givet for den.

Nogle Aar derefter døede den gamle Præst. De ærlige Ægtefolk nedlagde et Dokument hos den ny Præst, hvori de lovede, at hvis Nogen endnu skulde mælde sig til de fundne Penge, vilde de igjen fratræde Bondegaarden. Og dette lovede de ikke blot for deres egen Person; men deres Børn og Børnebørn skulde ligeledes være forbundne dertil.

Ti Aar vare forløbne efterat Jørgen havde fundet Pengene, da han en Dag var ude paa Marken, og saae paa Vejen en halvtildækket Vogn, hvori sadde tvende Mandspersoner. Paa eengang væltede Vognen og gik istykker, de to Rejsende faldt ud, dog uden at komme til mindste Skade. Jørgen sprang hastig til, hjalp dem op, og bad dem venlig, at følge hjem med sig, for der at udhvile lidet. De modtoge hans Indbydelse, og fulgde med. Undervejs begyndte en af de Fremmede, og sagde:

„Det

"Det er netop, som om dette Sted altid var forhexet! Jeg kan ikke slippe her forbi, uden at eet eller andet Uheld skal møde mig. For ti Aar siden led jeg en betydelig Skade her. Jeg kom fra Leipziger Messe, havde firetusinde Rigsdaler hos mig, og disse maatte jeg miste her."

"Hvad?" — sagde Jørgen — "firetusinde Rigsdaler har De mistet her? men har De da slet ingen Umage gjort Dem, for at faae Pengene igjen?"

"Det var mig umueligt, min Ven!" — svarede den Fremmede. — "Jeg skulde nødvendigen til Holland, hvor et Skib allerede laae færdig, med hvilket jeg vilde gaae til Ostindien. Tiden var kort, og Skibet vilde ikke have ventet efter mig. Jeg kunde altsaa intet videre gjøre, end at jeg skrev til en Ven i Leipzig, og bad ham, at erkundige sig om de tabte Penge. Men han havde ikke faaet mit Brev, og altsaa er der ikke skeet mindste Efterspørgsel, om Nogen har fundet Pengene, eller ej? Og, om det endog virkelig var skeet, hvor kunde jeg da vel troe, at Nogen skulde være saa ærlig, og give mig Pengene igjen? Jeg har derfor heller ikke videre bekymret mig om den hele Sag, og nu rinder det mig blot i Tanker igjen, da jeg atter befinder mig paa dette ulykkelige Sted."

Jørgen vidste nu med fuld Vished, at denne Fremmede var Ejermanden til de Penge, han for ti Aar siden havde fundet paa Landevejen.

Mangen anden vilde være bleven meget bedrøvet over, at han nu saa uformodentlig igjen skulde miste sit Gods, som han allerede saalænge havde været i Besiddelse af. Den ærlige Jørgen derimod glædede sig ret af Hjertet over, at han nu havde Leilighed, til igjen at overlevere denne Fremmede sin tabte Ejendom. Dog lod han sig endnu ikke mærke med noget; men førde de Fremmede hjem med sig, og bad dem tage til Takke med et Middagsmaaltid. Imedens hans Kone tilberedte Middagsmaden, løb han selv hen til Præsten, fortælde ham hele Sagen, og indbød ham ligeledes tilbords. — Efter Maaltidet førde han sine Fremmede rundtomkring paa Gaarden, viisde dem sine Marker, Agre og Haver, og fortælde dem, hvormeget hans Avling aarlig indbragde. Omsider vendte han sig til den ene Fremmede, og sagde:

"Alt, hvad De her seer, er Deres Ejendom, og tilhører ene og allene Dem. De firetusinde Rigsdaler, som De har tabt, har jeg fundet. Vor forrige brave Præst lod det sætte i de offentlige Tidender; men, da ingen mældte sig, kiøbde jeg denne Bondegaard for Pengene, med det faste Forsæt, engang igjen at overlevere ham den, som havde mistet Pengene, saasnart han mældte sig."

Han fortælde ham den hele Historie. Den Fremmede vidste ikke, hvorledes han her var faren. Han saae snart paa een, snart paa en anden — omsider gav han Jørgen sin Haand,

roes-

roesde hans store Ærlighed, og spurgde ham, om han endnu foruden denne Gaard ejede en anden?

"Nej! — svarede Jørgen, — "men, hvis De ikke har Lyst til at sælge denne Gaard, skal De dog bortleje den til en Anden: og jeg haaber, at De da giver mig Fortrinet for enhver Anden."

"Bedste Ven! — sagde den Fremmede, — "eders Redelighed fortjener visselig en større Belønning. Det er nu allerede ti Aar siden, at jeg har tabt disse Penge, som I har fundet. Siden den Tid har Gud overordentlig velsignet min Handel i Ostindien, og allerede i endeel Aar har jeg ikke længere tænkt paa dette mit Tab. Firetusinde Rigsdaler vilde nu ikke giøre mig stort rigere. Eder derimod vilde de giøre fattig, naar I skulde udbetale mig dem. Behold derfor hele denne Ejendom! Forsynet har skjenket Eder den, og jeg vilde giøre mig en Samvittighed af, at fraskille Eder den. Den er eders! jeg skjenker Eder den hermed eengang for alle, og glæder mig ret hjertelig, at jeg ved denne samme Lejlighed har lært at kjende en saa retskaffen Mand."

Han tog derpaa det Dokument, som Præsten hidtil havde havt i sin Forvaring, og rev det istykker. Derpaa opsatte han et nyt, hvori han skjenkede den ærlige Jørgen og hans Kone, samt deres Efterkommere Bondegaarden til en bestandig Arv og Eje, og tillige erindrede deres Redelighed med største Lovtale.

De ærlige Ægtefolk kunde nu ikke tilbageholde deres Taknemmelighedstaarer, priisde Guds underfulde Førelse, og gjorde sig det her paa ny til en fast Regel, stedse at handle redelig. — Havde Jørgen fortiet Sagen for den Fremmede, vilde han unegtelig ogsaa have beholdt Bondegaarden; men dog aldrig med saa rolig en Samvittighed. Nu derimod kunde han nyde den glad og med en god Samvittighed. —

Ov stedse Troskab, Ærlighed
indtil din kolde Grav,
og viig ej mindste Fingersbred
Fra Dydens Bane af.
Da bli'er hver Byrde i din Stand
Dig taalelig og let;
Glad synger Du ved Brød og Vand,
som ved kostbarest' Ræt.
Du da som paa en Blomstereng
dit Liv henvandrer fro;
og selv i Dødens visse Hjem
Du sjner idel Roe.

---

35. En ærlig Skyldner.

En Tydsker, som var rejst til Engelland, opholdt sig temmelig længe i London, saa at han fortærede alle de Penge, han havde havt med sig, i denne kostbare Stad. Han havde nu ingen Penge

til

til Tilbagerejsen, heller ingen Bekjendtere, han kunde anmode om Laan. Han var altsaa i største Forlegenhed. Bedrøvet passerede han adskillige Gader, og tænkte frem og tilbage over sin ulykkelige Forfatning.

Under disse Tanker kommer han omsider udenfor en riig Kiøbmands Huus. Paa eengang besinder han sig, og gaaer ind. Man spørger, hvad han vil? og han forlanger Herren i Huset i Tale. Man fører ham ind i et Værelse til Kiøbmanden; han fortæller ham fra først til sidst sine Omstændigheder, og anmoder ham til Slutning om et Laan. Kiøbmanden spørger:

"Hvad forskriver De mig da til Sikkerhed, naar jeg laaner Dem disse Penge?"

Tydskeren svarer:

"Jeg kan ingen anden Sikkerhed give Dem, end mit ærlige Ansigt."

Kiøbmanden betragtede ham en Tidlang; omsider sagde han:

"Velan! den Forsikring vil jeg troe."

Han gav ham derpaa hundrede Guineer (500 Rigsdaler). Tydskeren vilde give ham Beviis; men Engellænderen vilde intet have, og sagde, at han borgede Tydskerens ærlige Ansigt uden Beviis.

Saa høimodig var Engellænderen, og ligesaa ærlig var Tydskeren; thi han rejsde uforsvet tilbage til sit Fædreland; og næppe var han kom-

kommen hjem, før han oversendte Kiøbmanden i London den laante Sum. Men denne sendte den atter med næste Skib tilbage, og desuden en anseelig Foræring, hvorhos han skrev:

"Det glæder mig meget, at jeg har hjulpet en ærlig Mand."

---

36. En god Søn.

I Frankrige er en Flække ved Navn Aoste, som forhen aarlig skulde stille en Rekrut. Det var Skik her, at den mandsoxne Ungdom kastede Lod indbyrdes, og den, Loddet traf, blev Soldat. I Aaret 1784 var den tredie Junji ansat til Lodkastning. En ung Knøs, ved Navn Mignot, som trolig ernærede sin gamle Fader ved sine Hænders Gjerning, tænkde, at hvis Loddet maaskee traf ham, skulde hans Fader lide Mangel. Han gjorde derfor sine Kamerater det Tilbud, at han uden Lodkastning frivillig vilde være Soldat, naar enhver af dem vilde give ham noget i Penge til Skadesløsholdelse. De andre antoge dette Forslag med Glæde, og enhver gav ham en Rigsdaler, hvorfor han frivillig blev Soldat.

I Begyndelsen troede man, at han maaskee havde Lyst til Krigsstanden, eller og gjorde det af Pengegjerrighed. Men snart saae man, at man havde taget fejl. Thi næppe havde han modtaget Pengene, før han overdrog den hele Sum

Sum til Fogden i Sognet, en meget ærlig Mand, og bad ham, Tid efter anden at tilstille hans Fader Pengene, alt efterſom han behøvede det. Han havde nu ſolgt ſin Frihed, paa det han kunde være forſikkret om, at hans Fader ikke ſkulde mangle det nødvendige Underhold.

Kjære Barn! plej din Fader i Alderdommen, og bedrøv ham ikke, ſaalænge han lever. Syr. 3, 14.

---

37. Exempel paa oprigtig Kjerlighed i Ægteſtanden.

I en Landsbye fem Mile fra Altona boede en fattig Skoemager, hvis Kone ganſke havde miſtet Synet efter en ſvær Sygdom. Andre fattige Folk, iſær paa Landet, betænke ſig ofte længe, før de raadføre ſig med en ordentlig Læge, da de frygte for Udgifterne, og hellere behjelpe ſig med uſſle Huusraad. Denne Skoemager derimod ſparede intet, for igjen at forſkaffe ſin Kone Synet. Allerede i to til tre Aar havde han brugt mange Midler. Omſider hørde han tale om en berømt Hjendoktor i Altona. Strax gav han ſig ved haardt Vejr paa Vejen, og ledte ſin blinde Kone derhen, for endnu ogſaa at forſøge dette. Doktoren lovede at helbrede hende, men forlangde fem og tyve Rigsdaler for Kuren. Dette var en heel Kapital for ham. En anden havde maaſkee

ved

ved denne Fordring ladet sig afskrække; dog den gode Skoemager bragtes derved slet ikke til Betænkelighed, men blev fast ved sin Beslutning.

Han gik allene tilbage til sit Hjem, og folgde sin eneste Koe, som hartad udgjorde hans hele Ejendom, og som hidtil næsten ganske havde ernæret Familien — denne skilte han sig ved, af Kjerlighed til sin Kone, bragde Pengene med Glæde til Doktoren, og efter faa Uger førde han sin Kone fuldkommen seende tilbage til sin Hytte.

---

38. Har Du fejlet, da negt det ikke.

En Prins gik engang ombord paa en Gallej, for der at besee de Fangne, som for deres Misgjerninger vare lagte i Lænker. Det smærtede ham inderlig ved at see saamange Mennesker, som kun vare halvbedækkede med usle Pjalter, og Dag og Nat maatte føre de svære Aarer. Han besluttede derfor, i det mindste at skjenke een af disse Friheden.

Dog iforvejen vilde han undersøge, hvo af dem der bedst fortjende denne Velgjerning? Han spurgde derfor een efter en anden om Aarsagen, hvorfor han var hensat her?

Nu begyndte da Bejamringen for Alvor. Enhver for sig forsikkrede, at han var et ærligt, uskyldigt Menneske; onde Mennesker allene havde falskelig bestyrt ham for Øvrigheden, og saaledes var

var han uforskyldt og paa uretfærdigste Maade hensat her. Enhver især bad Prinsen, at han endelig vilde forbarme sig over ham, og skjenke ham Friheden.

Omsider kom Prinsen til et ungt, pjaltet Menneske, og spurgde ham ligeledes:

"Hvad har Du da gjort, siden man har bragt Dig herhid?"

"Naadige Herre!" — svarede han, — "jeg er et afskyeligt, ugudeligt Menneske. Jeg har ikke villet lystre min Fader, er løben bort fra ham, har siden ført et liderligt Levnet, har stjaalet og bedraget Folk; ja, jeg behøvede vistnok et par Timer, til at fortælle Dem alle de onde Handlinger, jeg i mit Liv har begaaet. Gjerne vil jeg nu her lide min Straf, thi jeg veed, at jeg fuldkommen har fortjent den."

Prinsen vidste retvel, at de alle havde fortjent deres Straf. Dog om denne sidste havde han det bedste Haab, at han skulde forbedre sig, da han allerede erkjendte sine Forbrydelser. Han sagde desaarsag leende:

"Hvorledes kommer da et saa afskyeligt, strafværdigt Menneske her blandt saamange ærlige Folk? Tag i Øieblikket Jernet af ham, og lad ham løbe, paa det han ikke skal forføre disse mange Ærlige."

Strax blev han løst af sine Baand, og sat i Frihed. De andre derimod, som ansaae sig for uskyldige, maatte forblive paa Gallejen. —

Hvo

Hvo som vil negte sine Misgjerninger, for den skal det ikke lykkes; men hvo der bekjender, og afstaaer fra dem, finder Medynk. Ordspr. 28, 13.

---

39. En Hedning, som elsker sin Fader højere, end sig selv.

I China, et hedensk Land i Asien, er en Lov, som byder, at de Embedsmænd, der ikke troligen forvalte de offentlige dem betroede Penge, skulle miste begge Hænderne. — En Oppebørselsbetjent havde engang begaaet hiin Forbrydelse, og altsaa efter Landets Love fortjent denne gruesomme Straf. Hans Datter vovede at træde frem for Kajseren, for at bede for sin Fader. Ydmyg fremstillede hun sig for Monarken af China, og sagde:

"Jeg negter ikke, store Kajser! at min ulykkelige Fader jo virkelig har fortjent Straffen, og bør, ifølge vort Lands Love, miste begge sine Hænder. Her ere de." —

Ved disse Ord trak hun Handskerne af, rakde Kajseren sine egne Hænder, og blev ved:

"Ja, store Kajser! disse Hænder tilhøre min ulykkelige Fader. De ere utilstrækkelige til hans Families Underhold; modtag dem, og lad derimod min Fader beholde sine, hvormed han er-

ernærer min gamle Bedstefader, mine Brødre, Søstre og mig.„

Kajseren blev rørt ved denne gode Piges barnlige Kjerlighed, som vilde hengive sine egne Hænder for sin Fader. Han roesde hende, lod hende i Fred gaae hjem, og benaadede Faderen for Datterens Skyld.

---

40. Værer barmhjertige, ligesom eders Fader er barmhjertig.

I den syvaarige Krig laae Hesserne en Vinter i Førstendømmet Hildesheim i Westphalen. Da de forlode Vinterqvarteret, blev en syg Soldat liggende paa Vejen ikke langt fra Woltorf. En Bonde fra denne Landsbye saae ham, og gik forbi. Dog fortælde han det hændelsesviis i et andet Huus, hvor der boede bedre Folk. Konen sagde strax til sin Mand:

„Mand! hvad synes Dig? skulle vi hente denne stakkels Karl, og hjelpe ham, saa godt vi kunne? Han er dog et Menneske!„

Manden vilde just ikke saa strax samtykke deri; thi han befrygtede, at Huset kunne blive befængt af Utøj eller een og anden smitsom Sygdom. Dog overtalde Konen ham saavidt, at han gik hen, mældte det for hele Sognet, og gjorde en Forbøn for den elændige og smægtende Syge.

Men han fandt ingen Bønhørelse; og ingen i hele Sognet vilde antage sig den ulykkelige Soldat.

Da den godhjertige Kone hørde dette, bad hun paa ny for den arme Forladte, og sagde til sin Mand:

"Nu maae vi hjelpe! — Du veed jo retvel, at den gode Gud har befalet det. Vil Ingen antage sig det arme Menneske, ville vi være barmhjertige Samaritanere. Gaae! hent Hestene, spænd for Vognen, og bring den stakkels Karl herind under Tag."

Manden kunde nu ikke længere imodstaae, og den Syge blev hentet. Man iførde ham reent Linned og rene Klæder, og nedgrov hans sønderrevne Pjalter. Man kaldte og strax en Læge, som inden kort Tid fuldkommen helbredte ham.

Den retskaffne Kone var lutherſk; men, da hun hørde, at den Syge var katholsk, lod hun en katholsk Præst hente til ham fra Peine. Kort, hun gjorde alt mueligt til hans Hjelp, og plejede ham saa vel og ufortrøden, at han igjen inden kort Tid blev en dygtig Arbejder. — Af Taknemmelighed tjende han siden trolig fem Aar i dette Huus. —

Denne brave Kone var et sandt Mynster for andre Mennesker; thi hun handlede saa ganske efter Guds Ord:

"Giv den Hungrige Brød; optag den Fattige og Elændige i dit Huus; seer Du en

en Nøgen, da meddeel ham Klæder, og vend ikke dit Øje bort fra den, som er af eet Kiød med Dig. Jesai. 58, 7.“

---

41. Du skal ikke vidne falsk.

En fattig Mand, ved Navn Amynt, saae sig bestedt i stor Nød. Han kunde ikke længere tilvejebringe saameget, at han kunde mætte sine mange hungrige Børn; og en haardhjertig Mand, som han skyldte ti Rigsdaler, truede med at ville gisre Indførsel i hans Smule Fattigdom, hvis han ikke inden faa Dage betalde Giælden. I denne Nød gik han hen til en riig Mand, og bad ham, at laane sig de ti Rigsdaler imod Beviis, hvilket han redelig igjen skulde indfrie, saasnart han paa ny kunde fortjene noget.

Den Rige vilde ikke; han fortælde ham vidtløftigen, hvormange Penge han var bleven bedraget for. Amynt blev ved, han bad, bad ham med grædende Taarer for Guds Skyld; men den Rige lod sig ikke bevæge.

Omsider kom en Haandværksmand ind, som havde en Regning at afgisre med den Rige; de bleve ueens om Regningen, og den Rige skiældte Haandværksmanden for Skjelm og Tyv.

„Hvad? — sagde denne — „er jeg en Skjelm og Tyv? Det skal De bevise; imorgen

lader jeg Dem indstævne for Retten. Amynt har hørt det.«

Med disse Ord gik Haandværksmanden bort, og henvendte sig ufortsvet til en duelig Advokat. Den stakkels Amynt blev imidlertid endnu staaende, og ventede paa, om han skulde faae noget? Omsider begyndte den Rige:

»Hør, Amynt! jeg har her overilet mig, og kaldt Manden en Skjelm og Tyv. Han anklager mig nu, og Du vil da blive fremstillet som Vidne; forraader Du mig, maa jeg offentlig for Retten gisre ham Afbigt. Dette vilde jeg anse for en stor Skam. Hør, gisr mig den Tjeneste, naar Du bliver spurgt, at sige, at Du intet har hørt. Jeg vil i Øjeblikket laane Dig de ti Rigsdaler, Du har forlangt.«

»Herre!« — svarede Amynt, — »anmod mig ikke derom. Det var jo at vidne falsk; min Pligt som redelig Mand, som god Christen, forbyder mig stigt. Hvis jeg skulde blive spurgt, om jeg har hørt det? bør jeg jo og tale Sandhed.«

Derpaa sagde den Rige atter:

»Hvis Du vil gisre mig den Tjeneste, vil jeg skjenke Dig de ti Rigsdaler reent ud.«

Men Amynt vægrede sig endnu bestandig, for at aflægge et falsk Vidnesbyrd. Omsider blev den Rige ved:

»Hvis Du vil hjelpe mig udaf disse fortrædelige Omstændigheder, vil jeg skjenke Dig tyve

tyve Rigsdaler; Du kommer derved udaf al din Nød og Elændighed. Betænk nu vel, hvad Du gior!„

Men den ærlige Amynt vedblev sin Beslutning, og sagde:

„Nej, min Herre! dertil bringer De mig aldrig, at jeg skulde aflægge et falsk Vidnesbyrd. Vistnok finder jeg mig bestedt i stor Nød; mine Børn have allerede i to Dage ikke havt fuldt op af tørt Brød; de ville græde og klage over Hunger, naar jeg kommer hjem. Dette vil unegtelig smærte mig som Fader. Man vil jage mig fra Huus og Hjem — men alt dette vil jeg hellere taale, end at jeg skulde foretage mig noget imod Pligt og Samvittighed.„

Saaledes talde Amynt, og gik bort.

Den, som er sanddru, siger reent ud, hvad Sandhed er; men et falsk Vidne bedrager. Ordspr. 12, 18.

---

42. Gjengiældelsesret.

Hvor ofte skeer det ikke i Verden, at det ene Menneske har tiltænkt eller tilføjet det andet noget Ondt; og siden føje dog Omstændighederne sig saaledes, at det selvsamme Onde vederfares ham selv, hvorved hans Ondskab bliver lønnet, og Guds Retfærdighed lagt for Dagen. Dette stadfæstes ved efterfølgende Historie:

Tre Rejsende fandt en Skat, og deelde den lige imellem sig. De fortsatte derpaa deres Rejse, og raadsloge med hinanden, hvorledes de bedst kunde anvende deres Rigdomme. Levnetsmidlerne vare imidlertid sluppne, og man besluttede, at en af dem skulde gaae til nærmeste Bye, for der at indkiøbe nye. Den Yngste af dem blev afsendt.

Medens denne var borte, holdt de to Andre følgende Samtale imellem sig:

"Det var dog Skade, at dette unge Menneske kom til os, og vi altsaa skulde dele Skatten med ham. Dog, vi have jo gode Sidegevæhrer; naar han kommer tilbage, ville vi ombringe ham, og tilegne os hans Andeel."

Den Yngste tænkde undervejs:

"Vistnok er jeg nu paa eengang bleven riig. Men jeg vilde dog endnu have været rigere, hvis jeg havde fundet Skatten allene. Det koster mig imidlertid kuns liden Møje, ogsaa at tilvende mig de to Andres Andeel. Jeg vil forgifte de Fødevarer, jeg nu indkiøber. Jeg siger da, at jeg allerede har spiist i Byen, og lader mine Kamerater spise allene. De spise da uden ringeste Mistanke — døe af Giften; og den hele Skat tilhører mig."

Han fuldførde Beslutningen, forgiftede Fødevarerne, og bragde dem til sine Kamerater. Disse fuldførde ligeledes deres Beslutning, og dræbde den Yngste, strax ved hans Ankomst. De gave

sig

sig derpaa iværk med Maden, spiisde Giften, og døede.

Enhvers Ondskab var nu altsaa gjengiældt. Enhver af dem havde besluttet, at berøve sin Kamerat Skatten og Livet; og netop det selvsamme vederfoer dem alle. Thi de maatte alle tre lade Livet, uden at have nydt Skatten.

---

43. Det ene Menneske bør ikke foragte det andet.

En ung Adelsmand, der tjende som Page hos Ludvig den Tolvte, Konge af Frankrige, var engang yderst opbragt paa en Bonde, og behandlede ham med største Foragt. Kongen, som fik dette at vide, befoel, at man om Middagen intet Brød skulde sætte for denne modtvillige Yngling, men allene Steeg og Viin. Dette skeede. Pagen forlangde Brød, man gav ham intet. Han besværede sig derover hos Kongen, og denne spurgde ham, hvorfor han ikke var fornøjet med den Spise, han allerede havde faaet? Pagen svarede:

"Man har intet Brød givet mig; og Brødet er jo dog en nødvendig Deel til Livets Ophold."

"Ey!" — sagde Kongen, — "naar Du ikke kan undvære Brødet, hvi er Du da saa daarlig, at behandle dem slet og foragtelig, som for-

forskaffe os det? hvi foragter Du Bonden, som ved sin sure Sveed og Møje frembringer Brødet af Jordens Skiød?„ —

Have vi ikke alle een Fader? har ikke een og samme Gud skabt os? hvi foragte vi da hverandre? Malach. 2, 10.

44. Broderkjerlighed.

En riig Kiøbmand i London, ved Navn Dorvey, havde tvende Sønner. Den ældste overgav sig til alle Laster og Udsvævelser. Faderen blev meget opbragt derover, og da han saae, at hans Ende nærmede sig, gjorde han et Testamente, hvori han gjorde den vanartige Søn arveløs, og indsatte den Yngste til eneste Arving.

Strax derpaa døede han. Da den ældste Søn kom til Kundskab om sin Faders Død, gik han i sig selv, anstillede alvorlige Betragtninger over sit forrige Levnet, og angrede sine Forbrydelser. Da han omsider hørde, at han var gjort arveløs, knurrede og klagede han ikke; men ærede sin Faders sidste Villie, og sagde intet videre, end: jeg har fortjent det.

Da den yngste Søn erfoer denne sin Broders Forbedring, var han ganske udeaf sig selv for Glæde, opsøgde ham, tog ham i Favn, og sagde:

„Min

"Min Broder! ved dette Testamente, Du her seer, har vor Fader indsat mig til eneste Arving af hans hele Formue, og udelukt Dig ganske. Men han har sikkerlig kun villet gjøre det Menneske arveløs, Du dengang var, og ikke den, Du nu er. Da Du altsaa har forbedret Dig, giver jeg Dig med en god Villie den Andeel, der tilkommer Dig."

---

45. Uretfærdigheds aabenbare Straf.

En Bonde havde med fri Villie forrykket Pælen, som gjorde Markeskjellet imellem hans og hans Naboes Marke, og derved gjort sin Jord nogle Skridt større. Kort derefter steeg han op i et Piletræ, som stod ved hans Mark, for at skiære Vidier til Kurve. Stigen, hvorpaa han stod, gik istykker, og — han faldt lige paa den forrykkede Pæl, som oventil var spids, og gik ind i Livet paa ham, hvoraf han døde.

Havde han ladet Pælen blive staaende paa sit Sted, var han uden tvivl ikke kommen til mindste Skade ved dette Fald, da Jordbunden var meget blød. Nu derimod gav Pælen, som han faldt paa, ham hans fortjente Løn.

Vee den, som forøger sit Gods med fremmet Gods. Habak. 2, 6.

---

46. En ærlig Bonde og en taknemmelig Jøde.

En ærlig Jøde rejsde engang tilhest til Markedet, og havde et heelt Bælte fyldt med Penge om Livet. Paa Vejen maatte han ride igjennem en Flod, som ved Regnen var stegen højt over sine sædvanlige Bredder. Strømmen rev ham bort, og i Øjeblikket saae man hverken Hest eller Rytter mere. En Bonde stod ved Flodbredden, saae Ulykken — og da han godt kunde svømme, kastede han i en Hast Klæderne af sig, sprang i Vandet, og fik lykkelig fat paa Jøden. Med megen Møje bragde han ham i Land; men Hesten kunde han paa ingen Maade redde.

Jøden var imidlertid halvdød. Men da Bonden mere end eengang havde hørt, at man igjen kunne bringe Druknede til Live, bar han ham strax i sit Huus, lagde ham paa et Knippe Straae, og gjorde sig al Umage, for igjen at bringe ham til Live. Det lykkedes ham, og Jøden kom virkelig til sig selv igjen.

Da han fuldkommen havde samlet sig fra Forskrækkelsen, takkede han sin Befrier inderlig. Nu vilde han gribe efter sine Penge, for at give ham en Belønning; men de vare borte. Han beklagede sig nu over, at hans Pengebælte var bortkommet, og sagde, at samme umuelig kunne være blevet i Vandet, saasom det var fastbundet om Livet.

Bon-

Bonden forskrækkedes herover. Vel frikjendte hans Samvittighed ham, men det krænkede ham dog inderlig, at han derved skulde paadrage sig en uforskyldt Mistanke. Han forsikkrede ham ved alt, hvad helligt var, at han ingen Penge havde fundet hos ham, og søgde at overtyde ham om, at hvis han havde havt i Sinde, at berøve ham hans Penge, havde han visnok ikke gjort sig saamegen Umage, for igjen at bringe ham til Live.

Skiondt Jøden endnu bestandig stod i Tvivl, om Sagen virkelig saaledes forholdt sig; vilde han dog ikke indlade sig i Strid med den, som havde frelst hans Liv; men ansaae Pengene som tabte, og rejsde bort. Begge skiltes altsaa ikke ret fornøjede fra hinanden: Jøden var misfornøjet over, at han havde mistet sin Hest og sine Penge; og Bonden var bekymret over, at han saa uskyldigviis skulde blive mistænkt for Tyverie.

Foraaret derpaa vilde Bonden kiøre sin Mødding ud paa Ageren; i det han nu med Greben kastede noget Straae paa Vognen, blev han en Læderpung vaer, som laae i samme. Han tog den op, og fandt, at den var meget tung; han aabnede den, saae i den, og see! den var heel fuld af Guld. Fuld af Forundring kaldte han paa sin Kone, og sagde:

„Hvor i al Verden komme disse mange Penge her i min Mødding?“

„Ey!

"Ey — sagde Konen — de maae sikkerlig tilhøre Jøden, som Du forrige Efteraar reddede af Vandet."

"Du har Ret, Kone! — sagde han: — Det glæder mig inderlig! Nu passerer jeg dog ikke længere for en Skjelm og Bedrager! Om kort Tid skal han have sine Penge igjen. Men hvorledes ere de komne her?"

De befindede sig nu frem og tilbage, og omsider formodede de, at Bæltet maatte være gaaet løs om Livet af Jøden, da han laae paa Straaknippet. Og strax derpaa var Straaet bleven udkastet paa Møddingen.

Den ærlige Bonde forvarede imidlertid Pengene med største Omhyggelighed, indtil en Lejlighed vilde tilbyde sig, til igjen at overlevere Jøden dem. Men nu var hans største Bekymring, at han ikke vidste, hvad samme hedde, eller hvor han boede. Desaarsag gik han ofte ved Markedstiden ud paa Landevejen, og gav nøje Agt paa, om han maaskee igjen kunde faae Øje paa Jøden. Hans Kone og Børn maatte ligeledes flittig agte paa Enhver. Imidlertid kunde de dog ikke altid være paa Landevejen, og endeel Aar gik saaledes hen, uden at de traf Jøden.

Da det nu varede saalænge, søgde Konen omsider at overtale Manden, til at tage nogle af Pengene, og betale deres Gield med. Men Manden vilde ikke, skiøndt han var fattig og i meget usle Omstændigheder. Hun plagede ham uden

uden Ophør, og sagde, at de paa denne Maade kunne hjelpe sig udaf al deres Nød; Jøden var ikke at tænke paa, han kom ikke mere, og om han end virkelig indfandt sig, tilkom dem dog altid noget for deres Umage. Manden rystede bestandig med Hovedet, og sagde:

"Kone, søg ikke at overtale mig dertil! Pengene ere og skulle blive samlede paa mindste Skilling nær, indtil jeg faaer Ejermanden opspurgt, og igjen overleverer ham dem. Det var en skiøn Vinding, om jeg for dette lumpne Guld skulde bortgive min gode Samvittighed! — O nej, det giør din Henrich ikke! Skiøndt han er fattig, er han dog ærlig, og vil arbejde flittig; Gud vil da og sikkerlig beskiære ham og hans Børn det daglige Brød."

Omsider en Aften kom en Vogn, belæsset med allehaande Varer, kiørende for Bondens Dør. Jøden, som Bonden havde reddet, var tilstede ved Vognen. Med en glad Mine traad han ind i Stuen, og sagde:

"Gud være hos Eder, I gode Folk! kjende I mig endnu?"

"Ach — raabde Bonden — Himlen skee Tak, at jeg seer Eder igjen! jeg har allerede længe ventet Eder!"

Jøden faldt ham ind i Talen, tog ham ved Haanden, og sagde:

"Bedste Ven! tilgiv mig, at jeg havde Eder mistænkt, for at have frataget mig mine Penge.

Penge. Saa ofte jeg er reist til Markedet, har jeg noje erkundiget mig hos Folkene her i Egnen, om man ikke mærkede, at I blev rigere? om I havde betalt eders Gield, eller opbygget Eder et bedre Huus? Men jeg hørde stedse, at I endnu var ligesaa fattig, som tilforn. Saaledes hengik nogle Aar, og jeg kunde nu med Vished slutte, at I ikke havde berøvet mig mine Penge. Tilgiv mig derfor, og modtag endnu engang min hjerteligste Tak, fordi I har reddet mig. Jeg har her paa min Vogn medbragt nogle Varer, som jeg vil skjenke Eder, til et ringe Beviis paa min Taknemmelighed.„

Saaledes talde den taknemmelige Jode, og frembar derpaa Tøj til Klæder, og mangehaande andre Ting, som Bonden retvel kunde bruge, tilligemed en skion Sum Penge, som han lagde paa Bordet. Den fattige Bonde stod her ganske bestyrtet, og sagde:

„Bedste Ven! eders Penge ere virkelig her i mit Huus. Maaskee har I hørt af Andre, at jeg har fundet dem i min Mødding, og har vel tænkt, at jeg vilde beholde dem selv. Men, ved Gud! det faldt mig aldrig ind! allerede forlængesiden skulde jeg have bragt Eder dem, naar jeg kuns havde vidst, hvor I boede. Velan, her ere de, tæl dem nu selv; jeg troer ikke, der skal mangle eneste Skilling.„

Joden faldt i største Forundring over Mandens Ærlighed, og bad ham, ligeledes at be-

beholde disse Penge. Men Bonden var ikke at overtale dertil. Kun de andre Foræringer, Jøden havde bragt ham, beholdt han, for ikke at bedrøve ham.

Nu betalde han sin Gield, og opbygde sig et nyt Huus, hvori Jøden hvergang besøgde ham, naar han rejsde derigjennem. Disse gode Mennesker glædede sig da ret med hverandre, naar de tænkde paa den underlige Begivenhed, hvorved de vare blevne Venner.

---

47. Skjult Ondskab kommer ofte underlig for Dagen.

En Graverkarl grov en Grav paa en Kirkegaard, og opkastede derved et Dødningehoved. Strax derpaa saae han tilfældeviis, at samme bevægede sig. Han tog det op, for at spore Aarsagen, og fandt, at en Frø sad i samme, som bevægede det. Men derhos blev han ogsaa vaer, at et langt og svært Søm sad i Hjerneskallen, som var drevet dybt ind i Hovedet.

Sagen forekommer ham betænkelig. Han tager Hovedet i et Tørklæde, og bærer det hen til Præsten. Denne falder i Forundring ved Synet, og bringes snarlig paa den Formodning, at et voldsomt Mord maatte være begaaet paa den Afdøde.

Han

Han tager sig fore at undersøge, hvo der er bleven begraven paa dette Sted. I lang Tid kunde han ingen sikker Efterretning indhente, og var allerede i Begreb med, at lade Sagen beroe. Omsider opdagede han dog, at en Smed var bleven begraven her, som var død for otte og tyve Aar siden. Strax efter Mandens Død havde Konen ægtet hans Svend, og var nedkommen i Barselseng i syvende Maaned efter Brylluppet. Begge Ægtefolk levede endnu.

Disse Efterretninger vakde en stor Mistanke om et begaaet Mord. Præsten lod Konen kalde til sig; men iforvejen lagde han Dødningehovedet paa Bordet, og tildækkede det med et Klæde. Da Konen kom, spurgde han hende om allehaande Omstændigheder ved hendes første Mands Sygdom og Død. Hun besvarede alle Spørgsmaale saa behjertet og uforfærdet, som om hun havde havt den bedste Samvittighed. Præsten spurgde bestandig videre; og, da han tilsidst lod sig mærke med Mistanke, blev hun vred, og truede med, at ville anklage ham. Dog Præsten lod sig ikke i mindste Maade forvirre eller afskrække, men spurgde hende til Slutning, om hun vel endnu vilde kunne kjende sin Mand, naar hun saae ham? Hun blegnede, og spurgde ganske forskrækket, hvorledes dette vel var mueligt, da hendes Mand allerede havde været død i otte og tyve Aar? Præsten forsikkrede hende, at han vilde vise hende det, og spurgde endnu engang, om

hun

hun vel driſtede ſig til, at ſee ham lige i Øjnene? I ſamme Øjeblik tog han Klædet af Dødningehovedet, og ſagde:

„See! det er din afdøde Mands Hoved, ſom anklager Dig!“

En grændseløs Skræk og Angeſt henrev Konen ved dette Syn, og hun raabde:

„Ach Gud! ja det er min Mands Hoved. Sømmet ſidder der endnu, ſom jeg har været med at ſlaae deri.“

Hun bekjendte nu den hele ſkrækfulde Hiſtorie for Præſten. Hun fortælde, at hendes Mand altid havde været ſygelig, og derhos levet hende forlænge: at hun omſider havde ønſket hans Død, iſær efterat han havde teſtamenteret hende hele Boet. Hertil kom endnu en utilladelig Omgang med deres Svend; og da hun omſider fandt ſig frugtſommelig ved denne, havde hun frygtet for offentlig Skam og hendes Mands haarde Bebrejdelſer. Alle diſſe Omſtændigheder tilſammentagne havde forledet hende til den ſkrækfulde Beſlutning, at ombringe ham. Midt i Nattens Stille liſtede hun ſig til ſin ſovende Mands Seng, holdt ham et Sømm paa Hovedet, og Svenden forrettede Slaget med en Hammer, hvoraf han og i Øjeblikket døde. Kort derefter holdt de Bryllup, og vare allerede i lang Tid ſikkre, i det de fuldt og faſt troede, at der allerede forlængeſiden var groet

Græs over denne Historie, og at den aldrig kunne komme for Dagens Lys.

Men hvor mærkelig toge de ikke fejl! — En Frø skulde være det Middel, hvorved Gud bragde deres Forbrydelse for Dagen. De bleve ufortøvet paagrebne, og fik den Straf, de for deres Ondskab havde fortjent. —

Gud skal føre Enhvers Gjerninger for Dommen, med alt, hvad som er skjult, enten det er Godt eller Ondt. Præd. 12, 14.

---

48. En tro Søn.

Følgende Historie har tildraget sig i Algier i Afrika. Denne Stad staaer under den tyrkiske Kajsers Herredømme. Indbyggerne bekjende sig til Muhameds Religion. De ere Søerøvere, og holde desaarsag mange Krigsskibe, som bestandigen skakke om paa Søen, for at opsnappe de europæiske Nationers Skibe. Naar de faae saadant et, føre de alle de Christne, de finde derpaa, til Algier, og gjøre dem til Slaver, hvor de da maae forrette haardeste Arbejde, indtil deres Venner i Europa faae det at vide, og igjen løse dem ud.

Et ungt Menneske fra Sverrig var engang kommet i samme bedrøvelige Slaverie, og efterat han en Tidlang havde tjent som Slave, blev han igjen

igjen løskiøbt, og vilde nu fornøjet vende tilbage til Europa.

Men i det samme saae han atter en ny Flok Christne ankomme, som ganske nyligen var gjort til Fanger; og blandt dem blev han sin egen Fader vaer. Han løb hen, og gav sig tilkjende for ham. Begge græd af Glæde, over at de igjen saae hinanden; men de opløftede tillige en lydelig Jammerklage over den Ulykke, som var hændet Faderen.

Sønnen havde selv følt, hvor tungt og trykkende det tyrkiske Slaveries Aag var; og han kunde lettelig forudsee, at hans gamle Fader ikke ret længe vilde holde det ud. Han besluttede derfor, selv igjen at blive Slave, og træde i Faderens Sted. Han bad derfor Sørøveren, som havde fanget hans Fader, igjen at løslade ham, og beholde ham selv i hans Sted. Hans Begiæring blev strax indrømmet; thi han var endnu ung og stærk, og kunde altsaa bedre udholde svært Arbejde, end Faderen.

Deyen (eller Førsten) af Algier kom til Kundskab om denne Historie. Vel var han ingen Christen, og kjendte intet til det fjerde Bud; men dog gefaldt denne gode Søns barnlige Kjerlighed og Troskab ham saa vel, at han til Belønning ligeledes skjenkede ham Friheden, og at altsaa Fader og Søn med hinanden kunde vende tilbage til deres Fædreland.

49. Den brave sorte Mand.

Et engelsk Skib landede til Guinea i Afrika, hvis Indbyggere ere lutter sorte Mennesker. Her blev det en Tidlang liggende, og da det igjen afgik, maatte en Læge, som var meget syg, blive tilbage paa Kysten. Denne syge Engellænder hedde Murray; en Sort, ved Navn Cudjok, optog ham i sin Hytte, og plejede ham det bedste han kunde.

Kort Tid derefter ankom et hollandsk Skib. Nogle Sorte vare altfor nysgjerrige, vilde gjerne besee Skibet indvendig, og gik ombord paa samme. Men det bekom dem ilde; thi Hollænderne begik den store Uretfærdighed, at de med Magt holdt disse sorte Mennesker tilbage paa Skibet, sejlede bort med dem, og gjorde dem til Slaver.

De Fangnes Forældre og Venner skrege af Fortvivlelse, da de saae Skibet sejle bort med deres Børn og Beslægtede. De forsamlede sig indbyrdes, og svore, at ville hevne sig paa det første hvide Menneske, som satte Fod paa deres Land.

Paa eengang erindrede de sig den syge Murray, som opholdt sig i Cudjoks Hytte. Her, tænkde de, have vi en Lejlighed, til strax at hevne os paa de Hvide, naar vi ombringe ham. Anslaget gefaldt dem alle, og de raabde eenstemmig:

„Af-

"Afsted! afsted! til Cudjoks Hytte, der finde vi et hvidt Uhyre, hvoraf Enhver skal rive sit Stykke!"

De løb nu alle som Rasende til Cudjoks Hytte, og da de naaede den, skrege og brølde de med frygteligste Stemme:

"Giv os Murray herud! Murray! paa det vi kunne hugge ham Leed for Leed!"

Cudjok gaaer udenfor, standser dem ved Døren, og spørger ganske rolig:

Hvad har denne Hvide gjort Eder? hvorfore have I fattet dette dødelige Anslag imod ham?"

"Veed Du da ikke, — skrege de, — at denne Hvides Brødre have idag bortrøvet nogle af vore Børn og Venner?"

Cudjok svarede dem endnu bestandig rolig:

"De Hvide, som have gjort dette, ere de største Skurke, som vi billigen burde ombringe, hvis vi havde dem her i vore Hænder. Men denne Hvide, som boer her hos mig, har slet ingen Deel i hines Forbrydelse, og har heller aldrig fornærmet Eder. I ville dog aldrig være saa ubillige og gruesomme, at ombringe denne Mand blot af den Aarsag, fordi han er hvid? var det ikke største Uretfærdighed?"

Nogle af de Sorte vilde alligevel paa ingen Maade lade sig tilfredsstille. Men Cudjok tiltalde dem alvorlig, og sagde omsider:

"Hører! Murray er min Ven. Mit Huus er hans: og jeg er derfor skyldig, til at forsvare ham til sidste Blodsdraabe. Vove I derfor nu, at tilføje min Ven noget Ondt, skulle I først gjennembore dette Hjerte."

Disse sidste Ord gjorde den bedste Virkning. De vendte ganske rolige tilbage, og skammede sig ved, at de i deres Vrede vare gangne saa vidt, og havde villet ombringe en Uskyldig.

Murray blev altsaa i Live, fik sin forrige Sundhed, og strax derpaa ogsaa Leilighed, til med et andet engelsk Skib at komme tilbage til sit Fædreland. Den brave Eudjok havde han allene at takke for sit Liv. Denne sorte Mand var en Hedning; men dog vistnok langt bedre, end mange tusinde Hvide, som kalde sig Christne.

---

50. Flye Fristelser.

For mange Aar siden regjerede en Konge i Sparta, ved Navn Kleomenes. Hos samme indfandt sig en fremmed Første og vilde overtale ham til noget, som vilde have været høist skadeligt for hans Fædreland; derhos tilbød han ham en stor Sum Penge, hvis han vilde gisre, hvad han forlangde. Kleomenes afslog det. Den Anden tilbød ham endnu engang saameget; og, da han heller ikke kunde udrette noget dermed, steeg han omsider til halvtredsindstyve Talenter

(som

(som efter vore Penge udgjøre omtrent 40,000 Rigsdaler.)

Kleomenis lille Datter, et Barn paa otte Aar, som just til samme Tid var i Værelset, raabde nu paa eengang:

"Fader! forføjer Du Dig ikke bort, vil dog denne Fremmede omsider bestikke Dig."

Kongen fulgde sin Datters Raad, rejste sig i en Hast, og gik ind i et andet Værelse. Den Fremmede blev nu ikke mere indladt for ham, og maatte igjen rejse bort med uforrettet Sag.

Havde Kleomenes længere laant sit Øre til Forførerens Stemme, lettelig havde da Pengene kunnet blænde og forføre ham til Utroskab imod hans Fædreland. Hvor godt er det derfor, naar man undviger Fristelserne til det Onde! —

Flye for Synden, som for en Slange; thi kommer Du den for nær, stikker den Dig. Syr. 21, 2.

---

51. En tro Datter.

Kajser Joseph den Anden saae engang en Aften, paa en Spadseretour, en ung Pige, som hartad ganske henflød i Taarer. Han spurgde om Aarsagen, og hun fortælde ham, at hendes Fader havde været Kapitain, var falden i Krigen, og havde slet ingen Midler efterladt sig; hendes Mo-

Moder var syg; hun selv havde hidtil anstrænget alle sine Kræfter, for at forskaffe sin syge Moder det fornødne Underhold og Pleje; men hendes Kræfter vare altfor svage. — Saaledes talde hun, og udøste paa ny en Strøm af Taarer. (Men hun vidste ikke, at hun talde med Kajseren). Kajseren sagde derfor til hende:

"Har De da ikke endnu henvendt Dem til Kajseren?"

"Ach!" — svarede hun — "kunne vel vore Klager trænge sig til hans Throne?"

Kajseren lovede, at indlægge en Forbøn for hende. Han udgav sig for Lieutenant, og sagde, at han stod i Tjeneste ved det kajserlige Hof, og boede paa Slottet; hun skulde kuns Dagen efter komme til ham. Derhos sagde han hende et opdigtet Navn, hun skulde spørge efter; og nu forlod han hende.

Næste Dag til bestemt Tid indfandt hun sig paa det kajserlige Slot, og spurgde efter Lieutenanten, hvorhos hun nævnde det Navn, Kajseren havde sagt hende. De kajserlige Betjente, som allerede iforvejen vare underrettede herom, førde hende ligetil Kajserens Gemak. Hvor forskrækkedes hun ikke, da hun saae sin Monark, og fandt, at det netop var den selvsamme, hun Aftenen tilforn havde talt med, og anseet for en Officier! — For Skræk og Forundring kunde hun ikke fremføre eneste Ord. — Men den milde og

men-

menneskekjerlige Monark tog hende ved Haanden, og tiltalde hende i al Venlighed saaledes:

"Her, min Datter, ere trehundrede Dukater til eders Moder, femhundrede for eders barnlige Kjerlighed og aabenhjertige Tillid til mig, og her en Anviisning, som forsikrer Eder begge en aarlig Pension af femhundrede Rigsdaler." —

Hvo, som viser Velgjerninger imod Forældre, skal aldrig glemmes, og alt Godt skal blive ham til Deel. Syr. 3, 16.

---

52. Gud veed Midler til at aabenbare Ondskaben, og redde Uskyldigheden.

En Mand, som man efter udvortes Skin ansaae for meget ærlig, drev hemmelig Stratenrøverie, hvorved han havde sit rigelige Udkomme. Især lurede han paa de Handlende, som rejsde til og fra Markedet.

Engang overfaldt han en Kiøbmand paa Landevejen, vilde fratage ham hans Penge; og, da samme satte sig til Modværge, gav han ham nogle dødelige Stik. Nu fratog han ham baade Penge og Uhr, lod ham ligge, og gik bort. Og, for ikke at blive røbet, tømde han Kiøbmandens Pengebælte, og kastede det fra sig.

Strax derpaa kom en anden Rejsende ad samme Vej, fandt det tomme Pengebælte, og,

da samme endnu var godt og brugbart, tog han det op, og bandt det om Livet. — Nu kom han til Stedet, hvor den saarede Kiøbmand laae. Han betragtede ham, følde paa ham, — og, da han endnu spørede Varme hos ham, tog han sig af ham, som en barmhjertig Samaritan, og forsøgde, om han igjen kunde bringe ham til Live.

Under disse saa velgiørende Bestræbelser blev han overrasket af nogle Bønder, som ansaae ham for Morderen, og toge ham fangen. Jhvor meget han end forsikkrede sin Uskyldighed, det hjalp ikke; man trak ham for Retten.

Dommerne lode ham visitere; man fandt den myrdede Kiøbmands Pengebælte hos ham, som sammes Beslægtede meget nøje kjendte. Efter alle Omstændigheder var det altsaa temmelig sandsynligt, at han var Morderen. Og, skiøndt han ikke tilstod det, blev han alligevel dømt til Døde.

Den virkelige Morder havde imidlertid hørt om hele Sagen, og var saa forboven, at han endog indfandt sig i Fængslet, for at see den Ulykkelige, som skulde lide for hans Misgjerning.

O nedrige Ondskabsfulde! vær kun ikke saa sikker! snarlig kan Bladet vende sig. Glæd Dig kun ikke saa hjertelig over en Misforstaaelse! Gud veed, at redde Uskyldigheden, om end Alt modsætter sig den; om end intet Menneske tænkde paa, at Du kunne være Gjerningsmanden.

Ime-

Imedens han var gaaen hen i Fængslet, for at see det Menneske, som skulde døe uskyldig, opbrak hans Karl hans Chatolle, borttog blandt andet den myrdede Kiøbmands Uhr, og solgde det til en Jøde. Jøden bød det tilfals, og kom omsider med det til en Mand, som kjendte det. Denne angav det for Retten. Man spurgde Joden, hvor han havde faaet Uhret? Han forklarede sig. Derved kom den hele Sag for Dagen, og det endnu til rette Tid, medens den Uskyldige endnu levede. Denne blev nu løsladt; den sande Gjerningsmand derimod uforsøvet fængslet, og fik sin fortjente Løn. —

Gud er retfærdig i alle sine Veje, og hellig i alle sine Gjerninger. Pf. 145, 17.

---

53. En velgiørende Græve.

I Bøhmen boede en Græve, som var en overmaade stor Elsker af Heste. Han havde anlagt et Stutterie, hvorpaa han anvendte store Summer, og hvor de skiønneste Heste bleve opelskede.

I den haarde Dyrtid i Aaret 1771, da Havren steeg til en umaadelig høj Priis, gav man ham det Raad, at afskaffe Hestene. Dog paa ingen Maade kunde han overtale sig dertil, da disse Dyr skjenkede ham saamegen Fornøjelse.

Hver

Hver Morgen besøgde han Stalden, for at forlyste sine Øine ved Synet af de skiønne Dyr. Da han engang gik tilbage fra Stalden til sit Slot, mødte ham en fattig, af Hunger udtæret Kone, som med grædende Taarer kastede sig for hans Fødder, og sagde:

"Ach! Deres Excellence, hvem der dog i denne Tid var en Hest!"

Græven studsede, og spurgde: "Hvorfor det, gamle Mo'er?"

"Ach!" — svarede hun, — "imedens jeg med min syge Mand og tre Børn er nærved at forgaae af Hunger, have Deres Heste hver Dag fuldt op af Foder, og see stærke og trivelige ud."

Græven gav hende en Dukat, gik ind i sit Gemak, og var ganske fordybet i Tanker. Efter et kort Overlæg beholdt Menneskekjerlighed Sejer over hans Hjertes Tilbøjelighed. Han troede nu det var bedre, at undvære Hestene, end lade sine Undersaattere omkomme af Hunger. Han solgde derfor alle sine Heste, paa to Ridehester nær. Den Havre, han havde i Forraad, lod han uddele blandt sine Undersaattere. Høet solgde han ligeledes. Pengene, han indløste for Hestene og Høet, anvendte han paa de Fattiges Forsørgelse. Og nu havde han den Glæde, at ingen af hans Undersaattere døede af Hunger.

Strax derpaa udbrød et Oprør blandt de bøhmiske Bønder. Rebellerne røvede og plyndrede

drede, og en Sværm af samme nærmede sig ogsaa den velgiørende Græves Godser. De opfordrede sammes Undersaattere, til ligeledes at foreene sig med dem, og være behjelpelige, til at udplyndre Grævens Slotte. Men de gode Folk gjorde det ikke; de erindrede sig endnu med Taknemmelighed de Velgjerninger, Græven havde beviist dem i hiin dyre Tid. Ja, de grebe saagar til Vaaben, for med Magt at tilbagedrive disse Røvere fra deres Herres Godser.

Græven, som var kajserlig General, opholdt sig dengang i Wien. Sagen blev ham berettet. Han kunde ikke læse Brevet uden inderligste Glædestaarer, og udraabde:

"Hvormegen Tak skylder jeg ikke den gamle behjertede Kone! Hun skal, saalænge hun lever, nyde en aarlig Livrente. Havde hun ikke saa rørende foresillet mig sin Nød, var maaskee nu en stor Deel af mine Undersaattere omkommen af Hunger; mine Forvaltere og Betjentere ihjelslagne, og mine Slotte og Haver forstyrrede."

Den laaner Jehova, som viser Godhed mod den Fattige; hans Velgjerninger vil han rigelig belønne ham. Ordspr. 19, 17.

---

54. En ærlig Tiggerdreng.

Da Hertug Ernst August af Brunsvig engang var i Venedig, bad en fattig Dreng ham

ham om en Almisse. "Jeg har ingen Smaapenge;" — sagde han; og Drengen tilbød sig, at gaae hen, og bytte en Dukat. Hertugen loe, gav ham en Dukat, og tænkde aldrig paa, at Drengen kom igjen. Dog efter faa Minuter kom den ærlige Dreng tilbage, og bragde ham Smaapenge.

Hertugen forundrede sig storlig over Drengens Ærlighed, og skjenkede ham ikke allene de Pengene, men tog ham ogsaa med sig til Tydskland, lod ham oplære, og befordrede ham siden til et anseeligt Embede.

---

55. Man bør ikke giøre Godt af Egennytte.

Efter en haard Vinter indfaldt pludselig Tøevejr. Sneen smeltede; alle Bække og Floder voxde; de tilfrosne Strømme brak op, stege til en frygtelig Høide, og væltede store Jisstykker bort med sig. Ved denne Omstændighed blev mangt et Huus, som stod ved Vandet, og mangen Broe beskadiget.

I Verona i Italien var en stor Broe bygget over en bred' Strøm. Paa samme stod et lidet Huus, hvori en Toldbetjent boede, som oppebar Tolden og Broepengene. Denne Broe blev ligeledes dengang bortreven af Strømmens og Jisstykkernes Magt; dog ikke heel paa eengang,

gang, men lidt efter lidt. Først bleve begge Enderne bortrevne. Toldbetjenten kunde altsaa ikke længere komme i Land. Imidlertid bortrev Strømmen bestandig mere af Broen, og man saae allerede tydelig for Øjnene, at ogsaa den øvrige Deel tilligemed Toldbetjentens Huus vilde gaae bort. Den stakkels Mand tilligemed hans Kone og Børn opløftede et ynkeligt Skrig, og raabde om Hjelp. Men ingen kunde redde dem. — Broen styrtede bestandig alt mere ind, Faren blev hvert Øjeblik større, de saae deres visse Død for Øjne; de fordobblede deres Angestskrig — men endnu kom ingen Hjelp. Mange tusinde Mennesker stode ved Strandbredden, og havde Medynk med de Ulykkelige; men hvem kunde hjelpe dem? hvem vilde vel vove, med en skrøbelig Baad at sejle igjennem den rivende Strøm og de uhyre Jisstykker hen til Broen, og afhente den ulykkelige Familie?

Omsider kom en Grøve, ved Navn Spolverini, ridende til paa sin prægtige Hest, holdt en stor Pung fuld af Guld i Vejret, og raabde:

"Den, som redder disse Ulykkelige, skal have tohundrede Dukater til Belønning. Frisk Mod! uforfærdede!"

Saaledes raabde Grøven uafladelig, og holdt Pungen høit i Vejret. Alle saae begjærlig hen til den, men ingen vovede dog, at fortjene den.

Van-

Vandet voxer imidlertid bestandig højere, Vindene tude, Bølgerne bruse frygtelig, Isstykkerne komme alt hyppigere, Toldbetjenten, hans Kone og Børn fordobble bestandig deres Klageraab om Hjelp — men ingen Befrier viser sig.

Dog — en Bonde i en slet Dragt over det, springer i en ussel lille Baad, arbejder sig med største Møje igjennem Stormen og Vandbølgerne imellem Isstykkerne, og naaer omsider lykkelig Broen. Men — Toldbetjenten havde mange Børn, og Baaden var kun lille; de kunde derfor ikke alle rummes i den paa eengang. Han tog altsaa en Deel af de Ulykkelige, bragde dem lykkelig til Land; — og uforsøvet begav han sig andengang i denne store Fare, kom lykkelig til Broen — men endnu kunde han ikke optage dem alle i sin Baad, han medtog derfor atter kun en Deel af dem; og, efterat han ogsaa havde bragt disse til Land, forsøgde han det trediegang — og det lykkedes ham saaledes omsider, at holde den hele Familie ved Live. Og næppe vare de sidste komne til Land, før hele Broen tilligemed Toldbetjentens Huus styrtede sammen.

Alle Tilskuerne glædede sig inderlig over de gode Folks lykkelige Frelse, og beundrede storligen Bondens Mod. Den veldædige Græve reed ham venlig imøde, rakde ham Pungen med Guldet, og raabde:

„Her,

„Her, min Ven! her er din velfortjente Løn. Kom! modtag den!“

Men den retskaffne Bonde svarede:

„Hvad jeg gjorde, gjorde jeg af Menneskekjerlighed; ikke for Belønningens Skyld har jeg vovet mig, thi mit Liv er ikke tilfals for Guld. Vel er jeg kun fattig, dog lider jeg ingen Mangel. — Vil De imidlertid giøre en god Anvendelse af disse Deres Penge, saa giv den fattige Toldbetjent dem, som i dette Øjeblik har mistet alt, hvad han ejede.“

Saaledes talde Bonden, vendte sig derpaa om, og gik bort. Ingen vidste, hvorfra han var, eller hvad han hedde. — Det var en sand og dydig Christen; thi han vovede frivillig sit Liv for sine Medmennesker, og ansaae det for Pligt, at adlyde Johannis Ord: (1 Joh. 3, 16.)

„Vi bør ogsaa sætte vort Liv til for vore Brødre.“

og Jesu Befaling: (Luc. 6, 35.)

„Giører Godt, uden at vente noget derfor; saa skal eders Løn vorde stor, og I skulle kaldes den Højestes Børn.“

---

56. Gud allene Ære.

Store Herrer ere som oftest omringede af Hyklere, der rose dem i deres Paahør, og til-

lægge dem større Ære, Fuldkommenheder og Fortrin, end dem virkelig tilkommer. Men fornuftige Folk høre ikke gjerne Smigerens Stemme.

Knud, Konge i Danmark, giver os et Exempel herpaa. Denne spadserede engang ved Strandbredden. Hans Tjenere, som ledsagede ham, smigrede ham ved allehaande Lovtaler, ophøjede hans Magt, og sagde blandt andet, "at han ene havde at befale og byde over Lande og hele Have."

Kongen, som vilde beskæmme disse ubesædne Hyklere, satte sig ned ved Strandbredden, ganske tætved Vandet, og sagde:

"Hav! jeg byder Dig, at Du ikke kommer mig for nær, eller gior mit Legeme vaadt."

Da Havbølgerne ikke destomindre bestandig sloge op imod ham, og gjorde ham ganske vaad, vendte han sig til sine Tjenere, og sagde:

"I Hjenskalke! seer her eders mægtige Konge, som har at byde og befale over Lande og hele Have, og som dog ved sin Befaling ikke kan afholde en eneste Vanddraabe fra sig! — Ingen er mægtig, uden Gud; og Ingen tilkommer den Ære, at kaldes mægtig, uden ham, som har skabt og opholder alle Ting."

---

57. De stakkels Gamle.

En ærlig Bonde, ved Navn Jacob, og hans Kone, fortjene for deres Samvittighedsfuldhed og retskaffne Sindelav at anføres til Exempel.

Tilforn havde de levet i Velstand; ingen Ting havde manglet dem, og de kunde ogsaa meddele de Fattige mangen Almisse. Men Uheld paa Uheld tvang dem, til at sætte sig i Gield; omsider fortærede saagar en overhaandtagende Ildebrand deres Huus med alt, som fandtes deri.

Hvad var nu her at gisre? De havde ikke Formue, til at opbygge et nyt Huus, og vidste altsaa intet andet Raad, end at sælge deres Jordlod til en riig Bonde, som og strax paatog sig deres Gield. Derpaa flyttede de til en anden nærliggende Landsbye, og fæstede der et lille Huus med Have, som stod eensom ved Enden af Landsbyen.

Her levede de i meget trange Omstændigheder. Vel arbejdede de, saameget de kunde, men de vare begge allerede gamle og svage, og kunde ikke fortjene synderlig. Ogsaa skammede de sig, ved at anmode andre Folk om noget, og lede hellere yderste Mangel, som ofte var saastor, at de havde maattet dse af Sult, hvis ikke adskillige velhavende Indvaanere i Landsbyen uanmodede havde meddeelt dem Levnetsmidler.

Engang stod den gamle Olding med vaade Øjne for Vinduet i sin lille Hytte, og saae ud. Hans Hjerte var beklemt af Næringssorger; thi endnu aldrig havde deres Nød været saastor, som nu. Det var Søndag. Det ringede til Kirke. Han saae velklædte Mænd og Koner fra de nærliggende Landsbyer gaae forbi hans Hytte til Kirken. Ved Synet af dem tænkde han paa de forrige Tider, da han ogsaa havde nydt denne Lykke; thi for nærværende Tid kunde hverken han eller hans Kone længere besøge Kirken, saasom de ingen Klæder havde.

Konen sad i en Krog i Stuen, holdt Forklædet for Øjnene, begræd sin Nød, og især smærtede det hende, at hun ikke om Søndagen kunde tage Deel i Gudstjenesten.

Manden saae en Tidlang med ufravendte Øjne henudover den vide Mark; derpaa løftede han Øjnene taarefulde mod Himmelen; strax sank Hovedet igjen ned paa Brystet, og Taarerne rullede ned over hans Kinder. Nu tog han en opbyggelig Sangbog, bladede i den, og søgde en Sang om Forsynet, som han erindrede sig, og hvori stod, at Gud endog bespiisde Fuglene under Himmelen.

I det han saaledes bladede i Bogen, saae han en ung, velklædt Mand komme opad Landevejen, som satte sig i Græsset udenfor hans Hytte, for at udhvile lidet. Her aabnede han sin Rejsetaske, tog nogle Papirer frem, gjennemsaae dem, lag-

lagde dem igjen sammen, og puttede dem atter i Taſken. Strax derpaa rejsde han ſig, og vandrede videre opad Landevejen.

Faa Minuter derefter gik den Gamle udenfor, for at tage en Smule friſk Luft, og under den ſkiøune Naturs Betragtning forglemme ſin Kummer. Tilfældeviis kom han til Stedet, hvor den Fremmede havde ſadt. Her ſkinner noget Hvidt ham i Øjnene. Han gaaer nærmere til; det er et ſammenlagt Stykke Papir. Han tager det op, det forekommer ham ſvært; han aabner det, og — hvor beſtyrtſet bliver han, da to ſtore Guldpenge blinke ham i Øjnene!

"Mo'er! Mo'er!" — raabde han — "kom engang herud!" Og da hun kom, blev han ved: "Mo'er, ſee, hvad en Vandringsmand nylig har tabt her! Har Du vel før ſeet ſligt?"

"Barmhjertige Himmel!" — ſagde Konen; — "ſeer Du, Fa'er? Gud forlader os ikke. — Naar Nøden er ſtørſt, ſaa hjelper han. — Jeg var ret hungrig, Fa'er, jeg vilde kuns ikke ſige det, og Du ſikkerlig ogſaa. Og betragt engang din Kjole! der er mere end nok til en ny, og til en ny Trøje og Livſtykke til mig. Seer Du vel, Gud hjelper!"

"Ja," ſagde Manden — "Gud hjelper, men ikke ved diſſe Penge. Jeg ſiger Dig jo, de tilhøre en Vandringsmand. Han kan endnu ikke være ret langt borte."

"O, han behøver dem maaskee ikke!" sagde Konen. — "Han bryder sig sikkerlig ikke om dem! ellers havde han nok været forsigtigere dermed!"

"Sandt nok!" — svarede Manden, derpaa betænkde han sig en Smule, og blev omsider ved: "men, Mo'er, de tilhøre ham dog. Og om han end ikke bryder sig derom, om han end ikke veed, hvor han har tabt dem — Gud veed det dog. Fat Dig, og lad Dig ikke forblinde af Guldet!"

Konen forestillede ham endnu engang den store Nød, hvori de befandt sig. Manden begyndte og at vakle i sit gode Forsæt, og var tvivlsom, hvad han skulde gjøre. Dog snart besindede han sig igjen, og sagde:

"Nej! nej! see kuns, hvor skiøn Sæden staaer, her ligefor os Birkedommerens Hvede, der Fogdens Byg, og hist Præstens Rug, de kunne sandelig ikke fortære det alt allene, de ville sikkerlig ogsaa betænke os med lidet. Og see kuns, her vifter Vinden allerede over Stubben, og jager mig Ulden af de tørre Tidselknopper i Ansigtet; Høsten er nær, og denne Høst kunde maaskee tage os bort med fra Verden. Snart gaaer Vinden over vor Grav, og saa nær Gravens Bredde skulde vi handle uredelig? Jeg bliver bange, Mo'er, meget bange. Bort, bort med Guldet! Det forekommer mig, som om jeg allerede var død, og stod for Verdens Dommer, og han sagde til mig: Du bar dit sneehvide Haar

med

med Ære, og for et par Guldstykker har Du beskæmmet dit graae Haar; skam Dig!"

Denne Tale gik Konen saaledes til Hjerte, at hun ganske forskrækket raabde:

"Gode Gud! vi ville hellere døe af Sult. Du har Ret, Fa'er; det er Samvittigheden! Du giør mig angest og bange, som om jeg havde stjaalet; løb, løb, alt hvad dine gamle Been kunne, jeg vil bringe Dig din Stok. — Gud give kuns, Du igjen maa indhente Vandringsmanden!"

Skiælvende ilde Konen ind i Huset; og skiælvende gik den Gamle frem og tilbage, og saae ængstelig henad Landevejen.

Nu kom den Gamle ud af Hytten, rakde ham Stokken, og sagde: "Der, Fa'er! og nu saa gesvindt, som Du kan! Landevejen krummer sig her et godt Stykke, naar Du følger Gangstien igjennem Krattet, kan Du endnu naae ham hiistnede ved Enden af Skoven. Jil, iil! give Gud, at Du kuns endnu maa indhente ham!"

Disse Ord raabde hun endnu efter ham, thi han var allerede paa Vejen; og anstrængede alle Kræfter, for kuns snart at indhente Vandringsmanden. Konen saae efter ham, og, da det forekom hende, som om han gik for langsom, ilde hun ængstelig efter ham, naaede ham, greb hans Arm, og sagde: "Jeg er dog endnu noget raskere, end Du; jeg kan understøtte Dig, hold Dig kuns ved mig!"

Saaledes rokkede begge de Gamle afsted, hastigere end tilforn. Hvo der her havde seet dem, havde vidst deres Omstændigheder, og Hensigten, hvori de foretoge denne ilfærdige Gang; havde maattet fælde Glædestaarer, og takke Gud, som giver Menneskene Kraft, til at staae saa faste i det Gode, at Hungeren selv ikke kan rokke dem, Guldets Glands ikke forblinde dem.

Mand og Kone ilde igjennem Kratskoven, og naaede snart Enden af samme. Nu vare de ved Landevejen, og saae med inderlig Glæde, at de vare foran Vandringsmanden, og at samme først nu nærmede sig dem, efterat de igjen havde draget Vejret og en Smule udhvilet sig.

"Min Herre," sagde den ærlige Olding; "her ere to Guldpenge, som De histhenne, udenfor den sidste Hytte af Landsbyen, har trukket op af Deres Rejsetaske og tabt i Græsset."

Ynglingen betragtede begge de Gamle med Forundring og Høiagtelse; dernæst saae han paa deres pjaltede Klæder, som vakde hans Medynk; og omsider sagde han:

"I synes at være fattige?"

"Meget fattige, min Herre!" svarede Manden. "Men vi ville gjerne blive ved at være ærlige," — sagde Konen; — "der har De Deres Penge."

Ynglingen var tvivlsom, om han skulde imodtage dem; han betænkde sig lidet — omsider modtog han dem, og sagde:

"Jeg

„Jeg modtager dem, saasom jeg maaskee kunde bruge dem der, hvor jeg agter mig hen. Dog vil jeg give Eder noget, som jeg idag kan undvære; og naar jeg igjen kommer tilbage, skulle I see, at der gives Mennesker, som vide at sætte Priis paa ærlig Armod. — Jeg vil ogsaa sige Eder, I gode Folk, hvor jeg maaskee vil behøve disse Pengestykker. Jeg gaaer, for at besøge mine Forældre, som jeg for tolv Aar siden forlod som en ung Haandværkssvend. I fulde elleve Aar har jeg ikke hørt det mindste til dem, og veed altsaa slet ikke, i hvilke Omstændigheder de nu befinde sig.“

Den Gamle saae betænkelig til sin Kone, og sagde: „Hører Du, Mo'er? har jeg ikke sagt, den Fremmede kunde maaskee nødvendig bruge Sengene? — Men, min Herre, hvor kommer det sig, at De i saa lang Tid ikke har hørt noget fra deres Forældre?“

Ynglingen svarede: „Efterat jeg var reist fra mine Forældre, arbejdede jeg et Aar i Hamborg. Jeg lod mig overtale, til at giøre nogle Reiser tilsøes. Vel skrev jeg et pargange hjem, men fik intet Svar. Uden tvivl have mine Forældre ikke faaet Brevene; maaskee vare de og allerede dengang døde. — Tilsidst var jeg nogle Aar i Batavia i Ostindien, og Forsynet har her rigelig velsignet mine Hænders Gjerning. For sex Uger siden ankom jeg atter til Hamborg. Min Mesters Datter, som jeg tilforn havde ar-

bejdet et Aar hos, var imidlertid fra en lille Pige bleven en smuk og ret vakker Jomfrue. Hun stod mig an, Faderen kjendte mig, og saasom jeg havde rigelig at leve af, drog han ikke i Betænkning, at give mig hende. Jeg har forlovet mig med hende, og om to Maaneder bliver hun min Kone. Nu fattes mig intet videre til min fuldkomne Lykke, end at jeg veed, hvorledes det gaaer mine gamle Forældre. Fra Hamborg har jeg igjen skrevet dem til, men intet Svar faaet; desaarsag har jeg nu selv givet mig paa Vejen, for forsidstegang at hilse mit kjære Hjemsted. Gud give, at jeg igjen maa træffe mine Forældre, og at de maae beslutte, at drage med mig, og nyde hos mig, hvad Gud har beskaaret os.«

De to Gamle havde en eneste Søn, som ligeledes allerede havde været tolv Aar borte. Imedens den Fremmede saaledes talde, randt deres egen Søn dem i Tankerne, om hvilken de ikke vidste, om han endnu var i Live? Omsider kom de paa de Tanker, at denne Fremmede maaskee var deres Søn. De betragtede ham nøje, og det forekom dem meget sandsynligt, at det var ham. Det var virkelig ham; men at de ikke saa strax kjendte ham, kom deraf, fordi han i de tolv Aar meget havde forandret sig; thi han var først atten Aar gammel, da han forlod sine Forældre. — Han kjendte heller ikke sine Forældre; thi ved den Nød og Armod, hvori

de

de saalænge havde levet, vare de ligeledes blevne meget forandrede og ukjendelige.

Efterat den Gamle længe havde betragtet Ynglingen, saae han omsider betænkelig til sin Kone, vinkede ad hende med Øjnene, og sagde sagte: "Mo'er, forekommer det Dig og saaledes?" Derpaa vendte han sig til den Fremmede, og sagde: "Hvorlangt er Deres Hjem herfra, min Herre, om man tør spørge?"

"Fire Mile" — svarede denne; — "skulle der endnu være herfra til Brokstad.

Da han nævnde Navnet Brokstad, glædedes begge de Gamle inderlig; thi dette var just Navnet paa Landsbyen, hvori de tilforn havde boet.

Med udstrakte Arme raabde de: "Ach! Brokstad! Brokstad!" Ynglingen kjendte dem endnu ikke, og spurgde ganske forfærdet: "Gud! hvad fejler Eder? ere I bekjendte i Brokstad? min Fader hedder Jacob."

Nu faldt begge de Gamle ham om Halsen, og raabde i Henrykkelse: "Ach, Wilhelm! ach, min gjenfundne Wilhelm!" mere kunde de ikke fremføre.

Sønnen saae nu, at han laae i sine Forældres Arme. Hans Glæde var saastor, at han ikke kunde fremføre eneste Ord. Han fremstammede kuns: "Min Fader! min Moder!" Derpaa faldt han paa Knæe, opløftede sine Øjne og Hænder

der mod Himmelen, og bad med skiælvende Læber: "O Gud! hvor godt giør Du det med mig! Gud skee Tak!"

Omsider begyndte den Gamle:

"O Mo'er! nu har al vor Nød en Ende! Fald paa Knæe! Vi ere sikkerlig i Himmelen, og see der vor Søn igjen. Paa Jorden haabede jeg ei længere en saadan Salighed. Mo'er! Wilhelm! takker! priser Gud! det forekommer mig, som om vi vare i Himmelen."

"Vi ere der virkelig," — svarede Sønnen; — "hvo der er from og redelig, som I, han er allerede her paa Jorden i en Himmel."

---

58. En ærlig Gjendober.

Gjendøberne ere en særegen Art af Christne, som leve i nogle Egne af Tydskland, ligesom og i andre Lande, og især udmærke sig derved, at de ikke døbe deres Børn, førend de ere voxne. De ere forresten gode og ærlige Folk.

I den syvaarige Krig, da Franskmændene i Aaret 1759 stode i Førstendømmet Waldeck, blev en fransk Generals Adjutant udsendt, for at søge Fourage til hans Heste. Han mødte en Gjendøber, og befoel ham, at vise sig en Bygager. Denne undskyldte sig vel i Førstningen, men det hjalp ikke, han maatte følge med.

Han

Han førde derpaa Adjutanten igjennem en liden Skov, hvor der tætved paa begge Sider laae de skionneste Bygagre. Efterat de allerede havde lagt et temmeligt Stykke Vej paa Bagen, saae Adjutanten, at de allerede vare komne forbi adskillige Bygagre, og spurgde Gjendøberen, hvorfor han ikke havde anviist ham een af dem? Den ærlige Gjendøber taug, gik endnu nogle Skridt frem — blev derpaa staaende stille ved en Bygager, og sagde:

"Hine Agre vare ikke mine, men denne tilhører mig. Bring mig en Lee, og sig, hvormeget De behøver."

Denne ærlige Mand handlede fuldkommen efter Pauli Ord: (1 Cor. 10, 24.)

"Ingen søge sin egen, men enhver søge den andens Fordeel."

---

59. Man bør gjerne giøre Godt i Londom.

I Marseille i Frankrige kom engang en Fremmed ned til Havet, for i Aftenkølingen at sejle lidet omkring ved Landkysten. Det var en Søndags Aften. Et ungt Menneske, ved Navn Robert, stod i en Baad, og tilbød sig, at sejle omkring med ham. Den Fremmede modtog Tilbudet, dog tilstod han, at han ikke ville have an-

anseet Robert for en Søemand, da hans hele Udseende ikke var dertil. Robert svarede:

"Jeg er heller ingen Søemand; jeg gaaer kuns ud med min Baad om Søn- og Højtidsdagene, for at fortjene en Skilling."

"Pfui!" — sagde den Fremmede — i hans Alder allerede at være saa gjerrig!"

"Ach!" — svarede Robert — "hvis De saasandt kuns vidste, hvorfor jeg saa inderlig ønsker, at fortjene Penge; vilde De sikkerlig ikke misbillige det."

Den Fremmede blev nysgjerrig, og spurgde, hvad da Aarsagen var, hvorfor han saa gjerne ønskede, at fortjene Penge? og Robert begyndte at fortælle:

"Jeg har kuns en eneste Sorg, nemlig den, at min Fader er i Slaveriet, og jeg endnu ikke kan befrie ham derfra. Han og min Moder havde ved en liden Handel lagt sig endeel til Bedste. Nu vilde han begynde at handle i Stort, kiøbde allehaande Varer, og begav sig dermed ombord paa et Skib, som gik til Smyrna, for at vinde betydelig derpaa, og igjen hjembringe andre Varer fra Smyrna. Men Skibet blev optaget af Søerøvere og bragt til Tetuan. Min ulykkelige Fader tabde altsaa ikke blot sin hele Formue, men blev endog selv gjort til Slave. Vi have allerede forespurgt os, hvormeget hans Løskiøbning vil koste, og man har forlangt et tusinde Rigsdaler. Men, da han har sat sin hele

For-

Formue i Handelen, som nu altsammen er mistet, saa ere vi for nærværende Tid ikke istand, til at tilvejebringe saastor en Sum Penge. Imidlertid arbejde min Moder og Søstre Dag og Nat; jeg gior ligedan hos min Herre, som er en Juveleer; og Søn- og Højtidsdagene bruger jeg saaledes, som De her seer. Vi indskrænke os paa alle muelige Maader, for at spare destomere. I et snevert lille Kammer fører vor ulykkelige Familie sin hele Huusholding.„

Den Fremmede erkundigede sig om, hvem den gamle Roberts Herre var i Tetuan? og erfoer, at samme tjende Overinspekteuren over de kongelige Haver. Derpaa sagde han:

"Min Ven, hans Ulykke gaaer mig meget nær til Hjerte; jeg ønsker ham en bedre Skjebne.„

Imidlertid vare de igjen komne til Land. Den Fremmede steeg af Baaden, og kastede sin Pung til Robert, hvori vare otte dobbelte Louisd'ors og ti Rigsdaler i Sølvpenge. I Øjeblikket gik han bort, endog før Robert kunde faae Tid, til at takke ham derfor. Robert saae sig adskilligegange om efter ham, og ønskede sig kuns Lejlighed, til at bevidne den velgiørende Fremmede sin Taknemmelighed; men han kunde ingensteds finde ham.

Nogle Uger derefter blev den gamle Robert løskiøbt af Slaveriet, og bragt ombord paa et Skib, som gik til Frankrige. Her paa Skibet fandt han fri Fragt og Kost, og desuden overle-

leverede man ham halvtredsindstyve Louisd'ors. Med dette Skib kom han lykkelig til Frankrige.

Han vidste ikke, hvem der havde bevirket ham disse mange og store Velgjerninger. Den godhædige Fremmede havde gjort det, som tilforn havde været hos den unge Robert i Marseille; men han havde indrettet alting saaledes, at Ingen skulde erfare, hvo der var Velgiveren. Den gamle Robert troede altsaa, at hans Kone og Børn havde løskiøbt ham. Glad iilde han derfor til Marseille, for at see sin Familie, og takke dem for sin Befrielse.

Da han ankom her, fandt han dem i det lille Kammer, alle i fuldt Arbejde. I det han traad ind, raabde han:

"Ach, min kjere Kone! ach, mine kjere Børn! hvorledes have I saa hastig kunnet befrie mig? Hvorledes skal jeg takke Eder for saamegen Iver, for saastor Kjerlighed? Men hvor kummerlig have I ikke maattet behjelpe Eder for min Skyld; af Kjerlighed til mig have I vistnok maattet negte Eder alle Bequemmeligheder!"

Hele Familien sattes saaledes i Forundring, ved igjen saa ganske uventet at see deres Fader, at ingen af dem i Begyndelsen kunde fremføre eneste Ord. De fældte alle de inderligste Glædestaarer, og omfavnede den elskede Fader.

Omsider fortælde de ham, at skiøndt de havde gjort sig største Umage, for at fortjene saa-

saamange Penge, som behøvedes, til at løskiøbe ham, havde det dog hidtil endnu ikke været dem mueligt, at tilvejebringe saastor en Sum. De stode altsaa i Tvivl om, hvad de skulde tænke om hans Befrielse, og vidste ikke, hvem de skyldte Tak for samme.

Omsider faldt det den unge Robert ind, at hiin Fremmede, som skjenkede ham Pungen med Pengene, saa nøje havde erkundiget sig om alle Omstændigheder. Og nu tvivlede de intet Øieblik længere om, at jo denne Ubekjendte var deres Velgiører, og ønskede sig nu allene Lejlighed, til at takke ham.

Imidlertid begyndte den gamle Robert paa ny at handle; han fandt Venner og Bistand, og alt lykkedes ham saa vel, at han igjen efter faa Aar var en velhavende Mand, og kunde ret godt forsørge sine Børn. Nu levede den hele Familie lykkelig. Kuns een Ting manglede dem endnu, nemlig Lejlighed, til at bevidne den fremmede Velgiører, Stifteren til denne hele Lykfalighed, deres fulde Taknemmelighed. Den unge Robert gjorde sig imidlertid al muelig Umage, for at finde ham.

Over to Aar derefter traf han ham en Søndags Morgen, da han spadserede ved Søekanten. Han kastede sig strax for hans Fødder, takkede ham med tusinde Taarer, og bad ham, at følge med sig, paa det at og hans Forældre og Søskende kunde see deres Velgiører. Men

han anstillede sig ganske fremmet for alt, og lod, som han slet ikke kjendte Robert. Denne erindrede ham nu om alle Omstændigheder; men hiin anstillede sig bestandig fremmet, lod, som han ikke vidste af noget — og, da Robert tog ham ved Haanden, for at føre ham med sig, rev han sig løs, og blev borte blandt Mængden af de Tilstedeværende.

Denne velgiørende Fremmede var den berømte lærde Mand, Baron von Montesquieu. Efter hans Død kom det endnu tilfældevis for Dagen, at han var den, som havde løskiøbt den gamle Robert, skiøndt han i levende Live omhyggelig havde holdt det skjult. Thi det var ham ved denne ædle Daad ikke om Ære og Lovtaler at giøre; ej heller forlangde han deres Tak, som han havde hjulpet, men han havde blot øvet sin Velgjerning af reen Menneskekjerlighed.

---

60. En retskaffen Tjenestepige.

I Aaret 1785 tildrog følgende Historie sig i Wien. — En fattig Handelsbetjent tabte en Pakke med 4000 Rigsdaler i Bankosedler. Man var strax villig nok, til at anse dette som et udtænkt Bedragerie, og arresterede Personen. Men i samme Øieblik mældte en Tjenestepige sig i Retten med Pakken, som hun havde fundet.

Man

Man vilde give hende hundrede Rigsdaler til Belønning, men hun modtog dem ikke. Man tilbød hende derpaa tredive, og endelig kuns fem Rigsdaler; men hun modtog ikke det mindste, og sagde: hun havde blot gjort sin Skyldighed, og ikke fortjent nogen Belønning.

Da Kajser Joseph den Anden kom til Kundskab om denne Begivenhed, og tillige hørde, at samme Pige var forlovet med en Fanesmed, sendte han hende et Udstyr til hendes Bryllup, som vurderedes til sexhundrede Rigsdaler.

---

61. En Tyv skal robe sig selv, og bringe Uskyldigheden for Dagen.

Omtrent for fyrgetyve Aar siden har følgende Historie tildraget sig i en tydsk Rigsstad. En Pige, som allerede i otte Aar havde tjent ærlig og tro hos en Kiøbmand, uden at man spørede mindste Utroskab hos hende, var endnu en Aften allene oppe, da hendes Herskab allerede var gaaet tilsengs. Imedens hun endnu forrettede sine Syssler i Kiøkkenet eller Kjelderen, listede en Tyv sig ind i Huset, og skjulde sig i Dagligstuen under en Kanapee.

Henimod Klokken elleve kommer Pigen ogsaa ind i Dagligstuen, afsører sig sine Klæder, og isører sig reent Linned, hvorved hun siger sagte

ved sig selv: "Hvad er dog Menneſket, naar det er nøgent!" — Derpaa gaaer hun op paa sit Kammer, og søjer sig i god Roe tilsengs.

Tyven havde imidlertid holdt sig ganske rolig, indtil Pigen sov. Nu listede han sig frem, frastjal Kiøbmanden omtrent femtenhundrede Rigsdaler, og fandt ogsaa Lejlighed, til igjen at slippe ganske ubemærket udaf Huset.

Da Kiøbmanden stod op, mærkede han snart, at han var bestjaalen. Han lader Pigen komme for sig, og spørger hende, naar hun var gaaen tilsengs? om nogen Fremmed havde været i Huset hos hende? og om hun nøje havde lukket Dørene? Og efterat Pigen i fuld Overeensstemmelse med Sandheden havde besvaret disse og flere Spørgsmaal, sagde han:

"Jeg er i Nat bleven bestjaalen omtrent for femtenhundrede Rigsdaler, og I maa følgelig være vidende om dette Tyverie. Tilstaaer I mig det oprigtig, og giver mig det Stjaalne tilbage, skal Ingen faae det at vide, og jeg vil oven i Kiøbet give Eder nogle Penge, hvoraf I kan leve, indtil I igjen faaer Eder en Tjeneste; og det vil jeg allene giøre af den Aarsag, fordi I i saa lang Tid har tjent mig ærlig. Men tilstaaer I mig det ikke, lader jeg Eder ufortøvet kaste i Fængsel."

Den ærlige Pige kunde intet tilstaae. Hun begyndte at græde og jamre sig, og svoer ved alt, hvad helligt er, at hun var ganske uskyldig.

Men

Men omsonst! hun blev hensat i Fængsel, og kom siden i Forhør; og, saasom hun intet bekjendte, bragde man hende paa Pinebænken. Her blev hun paa det skrækkeligste martret; men hun bekjendte alligevel intet.

Dommerne ansaae det derfor fornødent, ved større Pinsler at bringe hende til Bekjendelse, og befole, endnu engang at lægge hende paa Pinebænken. Men da hun andengang blev bragt til Pinekammeret, kastede hun sig for Bøddelens Fødder, som forestod Torturen, snoede sig som en Orm, og anraabde Gud om Bistand. Dommerne befole Bøddelen, at gisre sin Pligt. Han undskylder sig, og beder dem, at skaane hende; Pigen var sikkerlig uskyldig. Man erindrer ham atter om hans Skyldighed, truer ham selv med haardere Straffe, ja, man vil endog tvinge ham; men han kaster Pineredskaberne for Dommernes Fødder, forbander sin Bestilling, og siger, at han ikke lod sig tvinge til denne Gruesomhed, om det end skulde koste ham hans Embede; Personen var sikkerlig, sikkerlig uskyldig!

Da man just ingen anden Bøddel havde ved haanden, blev hun igjen ført tilbage til Fængslet, og Sagen berettet for Statsraadet. Statsraadet bragtes selv paa den Formodning, at hun maaskee ogsaa virkelig var uskyldig. Man lod derfor Kisbmanden komme, sagde ham, hvorledes Sagen stod, og spurgde, om han vilde drive det videre, eller af Barmhjertighed frikjende Pigen

paa Grund af de allerede udstandne Lidelser? Kiøbmanden forbarmedes over hende, lod hende helbrede, og tog hende atter i sit Huus; og hun tjende ham igjen ligesaa ærlig, som tilforn.

Efter nogle Aars Forløb blev hun engang af sin Herre sendt hen paa Viinkjelderen, for at hente nogle Flasker Viin. I det hun gaaer igjennem Viinstuen, seer hun et Menneske sidde ved en Flaske Viin, som allerede temmelig stærk sporede Kraften af denne ædle Drik. I det samme, hun gaaer ham forbi, siger han ganske sagte og med en spotsk Mine til hende:

"Ach, min Datter! hvad er dog Mennesket, naar det er nøgent?"

Hun forskrækkedes, og vidste ikke, hvad hun skulde svare. Dog, imedens hun gik ned i Kjelderen, erindrede hun sig, at hun selv havde sagt disse Ord, den samme Aften, da hendes Herre blev bestjaalen; nu tænkde hun videre, at Ingen kunne have hørt dette, uden Tyven, som dengang havde været i Huset. Hun formodede altsaa sikkerlig, at dette Menneske maatte være Tyven. Hun lod sig imidlertid ikke mærke med noget, men gik ganske ligegyldig tilbage igjen igjennem Viinstuen forbi Mennesket, og udaf Huset. Nu løb hun i en Hast hjem til sin Herre, og raabde ham imøde:

"Gud skee Tak, som omsider har hørt min Bøn, og opdaget Tyven, der styrtede mig i saamegen Jammer!"

Her-

Herpaa fortælde hun ham, hvad som var forefaldet, og bad ham, at lade Personen arrestere. Herren gik strax ud, tog Vagt med sig, og iilde derpaa til Viinhuset, hvor de endnu traf Personen, ganske glad og veltilfreds ved sin Flaske. Man bragde ham i Arrest, optog Forhør over ham, og, da han tilstod Gjerningen, anlagde man Proces imod ham, og han blev hængt.

Gud, som den uskyldig lidende Pige i sin Angest havde anraabt, havde altsaa hørt hendes Bøn, og ikke allene formildet Menneskenes Hjerter til Medlidenhed, saa at hun blev fritagen for videre Piinsler; men han vidste og, at læmpe Omstændighederne saaledes, at Tyven maatte forraade sig selv, fik sin fortjente Straf, og Uskyldigheden derved kom for Dagen.

---

62. Hvad Gud gior, er velgjort.

Den vigtige Sandhed, at Gud gior alting vel, stadfæstes atter ved følgende Exempel.

En fornem engelsk Lord (Græve) havde i Sinde, at sejle over fra Irland til Engelland; men i det han gik ombord, faldt han og brak Benet. Hans Venner beklagede og bejamrede ham; men han sagde:

"Det er vel! det tjener mig til Gode." Man spurgde ham, hvorledes et Beenbrud kunde ge-

geraade ham til Gode, især da han nu maatte opsætte sin Rejse, som var ham saa vigtig? Han svarede:

„Forsynet veed det bedre, end jeg. Men jeg vedbliver, hvad jeg engang har sagt: det tjener mig sikkerlig til Gode.“

Det viiste sig og snart, at han heri havde Ret. Han blev tilbage paa Landjorden; Skibet afsejlede, forgik, og alle Personer, som vare ombord derpaa, drukknede. Beenbrudet havde altsaa reddet hans Liv. —

Vi vide, at alle Ting tjene dem til Gode, som elske Gud. Rom. 8, 28.

---

63. Den forbedrede Forsøder.

En Bonde, hvis Kaar desuden vare kuns maadelige, satte alt overstyr, hvad han ejede, ved Drik og Spil. Han tilbragde ofte hele Dage i Kroen, imedens hans brave Kone og lille Barn hungrede hjemme.

En Torvedag havde han solgt noget i Kiøbstædet, og samme Aften opdrak og bortspillede han Pengene, han havde indløst derfor. Morgenen derpaa gik han som Daglønner hen i Torvemosen, og bestilde sin Kone, til at bringe sig Middagsmaden didhen.

Hen-

Henimod Middag indfandt Konen sig med en tildækket Kurv, og satte den ned for ham. Den hungrige Mand forlod i Øjeblikket Arbejdet, satte sig ned ved Kurven, og forrettede, af blot Vane, sin sædvanlige Bordbøn. Med Begjærlighed tog han derpaa Dækket af Kurven; men — hvor forskrækket blev han ikke, da han der, istedetfor den forventede Middagsmad, blev sit sovende Barn vaer!

Ganske bestyrtset slog han Øjnene op til sin Kone, som om han vilde spørge hende, hvad dette skulde betyde? Hun havde med al Flid stillet sig ligeoverfor ham, for ret at give Agt paa ham. Hun taug, betragtede Manden med synlig Bedrøvelse, og omsider udbrød hun med en Stemme, som trængde hende igjennem Marv og Been:

"Ved! det er alt, hvad jeg kan bringe Dig, da Du igaar har sat alting indtil den sidste Skilling overstyr. Fortær nu dit halvforhungrede Barn, ellers vil Hungeren fortære det. Du har jo dog større Ret dertil, end Hungeren."

Manden sad ganske bedøvet, og betragtede det sovende Barn med ufravendte Øjne. Omsider kunde han ikke længere holde sig, sprang med eet op, faldt sin Kone om Halsen, bad hende med grædende Taarer om Tilgivelse, og lovede, fra nu af ganske at forandre sin hidtilførte Levemaade. — Han har og ærligen holdt sit Ord, besøger aldrig oftere Kroen, og har, som en ret-

skaffen Mand og Fader, med Alvorlighed antaget sig sine Husssysler og sin Families Vel. —

Dersom Nogen ikke haver Omsorg for sine Egne, er han værre end en Hedning. 1 Tim. 5, 8.

---

64. En ærlig Jøde.

I Berlin var en ærlig Jøde, ved Navn Asche Benjamin. Denne fandt et tungt Brev, hvori en skion Sum Penge var indsluttet. Han elskede langtfra ikke Penge saa højt, at han af den Aarsag skulde gisre sig til Skjelm; men var allene betænkt paa, igjen at tilstille den rette Ejermand det Fundne. Da han ikke underhaanden kunde opspørge ham, lod han den 9de December 1794 følgende Bekjendtgisrelse indrykke i de offentlige Tidender:

"Da jeg igaar har fundet et Brev med Penge, saa behager den, som har tabt samme, og vedbørlig kan legitimere sig dertil, at mælde sig hos mig, for imod denne Bekjendtgisrelses Bekostning at modtage samme."

Dette og mange flere Exempler stadfæste, at der ogsaa gives ærlige Jøder, og at man altsaa ikke blot for Troens Skyld bør foragte eller hade nogen.

---

65. Et tabt og igjenfundet Barn.

En Landmand i Amerika, ved Navn Le Fevre, havde elleve velopdragne Børn, som han alle elskede overmaade højt. Den yngste af dem hedde Diderik. Da denne var fire Aar gammel, gik han engang for langt fra Faderens Hjem, og blev vildfarende i en stor Skov, hvor han stod Fare, for at blive ihjelreven af vilde Dyr. Man forestiller sig næppe dette stakkels Barns Angest, da han træt og hungrig løb fra een Busk til en anden, søgde en Vej, og kunde ingen finde — hvorledes han raabde paa Forældrene, og efter langt forgiæves Skrig satte sig træt og mat ned, og ventede hvert Øieblik, at et vildt Dyr skulde komme og opsluge ham.

Faderen, Moderen, Søskende, Husgesinde og Naboer, alle løb omkring ved den frembrydende Nat, for at opsøge den lille Diderik. Thi alle havde ham kjer, efterdi han var en munter og hørig Dreng. Nogle meende, at han var falden i en Brønd eller Fiskedam, og fiskede allerede overalt efter ham. Andre løb i Skoven, og raabde: Diderik! kjære Diderik! hvor er Du? Men ingen Diderik vilde svare. De forbleve den hele Nat i Skoven, og det blev atter Morgen; men endnu havde man ikke fundet den stakkels Dreng.

„Han er tabt!“ sagde Forældrene, og udbrøde i lydelig Graad og Veeklage. Allerede vare de ifærd med at vende tilbage til deres Hjem;

Hjem; da en Vild mødte dem, som handlede med Pelsværk. Denne erkundigede sig om Aarsagen til deres Bedrøvelse, og beklagede dem af ganske Hjerte. Tillige tilbød han sig, maaskee igjen at tilvejebringe deres Barn. Han gik hjem med dem, og tog ogsaa sin Jagthund med. Da han var kommen i deres Huus, udbad han sig de Skoe og Strømper, Barnet sidst havde havt paa. De gave ham samme; han holdt dem for Hunden, og lod den lugte dertil. Nu gik han i Skoven, og lod Hunden opsøge den Vej, Barnet var gaaen. Hunden viiste strax ved sin Giøen, at den var paa Sporet. Den Vilde fulgde efter Hunden, og fandt omsider Barnet næsten ganske forsmægtet liggende ved et Træ. Han tog det paa sine Arme, og bragde det i største Hast til de bedrøvede Forældre.

O hvilket rørende Syn! hvor glade bleve ikke de stakkels Forældre og Søsken, da de igjen saae deres kjere Diderik! Hvor inderlig trykde de den gode Vildes Haand! En Strøm af Glædestaarer flød fra Forældrenes Øine, da de igjen omarmede deres halvdøde Barn. Nu faldt de den Vilde om Halsen, og udøste her de ømmeste Taknemmelighedstaarer. Den Vilde selv kunde ikke afholde sig fra Graad. Imidlertid løb de smaae Søskende omkring den tro Pommer, som havde opsøgt Barnet. De lode ikke af med at stryge og klappe den, og gave den saalænge at æde, som den havde Appetit. Den lille igjenfundne Bro-

der

der havde nu spiist og drukket, og atter fuldkommen forfrisket sig. Han fortælde nu sin farlige Rejse, og hans Søstre og Brødre hørde med Begiærlighed til.

Den glade Fader tilbød den Vilde af Taknemmelighed alt, hvad han havde i sit Huus, for at han kunde vælge, hvad han selv vilde. Men den Vilde tog intet, uden et godt Skydegevær.

Siden anstillede Le Fevre en kostbar Glædesfest, hvortil han lod indbyde alle sine Naboer og Venner, ialt tre og firesindstyve Personer, og blandt dem ogsaa den Vilde, som hedde Tevenissa. Da hele Selskabet var samlet, tog han den Vilde ved Haanden, stillede ham ved sin Side, og holdt følgende Tale til ham, som ganske var indrettet efter de Vildes Sprog og Sædvaner:

"Tevenissa! mit Hjerte var saaret, Du har helet dets Saar. Jeg græd bitterlig, Du har aftørret mine Taarer. Jeg gamle Mand havde mistet min Alderdoms Trøst og Støtte; Du har igjenfundet mig denne Trøst og Støtte! — Hvorledes skal jeg gjengiælde Dig dette, Tevenissa? Jeg antager Dig som min Broder. Alle, som ere nærværende, skulle være Vidner dertil. — Naar Du bliver gammel og svag, og ikke længere kan jage; kom da her til mig, og end dine Dage i Fred og Roe! — Naar din Hund bliver gammel, og ikke længere kan følge Dig paa Jagten, send den da til mig, hos

mig

mig skal den finde Roe og Fode indtil dens Død.“

Da den lille Diderik blev voxen, tog han den Vildes Søn til sig, anfaae ham som sin Broder, og sagde ved alle Lejligheder til ham, at han aldrig skulde glemme, at hans Fader havde reddet hans Liv.

Den gode Le Fevre giver os et skiønt Exempel paa Taknemmelighed, som og paa oprigtig Faderkjerlighed; og heri ligner han den Fader i Evangelio, som ligeledes efter sin forlorne Søns Tilbagekomst anrettede en Glædesfest, og sagde:

Lader os spise og være glade; thi denne min Søn var død, og er igjen bleven levende; han var fortabt, og er igjen funden. Luc. 15, 23. 24.

---

66. Naar en god Gjerning skal lønnes, maa alting underlig føje sig.

En Kiøbmand i China fandt paa en Reise en Pung, hvori vare tvende store guld Naale. Han satte sig ned, og ventede, om maaskee Nogen skulde komme, som havde tabt dem. Henimod Aften kom en Slavinde grædende, søgde efter Naalene, og sagde, at samme tilhørde hendes Frue, hun havde tabt dem, og blev nu anseet

seet for Tyv. Kisbmanden leverede hende dem, og rejsde bort.

Tilbagerejsen gjorde han tilsøes paa en sejlbar Flod. Da han atter kom til samme Sted, stod just selvsamme Slavinde ved Flodbredden, saae og kjendte ham, raabde og vinkede saalænge ad ham, at han omsider sejlede til Land, og steeg af Baaden. Hun bad ham, at følge med, hun vilde vederqvæge ham med Mad og Drikke; og da det var varmt i Vejret, lod han sig overtale, og gik med. Af Taknemmelighed opvartede hun ham saa vel, at han forsinkede sig, og Skibet afgik imidlertid. Han maatte altsaa forblive Natten over i Land, og det var hans Lykke, og tillige hans Ærligheds Belønning. Thi i selvsamme Nat opkom en hæftig Storm; Skibet, hvorpaa han havde været, gik under, og alle hans Rejsekammerater druknede.

---

67. En tro Undersaat redder sin Monarks Liv.

Ved en opkommen Ildebrand i Wien indfandt Kajser Joseph den Anden sig, og stillede sig tætved det brændende Huus. En Haandværksmand, som saae, at Kajserens Liv her stod i Fare, advarede ham, at gaae tilside. Kajseren saae sig om, om og Faren virkelig

var

var saastor? Men da han tøvede forlænge, kom Haandværksmanden igjen, greb ham med Utaalmodighed om Livet, løftede ham i Vejret, og henbar ham paa et sikkert Sted. Næppe stod han her, før det brændende Huus styrtede sammen; og de antændte Biælker faldt netop paa det Sted, hvor Kajseren nys havde staaet.

Kajseren rakde derpaa sin Befrier til Belønning en Pung fuld af Penge; men den brave Haandværksmand modtog den ikke; han sagde:

"Hvad jeg har gjort, gjorde jeg af Kjerlighed; og den kan ikke betales! Skal jeg imidlertid udbede mig en Naade, da er det for min Naboe. Han er en ærlig og flittig Mand, men saa fattig, at han ikke kan blive Mester, eller anskaffe sig det fornødne Værktøj."

Kajseren opfyldte hans Begiæring, og forsynede hans fattige Naboe rigelig med alt. Men sin Befrier til Ære, lod han siden slaae en stor guld Skuemynt.

---

68. De to Gjerrige.

Den Gjerrige er til alle Tider ene og allene betænkt paa, at opdynge Penge; men Nydelsen af disse tillader han ikke sig selv, meget mindre nogen Anden. Dette stadfæstes tydelig ved følgende Historie.

En

En riig Mand, som derhos var meget gjerrig, blev syg, og maatte tage sin Tilflugt til en Læge, som og lykkelig helbredte ham.

Nu var han altsaa Lægen en Belønning skyldig. Men inderlig smærtede det ham for hans kjere Skillinger, og ikke kunde han bringe det over sit Hjerte, at skille sig ved et par Rigsdaler: han udtænkde derfor en List, til uden sin Skade at kunne affinde sig med Lægen.

Han tog nemlig tolv Bouteiller, fyldte dem med Vand, proppede og forseglede dem vel, sendte dem som en Foræring til Lægen, og udgav dem for Champagnervin. Han frygtede derhos slet ikke for, at Lægen skulde opdage Bedrageriet; thi han vidste, at samme ligeledes var overmaade gjerrig. Og han kjendte Gjerrigheden af Erfaring. Han haabede derfor sikkerlig, at Lægens Gjerrighed ingenlunde tillod ham, at brække en eneste af disse Bouteiller; og de forbleve altsaa forseglede indtil hans Død.

Det skeede virkelig, hvad han havde ventet. Lægen modtog Gaven med største Taknemmelighed, og fredede meget omhyggelig over dem. Efter faa Aar døde han. Hans Arvinger fandt de tolv Bouteiller Champagnervin i hans Kjelder, alle endnu forseglede, tilligemed en skreven Seddel, hvorfra de vare komne. Dette var en herlig Fangst for de hjerteglade Arvinger, som besluttede, at lade denne Vin smage dem ret

godt ved Arvegodsets Deling. De aabnede og i samme Øieblik en af Bouteillerne, men fandt, til deres store Forundring, istedetfor Vin — raadent, ildestinkende Vand.

---

69. En tro Ven.

En Bonde fra Dahlinghausen i Førstendømmet Osnabryck kom til en Præst i Naboegnen, og bad ham meddele sig en Attest, hvori Præsten skulde bevidne, at han ejede en egen Gaard med tilhørende Jorder, og var forresten en ærlig og skikkelig Mand. Præsten spurgde, til hvem Attesten skulde stiles? og Bonden svarede:

"Til en vis Hr. Amtmand udenfor vort Førstendømme, til hvilken jeg nu har i Sinde at gaae hen, paa Grund af et vist Anliggende, som foruroliger mit Hjerte. En meget ærlig og retskaffen Mand er der bleven sat i Fængsel, paa Grund af et Tyverie, han skal være vidende om. Jeg anseer den gode Mand for uskyldig, og troer, at onde Mennesker af andre Aarsager have gjort ham mistænkelig. Det er nu allerede paa ottende Uge, han sidder i Fængslet; og da jeg elsker og agter denne Mand meget højt for hans Retskaffenhed, har jeg allerede i den Tid nogle-gange besøgt ham. Han laae, desværre! i et usselt Tyvefængsel. Hans gode og angerløse Samvittighed skjenker ham unegtelig standhaftigt Mod;

Mod; men det gik mig meget nær til Hjerte, da han saa ofte sukkede for sin stakkels Kone, saa inderlig længdes efter sine to syge Børn. Han anraabde uafladelig Gud om den Naade, at han kuns endnu saalænge vilde holde hans to Børn i Live, indtil han endnu engang havde seet dem. Men nu ere Børnene saa syge og daarlige, at jeg frygter for, de næppe opleve tre Dage. Hans Kone tør ikke tilmælde ham det, saasom hun befrygter, han selv vilde tage sin Død derover. Jeg har den hele Nat, paa Grund heraf, ikke kunnet sove, da dette ligger mig altfor tungt paa Hjertet. Jeg har derfor besluttet, at lade mig fængsle i hans Sted, paa det han derved kan forskaffe sit beklemte Hjerte Luft, endnu engang som Fader trykke sine Børn til sit Bryst, og, om det saa behager Himlen, selv besørge dem til Jorden. Hvorfor vilde den arme Mands Elendighed blive, om han skulde høre, at hans Børn ikke længere vare i Live, og at de i deres Sygdom havde udstaaet saa haarde Lidelser. Jeg vil derfor saalænge holde ved at bede den gode Hr. Amtmand, indtil han løslader ham, og lader mig træde i hans Sted. Men Dem, Hr. Pastor, beder jeg ret hjertelig, at give mig en Recommendation med til Hr. Amtmanden, saasom De er en god Ven og Bekjendter af ham. — Endnu en Begiæring: Min Kone har jeg overtalt til, at hun lader mig reise; men hun veed ikke af, at jeg kommer til at sidde i et Tyvehul. Skulde hun nu imidlertid faae det at høre, saa beder

jeg Dem, at afsnakke hende det, saasom hun dog allerbedst troer Dem.«

»I er en brav Mand; det har jeg altid anseet Jer for. Og det, I her har i Sinde at gjøre, gjør Eder Ære for Gud og Menneskene. Jeg vil strax skrive Brevet. Men først skal I spise med mig; thi Maden smager mig bedst, naar jeg videre kan tale med Eder derom.«

Efterat de havde spiist, skrev Præsten Brevet, og sagde:

»Naa, her er Brevet. Jeg forsikrer Eder, at I i Hr. Amtmanden vil finde en Mand, som vil behage Eder. — Men I har iforvejen sagt, at I ikke kan sove om Natten. Troer I da, at I bedre vil kunne sove i Fængslet?«

»Ja, det troer jeg sikkerlig, Hr. Pastor; thi min Kone og mine Børn ere, Gud skee Lov! friske og alle uden al Nød. Og hvor vil ikke Manden glæde sig hos sin Kone og sine Børn, dem han saalænge Dag og Nat har sukket og længes efter! Og Gud er jo hos mig i Fængslet?«

»Ja, han vil sikkerlig være tilstede hos Eder, og belønne eders retskaffne Daad. Jeg haaber, I ikke vil blive strængt bevogtet; thi jeg har skrevet Hr. Amtmanden til, at jeg vil være Borgen for Eder, at I ikke undviger, før eders Ven kommer tilbage igjen og afløser Jer.«

»Jeg takker Dem for denne gode Tillid. De skal see, at vi begge handle ærlig.«

»Gud

„Gud ledsage Eder da, og give Eder fremdeles Mod til dette christelige Foretagende!“

Den ærlige Mand begav sig bort med Brevet. Amtmanden satte saastor Tillid til Præsten, at han paa hans Ord løslod dem begge. Den Fangne iilde nu ved sin Vens Side med et glad Hjerte tilbage til Sine, og takkede Gud, som gav ham saadan en Ven.

---

70. Stoltheds Straf.

Følgende Historie har tildraget sig i den syvaarige Krig. — I en vis tydsk Stad boede en riig Enke, som var meget svag og sygelig. Hun havde en eneste Datter, som endnu var meget ung. Denne Datter laae hende meget paa Hjertet; thi hun forestillede sig, hvis hun skulde dse, og Fienden kom, og borttog alt, var Barnet ilde faren.

Hun lod desaarsag en fattig, men ærlig Daglønner komme, som hartad dagligen arbejdede i hendes Have. Denne maatte grave hende et Hul i Jorden, og ordentlig indmure samme med Steen. Derpaa slæbde Enken om Natten ved Hjelp af Daglønneren det hele Hul fuldt af Penge og Sølvtøj. Og efterat Daglønneren igjen ret tæt og fast havde tildækket alt, maatte han højtideligen love og forsikre Enken, at han

 vilde

vilde aabenbare den skjulte Skat for hendes Datter, naar hun blev voxen og fik Forstand.

Strax derpaa døede Moderen. Den ærlige Daglønner beholdt Hemmeligheden hos sig, med det faste Forsæt, ikke at aabenbare den for Datteren, før hun fik bedre Forstand. Men efter nogle Aars Forløb blev han syg. Da han mærkede, at Sygdommen tog til, sendte han Bud til Jomfruen, og lod hende sige, at hun maatte komme til ham, saasom han havde noget af Vigtighed at sige hende. Men hun var saa stolt og hoffærdig, at hun ansaae det for en Skam, at besøge den fattige Mand, og lod ham sige ved Budet: Hvad hun skulde i hans Hytte?

"Løb gesvindt„ — sagde den Døende med en svag Stemme — "og sig Jomfruen, hun maa ile: hendes Moder har nedgravet en stor Skat til hende, og jeg vil aabenbare hende Stedet, hvor den ligger.„

Da den hoffærdige Jomfrue hørde dette, gav hun sig strax paa Vejen, og løb saa stærkt hun kunde, til den fattige Daglønners Hytte. Aandesløs kom hun styrtende ind — men for sildig; den Fattige var i samme Øieblik død, og hun fik nu ikke at vide, hvor Skatten laae skjult. Vel søgde hun allevegne; men fandt intet, og ærgrede sig halv til Døde over sig selv, at hun havde været saa dum og hoffærdig.

---

71. Et Forsyn styrer Alt.

Omtrent for halvtredsindstyve Aar siden levede i Frankenland en Kræmmer, som drog omkring i Landet, og handlede med alleslags Baand og Tøjer, hvoraf han solgde meget i Landsbyerne og Flækkerne. Han førde altid to store engelske Hunde (eller Dogger) med sig, paa hvilke han læssede endeel af sine Varer, saa at de saae ud, som om de vare opsadlede. Et ungt Fruentimmer, som han udgav for sin Kone, ledsagede ham allevegne. — Man holdt ham just ikke for saa ganske hellig; dog kunde ingen overbevise ham om nogen aabenbar Uretfærdighed.

Til samme Tid levede i en liden Landsbye en ærlig Linnedvæver, som allerede havde sex Børn, og var derhos meget fattig. Bissekræmmeren kjendte ham, og plejede undertiden at overnatte i hans Huus. Naar da den fattige Linnedvæver klagede sin Nød for ham, syntes han medlidende at høre paa ham, og lovede, ved første Lejlighed at bidrage til hans Kaars Formildelse.

Engang kom Bissekræmmeren just til en Tid, da den fattige Linnedvævers Nød var meget stor. Han skulde udbetale ti Rigsdaler, eller og næste Dag lade skee Indforsel i sin Smule Fattigdom; og han havde ikke ti Skilling i Huset. Taus og bedrøvet sad han bag ved sin Væverstoel; Konen græd, Børnene skrege

om Brød. — Efterat Bissekræmmeren en Tidlang havde seet og hørt denne Jammer, sagde han:

"Her maa jeg giøre en Ende paa Noden. Jeg er just i Begreb med, at gaae hen til en af mine bedste Kunder, hvor jeg skal hæve en betydelig Sum Penge; og derpaa vil jeg hente mig nogle nye Varer. Kom med, hjelp mig at bære! Jeg vil rigelig belønne Dig derfor! Overalt, naar jeg seer, at Du er skikket til min Haandtering, vil jeg fra nu af bruge Dig dertil; og jeg vedder, at den inden kort Tid skal bedre brødføde Dig, end din usle Væverstoel. Jeg havde desuden ikke i Sinde, dennegang at overnatte her. Men min Kone kan blive her, indtil vi komme tilbage."

Væveren var strax færdig, til at antage dette Forslag. Bissekræmmeren lod hente Brød og Øl, de spiisde og drak med hverandre. Børnenes Graad blev altsaa stillet, og den fattige Families Klager forvandledes til Glæde. Begge Mændene gave sig nu paa Vejen.

Vejen førde igjennem en Skov. Da de vare midt i Skoven, blev det allerede Nat. De kom paa en Korsvej. Her blev Bissekræmmeren nogle Øieblikke staaende, og peeb derpaa af alle Kræfter til alle fire Sider. Væveren kunde ikke begribe, af hvad Aarsag dette skeede. De gik videre frem. Efter nogle Minuter raslede det paa alle Kanter i Buskene. Væveren foer sammen af Skræk;

Skræk; men hans Bestyrtselse blev end større, da han saae ni eller ti Karle springe frem, som alle stillede sig rundtomkring de tvende Vandringsmænd, og raabde:

"Velkommen! Bissekræmmer! velkommen! hvor blev Du saalænge af? og hvem er denne Fremmede?"

"Det er en ny Kammerat" — svarede Bissekræmmeren. — "Fattigdom og Ulykkestilfælde have hidtil nokfom hjemsøgt ham i Verden; nu vil han desaarsag holde sig skadesløs ved andre Godtfolks Lommer. Jeg indestaaer Jer for hans Troskab; thi jeg har allerede kjendt ham længe."

"Hvis saa er, saa er han os velkommen!" — saaledes svarede de alle, og grebe den ene efter den anden Væverens Haand, og trykde den trofast, som Pant paa deres Forbund. — Nu mærkede Bissekræmmeren først, at han befandt sig blandt Røvere. Det havde han mindst troet, at Bissekræmmeren paa saadan Maade havde villet hjelpe ham. Hvorstor var hans Bestyrtselse! Hvor gjerne havde han igjen ønsket sig tilbage i sin huuslige Elændighed! Ja, han skulde saagar reent ud have sagt Røverne, at han afskyede deres Adfærd; men han frygtede for, at dette ville koste ham Livet. Af Kjerlighed til Livet forstilde han sig altsaa, saa godt han kunde, paatog sig en villig Mine, trykde igjen Enhvers Haand, takkede for den gode Imodtagelse,

og

og lovede, at gjøre sit Mueligste, for at være Selskabet nyttig.

Bissekræmmeren var Anfører for Roverbanden. Nu aabenbarede han dem, hvorhen de den Nat skulde gaae. Han sagde, han vidste, at en riig Møller, omtrent en Miil derfra, for faa Dage siden havde imodtaget tretusinde Rigsdaler hos en Mand i Kiøbstedet. Disse Penge kunne de bedre bruge, end Møllereren, og ville hente dem om Natten. Men, paa det de ikke skulde blive kjendte, ville de alle male sig Ansigterne sorte. Møllereren, Møllericonen og Tjenestefolkene maatte man være betænkt paa at binde; og hvis nogen maaskee skulde sætte sig til Modværge, maatte Alt, som i Møllen havde Liv, myrdes forfode.

Forslaget blev antaget. Man begav sig paa Vejen; og da de kom til Møllen, blev Linnedvæveren, saasom han endnu kuns var en Lærling, sat til Skildvagt for Møllen. Saa let denne Forretning var, saa slog dog hans Hjerte frygtsom derved; imidlertid vedblev han at forstille sig, og lovede, at være saa aarvaagen som muelig. De andre brøde ind; Møllereren og hans Folk bleve bundne, og ilde medhandlede; men Tyvene fandt ikke, hvad de søgde; thi de tretusinde Rigsdaler vare allerede igien udsatte. De pakkede alting sammen, hvad de fandt, lode Folkene ligge bundne, og gik bort. I Skoven deelde de Byttet; Linnedvæveren fik for sin

Deel

Deel fem Rigsdaler. De øvrige Røvere adsplittede sig nu, og Væveren gik igjen hjem med Bissekræmmeren.

Næppe vare de allene, før Væveren gjorde Bissekræmmeren de bittreste Bebrejdelser, og sagde, at hvis han kuns havde kunnet formode, at man vilde bruge ham til en saa skændig Gjerning, skulde han hellere have valgt Tiggerstaven, end denne Udvej. Heller ikke vilde han beholde de fem Rigsdaler; men sagde, det var Blodpenge, som trykkede ham haardere, end Hungeren selv; og aldrig vilde han uden Anger tænke paa hiin sidstafvigte Mat, da blot Kjerlighed til Livet og Omsorg for Kone og Børn havde bevæget ham, til at være behjelpelig i slig en Skurkestræg.

Bissekræmmeren hørde paa alt dette ganske rolig og med Latter; dog modtog han ikke de fem Rigsdaler, som Væveren vilde tilbagelevere ham, men sagde:

"Behold Du dem kuns; jeg begriber retvel, at de, paa Grund af din store Frygtagtighed, have været Dig sure at fortjene. Betænk, at din Kone og dine Børn maaskee imorgen ville døe af Sult, hvis Du nu bortkaster disse Penge, som dog alligevel aldrig komme tilbage til deres rette Ejer. Vil Du af en from Dumhed med Magt blive en fattig Djævel, nu velan, saa bliv det! Jeg viisde Dig i det mindste den Vej, paa hvilken Du havde kunnet hjelpe Dig; men jeg vil ikke med Magt giøre Dig behjertet og lykke-

lig.

lig. Læg allene Mærke dertil, Karl! hold reen Mund med alt, hvad Du saae og hørde hos os! Driſter Du Dig til, endog kuns at lade eneſte Ord falde derom, ſkal din Hytte ſtaae i Brand over dit Hoved; og ikke alleneſte ſkal det koſte Dig dit Hoved, men og din Kone og Børn ſkulle blive dræbte for dine Øine. Det ſværger jeg Dig til, hvad enten Du troer paa en Gud eller Diævel; jeg ſværger Dig til ved begge! Og det ſkulle ſikkerlig fyrgetyve til halvtredſindstyve raſke Knoſe, ſom hverken frygte Galgen eller Retten, giøre mueligt!«

Dette ſagde han i en ſaadan Tone, at man retvel kunde mærke, hvor alvorlig han meende det. Den ſtakkels Væver, ſom var mere bekymret for Sines Liv, end for ſit eget, bevarede Hemmeligheden omhyggelig hos ſig. End ikke ſin Kone ſagde han eneſte Ord om den hele Hiſtorie. Saa ofte Biſſekræmmeren ſiden kom til ham, ſkiælvede han hemmelig; og naar ſamme ſpurgde ham leende, om han igjen vilde følge med? ſvarede han intet videre, end: Vor Herre bevare mig!

Faa Maaneder derefter blev Biſſekræmmeren fængſlet i en nærliggende Stad, ſaaſom man havde ham miſtænkt for adſkillige Røverier. Han negtede raſk; men man havde ſaa ſtærke Beviſer imod ham, at han efter dengangværende Brug bragtes paa Pinebænken. Han udholdt Piinſlerne med Standhaftighed, og vedblev,

blev, at han var uskyldig. Da man nu intet andet Middel vidste, til at bringe ham til Bekjendelse, blev han omsider igjen losladt, og fik endog et skrivtligt Vidnesbyrd om sin Uskyldighed, tilligemed Tilladelse, for Fremtiden som tilforn at ernære sig ved sin Smaahandel. Saaledes forlod han nu Fængslet, med det faste Forsæt, fremdeles som forhen at fortsætte sit Tyvehaandværk, kuns noget forsigtigere, end tilforn.

I Forstaden af samme Bye var et Værtshuus, hvor han ofte tilforn plejede at tage ind. Ogsaa nu var dette det første Sted, han besøgde. Og da det just var det aarlige Marked, fandt han her en stor Mængde Giæster forsamlede i de nederste Værelser. Nogle gamle Bekjendtere omringede ham strax, glædede sig, ved igjen at see ham fri, og spurgde ham, hvorledes det egentlig var tilgaaet? om han havde maattet udstaae meget? om han var fuldkommen frikjendt? og desslige mere. — Nu begyndte han at prale med sin Uskyldighed, og med sin behjertede Standhaftighed under uforskyldte Lidelser. Han fremviisde til alle sit skrivtlige Vidnesbyrd, og lod derhos mange bittre Ord falde imod Øvrigheden, som saaledes uden Betænkning havde martret en ærlig Karl, og nu dog til Slutning maatte slaae sig paa Munden. — Alle, som hørde denne Fortælling, ynkedes over ham, beundrede hans Mod, og trængde sig rundtomkring ham, ikke blot for at høre paa ham, men for ligesom til Erstatning at kiøbe ham noget af.

Men

Men blandt Gjæsterne her i Stuen sad og en, som Bissekræmmeren mindst formodede, nemlig Skarpretteren fra nærmeste Kiøbstæd, som Aaret tilforn var bleven bestjaalen. Denne blev vaer, at Bissekræmmeren og hans Kone bare Klæder, som havde tilhørt ham og hans Kone. Han lod sig ikke mærke med noget, gik stiltiende udaf Stuen, og befoel Værten, ikke at lade disse to Personer slippe bort. Han løb nu hen, og hentede Vagten. Bissekræmmeren tænkde paa ingen Fare; men drak, sladdrede og pralede endnu bestandig, da Vagten uformodentlig traad ind, og lagde Haand paa ham. Han studser, og forlanger at vide Aarsagen; Skarpretteren spørger ham, hvorfra han har faaet disse Klæder? Han anstiller sig vel ganske uskyldig og frimodig; men maa dog omsider igjen gaae i samme Fængsel, han først saa nylig havde forladt.

Mistanken imod ham var nu stærkere end tilforn, og Dommerne fandt fornødent, saasom Pinebænken intet havde udrettet hos ham, ved større Piinsler at bringe ham til Bekjendelse. Skarpretteren udtænkde selv en gruesom, umenneskelig Pinemaade, som man sikkerlig ikke mere i vore Dage vilde bruge, og forrettede ogsaa selv den skrækkelige Bødelbestilling paa Bissekræmmeren. Man iførde ham nemlig en fiin bomulds Skjorte, dyppet i Olie, og som derhos saa forsigtig blev stukken i Brand paa Kroppen af ham, at den ganske langsom opbrændte. Dette for-

foraarsagede ham saa utaalelige Smærter, at han omsider tilbød sig, at bekjende Alt.

Han blev nu ordentlig forhørt; og, da han engang var bragt til Bekjendelse, erfore Dommerne mere, end de vilde, mere end man havde kunnet vente. Allerede i en lang Række af Aar havde han drevet sine Røverier, snart allene, og snart i Selskab, snart om Dagen i Skovene og paa Landevejene, og snart om Natten ved voldsomt Indbrud. Men det var langtfra endnu ikke Alt. Thi denne gruesomme Skurk havde og en uhyre Mængde Menneskeblod paa sin Samvittighed. Han havde ikke blot berøvet uskyldige Venner og venskabelige Rejsekammerater Livet; men hans Ondskab var og stegen saa højt, at han allerede havde myrdet otte frugtsommelige Koner, revet Fosterne udaf Livet paa dem, og fortæret Hjerterne af samme. Sin egen første Kone, en uskyldig Skabning, som aldrig havde fornærmet ham, og sit eget første Barn, havde han allerførst paa denne Maade opoffret, og siden endnu syv andre. — Alt dette tilstod han selv, og sagde derhos med en ondskabsfuld Latter:

"Havde jeg kuns endnu hyttet mig den ene Dag, da jeg blev fangen, skulde jeg kunne have leet af Eder og eders Fængsel, eders Vagter og Bødler."

Man spurgde ham, hvad han vilde sige hermed? og han svarede:

"Saa

»Saasom jeg just den Aften tænkde at myrde den niende frugtsommelige Kone, og havde allerede udseet mig al Lejlighed dertil.«

Man udforskede nu videre, og erfor omsider, at han havde den taabelige og urimelige Overtro, at naar han havde fortæret det niende Hjerte, vilde han kunne flyve som en Fugl.

Efterat han nu fra først til sidst havde bekjendt sine skændige Misgjerninger, forlangde man, at han ogsaa skulde opgive sine Medhjelpere og Kammerater. Men det gjorde han ikke; han sagde bestandig, han ikke kjendte dem af Navn, eller vidste deres Opholdssted, men var altid kuns forsamlet med dem i Skoven. Derhos forsikkrede han, at man ingen af dem vilde kunne faae fat paa; thi de havde allerede forlængst afgjort imellem sig, at, saasnart Een af dem blev fangen, ville alle de andre ufortsvet forsøje sig over Grændsen. Vel troede man ikke dette hans Udsagn, men han vedblev bestandig dermed; man truede ham med Pinebænken, men kunde dog ikke bringe ham til videre Bekjendelse. — Omsider sagde han:

»Velan! Een kan jeg dog angive, hvis Navn og Boepæl jeg veed. Og jeg troer sikkerlig, man endnu vil kunne faae fat paa ham. Denne var min trofaste Medhjelper ved alle mine Røverier; ihvor enfoldig han end anstiller sig, var han dog altid fluere end jeg, og kan vistnok bekjende langt mere end jeg.«

Man

Man spurgde, hvem denne var? og han nævnde den stakkels ærlige Linnedvæver. —

Paa denne falske Anklage blev samme altsaa straxt hæftet. Hans Kone, som just til samme Tid var frugtsommelig med det syvende Barn, faldt i Afmagt; hans Børn skrege om Hjelp og Forbarmelse; Naboerne løb sammen — og han blev ganske sandsløs slæbt afsted og kastet i Fængsel.

Ved første Forhør tilstod Linnedvæveren alt, hvad han havde gjort, alt, hvad han vidste; men han kunde heller ikke videre tilstaae, end at han ved det ene Tyverie var bleven tvungen, til at staae Skildvagt. Dog denne Tilstaaelse stemde ikke overeens med Bissekræmmerens Angivelse. De bleve begge tagne i Forhør paa eengang. Væveren tabde hartad al Sands for Skræk og Forundring, da han hørde Bissekræmmerens løgnagtige Beskyldninger. Han bad ham med Taarer, med oplæftede Hænder, at han dog ikke saa ondskabsfuld ville forsynde sig paa ham, og bevidnede, at han var uskyldig. Men Bissekræmmeren vedblev, at han havde været ham behjelpelig ved mange Røverier og Drabsgjerninger, og tilbød sig, at ville dø paa Sandheden af dette sit Udsagn.

Saasom nu Væveren ikke vilde bekjende noget, blev han bragt paa Pinebænken; og denne gruesomme Marter maatte den Uskyldige udstaae mere end eengang. Thi saa ofte han be-

fandt sig under Bøddelens Haand, tilstod han for Smærte alt, hvad man spurgde ham om; men saasnart man ophørde med Piinslerne, tilbagekaldte han igjen alt, og vedblev, han var uskyldig.

Dommerne ansaae ham imidlertid for skyldig, og Dommen blev afsagt, at han skulle hænges, Bissekræmmeren derimod radbrækkes.

Da denne Dom blev forkyndet Fangerne, loe Bissekræmmeren ganske foragtelig; Væveren derimod jamrede sig, ved sine Hænder for Kummer over sin Kones og sex nøgne Børns Elendighed, som næsten den hele Tid, han havde sat fangen, blot havde levet af Almisser og Naboernes milde Gaver.

Hans Kone havde med megen Møje næppe to- eller tregange erholdt Tilladelse, at besøge ham i Fængslet. Hun havde seet ham under hans Smærter, da han blev bragt tilbage fra Pinekammeret til Fængslet; hendes Hjerte havde saaledes blødt derved, hun havde jamret sig saa ynkelig, at en Steen maatte røres derover. Det var hartad et Under, at hun ved denne Jammer, ved hendes uafladelige Angest Nat og Dag, ved hendes Nød og Armod, hendes haarde Arbejde, og ved saa ofte at løbe til Staden og igjen tilbage, ikke omsider ganske gik tilgrunde.

Under disse mange og tunge Lidelser var der endnu en eneste svag Trøst tilovers for hende, nemlig Haabet om, at Dommerne endnu

nu skulle indsee hendes Mands Uskyldighed, og frikjende ham. Men da nu Henrettelsesdagen var forhaanden, da hun hørde Dødsdommen offentlig afsiges over ham, da Toget begyndte til Retterstedet, og begge de Fangne bleve af Vagten førte didhen, da hendes Mand forstegang med Taarer i Øjnene vilde omarme hende, og sige hende det sidste Levvel; da geraadte hun hartad i Fortvivlelse, rev sig løs fra ham, og med det mindste Barn paa Armen, og de øvrige ved Siden, løb hun til Slottet, og forlangde, at indlades for hendes Første (Markgræven af Baireuth.)

Vagten ansaae hende for afsindig, og vilde ikke indlade hende. Men en medlidende Person hviskede ganske sagte til hende, at Markgrævinden just til samme Tid var i Haven. Strax iilde hun didhen med sin lille Flok, kastede sig for Markgrævindens Fødder, og bad med tusinde Taarer om Forbarmelse, besvoer hende ved disse sine ulykkelige Børn, ved det endnu ulykkeligere, som laae under hendes Hjerte, og om faa Dage skulde see Verdens Lys, ved hendes Jammer uden Maal og Grændse, ved alt, hvad helligt var, at hun dog vilde redde hendes uskyldige Mands Liv.

Markgrævindens Hjerte var ædelt og blødt. Hun blev rørt over denne ulykkelige Kones Jammer, og over Børnenes Taarer, som stode saa nær ved at blive faderløse. Hun iilde til Slottet

til sin Gemahl, og bad selv for Væverens Liv. Han tøvede endnu en Tidlang, dog omsider indrømmede han hendes Begiæring, og skjenkede Væveren Naade. En Dverg, som opholdt sig paa det førstelige Slot, og var en Mester i at ride, fik Ordre, at sætte sig paa den raskeste Hest i Førstens Stald, i største Jil ride til Retterpladsen, og forkynde Væveren Pardon. Markgrævinden formanede ham, til at skynde sig, det bedste han kunde, saasom hun ellers befrygtede, han kom for sildig. Dvergen foer i fuld Galop til Retterstedet, og holdt en Stang med et hvidt Klæde paa i Vejret, paa det man langtfra kunde see det som et Naadestegn.

Og denne Jilfærdighed var meget nødvendig, hvis den stakkels Væver skulde blive i Live. Thi Toget var allerede kommet paa Retterpladsen; Præsten havde allerede indviet Linnedvæveren til Døden, og den Uskyldige bestreeg allerede Stigen til Galgen. Mængden af Tilskuerne ansaae ham for uskyldig, ynkedes over ham, og saae ofte tilbage til Staden, om der ikke maaskee endnu kom Pardon for ham? — Men nu syntes det at være ude med Væveren, han stod allerede paa det øverste Trin af Stigen, Bøddelen vilde allerede lægge ham Strikken om Halsen — da man paa eengang langtborte blev noget Hvidt vaer i Luften. Man tilraabde Bøddelen, at han endnu skulde holde inde; og inden faa Minuter var Rytteren der, som forkyndte:

Par-

Pardon! Pardon for Væveren! Dodsangesten hos denne Elændige blev herved pludselig forvandlet til en glad Henrykkelse, og ubeskrivelig stor var Tilskuernes Glæde, da de saae den Uskyldige benaadet og reddet.

Men ingen blev ved denne uformodentlige Forandring saa hæftig rørt, som Bissekræmmeren. Denne forstokkede Synder havde hidtil hverken troet en Gud eller Evighed; under Arresten havde han haardnakket afviist Præstens Tiltale og alle Erindringer om et tilkommende Liv; og naar man formanede ham, til at angre sine Misgjerninger og giøre Bod, svarede han, han nok skulde vide at døe som en Mand, og ikke som en gammel Kjerling. Da Dommeren forelæsde ham Dommen, udbrød han i en Skoggerlatter; og paa Vejen til Retterstedet havde han endnu spottet over Pøbelens Larm, og hans Kammerats Skiælven, og derhos sagt: "Det skal være min sidste Glæde, at see, hvorledes denne andægtige Tyv giør sine sidste Afskeedskaprioler."

Saa haardt og forstokket forblev dette Menneskes Hjerte ligetil det Sted, hvor han skulde døe. Her stod han og saae, hvorledes den stakkels Væver besteeg Stigen. Han skiftede ikke engang Farve derved; man mærkede endnu ingen Frygt hos ham, endnu ingen Samvittighedsuro; med ufravendte Øjne saae han op til Galgen. — Men da den Stemme gjenlød, som endnu i sidste Øjeblik forkyndte den Uskyldige

Pardon, da blev hiin forstokkede Skurk paa eengang bleeg, som et Liig, traad et par Skridt tilbage, og raabde:

"Jo, der er en Gud til, og et Forsyn, som jeg hidtil aldrig har troet! dette var Prøven, jeg vilde sætte! Jeg troede allerede at have vundet, men seer nu, at jeg har tabt."

Man spurgde ham, hvad han meende hermed? og han svarede:

"Væveren er virkelig uskyldig. Hiin Skildvagt ved Møllen blev han tvungen til. Endog Pengene, han fik, vilde han tilbagelevere, ihvor haardt end Mangel og Hunger trykkede ham. Ethvert Tyverie har han hadet, som Døden selv. Alt dette vidste jeg, og anklagede ham falskelig med Flid. Jeg gjorde det ikke af Fiendskab eller Hevngjerrighed; men blot for at see, om der gaves en guddommelig Retfærdighed, som antog sig Uskyldigheden? Jeg erkjender nu, at der gives et Forsyn; og beder, at man fører mig tilbage, paa det jeg kan omvende mig, før jeg dør. Ogsaa vil jeg endnu bekiende meget, som vel fortjener, at man lader mig leve nogle Dage længer."

Hans Begiæring blev indrømmet, og man førde ham tilbage til Fængslet. Nu var hans Samvittighed virkelig rørt; han bevidnede og forsikkrede atter Væverens Uskyldighed; og angav nu oprigtig sine virkelige Tyvekammerater, som da og alle bleve fangne, og fik deres fortjente

tjente Løn. Han levede endnu ti til tolv Dage; og da han andengang blev udført, var hans Hjerte ikke længere saa haardt og forstokket; men han tilstod, at have fortjent Døden, og døde med virkelig Anger over sine Synder. —

Daaren siger i sit Hjerte: Der er ingen Gud til. Psalm. 53, 1.

---

72. En brav Søemand.

I Dieppe i det nordlige Frankrige ankom et Skib fra Søen, hvorpaa vare ti Mennesker. Det var om Aftenen, da det allerede var mørkt. og en Himmelstorm rasede paa Havet. Styrmanden vilde i Havn; men traf ikke den rette Kurs, og forfejlede Indløbet til samme.

En Søemand, ved Navn Bussard, som stod paa Landet, raabde til ham i et Talerør, hvorledes han skulde styre. Men Styrmanden kunde for Mørke og Storm hverken høre eller see. Han sejlede paa en Klippe, og Skibet skiltes ad.

Allerede faldt Stykkerne af Skibet fra hinanden, og Menneskene, som vare ombord paa samme, oplsftede et ynkeligt Skrig. Den brave Bussard besluttede, om mueligt, at redde dem. Hans Bekjendtere og Venner fraraadte ham dette farlige Foretagende, og troede, at

hans Umage her vilde være forgjeves. Hans Kone og Børn vilde med Magt holde ham tilbage; men han vedblev urokkelig sit Forsæt, lod sin Kone og Børn først bringe tilside; og nu tog han et langt Reeb, giorde den ene Ende af samme fast paa Landet, og den anden bandt han sig om Livet. Derpaa svømmede han til Skibet, for at række de Ulykkelige Rebet, paa det de kunde holde sig fast ved samme, og saaledes trækkes til Land.

Allerede var han kommen tæt til Skibet, da en svær Bølge pludselig slog ham tilbage. Dog kom han strax igjen tilsyne, forsøgde det samme paa ny, og blev igjen kastet tilbage. Sexgange var han allerede kastet tilbage; og hvergang lemlæstet paa de skarpe Klipper og Vragene, som svømmede omkring i Havet. Og dog aflod han ikke; hans Iver var endnu ikke kølet; han vovede det atter. — Men nu blev han af en Bølge kastet under Skibet, saa at man ansaae ham for død og borte. Dog snart kom han igjen tilsyne, havde et Menneske i sin Favn, og bragde ham lykkelig til Land.

Nu begav han sig atter i Vandet; og efter megen Møje lykkedes det ham omsider, at naae det sønderslagne Skib, og hæfte Rebet paa samme. Sex Personer holdt sig fast ved samme, og bleve saaledes lykkeligen trukkne i Land. Bussard troede nu, at alle, som havde været ombord paa Skibet, vare reddede. Udmattet, saaret

ret og lemlæstet kom han nu svømmende tilbage til Land, og henfaldt i Afmagt. Man viisde ham al muelig Hjelp, og inden kort Tid kom han til sig selv igjen. Da man sagde ham, at der endnu fra Skibet hørtes en ynkelig Klage, løsrev han sig i Øjeblikket af sine Venners Arme, løb til Søen, styrtede sig igjen i samme, naaede Skibet, og var saa lykkelig, endnu at redde en Mand, som ikke havde kunnet holde sig fast ved Rebet, saasom han var syg. Ogsaa ham bragde den brave **Bussard** lykkelig til Land. Nu havde han ialt reddet otte Personer. To vare allerede drukknede iforvejen.

Da Hr. **Necker**, Kongens Minister, kom til Kundskab om denne Historie, skrev han følgende Brev til **Bussard**:

"Brave Mand!

Jeg har med megen Glæde erfaret den behjertede Daad, I har udrettet; og igaar har jeg meldt den for Kongen, som har befalet mig, at bevidne Eder sin Tilfredshed, og at sige Eder, at han har anviist Eder en Douceur af tusinde Livres, og en aarlig Pension af trehundrede Livres. — Vedbliv stedse, at hjelpe Andre, hvor I kan, og beed for eders gode Konge, som elsker og belønner alle brave Folk."

73. En tro Fader.

En ung, nygift Bonde blev for en svær Brøde dømt til fire Aars Fæstningsarbejde. Hans Fader, som endnu var temmelig rørig, tilbød sig, at lide Straffen for sin Søn, hvorhos han sagde:

"Jeg har endnu Kræfter nok, til at arbejde i fire Aar. Dør jeg da, er alting forbi. Min Søn derimod skulde endnu i mange Aar bære Skammen, selv hans stakkels uskyldige Børn skulde i lang Tid lide derunder. Naar han derimod forskaanes, kan han forbedre sig, i de fire Aar dyrke sin Jord med Fordeel, og endnu i lang Tid blive en brav Mand. Dermed er saavel Børnene som Herskabet bedre tjent, end med mig gamle Mand; thi min Søns Ulykke vilde alligevel snart bringe mig i Graven."

Dommeren forestilde ham, hvorlunde han ikke kunde straffe den Uskyldige istedetfor den Skyldige. Men den gamle Mand sagde, at Fader og Søn vare Eet. Dommeren gjentog:

"Eders Søn vilde ikke gjøre det for Eder."

Den Gamle svarede:

"Derfor er han og min Søn, og ikke gammel nok, til ret at indsee alt."

Dommeren berettede Sagen for Regjeringen, og den unge Bonde blev for sin tro Faders Skyld benaadet og løsladt."

---

74. En ærlig Snedker.

En Adelsmand havde tilforhandlet sig et prægtigt Smykke besat med kostbare Ædelstene, og henlagt samme i en Æske i en forborgen Skuffe i sit Skatol. Ingen vidste noget herom. Strax derpaa døede han pludselig. Hans Børn fandt optegnet, at han havde kiøbt en saadan Kostbarhed; de vidste ikke, hvor den var henlagt. De søgde overalt — og, da de ikke fandt den, fattede de strax Mistanke til en Betjent, som allene havde været tilstede ved deres Faders Død, og troede, at denne maatte have borttaget den. Da man antastede ham derfor, og han intet vilde tilstaae, blev han uskyldigen kastet i Fængsel, hvoraf han dog om kort fandt Lejlighed til at undslye.

Den afdøde Adelsmands Søn sendte siden Skatollet til en Snedker, for at istandsættes. Denne finder den forborgne Skuffe og Smykket i samme. En Bekjendter, som var hos ham, tilbød sig, at skaffe ham tituſind Rigsdaler for samme, naar han vilde give ham hundrede Rigsdaler for Umagen. Men Snedkeren svarede:

"Ven! hvad Ret havde jeg dertil? Formodentlig har Herrens Fader, som har tilhørt Skatollet, gjemt dette Stykke her, uden Familiens Vidende. Det er altsaa min Pligt, at levere det tilbage til dets retmæssige Ejer."

Han bragde og virkelig Smykket tilbage til Ejermanden. Denne glædede sig inderlig over den

den lykkelige Opdagelse, men især derover, at Betjentens Uskyldighed nu herved var lagt for Dagen. Og da Snedkeren fortælde ham, at en Bekjendter havde budet ham titusind Rigsdaler derfor, forsikkrede Adelsmanden, at det var trediveetusind Rigsdaler værdt. Derpaa sagde han videre til Snedkeren:

"Redelige Mand! jeg skjenker Dig saameget, som din Ven bød Dig for Smykket."

Han holdt sit Ord; Snedkeren fik de titusind Rigsdaler, og vedblev stedse med sin Rigdom, at være arbejdsom, velgisrende og redelig.

---

75. En sand Menneskeven.

I Aaret 1662 indtraf en meget langvarig og gruesom Hungersnød i Paris. En vis Hr. von Sallo, Parlamentsraad i Paris, gik en Aften sildig hjem, og havde allene en Tjener med sig. Pludselig kom en ubekjendt Karl, sprang imod ham, satte ham en Pistol for Brystet, og fordrede hans Penge; men alt dette gjorde han dog med Skiælven, og som en Mand, der slet ikke var øvet i dette Haandværk. Hr. von Sallo sagde:

"I træffer paa den Urette; jeg vil ikke kunne gisre Eder riig, thi jeg har kuns tre Pistoletter (tolv Rigsdaler) hos mig, som jeg gjerne vil give Eder."

Han

Han gav ham dem; Roveren modtog dem, og gik bort, uden videre at forlange noget.

Hr. von Sallo befoel sin Tjener, at liste sig bagefter denne Mand i en vis Afstand, og give nøje Agt paa, hvor han gik hen. Tjeneren fulgde bagefter Roveren igjennem endeel snevre Gader, og saae ham omsider gaae ind til en Bager, hvor han kiøbde et Brød, og byttede en af Pistoletterne. Ikke langt derfra gik han ind i et Huus, steeg fire Trapper i Vejret, hvor han boede, og hvor intet andet Lys var, end det, som Maanen kastede ind igjennem Vinduerne. Tjeneren listede sig sagte bagefter ligetil Stuedøren. I det Manden traad ind, kastede han Brødet paa Bordet, og sagde grædende og halvfortvivlet til sin Kone og Børn:

"Der, spiis! det Brød kommer mig maaskee dyrt at staae. Spiser Eder mætte, og qvæler mig ikke længere, som I hidtil have gjort. Jeg vil en af Dagene blive hængt, og I ere Skyld deri."

Hans Kone græd, og søgde at trøste og berolige ham, saa godt hun kunde. Derpaa tog hun Brødet, og gav sine fire usle Børn deraf, som hartad vare forsmægtede af Hunger.

Efterat Tjeneren havde seet og hørt alt, hvad han behøvede at vide, forføjede han sig igjen ligesaa sagte ned, som han var kommen op, og fortælde sin Herre troligen Alt.

Nu

Nu havde Hr. von Sallo lettelig kunnet bringe denne stakkels Mand til Galgen, hvis han havde anklaget ham som Røver. Men saa hevngjerrig var han ikke. Han var en Menneskeven. Han ynkedes over den Elændige, som af Nød og Fortvivlelse var bragt paa saa farlig en Afvej; han havde Medynk med hans Kone og Børn; og desaarsag besluttede han, ikke allene at tilgive Røveren, men og at lindre hans Nød, og derved bringe ham tilbage paa bedre Vej.

Han gik derfor næste Morgen tidlig, Klokken fem, hen med Tjeneren, og lod ham vise sig Huset, hvor den fattige Mand boede. Udenfor Døren traf han tvende Piger, og spurgde dem:

"Kunne I ikke sige mig, hvad det er for en Mand, som boer her i Huset i fjerde Etage?"

En af dem svarede:

"Det er en Skoemager, en meget ærlig og stræbsom Mand, som har Kone og mange Børn, og er derhos saa fattig, at ingen kan være fattigere."

Den anden Pige bevidnede det samme. Nu gik Hr. von Sallo op i Huset, og bankede paa Døren. Den stakkels Mand stod i en Hast opaf Sengen, iførde sig sine pjaltede Klæder, lukde Døren op, og kjendte i Øjeblikket den Herre, han Aftenen forher havde bestjaalet. Man forestiller sig lettelig, hvor forskrækket han blev. Han kastede sig for Hr. von Sallos Fød-

Fødder, bevidnede ham, at han aldrig tilforn havde gjort sig skyldig i slig en Brøde, kuns dennegang havde Nød og Elændighed bragt ham dertil. Menneskevennen svarede:

"Vær ubekymret! jeg kommer ikke, for at gisre Eder ulykkelig. Men saameget forsikrer jeg Eder, I driver et høistfarligt Haandværk; og vil om kort styrte Eder selv i Fordærvelse, hvis I vedbliver dermed. Jeg veed, I er Skoemager. Her har I tredive Louisd'ors, dem skjenker jeg Eder. Kiøb Læder derfor, og fortjen fra nu af paa en redeligere Maade Brødet for Eder selv og eders Børn." —

Forlader, saa skal Eder forlades, giver, saa skal Eder gives. Luc. 6, 37. 38.

---

76. Taalmodighed overvinder Alt.

Det er en stor Daarlighed, naar mange Mennesker troe, at deres Lidelser ere utaalelig tunge, og derover geraade i Fortvivlelse, eller saagar ved Døden ville ende deres Lidelser. Thi ved Taalmodighed blive omsider endog de tungeste Lidelser lette at bære.

I Engelland var engang en fattig Mand i Skoven, og opsamlede Brænde. Han saae her en velklædt Adelsmand komme til, som syntes meget bedrøvet. Adelsmanden, som ikke blev

den

den Fattige vaer, stod stille, tog et Papir opaf Lommen, aabnede det, læste det med en alvorlig Mine, og rev det istykker. Derpaa trak han en Pistol op af den anden Lomme, satte den for Panden, og trykde los; men Fængkrudet brændte af, og der paafulgde intet Skud.

Nu sprang den fattige Mand til, og rev ham Pistolen udaf Haanden. Adelsmanden greb strax til Kaarden, og vilde nedhugge sin Befrier. Men denne var ganske uforfærdet, og sagde:

"Stød kuns til! jeg frygter Døden ligesaa lidet, som Du; men jeg har mere Mod, til at bære dette Livs Lidelser. Allerede over tyve Aar lever jeg nu i Armod og Kummer; dog har jeg lært, at Taalmodighed overvinder Alt, og overlader det allene til Gud, naar han vil ende min Nød." —

Udstaae alt, som møder Dig, og vær taalmodig i enhver Lidelse. Thi ligesom Guldet bevares i Ilden, saa bevares og de i Gjenvordighedens Ild, som ere Gud velbehagelige. Syrach 2, 4. 5.

---

77. En Morders forunderlige Opdagelse.

Det skeer ofte, at Mennesker, som have begaaet een eller anden ond Gjerning, forraade sig

sig selv. Kuns Sandheden bestaaer; Løgnen derimod gaaer tilgrunde. Hvo der har en god Samvittighed, tør uforfærdet tale Sandheden. Hvo der derimod er sig en ond Gjerning bevidst, og vil redde sig ved Løgn, kan aldrig være ret trøstig og sikker; den onde Samvittighed ængstiger og skrækker ham uophørlig; og denne Angest og Samvittighedsuro gior, at han ikke ret kan overlægge sine Ord. Heraf kommer det, at saamangen Forbryder maa røbe sig selv, skiøndt hans Misgjerning hidtil var ganske skjult for Verden.

Et tydeligt Exempel herpaa giver følgende Historie, som omtrent for tyve Aar siden tildrog sig i Polen.

En rejsende Jøde var bleven myrdet; man fandt ham død paa Landevejen. Morderen var ubekjendt; dog havde man stor Mistanke til en anden Jøde. Man fængslede denne, bragde ham i Forhør; men han negtede alt. Saasom man vel ikke havde noget Beviis, men dog stærk Mistanke imod ham, blev han tildømt Eed. Men hvo der ikke gior sig Samvittighed af at myrde et Menneske, vil vel heller ikke frygte for at sværge en falsk Eed? Han var virkelig Morderen! og alligevel tilbød han sig, ved Eed at bekræfte sin Uskyldighed.

Den Myrdedes Liig laae paa Raadstuen, og var tildægget med et hvidt Klæde. Dommeren paabød, at Jøden ved Edens Aflæggelse

skulde holde den Myrdede i Haanden. Dog gav han ham endnu en halv Times Betænketid, og lod ham saalænge gaae udenfor.

Imidlertid blev den Myrdedes Liig skaffet tilside, og et levende Menneske henlagt istedetfor, og tildækket med Klædet. Dommeren havde iforvejen underrettet denne om, hvorledes han skulde forholde sig.

Da Betænketiden var omme, kom Morderen ind igjen. Hans Samvittighed var endnu ikke opvaagnet; han vedblev, at han vilde sværge Eden. Med fræk Mine gik han hen, og greb Menneskets Haand, som laae under Klædet, for derved ligesom at bevise sin Uskyldighed; thi han troede, at den Myrdede laae der endnu. Nu oplod han Munden, for at fremsige Eden. Men i Øjeblikket blev hans Haand trykket saa fast, at han begyndte højt at skrige.

Man forestiller sig lettelig hans Skræk. Han troede, den Døde var igjen ved et Mirakel bleven levende, for at aabenbare hans Ondskab. Hans hele Mod og Frækhed var forsvunden; han kunde ikke længere negte, bekjendte sin hele Brøde, og fik Morderens Straf.

---

78. En Hjelper i Noden.

I een af Smaastæderne i Sjelland var en brav Natvægter, ved Navn Franz, som med Flid

Flid og Aarvaagenhed foreſtod den ham betroede Poſt. Han hørde engang en Vinternat Klokken Eet en hylende Menneſkeſtemme; Klokken To hørde han den atter. Han iilde hjem, vakde ſin ældſte Søn af Søvnen, og gik med ham igjennem den dybe Snee efter den hylende Stemme; thi han troede, det var hans Kald, at forebygge Ulykker. De gik ligetil Skoven, og fandt der omſider en gammel treſindstyveaarig Jode, ſom var bleven vildfarende i Skoven, og ſiddende i Sneen. De bragde ham paa Vejen.

Men han var allerede ſaa ſtiv af Kulde, at han ikke kunde gaae, og derhos ſaa tung, at de ikke kunde bære ham. Sønnen løb derfor til Byen, og hentede en Vogn; de lagde den ſtivfroſſne Jode paa Vognen, og kiørde ham til deres Hjem. — Nu lode de ham allerførſt ſtikke de forfroſſne Lemmer i koldt Vand; derpaa gave de ham varmt Theevand at drikke, og bragde ham ſaaledes Tid efter anden til Varme. Han kom derved omſider fuldkommen til ſig ſelv igjen, ſaa at han nu videre kunde fortſætte ſin Rejſe. — Den brave Mand blev ſiden rigelig lønnet for ſin Omhu af mange Adle der i Egnen.

Denne Hiſtorie lærer, at man altid bør være rede til at gaae didhen, hvor man hører Mennesker klage eller raabe om Hjelp, og at man gjerne bør hjelpe, om det end paaføre egen Møje og Beſværlighed.

---

79. Samvittigheden dømmer upartisk.

En riig Juveleer i Holland gjorde en Reise, og tog allene en Tjener med sig. Denne vidste, at hans Herre havde endeel kostbare Juveler og en stor Sum Penge hos sig, fattede derover det ugudelige Forsæt, at myrde ham, og tilegne sig disse Skatte. Han paapassede altsaa Lejligheden, da hans Herre engang steeg til Hest, tog sin Pistol, og skiød ham død paa Stedet. Derpaa fratog han ham Juvelerne og Pengene, hang ham en stor Steen om Halsen, og kastede ham i Stranden. Nu reed han bort, solgde siden Hestene, og begav sig med sine rsvede Skatte til Engelland, hvor han nedsatte sig i en liden Stad.

Her begyndte han i Førstningen en ganske liden Handel, og lod sig ikke mærke med, at han ejede saamange Penge. Tid efter anden satte han flere Penge i Handelen, og blev omsider en anseelig Kiøbmand. Alle troede, han blot ved sin Flid og Vindskibelighed havde forhvervet sig sin hele Formue. Og saasom han og virkelig var flittig i sin Haandtering, og opførde sig udvortes ærbar, saa forskaffede han sig og overalt Kredit og stor Anseelse. Han ægtede en riig Pige i samme Bye af fornem Familie; fik et anseeligt Embede; ja steeg fra een Ærespost til en anden, indtil han omsider blev Borgemester. Denne Post forvaltede han saa vel, at den hele Stad var tilfreds med ham.

En-

Enhver anſaae ham altſaa for en ærlig og retſkaffen Mand. Saaledes dømme andre Mennesker, som kuns ſlutte efter det Udvortes; men vor egen Samvittighed dømmer ofte langt anderledes. Den er en upartiſk Dommer, og kører ſig ikke om Andres Dom. Saaledes gik det og her. Borgemeſteren var, uagtet al hans Lykke, dog aldrig rolig eller fornøjet. Hans Samvittighed tilhviſkede ham beſtandig, at han ved en ſkændig Gjerning, ved Mord og Røverie, havde lagt Grunden til ſin Rigdom, Ære og Højhed. Diſſe Tanker gjorde ham ſtedſe urolig. Omſonſt beſtræbde han ſig, for at ſlaae ſamme af ſit Sind; omſonſt ſøgde han, at indhyſſe ſin onde Samvittighed; den ſov ikke, den ſlumrede kuns, indtil en Lejlighed gaves, da den igjen opvaagnede deſto græſſeligere.

Og dette ſkeede, da han engang ſad ved den piinlige Ret, og hjalp at forhøre en Misdæder, ſom man beſkyldte for at have dræbt ſin Herre. Vidnerne bleve afhørte, og den Anklagede virkelig funden ſkyldig. De øvrige Medlemmer af den piinlige Ret havde allerede indgivet deres Stemmer: at den Anklagede var overbeviiſt om Mordet, og fandtes ſkyldig til Døden. Nu tilkom det allene Borgemeſteren, at affige Dødsdommen over ham.

Men her vaagnede hans Samvittighed, da han ſkulde fordømme en Anden for en Forbrydelſe, han engang ſelv havde begaaet. Hele

Forsamlingen ventede, at han skulde afsige Dommen. Men han kunde ikke fremføre eneste Ord — han skiftede Farver — man saae, at hans Sind var yderst uroligt.

Omsider rejste han sig fra Sædet, stillede sig hen ved Siden af den Anklagede, og tiltalde de øvrige Dommere saaledes:

"I see her et mærkeligt Exempel paa Himlens retfærdige Hevn. Efterat jeg i tredive Aar har skjult min onde Gjerning, skal den endnu idag komme for Lyset. Den Dag idag fremstiller for Eder i mig en langt større Forbryder, end denne anklagede Misdæder."

Herpaa begyndte han at fortælle sin Forbrydelse med alle Omstændigheder, tilstod sin Skyld, især sin store Utaknemmelighed imod sin Herre, som havde bevist ham saameget Godt, og fæstede den største Tillid til ham. Han fortælde, hvorledes han ved Hyklerie og udvortes Ærbarhed havde antaget sig Skin af Dyd, og skaffet sig et godt Navn for Verden. Og nu vedblev han videre:

"Men nu, saasnart denne Ulykkelige blev fremstillet her for vor Ret, vaagnede min Samvittighed. De grueſomme Omstændigheder ved hans Forbrydelse, erindrede mig om Afskyeligheden ved min egen. Den Almægtiges Pile holdt mig fast, og min Handling forekom mig saa skændig, at det ikke var mig mueligt, at afsige en

Dom

Dom over min Medforbryder, førend jeg havde fremstillet og anklaget mig selv. Jeg kan og heller ikke nu paa anden Maade befries for min Samvittighedsangest, end derved, at jeg anraaber Retfærdigheden, offentlig at afstraffe det gruesomme Mord, jeg har begaaet paa min Velgiører. Desaarsag bevidner jeg hermed for den allestedsnærværende Gud, og for denne hele Forsamling, at jeg er skyldig, og forlanger en Dødsdom affagt over mig, som over en grov Forbryder.«

Saaledes talde Borgemesteren. Man forestiller sig lettelig, hvormeget den hele Forsamling sattes i Forundring herover. — Imidlertid blev hans Begiæring indrømmet, og en Dødsdom fældet over ham, og han døede med et angerfuldt og bodfærdigt Hjerte.

O hvor daarligt er det, naar Mennesket ved Synd og Forbrydelser vil erhverve sig timelig Lykke, som han dog siden ikke rolig kan nyde! —

De Lastefulde have ingen Roe. Jesai. 48, 22.

---

80. Menneskekjerlighed.

Et hollandsk Skib, som var bestemt til Ostindien, laae for Anker ved det gode Haabs Forbjerg i Afrika, og ventede paa gunstig Vind

til videre Afreise. Med eet rejsde sig her en hæftig Storm, som uafbrudt raſede i to Dage og Nætter. Skibet blev hartad ganske skjult af Bølgerne, kastedes snart paa een snart paa en anden Side, og var hvert Øieblik i øjensynligste Fare. Omsider paa tredie Dag blev Stormen saa hæftig, at Ankertougene sprang, og Skibet altsaa blev bortdrevet af Bølgerne. Paa eengang blev det af Stormen med saadan Magt kastet paa en Sandbanke, at det skiltes ad. Nu stod det fast; eet Stykke rev sig derpaa løs efter et andet, og man saae grandgiveligen for Øjnene, at det hele Skib om ganske kort ville opløses i Havet. Folkene paa Skibet bestedtes i største Angest og Bestyrtselse. De saae deres visse Død for Øjne, og vidste intet Middel, til at undgaae den.

Skibet var omtrent trehundrede Skridt fra Land. En stor Mængde Mennesker stod paa Strandbredden, og betragtede den Fare, hvori Skibsfolkene svævede. De Ulykkelige skrege om Hjelp og Redning. Men Ingen vilde vove sig med en skrøbelig lille Baad, igjennem de skrækkelige Stormvinde og uhyre Bølger, hen til det sønderslagne Skib, for at afhente de Ulykkelige. Ingen vilde vove det. Kuns en gammel Bonde paa halvfjerdsindstyve Aar, ved Navn Woltemade, fattede den dristige Beslutning, at redde sine nødlidende Brødre. Han vendte sig til de øvrige Tilskuere, og raabde:

„Skul-

"Skulde vi være Mennesker, og ikke redde vore Medmennesker? Skulde vi roligen see paa, at Mennesker omkom for vore Øine? Hvad hjelper det, at staae her og jamre? Kunne vi ikke gjøre mere? Mennesker! hjelper Mennesker, ellers I ere ikke Mennesker længere."

Saaledes raabde Woltemade, og de andre svarede: "Hvor gjerne vilde vi hjelpe, naar vi kuns kunde! men hvem kan?"

"Hvo der vil, han kan" — raabde Woltemade, og dermed løb han hjem, hentede sin Hest, gav den noget Brændeviin til Styrkning, satte sig paa den, gjorde Fødderne faste i Stigbøjlerne, og begav sig saaledes i Guds Navn i Søen. Da de øvrige saae hans Forehavende, raabde de:

"For Guds Skyld! Woltemade, hvad gjør Du? er Du afsindig?"

Men han kerede sig ikke om deres Raab, arbejdede sig allene med sin Hest frem igjennem Stormen og Bølgerne, og kom omsider lykkelig til Skibet. Nu tilraabde han de Nødlidende:

"Mod! Mod! forlader Eder paa Gud! lader ikke Modet falde! der er endnu Redning tilbage. Jeg vil gjøre, hvad jeg kan; efterhaanden bringe Jer i Land. To af Jer springer nu ned, og holder sig faste ved Rumpen af min Hest. Gud vil sikkerlig hjelpe os over; jeg kommer da igjen, og afhenter flere.

Men kuns To paa Gangen! kuns ikke flere! for Guds Skyld ikke flere!„

Saaledes raabde Woltemade; og strax sprang to Mennesker ned fra Skibet, holdt sig faste ved Hestens Rumpe, og nu arbejdede Woltemade sig igjennem Stormen og Bølgerne med dem, og bringer dem lykkeligen til Land.

Tilskuerne falde i Forundring over Oldingens Mod og ædle Iver; de Reddede hartad tilbede ham af Taknemmelighed og Glæde; han derimod har ikke Hensyn til dem, som ere reddede; men allene til dem, som endnu ere tilbage at redde. Hans Venner forestilde ham, at saavel han som Hesten vare allerede udmattede ved den første Strabatse, og umueligen vilde udholde samme endnu engang. Men nu lod han sig end mindre holde tilbage, end førstegang. Thi han havde hørt de Ulykkeliges Angestskrig nærved, havde hørt deres Fortvivlelse, og brændte derfor end mere af Begjerlighed, efter at redde dem. Han begav sig altsaa atter i det brusende Hav, arbejdede sig igjennem, naaede Skibet, og raabde:

"Atter To! men, for Guds Skyld, kuns To!„

To springe igjen ned, hænge sig ved Hestens Rumpe, og han bringer dem lykkeligen til Land.

Den ædle Woltemade vender atter tilbage ligesom tilforn. Jo oftere han vover sig i Fa-

i Faren, jo større Tilskuernes Forundring bliver, desto ivrigere bede ogsaa hans Venner ham, at skaane sig selv. Men intet holder ham tilbage; han agter end ikke paa sin egen og Hestens Træthed. Begjærligheden efter at hjelpe, driver ham syvgange i Vandet, og syvgange kommer han ogsaa igjen tilbage til Land, og hvergang medbringer han to Mennesker.

Fjorten Mennesker, som den ædle Woltemade havde reddet, staae nu paa det tørre Land. Men endnu ere nogle faa tilbage paa Skibet. Ogsaa disse vil han endnu redde, begiver sig ottendegang i Søen, og naaer lykkeligen Skibet. Han raabde som tilforn: kuns To! ikke flere! Men han raaber omsonst. Tre Mennesker springe paa eengang ned. To gribe Hestens Rumpe, og den tredie Bidselet. Men nu er Byrden for svær; omsonst anstrænger Hesten alle Kræfter. Omsonst giør Woltemade sig Umage, for at hjelpe den. Den kan ikke mere; Lasten ved Bidselet nedtynger dens Hoved og Hals i Vandet, den synker, og de tre Mennesker, som hang ved den, omkomme — og selv den ædle Woltemade, Menneskevennen, opgiver her Livet for sine Brødre, og hans Sjel iler henover til et bedre Liv, hvor han modtager skionneste Løn for sin Menneskekjerlighed.

---

81. Højmodig Handling.

I Aaret 1702 rykkede Peter den Store, russisk Kajser, med en anseelig Hær mod de svenske Grændser. Han gjorde adskillige frugtesløse Angreb paa Noteborg (nu Schüsselburg); og sendte omsider Fyrsten Galizin, Oberst for Garden, med et udvalgt Korps mod Pladsen, for at indtage den med stormende Haand. Galizin satte med sine Tropper over Vandet, og landede tætved Fæstningsværkerne, som hartad strakte sig ligetil Floden. Men her blev han modtagen med saadant Mod af Besætningen, og et saadant Blodbad anrettet blandt hans Folk, at Peter, som nu ansaae det for umueligt, at bestorme Pladsen, ufortsvet afsendte Ordre til sine Russere, at de skulle trække sig tilbage. Men Gallizin vegrede sig, for at adlyde denne Befaling, og føjede endnu til sit afslaaende Svar: "Siig min Monark, at jeg nu ikke længere er hans Undersaat, i det jeg har begivet mig under en ham saa overlegen Magts Beskyttelse." Derpaa vendte han sig til sine Soldater, indgiød dem Mod ved Ord og Exempel, førde dem mod Fienden, bestreeg Murene, og erobrede Fæstningen. Peter blev saa overrasket ved denne Handling, at han ved første Sammenkomst med Galizin sagde til ham: "Forlang af mig, hvad Du vil, kuns Moskau og min Katharina undtagne." Galizin forlangde i Øieblikket med ædleste Højmodighed Tilgivelse for sin gamle eftertragtende Ri-

Rival, Forsten Repnin, som fra en Feldtmarskalks Rang var af Kajseren fornedret til gemeen Soldat. Han erholdt Bønhørelse, og med samme Monarkens Fortrolighed, Repnins Højagtelse, og Folkets lydelige Bifald.

---

82. En tro Page.

Da Hertug Moritz af Sachsen i Aaret 1542 bivaanede Tyrkekrigen i Ungarn, reed han engang om Morgenen udenfor Lejeren, for at recognoscere Fienden. Han havde kuns en svag Bedækning med sig, og en Page (en adelig Tjener) ved Navn Sebastian Reibisch.

Næppe vare de komne et lidet Stykke fra Lejeren, førend de bleve omringede af en Hob tyrkiske Ryttere. Der var hartad intet andet Middel tilovers, end enten at give sig fangne, eller blive paa Plætten. Ikkedestomindre besluttede de dog, at værge sig saalænge, indtil maaskee Nogen fra Lejeren kom dem til Hielp. Hertugen angreb Tyrkerne modig, og han saavelsom Reibisch viisde her ubeskrivelig Tapperhed. Men saasom hans Svite ikke hurtig nok fulgde ham, blev Hertugens Hest skudt under ham, og Kasketten slaaen af Hovedet; ja han blev saagar kastet til Jorden og omringet af Tyrkerne, som nu stormede løs paa ham med dragne Sværd.

Her

Her var han i største Fare, for at blive myrdet eller fangen af Tyrkerne. Men da den tro Reibisch saae dette, sprang han af sin Hest, kastede sig over Hertugen, bedækkede ham med sit Legeme, og lod sig saalænge hugge og stikke, indtil omsider en Eskvadron af deres Ryttere kom til, og reddede Hertugen.

Den fortræffelige Reibisch, som opoffrede sit Liv for sin Herre, havde faaet saamange farlige Saar, at man bar ham halvdød til Lejeren, hvor han strax derpaa døde.

---

83. Hjelp den Nødlidende.

Det er bekjendt, at de franske Emigrantere, eller Adelige og Gejstlige, som ere udvandrede af Frankrige, have i en Tid af otte Aar forstørstedelen opholdt sig i Tydskland, og snart hist snart her søgt og fundet et Tilflugtssted. En stor Mængde af disse opholdt sig og i Rigsstaden Wetzlar; og der vare mange iblandt dem, som levede her i største Usselhed. En af dem, en fransk Præst, af den katholske Religion, boede hos en lutherst Kantor i Wetzlar. Denne gode Mand havde selv kuns lidet, og sad i meget kummerlige Omstændigheder; men dog vilde han efter sin ringe Evne bidrage til, at lindre sine Medmenneskers Nød. Han lod den franske Præst boe frit hos sig, som og spise frit ved sit Bord.

Da

Da de Franske i September 1795 gik over Rhinen ved Dysseldorf, og nærmede sig Rigsstaden Wetzlar, forsøgede de fleste Emigrantere sig bort, som havde opholdt sig her, og ligeledes Præsten, som boede hos Kantoren. Men efterat den franske Armee den 12te October var slagen ved Hochst, og dreven tilbage over Siegfloden, skrev den velgiørende Kantor den franske Præst til, at han nu igjen var ganske sikker i Wetzlar, og at han kuns skulde komme til ham; han vilde igjen optage ham i sit Huus, og dele sin Bid Brød med ham.

Denne gode Mand fandt sin største Glæde i at giøre Godt, skiøndt den, som oppebar Velgjerningerne, var af en fremmet Nation, og af en anden Religion.

---

84. Hvad dog en ond Samvittighed kan giøre!

I en liden Stad i Italien vare nogle Haandværkssvende forsamlede i et Værtshuus, drak med hinanden, og kom omsider over en ringe Ting i hæftig Trætte. I Vrede trækker Een sin Kniv, jager den i Brystet paa sin Kammerat, og løber derpaa ubemærkt med den blodige Kniv i Haanden ud paa Gaden. Udenfor Porten finder han under et Træ en anden Kammerat, som ogsaa havde drukket med dem, men

som

som var gaaen bort før Striden begyndte, og nu laae her i Græsset, for at udsove Rusen. Morderen tager sin blodige Kniv, stikker den i den sovende Kammerats Bælte, og iler bort.

Imidlertid opkom stor Alarm i Byen over det begangne Mord. Den Myrdedes Legeme blev bragt for Retten og besigtiget. Man udsendte Soldater paa alle Kanter, for at opsøge Morderen. Disse fandt omsider udenfor Porten det sovende Menneske, som havde den blodige Kniv i Bæltet. Man anfaae ham fuld og fast for Morderen, og bragde ham i Fængsel.

Næste Dag, da han havde udsovet Rusen, erfoer han først, hvorfor man holdt ham fangen. Han veed af intet Mord; men Kniven vidner imod ham. Han kommer i Forhør; men bekjender intet. Man bringer ham omsider paa Pinebænken, for der at bringe ham til Bekjendelse. Vel er han sig sin Uskyldighed bevidst; men, da han ikke kan udholde Piinslerne, bekjender han omsider Mordet, som han dog aldrig har begaaet. Han bliver altsaa dømt til Døde.

Da han førtes til Retterstedet, fulgde en stor Mængde Mennesker bagefter, for at see hans Henrettelse. Blandt disse var ogsaa hiin Haandværkssvend, som havde begaaet Mordet, og stukket den Uskyldige Kniven i Bæltet. Hans Forbrydelse var aldeles skjult; intet Menneske tænkde paa, at han var Morderen. Men hans onde Samvittighed havde dog stedse foruroliget

og

og ængstiget ham; den havde til alle Tider foreholdt ham, at han paa denne Maade blev en dobbelt Morder, da ogsaa hans uskyldige Kammerat skulde døe for hans Skyld; disse Tanker havde ingensteds forundt ham Roe. Men, da han nu saae, at hans ulykkelige Kammerat blev udført som et uskyldigt Slagtoffer, bestedtes han i saadan Samvittighedsangest, at han frivilligen løb hen, og angav sig som Morder. Han maatte altsaa lide den fortjente Død, og den Uskyldige blev løsladt.

---

85. Hvor skiønt, naar Sødskende elske hinanden.

En riig Mand i Wien havde fem Børn. En Datter var givt, og levede lykkelig; men Faderen var dog ikke fornøjet med dette Giftermaal, og dette vilde han endnu efter sin Død lade hende haardt undgiælde. Thi da han døede, efterlod han sig et Testamente, hvori han tillagde ethvert af de andre Børn tyvetusinde Rigsdaler, men den givte Datter kuns femtusinde.

Da Testamentet blev aabnet, var en Søn nærværende. Denne holdt det for ubilligt, at den givte Søster skulde affortes noget. Desaarsag rejste han hen til sine øvrige Sødskende, og sagde:

"Een af Jer er paa en vis Maade udelukt af Testamentet. Men det er ubilligt. I vide

endnu ikke, hvem det angaaer. Vi ville nu desaarsag afgjøre imellem os, at vi dele Arven i fem lige Dele.“

De øvrige Søskende lode sig det gefalde, og Forliget blev sluttet. Derpaa aabenbarede han dem, at det var den gifte Søster, som var forurettet i Faderens Testamente. Dog nu gik hun i lige Arv med de øvrige.

---

86. En højmodig Røver.

Paa Øen Korsika blev en Stratenrøver greben, og skulde henrettes. Men han fandt imidlertid Leilighed, til at komme ud af Arresten, og undslap lykkelig. Soldaten, som havde staaet Vagt ved Fængselet, blev desaarsag dragen til Ansvar, og efter Krigsartiklerne dømt fra Livet.

Dette fik Røveren at vide. Hans Samvittighed var endnu ikke ganske forhærdet. Havde han end ingen Betænkning gjort sig af at stiæle, kunde han dog ikke føre det over sit Hjerte, at et uskyldigt Menneske skulde for hans Skyld miste Livet. Han begav sig derfor i største Hast til den franske Kommandant, og tiltalde ham saaledes:

„Kjender De mig ikke, Hr. Kommandant? — Jeg hører, at en af Deres Soldater skal skydes til Døde, fordi han har ladet en Arrestant undslippe, som dog igjen kan leveres i Deres Hænder.“

„J

"I vore Hænder? hvorledes da? hvor er han? hvor har han begivet sig hen?"

"Han staaer her for Deres Øine."

"Hvad hører jeg?"

"Sandhed. Jeg er den Fange, De dømde til Døde; jeg kommer, for at lide min Straf, skiøndt jeg nu lettelig kunde have undgaaet den. Men aldrig vil jeg tillade, at en Uskyldig dør for min Skyld.

Den franske Officier blev saa rørt ved Røverens højmodige Sindelav, at han ganske henrykt udraabde:

"Nei, Du skal ikke dø; jeg benaader Dig; ogsaa Soldaten skal igjen faae sin Frihed; men bestræb Dig for, fra nu af ved en sand Bedring at indhøste Frugterne af din Højmodighed; thi Du er født til at være en ærlig Mand."

---

87. En skændig Søn.

En ung kajserlig Officier, som var en stor Ødeland, plagede altid sin Fader for Penge, under det Paaskud, at han ingenlunde kunne komme ud med sin Gage. Hans Fader, som var kajserlig Embedsmand, og havde en offentlig Kasse under sin Forvaltning, gav ham ofte Penge; men, da Sønnen omsider drev sin Ødselhed for vidt, og paa eengang forlangde 300 Rigsdaler af Faderen, hvorhos han foregav, at

han paa nærværende Tid nødvendigen skulle bruge denne Sum, hvis han ikke vilde see sig udsat for Veresforliis; anstillede Faderen sig, som om han ikke havde mere, tog derfor 300 Rigsdaler af den kajserlige Kasse, gav sin Søn dem og sagde, at han for nærværende Tid ikke kunne hjelpe ham paa anden Maade. Han haabede, herved at bringe Sønnen til Eftertanke, at han ikke i Fremtiden skulde forsøde saamange Penge paa en saa straffværdig Maade. Sønnen modtog Pengene, og gik bort; og Faderen lagde igjen strax af sit eget, hvad han havde taget af den kajserlige Kasse.

Kajseren havde kort forher udstedet en streng Forordning til alle Embedsmænd, hvori han truede den med haardeste Straf, som dristede sig til at angribe en kajserlig Kasse; derimod lovede han den en anseelig Belønning, som kunde angive en saadan Forbryder. Denne Forordning var bekjendt for hiin unge udsvævende Officier. Han besluttede altsaa, at blive sin Faders Angiver, og derved fortjene den udsatte Belønning. Han udførde og virkelig dette skændige Foretagende. Han gik selv til Kajseren, og sagde med en skinhellig Hyklermine, han ansaae sig forpligtet, til at angive, at hans Fader havde taget 300 Rigsdaler af den kajserlige Kasse. Kajseren affendte strax Folk, som skulde undersøge Kassen og eftertælle Pengene; og disse fandt, at ingen Skilling manglede. Men de erfore tillige

Sa-

Sagens hele Sammenhæng, og fortælde den igjen for Kajseren.

Den retfærdige Monarch, Kajser Joseph den Anden, dømde nu den skændige Søn til en tiaarig Tugthuusstraf. Faderen derimod gav han et Tillæg i Lønnen, for derved at trøste ham i hans billige Kummer og Sorg over en saa vanartig Søn.

---

88. Ædel Handling af et Menneske, som mange anse for uærligt.

I Berlin er en Forordning, at Enhver, som vil holde en Hund, skal løse et Tegn hos Skarpretteren eller hans Folk, som koster tolv Skilling. Men naar en Hund uden saadant Tegn løber omkring paa Gaden, har Skarpretteren Ret, til at slaae den død paa Stedet, eller tage den levende med sig.

Sammesteds var en fattig Enke, som tilforn havde været i Velstand, men nu ved Ulykkestilfælde var kommen saaledes tilbage, at hun af sin Formue ikke havde mere tilovers, end en liden spansk Hund. Denne havde hun inderlig kjer, og vilde nødig miste den. Men da hun omsider ikke længere vidste Udveje til Brød, saae hun sig nødsaget, til ogsaa at sælge den. Hun tog den derfor paa Armen, og bar den selv hen

til en riig Mand, som ofte tilforn havde budet hende anseeligt for den.

Undervejs satte hun sig ned paa en Trappe, for at udhvile lidet. Hendes lille Hund løb omkring hende. Da hun mindst ventede det, kom en af Skarpretterens Folk; og, da han saae, at Hunden intet Tegn havde, tog han den op, og gik bort med den. Enken raabde efter ham, men han hørde ikke hendes svage Raab blandt Vrimmelen af Mennesker.

Hun rejser sig, iler efter ham, henter ham ind, og forestiller ham, at hun ikke havde havt saameget i Eje, at hun kunde løse et Tegn, og at hun just nu var i Begreb med at sælge Hunden, for derved at opholde Livet.

Den gode Karl havde Medynk med hende, gav hende strax Hunden tilbage, og oven i Kiøbet et Tegn til den.

Konen tog sin Hund og gik bort. Folkene, som havde seet dette, forundrede sig storligen over, at et saadant Menneske havde et saa medlidende Hjerte, og sammenskiøde nogle Rigsdaler, som de gave ham til Belønning for hans Godgiørenhed.

Han modtog Gaven med Taknemmelighed; beholdt den dog ikke selv, men gik efter den fattige Enke. Hun var allerede gaaen ind i Huset, hvor hun vilde sælge Hunden. Han blev staaende ved Døren, indtil hun kom ud igjen; derpaa gik han hende imøde, og sagde:

"Her

„Her, modtag dette. For Eders Skyld har jeg faaet disse Penge; behjelp Jer dermed, thi jeg behøver dem ikke.“

89. Sjelden Højmodighed.

En fornem Dame i Paris, Grævinde von Villacerf, lod sig engang aarelade. Hun betjende sig dertil af en duelig og meget berømt Læge. Men samme var dennegang saa uheldig, at han overslog hende en Pulsaare. Vel stilledes Blodet; men Saaret blev saa farligt, at Koldbrand slog sig dertil efter nogle Dages Forløb. For nu at beholde Livet, maatte hun bestemme sig til, at lade Armen afsætte. Dette skeede og virkelig. Men Operationen løb atter saa ulykkelig af, at hun strax derpaa døde.

Før sin Død gjorde hun endnu sit Testamente. Hun bestemde deri, at Lægen, som havde aareladt hende, for Livstid skulde have en aarlig Pension af hendes Midler. Hun lod følgende Ord tilføje i Testamentet:

„Jeg testamenterer Lægen denne Pension, fordi jeg forudseer, at den Ulykke, han ved Uforsigtighed har tilføjet mig, vil for Fremtiden berøve ham al Kredit, og han ingen Fortjeneste mere vil faae. Men hvoraf skulde siden den stakkels Mand leve?“

Sjeldent Exempel paa Højmodighed, som ikke allene kunde tilgive en saadan Fejl, men endog gisre vel imod den Fejlende, som bersvede hende Livet!

---

90. De brave Borgere af Calais.

Kongen af Engelland, Edvard den Tredie, som regjerede fra Aaret 1327 til 1377, gjorde Fordring paa Kongeriget Frankrige, og førde en langvarig Krig, for at erobre det. I Aarene 1346 og 1347 belejrede han den faste franske Stad Calais, som ligger ved Søen, hvorfor det og var ham meget magtpaaliggende, jo før jo hellere at faae den. Men Indvaanerne forsvarede sig over et heelt Aar af yderste Kræfter. Gouverneuren, Græve af Vienne, var deres Anfører. Det er næsten utroligt, hvad Møje, Arbejde, Bekymringer og Farer dette brave Borgerskab paatog sig, for at beholde og forsvare deres Stad.

Men Engellænderne gjorde sig og imidlertid al muelig Umage, for at erobre Staden. Dag og Nat beskiøde de uafladelig Voldene; men naar de havde skudt en Aabning i Voldene, hvor de Dagen derpaa tænkde at løbe Storm, bleve Voldene igjen om Natten istandsatte af Borgerne, og om Morgenen saae man ingen Aabning mere. Ofte bleve de yderste Fæstningsværker med Storm angrebne af Engellænderne; men Stadens Borgere sloge dem bestandigen igjen tilbage.

Om-

Omsider gjorde Hungeren mere for Kongen af Engelland, end hans Vaaben. Thi Levnetsmidlerne i Staden vare alle opspiiste. Efterat Borgerne havde fortæret deres forsultne Qvæg, samlede de Orme og Insekter; spiisde kogt Læder og Ukrud, og en Bid muggent Brød blev hos dem anseet for en Lækkerbidsken. I Fortvivlelse gjorde de omsider et dristigt Udfald i den fiendtlige Lejer. Engellænderne sloges tapper med dem, og efter en langvarig, blodig Fægtning, blev Gouverneuren i Staden tagen fangen, og Borgerne, som ikke vare omkomne i Striden, maatte trække sig tilbage til Staden.

Efterat Gouverneuren var fangen, overgav man Stadens Kommando til en simpel, men meget retskaffen Mand, ved Navn Eustach Saint Pierre. Denne indsaae snart, at man ikke længere kunne forsvare Staden, og gjorde derfor Kongen af Engelland det Forslag, at overgive Staden, dog under den Betingelse, at alle Indvaanerne maatte drage frit bort.

Kongen modtog ikke denne Betingelse. Han var altfor forbittret paa Borgerne af Calais, fordi de ved deres Tapperhed havde opholdt ham saalænge, og besluttede derfor, at tugte dem paa en exemplarisk Maade. Dog vilde han undgaae Skinnet af Gruesomhed.

Han sendte derfor en Officier, ved Navn Walter, til Staden, og lod Borgerne sige: at skiondt de som haardnakkede Forrædere imod

ham, deres virkelige Herre, fortjende Dødsstraf; ville han dog lade Naade gaae for Ret, og skaane det hele Folk: men under den Betingelse, at man overleverede ham sex af de fornemste Borgere, som efter Fortjeneste burde undgiælde for Oprøret.

Alle Indvaanerne, som endnu vare i Live i den ødelagte Stad, stode paa Torvet, og ventede med bankende Hjerter Kongens Svar. Da de havde hørt samme, udbredte Skræk og Angest sig over deres blege Ansigter. Enhver ansaae Døden som sin egen Skjebne. Thi hvo kunde udelukke sig fra den haarde Dom? Alle havde lige Skyld i Fiendens Øine; thi enhver havde gjort sit Muelige til Stadens Forsvar. Enhver maatte altsaa finde sig i at udleveres, og saae en nær Dødsfare ligesom for Øine. Dog var dette ikke det eneste, som ængstigede dem; de vare meget mere bekymrede over, at de ikke vidste, hvem de skulde udlevere? Man forestiller sig lettelig, hvor tungt det var dem, at udlevere deres Brødre og Beslægtede, eller deres tappre Venner og Naboer, som saa ofte havde vovet deres Liv, til Stadens Forsvar. En bange Taushed, dybe Sukke og Klager fulgde paa den engelske Officiers Tale.

Omsider steeg Kommandanten Eustach Saint Pierre op paa en liden Forhøjning, og tiltalde Forsamlingen med følgende Ord:

"Mine Venner! vi ere nu bragte til det Yderste. Enten maae vi opfylde vor tyranni-

ske

ske og trædske Fiendes Betingelse, eller og vor Stad bliver indtagen med stormende Haand, og vore Koner og Børn myrdede af de blodtørstige fiendtlige Soldater. — Seer Eder omkring her, mine Venner! og vælger dem, som I ønske, at overgive som Slagtoffere for eders Sikkerhed. Hvem af disse ville I vel bestemme til Marter, Øxen eller Strikken? Er der vel een iblandt os, som ikke har vaaget, stridt og blødt for Eder? Er der vel een iblandt eders Medborgere, som ikke i denne skrækkelige langvarige Belejring har udstaaet tusindgange frygteligere Nød og Angest, end Døden selv er, paa det I og Eders endnu kunde opleve Roelighedens Dage, og nyde Fredens Frugter? Ville I vel altsaa overgive eders Forsvarere til Fordærvelse? Nej, det ville, det kunne I sikkerlig ikke gjøre. Retfærdighed, Ære og Menneskekjerlighed gjøre Eder dette umueligt. — Hvad bliver tilovers for os? hvorved kunne vi undgaae denne Uretfærdighed imod sex af vore Medborgere, og paa den anden Side alligevel skaane Staden for Ødelæggelse og Plyndring? Eet Middel er tilovers for os, et naaderigt, fortræffeligt, guddommeligt, stort Hjelpemiddel. Findes her Een, som Dyden er dyrebarere end Livet, han frembyde sig til Offer for sine Medborgeres Befrielse. Han vil ikke mangle den Højestes Bifald og Velsignelse.“

Saaledes talde han; — og derpaa fulgde nu en almindelig Taushed. Enhver saae sig om efter det Exempel paa Dyd, som vilde opoffre

sig

sig selv for sine Medborgere; men endnu havde ingen bestemt sig til, selv at afgive dette Exempel.

Omsider begyndte Eustach Saint Pierre paa ny:

"Det var nedrigt af mig, om jeg forlangde noget af Andre, som jeg ikke selv var villig til at gjøre. Men jeg vilde ikke berøve nogen af Eder det Fortrin og den Ære, først at tilbyde sig til dette Offer. Thi jeg tvivler ikke om, at jo mange iblandt Eder ville være ligesaa beredvillige dertil, som jeg. Men maaskee holder Nedladenhed og Beskedenhed dem tilbage; maaskee frygte de for, at blive ansete for stolte og forfængelige, naar de deri vilde forekomme Andre. Jeg maa altsaa gjøre Begyndelsen. Da I have valgt mig til Kommandant for Staden, vil jeg og være den første, der tilbyder sit Liv for Eder. Dette gjør jeg da med Glæde. Hvem følger mig?"

Strax tilbød hans Søn sig, et ungt Menneske i favreste Alder, at følge sin Faders Exempel.

"Ach, mit Barn!" — udraabde Faderen — "jeg skal altsaa togange opoffres? Dog lad det saa være! Dine Aar ere vel faa, men de ere fuldbragte, min Søn! Hvo der opoffrer sig for Dydens Skyld, har naaet Livets yderste Maal og høieste Hjemeed. — Hvem kommer nu, mine Venner? Dette er Heltetimen."

Strax tilbøde sig endnu tre af hans nær Beslægtede. Den ene hedde Johan de Aire, den anden Jakob Vissant, og den tredie Peter Vissant.

Den

Den engelske Officier Walter, som stod derhos, faldt i største Forundring over den Beredvillighed, med hvilken disse Mænd tilbøde sig til Slagtoffere. Taarer strømmede ned over hans Kinder, og han udraabde: "Ach, at jeg dog ikke er en Borger af Calais!"

Nu manglede kuns sjette Mand. En Mængde Borgere tilbød sig, og man maatte ved Lodkastning udvælge een.

Derpaa bleve Stadens Nøgler overleverede den engelske Officier. Han tog de sex Fangne i Forvaring, lod Portene aabne, og gav de øvrige Borgere Tilladelse, at drage bort igjennem Engellændernes Lejer.

Førend dette skeede, bade de om Tilladelse, at tage Afskeed med deres sex Medborgere, som opoffrede sig for dem. Hvilken rørende Afskeed! Alle Borgere af Calais trængde sig med deres Koner og Børn omkring de sex Fangne, omfavnede, slyngede deres Arme fast omkring dem, kastede sig for deres Fødder, takkede dem, sukkede og græd højt, og deres Smærtes og Kjærligheds forenede Skrig trængde igjennem Stadens Porte, og hørtes over hele Lejeren.

Da Engellænderne fik at vide, hvad der foregik i Calais, rørtes deres Hjerter af Medynk. Og da de udhungrede Borgere marscherede igjennem den engelske Lejer, frembar enhver engelsk Soldat en Deel af sine Levnetsmidler, og meddeelde dem saameget, som de kunde bære.

Til-

Tilsidst kom Walter med de sex Slagtoffere, som allerede bare Strikken om Halsen, hvilken de frivilligen havde paalagt sig selv. Engellænderne løb til fra alle Kanter, for at see, betragte og beundre denne liden Flok Helte. De bukkede sig for dem, og beviisde dem Bifald og Høiagtelse paa Grund af deres Dyd.

Saasnart Kongen saae de sex Fangne, spurgde han Walter: "Ere disse de fornemste Indvaanere i Calais?"

"Ja, naadigste Herre! og ikke blot de fornemste i Calais, men i hele Frankrige, naar man bedømmer Menneskene efter deres Dyd."

"Bleve de fredelig udleverede? Var ingen Opsætsighed? ingen Opstand blandt Folket?"

"Nej, naadigste Herre! Det hele Folk var før omkommet, end det havde udleveret den Ringeste iblandt dem. Disse have frivilligen overgivet sig, og komme her, for med deres Liv, som den kostbareste Løsepenge, at betale for mange Tusinde."

Kongen var ved sig selv forbittret over den Roes, Walter lagde paa Borgerne af Calais. Dog skjulde han sin Vrede, og sagde: "Erfarenhed har til alle Tider lært, at Lemfældighed gior intet Gode, men derimod kuns indbyder Folket til nye Forbrydelser. Strænghed er ofte fornøden, for at vedligeholde Lydighed; og uden Straffe og afskrækkende Exempler vilde man ganske spotte Lovene."

Der-

Derpaa befoel han, at føre de sex Fanger til Døden, og sagde til Eustach:

„Eders Opsætsighed imod mig, som den franske Kongekrones retmæssige Arving, forøges uendelig meget ved eders nærværende Frækhed.“

Vi forlange intet af Eders Majestæt, svarede Eustach, uden det, De ikke kan negte os.

„Og hvad er det?“

Deres Høiagtelse, naadigste Herre!

Med disse Ord gik de bort, og vare beredte til at døe. Men i samme Øieblik ankom Dronningen af Engelland i Lejeren. Walter ilde hende imøde, hilsede hende, og fortælde hende tillige Historien om de sex Slagtoffere. Saasnart hun kom til Kongen, forlangde hun at tale med ham i Eenrum, og bevirkede her ved sin Forbøn, at de sex Fangne erholdt Pardon, og igjen bleve løsladte.

Kongen af Frankrige roesde og belønnede ikke blot disse sex, men og alle øvrige Borgere af Calais, for deres Tapperhed, Troskab og Kjerlighed til Fædrelandet.

---

91. Spillesyge forleder til de største Forbrydelser.

Et ungt Menneske, som studerede ved et berømt Universitæt i Tydskland, havde i de to første

første Aar opført sig saa vel, at ikke allene hans Lærere, paa Grund af denne hans Skikkelighed, agtede ham højt, men endog andre Folk elskede ham. Men til Ulykke kom han i Selskab med nogle slette Personer, som blandt andet ogsaa forførde ham til Spil. Han spillede uheldig, og tabde sine Penge.

Skaden burde have gjort ham klog. Men nu blev han end hidsigere; han vilde have sine tabte Penge tilbage, og tabde derved endnu flere. Nu maatte han giøre Gield. Og da han bestandigen vedblev at spille, kom han omsider saa dybt i Gield, at han næsten slet ikke mere torde lade sig see offentlig.

Hvad var her at giøre? Han forlod Staden, og opholdt sig i nærmeste Landsbye. Her kunde han nu overveje sin sørgelige Forfatning. Han forfaldt til allehaande fortvivlede Anslag, for at redde sig af Nøden. O at dog hans Exempel maatte tjene Alle til Advarsel, som forfalde til Spil! Han, som tilforn havde været saa brav en Yngling, blev nu den største Forbryder.

Engang overnattede han i et Værtshuus i Landsbyen. En Rejsende kom til samme Værtshuus, og logerede i et Værelse, tætved det unge Menneskes. Denne hører, at den Fremmede om Aftenen, før han gik tilsengs, tælde Penge. Han spidser Øren, og den onde Begiærlighed efter den Rejsendes Penge vaagner hos ham. Han taler omtrent saaledes ved sig selv:

"Din

„Din Fader vil ingen flere Penge sende Dig, saasom han først nylig har tilstillet Dig en anseelig Vexel. I Byen tør Du ikke mere lade Dig see. Og spille kan Du heller ikke længere. Hvad? om Du havde denne Fremmedes Penge: var Du da ikke paa eengang hjulpen? Men Du blev jo da en Tyv? Dog, Du vil vel ikke blive den første, som har stjaalet, og heller ikke den sidste.“

Under slige urolige Tanker tilbringer han den hele Nat, og fatter omsider det skændige Forsæt, at oppasse den Fremmede paa Landevejen, og fratage ham Pengene. O Ryggesløse!

Hvo som viger fra Dyden, viger fra sin Lykke. Det viisde sig ganske tydelig hos dette Menneske. Det ondskabsfulde Forsæt, han havde fattet, styrtede ham i Fordærvelse. Var han vedbleven at være dydig og redelig, og havde endnu overvundet denne ene onde Begiærlighed, var han bleven hjulpen, og endnu paa selvsamme Dag reddet af sin Nød. Thi Pengene, som den Fremmede førde hos sig, vare bestemte til ham. Han havde kort forher skrevet sin Fader til, og underrettet ham om sin Nød; og hans Fader sendte ham nu disse Penge. Den Rejsende, som havde dem med sig, var hans Morbroder, som just var i Begreb med at rejse til Byen, for at overlevere ham disse Penge. Men han kjendte ham ikke.

Strax om Morgenen ved Solens Opgang begav den Fremmede sig paa Vejen til Byen. Det unge Menneske forekommer ham ad en nærmere Vej, lurer paa ham i Skoven, overfalder ham, for at fratage ham Pengene, og, da han giør Modstand, gjennemborer han ham paa Stedet. Og nu, da den Uskyldige ligger og svømmer i sit Blod, og drages med Døden, aabner han i Hast hans Vadsæk, for at udtage Pengene. Men hvilken Skræk og Bestyrtelse overfalder ham, da han her finder et Brev fra hans Fader med 200 Rigsdaler! Med skiælvende Haand aabner han Brevet, og læser:

"Vanartige Søn! Jeg sender Dig hermed 200 Rigsdaler, og haaber, at Du dog engang omsider lader Dig overvinde ved min Godhed. Din Moder græder hverdag vel tusinde Taarer for din Skyld. Hendes Broder, som saa ofte bar Dig paa sine Arme, medens Du endnu var Barn, har besøgt os. Men saasom han nu ikke havde seet Dig fra dit sjette Aar af, bad han mig, at levere ham Pengene med, paa det han dog engang igjen kunde see Dig. Han har i Sinde, at testamentere Dig og dine Søskende sin hele Formue. Vær ham som din Fader, og beviis ham al muelig Føjelighed. Vederqvæg ham efter en, for hans Alder saa besværlig Rejse, som han blot har paataget sig for din Skyld. — Opfør Dig nu bedre, og skiænk mig dog engang igjen Fornøjelse. Aftør ogsaa din fromme

Mo-

Moders Taarer, som din slette Opførsel hidtil har afpresset hende.«

Næppe havde han læst disse Ord, saa geraadte han i Fortvivlelse. Skrækkelig er Angesten af en ond Samvittighed, naar den pludselig opvaagner af sin Slummer! Denne unge Forbryder havde den hele Nat neddysset og dovet sin Samvittighed, men kuns for en kort Tid; thi nu opvaagnede den med alle sine Qvaler. Hans Faders Godhed, og de gode Formaninger, han havde meddeelt ham i Brevet, havde rørt hans Hjerte; og dog sagde hans Samvittighed ham, at han ikke fortjende denne Godhed, at han var den skændigste Røver og Morder, at han havde dræbt sin Morbroder og Velgiører. — —

Denne Samvittighedsangest kunde han ikke udholde, og giennemborede sig selv med samme Morderstaal, hvormed han havde ombragt sin Morbroder.

---

92. Sand Ædelmodighed.

Da den berømte og ulykkelige danske Rigshofmester, Græve Corfitz af Ulfeld, saae sig nødsaget, at undvige de farlige Snarer, som vare lagte for ham, og søgde Beskyttelse hos Dronning Christina af Sverrig, besværede den unge, af Ulfelds Fiender ophidsede Konge, Friderich

den Tredie, sig eftertrykkelig derover. Men Dronningen gav Gesandten det fortræffelige Svar: Siig Deres Herre, at jeg i alt, som angaaer hans Interesse, ikke skal gisre andet, end hvad ret og billigt er; men jeg holder for, at jeg ikke kan negte Ulfeld Beskyttelse, uden at fornærme min Reputation; thi han har som uskyldig Mand forlangt Beskyttelse i mit Rige, for at svare paa de Beskyldninger, man gisr imod ham, og lægge sin Uskyldighed for Dagen.

Da det ikke vilde lykkes paa denne Maade, fik Gesandten ny Ordre fra Kongen: Han, Kongen, maatte lade Dronningen vide en Utroskab, som næppe havde sin Lige, og maatte vække Enhvers Afskye for Ulfeld. Da han nemlig var Gesandt i Holland, havde Kongen, af Medynk over Kong Carl den Andens slette og ulykkelige Tilstand i Engelland, givet ham Ordre at udbetale denne Konge fire og tyvetusinde Rigsdaler. Ulfeld havde og anført denne Sum som udbetalt i Regnskabet, og belagt den med en Kiobmands Qvittering, til hvilken Remissen skulde være skeet; men da man siden havde forespurgt hos den engelske Gesandt, om det var sandt, at hans Herre havde faaet disse Penge, saasom han intet havde tilmældt Kongen af Danmark derom; havde den engelske Gesandt tilskrevet sin Konge desangaaende, som da lod ham svare, at han vidste ikke det mindste deraf, og i saa Tilfælde ikke skulle have forsømt, at takke Kongen

gen af Danmark derfor. Forsikkringen herom havde den engelske Gesandt for sin Afreise fra Kiøbenhavn efterladt under sin egen Haand, og denne Forsikkring oversendte Kongen af Danmark Dronningen af Sverrig, at hun deraf kunne see, hvad det var for en Mand, hun med saamegen Iver skjenkede sin Beskyttelse. — Herpaa svarede Dronningen med Affekt: "Ulfeld er en ærlig Mand; jeg kjender ham altfor vel; han er ikke istand, til at begaae sligt. Hvis han har sagt, at han har udbetalt Kongen af Engelland fire og tivetusinde Rigsdaler; saa troer jeg, det saaledes forholder sig. Og hvis Kongen af Engelland negter det, saa har han lsjet; ja, om tolv saadanne Konger, som Kongen af Engelland, havde vidnet derimod, saa torde jeg sige, de alle tolv havde lsjet." — Men Dronningen lod det ikke forblive ved dette imellem fire Vægge forefaldne Optrin; men forskaffede den undertrykte Mand Lejlighed, til offentlig at forsvare sig mod denne skændige og ærerørige Beskyldning, i hendes, det hele Rigsraads, og den danske Gesandts egen Overværelse. Og her fremlagde Græve **Ulfeld** en Qvittering af den engelske General Montrose, hvori denne tilstod, at have oppebaaret af Græven i rede Penge, Vaaben og anden Krigsmunition, for trevivetusinde Rigsdaler, saa at Ulfeld over de befalede fire og tivetusinde Rigsdaler endnu havde tilskudt sextusinde Rigsdaler af sine egne Penge, som han havde at fordre hos hans Herre.

Saaledes blev den første Mand i Riget af to Konger udraabt i Verden som Skjelm og Tyv, og hans ærlige Navn offentlig opslaaet paa Skamstotter. At han intet forsømde, for at bringe Sandheden og Uskyldigheden for Dagen, er let at indsee. Det kom og omsider dertil, at Kongen af Engelland maatte slaae sig paa Munden, selv tilstaae sin Overilelse, tilbagekalde sin Beskyldning, og lade den saa haardt fornærmede Mand vederfares Ret, i det han, under 11te November 1655 fra Cölln, tilskrev Kongen af Danmark et eget Brev, blot denne Sag angaaende.

---

93. Gud tænkde at giøre det godt.

I en vis Landsbye levede en fattig Bonde, som ernærede sig redelig og skikkelig. Ved sin Flid bragde han det dertil, at han kunde bygge sig et eget Huus, holde nogle Kreaturer, og selv dyrke sin Ager.

Men han havde en ond Naboe, som var meget misundelig paa ham, og saae skjevt til alt, hvad der lykkedes for den flittige Mand. Misundelsen drev ham til Ondskab, saa at han søgde at skade sin Naboe. Thi saasom han ikke selv havde Lyst til at arbejde, og satte alting overstyr, hvad han endnu ejede, ved Drik og Spil i Værtshuset; saa kunde han heller ikke lide, at den flittige Naboe lagde sig noget til Bedste. Han

var

var derfor Dag og Nat betænkt paa, at tilføje ham al optænkelig Skade.

Men den gode Naboe gjorde ham alt til Gefald. Han laande ham Korn til Brød og allehaande Huusgeraad, og sagde ofte til ham:

"Kjære Naboe! jeg lægger Jer jo ikke et Straae i Vejen. Lader os dog leve i Fred!«

Men det hjalp altsammen ikke. Den misundelige Naboe vedblev stedse i sin Ondskab. Hvad Korn, han laande, betalde han aldrig, og var det eet eller andet Stykke Huusgeraad, slog han det istykker eller ruinerede det, førend han bragde det igjen.

Nu vilde den gode Naboe heller ikke længere laane ham noget. Han var deri slet ikke at fortænke. Men den onde Naboe blev nu langt værre, og begyndte paa ny at tilføje ham al Skade. Havde hiin sat et Giærde, rev han det om Natten ned igjen. Hans Kreaturer dræbde han ved Gift.

Men nu kommer først det værste. Efter Høsten kunde den gode Naboe ikke rumme al sin Sæd i Laden, men maatte sætte endeel i Stakke udenfor Huset. Og hvad gior den onde Naboe? Han laae om Natten, og Misundelsen tillod ham ikke at sove; han stod da op, og antændte den gode Naboes Sæd. Derved kom ogsaa Laden og Huset i Brand, og lagtes i kort Tid i Aske. Men ogsaa den onde Naboes Huus var afbrændt. Dog den-

denne gjorde sig kuns lidet deraf, saasom han i Tide havde bortsørt den Smule, han endnu ejede, og Huset var i Fæste.

Men den gode Naboe befandt sig i meget sørgelige Omstændigheder. Og det smærtede ham allermeest, at han intet andet kunde formode, end at den onde, avindsfulde Naboe havde anrettet denne Ulykke. Kuns kunde han intet overbevise ham. Han sukkede til Gud, og sagde:

"Ach! gode Gud! det er haardt; i een Nat at tabe Huus, Hjem og Alt — og det ved et eneste Menneskes Ondskab og Misundelse! Dog Du har givet mig det. Dig vil jeg anbefale min hele Sag."

Saaledes tænkde den gode Mand, og satte sit Haab til Gud, som og igjen hjalp ham. Han begyndte at oprydde Pladsen, og gav sig ifærd med, ved gode Menneskers Hjelp, at opbygge sig et nyt Huus. Han laande Penge paa sin Jordlod, til at bestride Omkostningerne med. Men han selv arbejdede meest ved Bygningen.

Engang kom han om Aftenen, da det allerede var mørkt, fra Steenbrudet, og havde hentet Stene. I det han saaledes ganske langsom kiørde frem, og overvejede sin Skjebne, sang han et trøstrigt Vers.

Under Sangen saae han stivt mod Jorden, og i det samme blinkede noget paa Vejen ham i Øjnene. Han tog det op. Det var en blank

po-

poleret Æske, temmelig tung. Han puttede den i Foderſækken, og tænkde:

"Den har ſikkerlig Herſkabet tabt, ſom kiørde forbi ved Steenbrudet med de mange Heſte og Vogne. Du vil forvare den; der vil nok ſkee Efterſpørgſel derom. Maaſkee har den gode Gud derved beſkaaret Dig en Drikkeſkilling af et par Rigsdaler."

Han tog ikke fejl; Gud havde virkelig derved beſkaaret ham noget, og mere end han ventede. Dette var Begyndelſen til hans Lykke. Viſtnok gaaer det ikke altid ſaa, at en Ulykkelig finder noget, hvorved han bliver hjulpen. Gud bruger mangfoldige andre Midler og Veje; een hjelper han paa denne, en anden paa en anden Maade. Den, ſom overgiver ſig i hans Villie og giør ret, kan altid haabe, at han ikke ganſke forlader ham.

Den gode Mand var næppe et par hundrede Skridt borte med Æſken, før to Jægere kom i fuld Galop efter ham, og ſpurgde med Utaalmodighed, om han ikke havde fundet noget?

"Jo viſtnok — ſvarede den ærlige Mand — en Æſke hiſthenne paa Vejen." — "Strax hid med den! — raabde Jægerne — den har Herſkabet tabt. Hid, hid med den! ophold os ikke!

"Nej! — ſagde Bonden — den leverer jeg ikke ſaaledes fra mig! Man kunde ſiden

kræve mig til Ansvar for meget mere. Jeg vil nok selv overlevere Herskabet den.„

„Kuns gesvindt da!„ — sagde Jægerne.

Strax spændte han sin Hest fra, lod Vognen staae, og reed med. Undervejs kom dem endnu et par andre Betjentere imøde, som vare sendte efter de første. Disse sagde, at Herskabet holdt i nærmeste Bondebye, og ventede med største Længsel paa Efterretning.

„Æsken er her! — raabde Jægerne dem imøde. — Manden der, har fundet den, og vil strax bringe den.„ I største Hast reed disse tilbage, og bragde Herskabet denne glade Efterretning.

Da den ærlige Bonde kom i Landsbyen, stod Herskabet allerede udenfor Døren, og ventede paa hans Ankomst. Det var en Grøve og Grøvinde, som havde været ved det førstelige Hof. I Æsken vare Ringe, Perler, Juveler, Uhre og andre Kostbarheder, af omtrent 50,000 Rigsdalers Værdie.

Den ærlige Bonde steeg af Hesten, tog Fodersækken, gik med den lige hen til Grøven, og sagde:

„Her er Æsken, saaledes som jeg har fundet den. Jeg har ikke havt den aaben. Vor Herre bevare mig fra, at beholde noget, som ikke tilhører mig.

Grøvinden aabnede den strax, og alt fandtes urørt deri. „Brave Mand! — sagde Grø-

Grøven — er I da altid saa ærlig? Hvormed skal jeg belønne denne eders Troskab? Med den kunde I jo rejse Verden om?„

"Ach! — svarede den brave Mand — for faa Dage siden var jeg endnu en velhavende Mand — havde mit eget lille Huus — havde Laden fuld af Korn; — men en avindsfuld Naboe stak det alt i Brand. Jeg blev derved i Bund og Grund ødelagt, og er nu igjen en fattig Mand. Men jeg har overladt min Sag i Guds Hænder. Dette er alt, hvad jeg kan sige.„

Grøven betragtede Grøvinden, og hun Grøven. Derpaa sagde han til sin Kammertjener:

"Hent engang mit Pengeskatol og mit Skrivertøj af Vognen.„

Kammertjeneren bragde det, og Grøven tælde Bordet fuldt af Guld, og sagde til Bonden:

"Der, ærlige, men ulykkelige Mand! der har Du for det første femhundrede Rigsdaler. Og nu vil jeg ogsaa tilskrive din Godsejer, som er min Fætter, at han i to Aar befrier Dig for alle Afgivter.„

Bonden stod her ubevægelig som en Støtte, og kunde hartad ikke fremføre eneste Ord. Omsider begyndte han:

"Gode Gud! det er formeget. Det kan jeg ikke modtage. Hvad skulde jeg gjøre med

alle

alle disse Penge? Folk vilde sikkerlig troe, jeg havde stjaalet dem. Ach, naadige Herre! vilde De kuns give mig saameget, at jeg kunde kisbe mig en Koe, var jeg fuldkommen fornøjet.„

"Den skal Du ogsaa faae — svarede Græven, — og endnu mere, naar jeg først kommer hjem. Men dette maa Du desuden modtage. Din Ærlighed fortjener endnu langt mere. Tag det kuns dristigen. Det tilhører ingen anden, end Dig.„

Bonden stod endnu bestandig henrykt i dybe Tanker, skiælvede og bævede. Omsider sagde han: "Gud! jeg havde henstillet min Sag i dine Hænder!„ — Men endnu vilde han ikke modtage det. Derpaa traad Grævinden til, strøg Pengene sammen i en Skindpung, og syede den selv fast i hans Foderskæk, og Græven hang ham nu denne over Skulderen.

"Forføj Dig nu, i Guds Navn, hjem! sagde han. Mine Jægere skulle ledsage Dig. Imorgen vil nok Bygningen gaae bedre fra Haanden.

Man forestiller sig lettelig, hvor taknemmelig den gode Mand tog Afskeed med Græven og Grævinden. For Glæde kunde han ikke ride, men gik ved Siden af Hesten. Undervejs gjentog han idelig de Ord, han havde sjunget, da han fandt Æsken.

Da han kom til sin Vogn, vilde han ikke tillade, at Grævens Jægere skulde gaae længere.

Men

Men disse svarede: "Nej, vi have Ordre, at følge Dig ligetil din naadige Godsejer." Og nu gik Vejen ligetil Herregaarden.

Herremanden forundrede sig over, hvorfra hans Fætters Folk kom saa sildig. Men efterat han havde læst Brevet, som Bonden overleverede ham, sagde han:

"Ha! ha! saaledes forholder det sig, min gode Mand! I har gjort en god Fangst. Men min Fætter har ikke her viist sig, som han burde. To Aar fri for Afgifter! det er noget stort! I skal to Aar være fri. Men det er ikke nok. Hvad vilde I sige, om jeg skjenkede Jer Tømmer til eders hele Bygning, og lod Jer det frit tilføre fra mine Skove?

"Gud! gode Gud! vedblev Bonden nogle-gange, og kunde ikke besinde sig, hvor han var. — O naadige Herre! — sagde han omsider — Græven har givet mig 500 Rigsdaler. Jeg har dem her i min Foderssæk. Forvar dem for mig, indtil jeg bruger dem, de kunne ellers lettelig blive mig fraskjaalne."

Herremanden fandtes villig hertil. Bonden gik nu hjem, men kunde ikke sove den hele Nat. Han tænkde uafladelig paa, hvor forunderlig Gud havde reddet ham af Nøden.

Hans Bygning gik nu rask fra Haanden, saasom han ikke manglede Penge. Han tænkde ikke engang længere paa den belovede Koe. Omtrent efter et Fjerdingaars Forløb, da Staldene

igjen

igjen vare opbygte, kom en svær belæsset Vogn med fire Heste for hans Dør, og to skionne Køer bagefter. Grævens Forvalter var med. Han spurgde efter den ærlige Bonde, og da han saae ham, sagde han:

„I tænker vel, vor Græve havde forglemt Koen? Her ere to — de kunde dog ikke komme før, end Stalden var færdig. Og alt, hvad som er paa Vognen, tilhører Eder. Lad nu kuns læsse af.“

Her var Huusgeraad, Levnetsmidler, Sædekorn, og mange andre gode Ting i Mængde. Den brave Mand stod her atter maalløs af Forundring, og vidste ikke, hvad han skulde sige, og hvorledes han skulde vise sin Taknemmelighed imod Græven og imod Gud.

Men nu først kommer det Bedste, som geraader den brave Bonde til største Ære, at han nemlig var forsonlig imod sin Fiende. Denne fandt intet blivende Sted; Ingen gav ham Ophold, saasom man ansaae ham for Mordbrænderen. Syg og elændig krøb han om fra Dør til Dør, og tiggede. Omsider kom han og engang for den brave Mands Dør. Da denne saae ham, ynkedes han over ham, og sagde:

„Gode Gud! er det Jer, Naboe? Kom ind; jeg vil tilgive Jer alt, glemme alt! Hungrer din Fiende, saa giv ham at spise. Sæt Jer ned, og spiis.“

Den-

Denne Godhed rørde den Ildesindede saa meget, han tilstod alt, og lovede hjertelig Bedring.

"Vil I holde det? — sagde den Anden — saa beholder jeg Jer i mit Brød. Jeg kan ret godt for nærværende Tid behøve Hjelp."

Dette gjorde han; og den onde Naboe forbedrede sig, arbejdede flittig, og blev et godt Menneske.

Den brave Mand glædede sig inderlig over sin Fiendes Forbedring, og sagde ofte siden til ham, som Joseph: "Du havde Ondt i Sinde imod mig; men Gud tænkde at gjøre det godt. 1 Mos. 50, 20.

---

94. En brav fransk Grenadeer.

Følgende Historie har tildraget sig i den amerikanske Krig, som Engellænderne fra Aaret 1775 til 1783 førde mod Amerikanerne. Det er bekjendt, at Kongen af Frankrige havde givet Amerikanerne Hjelpetropper. De vilde Nationer, som boe i Amerika, holdt snart med Engellænderne, snart med Amerikanerne og de Franske. Disse vilde, hedenske Folkeslag kjendte ikke de christelige Nationers Krigssæder; desaarsag plejede de og som oftest at behandle de Fangne meget gruesom og umenneskelig, eller saagar at dræbe dem.

En-

Engang var en engelsk Oberst, ved Navn Young, bleven vildfarende, og faldt i et Morads. De Vilde, som gjorde Partie med de Franske, fangede ham, og slæbde ham til et langtbortliggende Sted, for der at dræbe ham. En fransk Grenadeer saae dette, og iilde ham til Hjelp. Skiøndt den Fangne var hans Fiende, kunde han dog ikke see paa, at han skulde behandles saa gruesomt. Han indlod sig i en hæftig og lang Ordvexling med de Vilde, indtil det omsider lykkedes ham, at befrie den Fangne af deres Hænder.

Man forestiller sig lettelig, hvor taknemmelig Engellænderen har været imod denne brave Franskmand. Af Taknemmelighed vilde han give sin Befrier alt, hvad han havde hos sig, nemlig sit Ubr, og en Guldbors, hvori vare ti Karoliner (60 Rigsdaler). Men den hsjmodige Grenadeer modtog det ikke, men sagde:

„Hvorledes, min Herre! jeg skulde lade mig betale af Dem, fordi jeg har udsvet en hellig Menneskehedens Pligt? Havde jeg været i Deres Sted, og De i mit, vilde De sikkerlig have gjort det samme, og heller ingen Gave modtaget af mig. Skiøndt vore to Nationer ere Fiender, lade vi dog ikke af, at være Mennesker. Og følgelig ere vi ikke mindre skyldige, ogsaa at staae vor ulykkelige Fiende bi.“

Saaledes talde den brave Grenndeer. Men den fangne Engellænder tænkde ligesaa ret-

retskaffent, og ønskede af ganske Hjerte, at hans Velgiører vilde modtage Gaven. Desaarsag gik han til den franske General, og bad ham, at han vilde befale Grenaderen, at modtage den. Generalen befoel ham det, og nu tog han den: thi han ansaae det for Pligt, som brav Soldat, i alle Henseender at følge sine Foresattes Ordre.

---

95. En tro Handelsbetjent.

I den treviveaarige Krig blev Staden Magdeburg længe belejret, og omsider den 10de May 1631 indtagen og ødelagt. Alt blev udplyndret, en stor Deel af Staden stukken i Brand, og Indvaanerne, som ikke tilsatte Livet, maatte fattige og nøgne tage Flugten.

Denne Skjebne rammede og en Kiøbmandsenke med ni uopdragne Børn. Hun havde tilforn været riig; men mistede nu paa eengang alt. Hendes Penge, Sølv- og Guldtøi bortrøvedes altsammen af Fienderne. Efterat hendes Huus var udplyndret, blev det stukket i Brand, og alle hendes Regninger og Handelsbøger fortæredes af Luerne.

I usselste Armod tog hun nu Flugten med sin Børneflok. Undervejs (til Wolmerstad) blev et af hendes Børn skudt af en bestjenket fiendtlig

Officier. Med de øvrige begav hun sig til Brunsvig, hvorhun meget kummerlig ernærede sig.

Efter nogen Tid kom en af hendes forrige Handelsbetjentere til hende, som længe og altid redelig havde ført hendes Regnskaber. Han havde længe søgt efter hende, spurgt om hendes Opholdssted, og glædede sig nu hjertelig, da han fandt hende i Brunsvig.

Han gav hende Underretning om adskillige store Pengesummer, som hun havde at fordre paa fremmede Steder, saavidt han endnu kunde erindre sig, efterat Handelsbøgerne vare borte. Han lod hende meddele skrift en Fuldmagt, til at indkræve disse Gjældssummer, rejste vidt omkring, indsamlede dem trolig, og bragde hende alt samvittighedsfuld indtil den mindste Hvid. Nu var hun igjen vel forsørget med hendes Familie. Uden denne Handelsbetjent havde hun maattet vansmægte i yderste Armod; men ved hans tro Tjeneste blev hun igjen sat i lykkelige Omstændigheder. Hendes Efterkommere ære og velsigne indtil denne Dag denne tro Tjeners Minde.

---

96. Mærkeligt Exempel paa Taknemmelighed.

Ved Søekysterne af Afrika ligge nogle Steder, som drive bestandig Søerøverie, borttage de christelige Nationers Skibe, og giøre de fang-

fangne Christne til Slaver. De staae under den tyrkiske Kajsers Overherredømme, og Indvaanerne bekjende sig til den muhamedanske Religion.

En af disse Soerøverstæder hedder Algier. Førsten, som behersker den, kaldes Dey.

Kongen af Frankrige, Ludvig den Fjortende, udsendte engang en Krigsflaade, og lod Staden Algier bombardere. Deyen af Algier blev ganske rasende herover, og faldt paa den gruesomme Tanke, at udkomme sin Hevn paa de fangne Christne, der vare som Slaver i Algier. Han befoel, at man ved ethvert Kanonskud skulde stille en af disse ulykkelige Slaver for Mundingen af Kanonen, og saaledes overskyde deres Hoveder paa de franske Skibe. Denne gruesomme Befaling blev virkelig fuldført.

En af disse Ulykkelige, som tilforn havde været fransk Officier, var ligeledes allerede lænket for Skuder, ved hvilket hans Legeme skulde sønderslides i tusind Stykker, da han pludselig blev reddet paa en ganske uventet Maade. En algierst Officier, som ikke stod langt derfra, saae ham, kjendte ham, og raabde: Hold! skyd ikke! Derpaa løb han til Deyen, som ligeledes stod derhos, kastede sig for hans Fødder, og sagde:

"Jeg anraaber Dig med Taarer om Naade for denne Christen!"

"Hvad Aarsag har Du dertil?"

"Menneskelighed, Pligt og Taknemmelighed fordre dette af mig.— Den Franskmand, Du her

vil lade dræbe, er min Velgiører. Han har engang reddet mit Liv, da jeg blev fangen af de Christne; jeg anraaber Dig derfor med Taarer om Forbarmelse over ham. Lad ham løs af disse Ulykkeliges Tal!"

Deyen afslog ham hans Begiæring. Strax løb Officieren hen til Kanonen, for hvilken Slaven var bunden, omfavnede ham, og raabde:

"Velan da, saa vil jeg døe med ham, og mit Hoved skal først flyve af!"

Ved dette skiønne Exempel paa Taknemmelighed rørtes Deyen. Han befoel, at løsne Slaven, overgav ham til Officieren, og sagde: "Han skal være din Fange."

Denne trykde Franskmanden hjerteglad til sit Bryst, og sagde:

"Da Du nu er min, som modtag Lønnen for den Tieneste, Du engang har beviist mig. Vær fri, og erindre Dig, at min Taknemmelighed skal vare evig."

---

97. Forstedyd og Forstehøihed.

Exempelløs er Historien om den forevigede Forstinde af Ysenburg — Sophie Charlotte Erneſtine — exempelløse hendes Handlinger, hendes Dyder. Hendes hele Liv fremviiste en uafbrudt Kiæde af ædle Handlinger, og hendes ene-

eneste Fornøjelse var Velgiørenhed! Hun var Moder for alle hendes Undersaattere, Beskyttelse og Hjelp for alle Undertrykte og Nødlidende. Først efter hendes Død kom man til Kundskab, ved hendes Fortrolige, om den største Deel af hendes Velgjerninger, som hun havde udøvet i Løndom. — Efterstaaende Træk af hendes Levnet maae karakterisere hende.

For den voxne Landsbyeungdom lod hun undertiden anrette offentlige Elskovsforlystelser, og ikke sjelden blandede hun sig selv i de Glades Tal, og tog hjertelig Deel i deres Glæde. Een af disse Elskovsforlystelser til en Prøve.

To fattige Elskende, om muelig allerede forlovede, skulde altid opsøges og vies til hinanden paa denne Dag. Befalingen blev meddeelt, at opsøge et saadant Par i Naboeegnen af Birstein (det førstelige Residenzslot). Man fandt omsider to saadanne Forlovede, som allerede i rum Tid havde elsket hinanden, men som paa Grund af deres yderlige Fattigdom ikke kunde erholde Tilladelse, at gifte sig. Et faldefærdigt, hartad ubeboeligt Huus havde hidtil været deres Boelig, og videre Udsigt var ikke til deres Udkomme i Fremtiden. Man forkyndte dem: at de efter Førstens Befaling og særdeles Naade, uden den ellers sædvanlige Proklamation, den og den Dag skulde vies i Kirken i Birstein, og da med deres Familie paa begge Sider indfinde sig hos den derværende Præst;

Herskabet vilde selv paatage sig saavel Bryllupsomkostningerne, som og deres Udstyr siden. — De kom. Samtlige forstelige Betjentere forsamlede sig ligesedes hos Præsten, og nu gik det hele Tog til Kirken, hvor det lykkelige Par bles viet i hele Herskabets Overværelse. Efter endt Gudstjeneste gik Toget til Slottet, hvor Bryllupsgiæsterne bleve opvartede med et Middagsmaaltid i en særskilt Sahl. Om Eftermiddagen herskede landlig uskyldig Glæde over hele Slottet og den tæt derved liggende Skov. Det hele Hof tog Deel deri. Om Aftenen fik det unge Ægtepar deres ikke ubetydelige Udstyr. Nu kunde de indrette deres Huus bequemt, og med gladeste Haab see Fremtiden imøde.

I en haard Vinter bles en anseelig Sum uddeelt blandt Trængende. For de fleste var Giverfken ganske ubekjendt, skiondt dog mange giættede sig dertil. Mange velsignede vel og en anden for Gaven.

En Præst i Naboeegnen af Birstein har endnu følgende Billet fra den Forevigede i Hænder: "Naar De har Syge og Nødlidende i Deres Sogn, da er jeg altid hjemme!"

Engang gjorde hun en liden Spadseretour til ovennævnte Præst. Efter et kort Ophold gik hun igjen bort, ledsaget af Præsten. Ved Tilbagekomsten fandt han i sit Studerekammer et forseglet Papir med 10 Caroliner og en Billet

let af følgende Indhold: "Til Uddeling blandt Fattige, Syge og Lidende. Den Haand, som gav det, er ubekjendt, og vil fremdeles blive det."

I en Landsbye ikke langtfra Birstein blev en fattig Bondekone forløst med tre Børn. Et reent Tordenslag for den arme nødlidende Fader, som næppe kunde ernære sig selv. Førstinden fik at høre om dette saa sjeldne Tilfælde. Hun gik selv ind i Huset, hvor disse fattige Folk boede, og tog eet efter et andet af disse tre Børn paa Skiødet, og lod dem die hendes eget Bryst. Ved sin Bortgang gav hun Faderen en anseelig Sum Penge, for derved at sætte ham istand, til i Fremtiden at kunne opdrage sine Børn.

Medikamenterne til uformuende Syge betalde ligeledes Førstinden. Hendes Læge sagde engang til hende: "Apothekerregningen for de Syge i Birstein og hosliggende Landsbyer er dennegang meget stor; jeg skrækkes ved, for Fremtiden at forskrive Medikamenter til saamange Syge!" — "Gior ikke det — sagde hun — jeg lader mig giøre en Klædning mindre, eller og i Aar slet ingen!"

Jeg har endnu en Mængde slige Anekdoter og Træk af denne Forevigedes Liv og Levnet liggende for mig; men jeg troer, at de nys fortalte nokfom karakterisere hende. Kuns dette maa jeg endnu tilføje, at hun af sine egne Ind-

komfer stiftede et Hospital, og underholdt de deri optagne Trængende allene af hendes Lommepenge.

Den 5te October 1781 endte denne Ædle sin skiønne Løbebane, i en Alder af 38 Aar — begrædt af alle hendes Undersaattere, savnet af alle Gode! Hendes Minde vil være evig uforglemmeligt, og hendes Navn burde man skrive med gyldne Bogstaver i Aarhundredets Aarbøger!

* * *

Hvor ærværdige maae ikke slige Forster og Forstinder være os, som ved ædle Handlinger opfylde deres Bestemmelsespligter, i levende Live erhverve sig Kjerlighed og Høiagtelse, og efter Døden forevige sig paa en saa hæderfuld Maade. Hvo blandt Dødelige har større Lejlighed, flere Hjelpemidler, til ved ædel og hensigtmæssig Udøvelse af sine Pligter at giøre sig fortjent af Menneskeheden, end Forster? For dem staaer en vid Mark aaben, hvor de kunne virke og handle — Alles Øine ere henvendte paa dem — deres Handlinger, deres Grundsætninger, deres Adfærd, have Indflydelse paa deres Undersaatteres Leve- og Tænkemaade, og en god Forstes — en god Forstindes Exempel — vækker Efterligning.

Historien leverer os mange virkelig forstelige Handlinger. Deres ædle Daad fremstilles saavel til deres Roes, som til Efterslægtens Efterligning. — At forøge disse skiønne Forbilleders

Tal

Tal, ved at bekjendtgjøre ædle Handlinger, det er Menneskeiagttagerens Pligt. Efterstaaende skionne Træk fortjene sikkerlig ogsaa at optages i denne Række.

I Oberrad, en Landsbye, som hører til Frankfurt, døede for nogen Tid siden en fattig Kone, hvis Mand var kajserlig Soldat, og paa nærværende Tid udsat for Krigens rædsomme Farer. Hun efterlod sig en Datter, en Pige omtrent paa sex Aar, som nu — fader- og moderløs — trængde til Fremmedes Barmhjertighed. — Barnets sørgelige Forfatning forøgede Moderens Dødssmærter; fremmet fattig og hjelpløs maatte hun, i Tillid til det guddommelige Forsyn, overlade det til sin egen Skjebne. — Hendes Død var maaskee Anledning til dets Lykke!

Louise, Prinsesse af Kirchheim-Poland og Gemahlinde til K. K. Hvervingsgeneral Arveprins Reuß (en Broder til den nulevende Forstinde af Ysenburg) — som for nærværende Tid opholder sig i Offenbach — kom til Kundskab om denne sørgelige Omstændighed. — Hvorledes kunde hun, den ædle Menneskeveninde, lade denne Lejlighed gaae forbi, uden her at give et nyt Beviis paa hendes gode Hjerte? — Hun kiørde til Oberrad, og afhentede den lille Faderløse i sin egen Vogn. Hun satte Barnet i Kost hos en Kone i Offenbach, som beholdt det saalænge hos sig, indtil det nogenlunde var dannet; derpaa tog den ophøjede Ædle det selv til sig, og

fuldførde dets Opdragelse, i Selskab med hendes femaarige Prins.

Hvo velsigner ikke i sit Hjerte denne fortræffelige Dame, som saameget fortjener: at være Forstinde — og som saa ofte forglemmer Forstinden, for at være Menneske? Held det Land, som engang nævner Dig, Louise, Landsmoder!

Endnu kan jeg ikke lade et Træk af en god Forstes Levnet være uberørt her.

Wolfgang Ernst, den af sine Undersaatter saa inderlig elskte og forgudede Forste af Ysenburg, ophævede forkortsiden Livegenskabet i sine Lande, eftergav de mindre Bemidlede Halvdelen af Skytspengene, og fritog de Fattige ganske. Ved disse og utallige andre ædle Handlinger erhverver han sig alt mere og mere sine Undersaatteres Kjerlighed og Høiagtelse, og opfylder saaledes tilfulde sin høje Bestemmelses skionne Pligter.

---

98. En oprigtig Brud.

En Kiøbmand i Hamborg var ved flere Ulykkestilfælde kommen ganske tilbage i sin Handel, og omsider i Aaret 1799 bleven nødt til Fallit. Endnu før dette blev bekjendt, kom en anden velhavende Kiøbmand, og friede til den fallerende Kiøbmands Datter. Men hun afviste ham,

ham, og var saa oprigtig, at hun reent ud svarede ham:

"De anseer mig for en riig Mands Datter. Men jeg maa sige Dem, at jeg maaskee om faa Dage er fattigere, end Betlerſken paa Gaden. Jeg vil derfor ikke bedrage Dem."

Da Pigen var saa oprigtig, var Frieren igjen paa den anden Side saa ædelmodig, og sagde, at han blot begiærede hendes Person, ikke hendes Penge. Men hun bad ham, endnu at have Taalmodighed, indtil hendes Families Ulykke ganske var udbrudt; og sagde: saalænge skulde han endnu tage sig Betænketid, og, naar da hans Forsæt ikke fortrød ham, vilde hun med Glæde række ham sin Haand.

Hendes Moder var nærværende ved denne Samtale, og græd. Datteren sagde til hende:

"Græd ikke, bedste Moder! Jeg vil afskaffe al min Pynt, og mine Hænder ere sunde og stærke nok, til at ernære os alle."

Den ædelmodige Frier forandrede ikke sit Forsæt. Han ægtede den brave Pige, og var lykkelig, saasom han havde en dydig Kone.

---

99. Giv enhver Sit.

En gammel velhavende Landmand i Schweiz var betænkt paa, ved sin tiltagende

Al-

Alderdom og Svaghed, at berede sig til sin Ende, og især at bringe alle sine Sager i Rigtighed. Han gjennemsaae desaarsag alle sine Papirer og Regninger, og fandt tilfældeviis en gammel Regning fra en Tømmermester, som allerede forlængesiden var betalt. Han gjennemsaae den endnu engang, og fandt, at Tømmermesteren havde forregnet sig ni Karoliner (omtrent 60 Rdr.) til sin egen Skade. Han forskrækkedes, da han saae dette; thi det smærtede ham inderlig, at den gode Tømmermester var bleven saameget afkortet, og han var strax betænkt paa, at erstatte Skaden. Tømmermesteren selv var allerede død for fire og tyve Aar siden; men han havde endnu Børn og Afkom i Live. Den ærlige Landmand sendte desaarsag en af sine Venner, og lod de ni Karoliner uddele blandt Tømmermesterens efterladte Børn og Beslægtede.

Hvor trøstig kunde en saa retfærdig Mand see sin Død imøde, og haabe sin Dyds sikkre Løn.

---

100. Gjerrighed forleder til de største Daarskaber.

Det er bekjendt, at Gjerrighed ofte forblinder Menneskene saaledes, at de kuns stedse søge at samle mere jordisk Gods, uden dog at bruge det. Den Gjerrige samler kuns, og nyder ikke.

ikke. Dette er allerede en stor Daarskab. Men endnu langt større Daarskaber kunne opkomme af Gjerrighed, som følgende Historie viser.

I en bekjendt Stad levede en fattig Dagmager, som kummerlig ernærede sig ved sine Hænders Gjerning. Konen havde hemmelig sparet sig nogle Penge, og holdt samme meget skjulte for hendes Mand, paa det han ingen skulde forlange deraf. Omsider blev hun syg. Efterat hun havde lagt en Tidlang tilsengs, og mærkede, at hun snart skulde døe, kaldte hun sin Mand til sig, og bad ham indstændig, ikke at afslaae hendes sidste Begiæring. Han spurgde, hvori denne bestod; og hun bad ham, at han vilde lade hende begrave, som hun laae der, og at ingen maatte afklæde eller vadske hende. Han maatte love hende dette med Haand og Mund, om hun skulde døe rolig.

Manden lovede hende alt, og vilde selv vaage hos hende om Natten. Men hun vilde ikke tillade ham det, og sagde, at hendes Ende var endnu ikke saa nær.

Næste Morgen fandt han hende paaklædt og død i Sengen. Han holdt sit Løfte, og lod hende ikke afføre Klæderne.

Da Begravelsesdagen kom, bar Manden med begge sine Sønner Liget ned, for at lægge det i Kisten. Paa Trappen stødte de tilfældevis Kappen af Hovedet paa den Døde, og hørde noget tungt falde paa Jorden. De toge det

op;

op; og det var en liden Pung med sex Louisd'orer (30 Rigsdaler), som den Døde vilde tage med sig i Jorden. De søgde nu videre, og fandt endnu i hendes Klæder nogle og tredive Rigsdaler i Smaapenge.

Disse Smaaskatte vilde hun hellere tage med sig i Graven, end efterlade sin Mand dem, som dog retvel kunde behøve dem. Intet, uden Gjerrighed, kan vel have bevæget hende hertil.

Hvilken skændig Last maa Gjerrighed være, naar den kan forlede Menneskene, som dog have Fornuft, til slige afskyelige Daarskaber! Hvor vigtig er derfor den Advarsel, Jesus giver os:

Vogter Eder omhyggelig for Gjerrighed; thi et Menneskes Lykkelighed bestaaer ikke deri, at han har overflødige Ejendomme. Luc. 12, 15.

---

101. En Historie til Advarsel for det fjerde Buds Overtrædere.

Det vigtige Bud, at hædre Fader og Moder, har Gud ledsaget med en skiøn Forjættelse: at det nemlig skal gaae dem vel, som holde dette Bud. Erfarenhed lærer og, at gode Børn, som elske og ære deres Forældre, meget ofte allerede her i Verden lønnes og velsignes derfor af Gud. Tvertimod lærer og Erfarenhed, at Børn, som forsynde sig imod deres Forældre, me-

meget ofte allerede her i Verden øjensynlig straffes derfor, og tage en sørgelig Ende. Dette stadfæstes ved følgende Historie.

Albrecht, en retskaffen og duelig Mand, var Hofplattenslager hos den forrige Konge af Preussen. Han blev syg, og Sygdommen med hver Dag værre. Han havde en Søn, som havde lært samme Profession, og som den Tid opholdt sig blandt Fremmede. Faderen lod ham komme hjem, og udvirkede den Naade hos Kongen, at Sønnen skulde erholde hans Plads efter hans Død. Det manglede naturligviis da ikke paa Misundere, som misundte ham denne Lykke, og paastode, han endnu var for ung, og besad endnu ikke Dueligheb og Erfaring nok, til at forestaae denne Tjeneste. Imidlertid havde han Kongens Forsikkring, og ingen kunde tage den fra ham.

Strax derpaa døde Faderen, og den unge Albrecht fik hans Tjeneste. Han ægtede en brav og velhavende Enke, som drev en egen Handel, med fine Liqueurs, lugtende Vande og deslige. Han kunde nu paa en dobbelt Maade fortjene Penge i Mængde, saavel ved sin Profession, som ved sin Handel, og han levede i en saa lykkelig Forfatning, at mange misundte ham hans Lykke. Med ringe Møje havde han kunnet bleven en riig Mand, naar han kuns ret havde vidst at finde sig i sin Lykke.

Men desværre lærer Erfarenhed kuns altfor ofte, at en overvættes Lykke er til langt større

Ska-

Skade end Gavn for unge Mennesker. Hvor mangen en bliver ikke derved overmodig, letsindig, ødsel og forsømmelig i sine Sysler, og lægger derved Grunden til sin Ulykke og Fordærvelse. Man siger derfor for et Ordsprog: Der skal en stærk Ryg til at bære gode Dage. Derpaa giver den unge Albrecht os et advarende Exempel.

Istedetfor at han burde have været tro og flittig i sit Kald, og derved giort sig værdig til den bedste Maade, forfaldt han til Dovenskab, Liderlighed og allehaande Udsvævelser. Istedetfor at han burde have arbejdet og forhvervet noget, begyndte han at forøde sin Formue. Alle hans Handlinger røbede et vellystigt og neder trægtigt Hjerte. At være ædru, ansaae han for en Skam; men at kaste de tomte Burgunder og Champagnerflasker udaf Vinduet paa Gaden, deri satte han sin største Ære. Saaledes hengik den ene Dag efter den anden i Fraadserie, Drukkenskab og Liderlighed.

Han var grov og uforskammet mod alle; mod sine Undergione var han en Tyran. Han behandlede sin brave Kone paa det skændigste.

Men paa en ganske afskyelig Maade forsyndede han sig især imod sin gamle ærlige Moder, som var tilhuse hos ham, og som havde haabet i ham at finde sin Alderdomsstotte. Han trak hende ved Haaret omkring paa Gulvet, slog hende, forkede hende, og yttrede ofte det Forsæt,

sæt, at kaste hende paa Døren. Det kunde ikke fejle, at Lykken jo vendte sig bort fra et saa afskyeligt og skændigt Menneske.

Mærkværdig er i denne Henseende Spaadommen af en gammel Mand, som kuns var af ringe Stand, men besad stor Erfaring og Kundskab om Verden. Denne kom undertiden i Albrechts Bod, for at kiøbe eet eller andet. Engang sagde han til en ung Borger i Berlin, som han traf der:

„Hør, det kan aldrig gaae Albrecht vel: Skriften maatte lyve, og Gud i Himmelen ingen retfærdig Gud være; thi jeg kom engang herind i det samme, at dette Umenneske traf sin gamle Moder omkring paa Gulvet ved Haaret, og slog hende paa det skammeligste. Jeg vil ikke opleve det; men De: De er en god Deel yngere end jeg. De vil opleve den Stund, da det vil tage en skrækkelig Ende med denne Utaknemmelige. Tænk da paa mig.“

Oldingen gjorde sig færdig, betalde sit Kiøbte, og gik. Men hans Spaadom indtraf rigtig. Saasnart en Mand ikke opfylder sine Pligter, lægger sin Haandtering paa Hylden, bryder Tro og Love, ved tyrannisk Behandling bringer Moder og Kone i Graven, og ringeagter Religionen; saa vige Lykke og Velsignelse fra ham. Albrecht var for nærværende Tid just paa denne Vej.

Uagtet hans ulykkelige Kone anvendte alt, for endnu ved Bodhandelen at fortjene lidet,

maatte dog Velsignelsen vige for Forbandelsen. Næringen gik tilgrunde; Gjælden havde forlængst med hver Dag formeret sig, og han saae ikke længere nogen Udvej til Betalingen. Det Tidspunkt kom, da han tomhændet maatte forlade det Huus, hans brave Kone havde tilbragt ham ganske skyldfrit.

Men saagar nu vedblev han i sin dumdristige Uforskammenhed. Han forfulgde Kongen med Ansøgninger, og sagde deri blandt andet: "at da Kreditorerne havde frataget ham hans Huus, burde Kongen igjen forskaffe ham det, eller og lade et nyt opbygge. Monarken var saa overbærende, at han ikke straffede ham for hans Uforskammenhed, men kuns afslog hans Begjæringer.

Albrecht havde endnu en retskaffen Broder, som var Krigsraad, og en formuende Mand. Denne vidste kuns altfor vel sin Broders slette Adfærd. Ved sin Død testamenterede han ham en aarlig Pension af tredsindstyve Rigsdaler. Krigsraadens Hensigt var ædel. Han forudsaae sin ulykkelige Broders sørgelige Skjebne, og vilde lindre denne noget for ham. Og da han vidste, at man ikke torde betroe ham mere paa eengang i Hænderne, bestemde han ham kuns aarlig saameget, som han nødtørftig havde kunnet leve af. Men hvad hjalp en Sum af tredsindstyve Rigsdaler et Menneske, som var vant til, paa een Dag at fortære saameget, undertiden og endnu mere?

Lige-

Ligesaa hastig, som han tilforn var stegen paa Lykkens øverste Trin, ligesaa hastig kom han nu og paa Elendighedens nederste Trin. Han var langt ulykkeligere, end den usleste Tigger. En Tigger finder dog hist og her et Opholdssted og en Velgiører, som skjenker ham et Stykke Brød eller en Almisse. Men Albrecht fandt ingen Ven, som ynkedes over ham. Da han var befængt med Utøj, vilde ingen længere have ham tilhuse. Havde han endog et par Skilling, og vilde drikke et Krus Øl, negtede man ham det. Om Natten lejrede han sig, hvor han fandt et Sted. Om Sommeren opholdt han sig for det meeste paa de offentlige Spadseregange. Sin hele Formue bar han i Kommen. Bagved Domkirken var sædvanlig det Sted, hvor han ofte ved høilys Dag klædte sig nsgen, og rensede sig for Utøj. Dette bleve nogle Karle vaer, som trak Klokkerne, og joge ham strax bort. Saaledes drev han endnu en heel Sommer omkring, uden Natteqvarteer! uden Venner! Guds Velsignelse undveeg ham, og Moderforbandelsen fulgde ham Skridt for Skridt.

Engang kom han i en Bryggergaard. Man lod ham ikke komme ind i Stuen; han gik altsaa i Stalden. Man horde ham her sukke og jamre sig. Saasnart Ejeren fik det at vide, sendte han Bud til Fattigvæsenet, og lod bede, at man jo før jo hellere vilde bortskaffe denne urene Gjæst. Der kom to Fattigfogeder, for at afhente ham. Han kunde ikke længere gaae. Stynnende og med

Døden paa Læberne blev han lagt paa en Hjulbør, og ført til Plejehuset. Men førend han endnu kom didhen, opgav han Aanden under hæftige Smærter.

Saaledes var denne Ildesindedes Endeligt. Ingen havde Medynk med ham, ingen Sjel sørgede for ham, ingen Taare fældtes for hans Skyld. Enhver, som hørde hans skrækkelige Endeligt, sagde: "Han er selv Skyld deri; han vilde ikke have det bedre. Han har allene fortjent det paa sin retskaffne Moder."

Dette Rygte efterlod Albrecht sig i hele Berlin. Man saae altsaa ganske øjensynlig, at den retskaffne Oldings Spaadom indtraf, som længe iforvejen havde sagt: "Gud maatte ingen retfærdig Gud være, om det gik Albrecht vel."

Faderens Velsignelse opbygger Børnenes Huse; men Moderens Forbandelse river dem ned. Syr. 3, 11.

---

102. Hvo der gjerne hjelper Andre, finder og igjen en Hjelper i Noden.

En Præst i Polen gjorde i Marts 1798 en Rejse til Lemberg, hvor han havde Forretninger. Paa Tilbagerejsen fandt han i Skoven tre Mile fra Lemberg ved Landevejen en bevæbnet Soldat, som var beskjenket, og sov meget tryg.

tryg. Saasom det var koldt, befrygtede han, at Soldaten skulde fryse ihjel; han vaagnede ham desaarsag, hjalp ham paa sin Vogn, og tog ham med sig. Da han kom til Bondebyen, hvor han boede, overgav han Soldaten til en ærlig Jøde, som optog ham i sit Huus, indtil han blev ædru.

Den Beskjenkede sov endnu længe. Omsider, efterat han havde udsovet Rusen, opvaagnede han om Aftenen Klokken elleve. Jøden fortælde ham, hvorledes han var kommen i dette Huus, og Soldaten yttrede Længsel, efter at gaae hen til sin Velgiører, og takke ham. Dette priisværdige Forsæt fuldførde han og strax. Han tog sit Gevæhr med, og Jøden ledsagede ham.

Da de kom til Præstegaarden, saae de, at et Vindue stod halvaabent, og at der var Lys i Værelset. De troede, at Præsten endnu var oppe. Men da de kom nærmere, og saae ind af det aabne Vindue, bleve de tre Røvere vaer, som bandt Præsten, og forlangde af ham, han skulde sige dem, hvor hans Penge vare; thi de vidste, han havde oppebaaret en Kapital i Lemberg.

Da Soldaten saae, at hans Befrier var i saastor Fare, greb han sit Gevæhr, og skiød løs paa Røverne. To styrtede til Jorden ved dette Skud, og den tredie tog Flugten.

Præsten blev altsaa reddet ved den, han selv havde reddet. Havde han ladet Soldaten

ligge i Skoven, vilde han og uden tvivl været bleven myrdet af Røverne.

Vistnok tænkte han ikke, da han tog den beskjenkede Soldat med sig, at samme igjen skulde bevise ham en saadan Tjeneste, men han gjorde det blot af christelig Kjerlighed og Barmhjertighed. Saameget destomere behagede altsaa hans Daad den retfærdige Gud, som ikke lader noget Godt blive ubelønnet, og ogsaa her magede det saa, at den barmhjertige Præst ligeledes i Nøden fandt en Hjelper.

---

103. En fattig Kones Ærlighed og hastige Død.

I Triest gik en fremmet Kavaleer paa Gaden, og tabde tilfældeviis sin Pengepung, som var fuld af Guld. En fattig Kone, som just gik bagefter ham, tog den op, og havde lettelig kunnet beholde den, saasom ingen var bleven det vaer. Men hun var ærlig; hun listede sig efter ham, og raabde, det bedste hun kunde, han skulde staae stille. Men han hørde ikke hendes Raab, eller troede ikke, at det angik ham, og fortsatte sin Vej, indtil hun tabde ham af Sigte.

Imidlertid udforskede hun, hvor han var gaaen hen, opspurgde ham, og bragde ham den fulde Pung i hans Logis. Han faldt i Forundring

dring over den Gamles Ærlighed, og sagde til hende:

„Mo'er, jeg behøver ærlige Folk paa mine Godser. Hun er gammel, men det siger intet. Ved sin Ærlighed kan hun endnu bestandig giøre mig Nytte nok; og hendes blotte Nærværelse vil allerede glæde mig. Behold denne Pung, som et Tegn, at jeg veed at sætte Priis paa ærlige Folk. Giør sig rejsefærdig med sin Mand og sine Børn; jeg vil tage dem med mig, og paa Livstid forsørge dem, fordi hun har handlet saa ærlig.“

Disse Ord skaffede den gamle Kone en saastor Glæde, at hun taknemmelig og henrykt af Glæde kastede sig for sin Velgiørers Fødder, og døede paa Stedet.

Hendes pludselige Død rørde Kavaleren hæftig. Han lod hende anstændig begrave, og en Marmorsteen lægge paa hendes Grav, hvorpaa de Ord vare indgravne:

„Støvet af en fattig, men ærlig Kone.“

Hun efterlod sig to Døttre. Paa Grund af deres yderlige Armod vare de udsatte for Faren, at blive forførte. Den fremmede Kavaleer tog dem desaarsag med sig til sine Godser, og lod dem der opdrage som sine egne Børn.

---

104. Det er stor Synd, at lade Børn allene uden Opsyn.

Mange Forældre og Foresatte have den slemme Vane, at de ofte, ved at iagttage deres Sysler, lade smaae Børn længe allene hjemme. Derved skee mange Ulykker, som koste mangt et Barn Livet.

En saadan Ulykke tildrog sig ved Sulzberg i Markgrævskabet Baden. En halv Miil fra denne liden Stad staaer en Smæltehytte, hvori Metaller smæltes; men samme tjener og tillige endeel fattige Familier til Bolig.

Den 31te December 1795 gik alle Hyttens voxne Beboere til nærmeste Landsbye, lode sex smaae Børn, hvoraf den ældste kuns var syv Aar, allene hjemme, og tillukde Dørene. Imedens Børnene vare allene, kom Hytten i Brand. De soævede nu alle i største Fare, for at indebrænde. Dog en fireaarig Dreng greb en Hammer, for at aabne Døren dermed. Til al Lykke sprang Døren op, og han reddede sig tilligemed tre andre Børn. Men det mindste Barn laae i Vuggen, og kunde ikke flyttes. Og endnu et andet Barn paa tre Aar vilde ikke følge sine Søskende, men skjulde sig i sin Bedstefaders Seng, hvor det troede at være sikker. Begge disse Børn omkom paa en ynkelig Maade i Ilden. — Og hvor let havde ikke ogsaa samme sørgelige Skjebne kunnet ramme de andre fire.

En

En lige Ulykke tildrog sig forkortsiden i Brunsvig. En Pige paa fem Aar var allene i Stuen, imedens Forældrene forrettede allehaande Syssler i Huset. Barnet seer en Flaske med Brændevin staae paa Bordet. Forældrene havde begaaet den Fejl, noglegange at give hende Brændevin. Derved var hun allerede vant til denne skadelige Drik, og da hun nu saae Flasken, greb hun samme begiærlig, og drak reent ud.

Strax derpaa hørde Moderen Barnet skrige. Hun iler til Stuen, og finder Barnet liggende paa Gulvet uden mindste Bevidsthed. Hun kalder Manden til Hjelp; hun løber til Naboerne; men ingen kan begribe, hvad der fejler Barnet. Det bliver imidlertid værre; Barnet faaer krampagtige Bevægelser, Ansigtet bliver bruunt og blaat, og hele Legemet er som en Glød. Omsider blive Forældrene vaer, at Brændevinsflasken er udtømt, og opdage nu herved Aarsagen til deres Barns Tilstand. Nu kalder man en Læge; alle muelige Midler anvendes, for at redde Barnet, men omsonst. Næste Morgen maatte den ulykkelige Skabning døe paa en saare ynkelig Maade.

Forældre! betænker dog, at eders Børn ere Eder betroede af Gud, og at I engang skulle gjøre Regnskab for deres Sundhed og Liv.

---

105. En velgiørende Læge.

I Paris levede en Læge, ved Navn Brayer, som var meget velhavende, men som og anvendte sin Formue meget vel, og det af reen Menneskekjerlighed, ikke af Ærgjerrighed; thi han udøvede stedse sin Velgiørenhed i Lønlom.

Den første Dag i hver Maaned bragde han altid sin Skriftefader en Pung med tusinde Livres, og bad ham, at uddele disse blandt Sognets Fattige.

Og denne skjulte Velgiørenhed vedblev han saaledes i femten Aar, saa at han altsaa skjenkede de Fattige omtrent en Sum af 180,000 Livres (eller 41,250 Rigsdaler.)

Kjedes ikke af at giøre Godt. 2Thess. 3, 13.

---

106. Gjerrighed straffer sig selv.

I Wien døde i Aaret 1789 en Gjerrig, ved Navn Hasenhard. Han havde tilforn boet i Lybek, havde der forladt Kone og Børn, og medtaget henved en Million i Penge. Med denne Kapital var han kommen til Wien, havde udvirket sig hos Kajseren Titel af Gehejmeraad, og levede der ganske stille og eensom.

Hans Boepæl bestod af otte Værelser; ethvert Værelse var forsynet med en Seng. Dette gjorde han af den Aarsag, paa det ingen skulde vide, hvor han sov; thi han befrygtede stedse, han

han skulde blive myrdet af Rovere. Men næsten hver Nat sov han i alle sine Senge, først i een, saa i en anden. Thi naar han lagde sig, befryg-tede han strax, at nogen skulde være bleven ham vaer. Denne Frygt forundte ham ingen Roe. Han stod da op igjen, listede sig udaf Værelset ind i et andet, og lagde sig her. Men efter en Ti-mes Forløb følde han igjen samme Frygt; han stod da op igjen, og listede sig videre fort. Og saaledes tilbragde den Ulykkelige den hele Nat; med sine store Skatte havde han ingen Roe, imedens mange Millioner fattige Mennesker nøde den sødeste Hvile.

Man seer af dette Exempel, hvor ulykkeligt et Menneske er, som hænger sit Hjerte altfor fast ved det jordiske Gods, og hvorledes altsaa en Gjerrig ved sit Hjertes indvortes Uro, og den bestandige Frygt, martrer og straffer sig selv.

---

107. En godgiørende Officier.

En fattig kaiserlig Officier sad med en stor Familie af ti Børn. Det faldt ham tungt at ernære dem. Og dog viisde han endnu sin Vel-giørenhed mod et fremmet Barn. Thi der fand-tes engang et spædt Barn udenfor hans Dør paa Gaden; dette tog han til sig i Huset, og lod det nyde samme Underhold, som hans egne Børn.

Gud

Gud forgede og for denne Familie, at intet fattedes dem. Thi Omstændighederne maatte foje sig saaledes, at den menneskekjerlige Kajser Joseph den Anden kom til Kundskab om denne velgjørende Officiers skjønne Handling. Denne Herre elskede alt, hvad som var ædelt og godt. Han kom selv i Officierens Huus, erkundigede sig nøje om sammes talrige Familie, og spurgde ham og om det fremmede Barn. Officieren svarede:

"Da det laae for min Dør, kunde jeg ikke overtale mig, til at forlade denne lille Skabning hjelpløs. Jeg tænkde, ogsaa han vil vel endnu kunne mættes med mine øvrige Børn. Min salig Kone antog sig det, og sagde: "Denne ene vil vel ikke meget forøge vor Byrde."

Den gode Kajser lønnede ham for dette ædle Sindelav, og gav ham for ethvert af hans egne Børn, og ogsaa for det fremmede Barn, en anseelig aarlig Pension.

Haabet bedrog altsaa ikke den velgjørende Officier.

---

108. Et liderligt Levnet fører til Fortvivlelse.

Mennesker, som ikke frygte Gud, og ikke spørge om Ret eller Uret, men kuns gjøre, hvad de finde for godt, og søge deres Lykkalighed i syn-

syndige Glæder, gjøre sig som oftest derved selv ulykkelige. Skam og Elændighed ere som oftest Følgerne af deres lastefulde Levnet. Men en endnu haardere Straf føle de i deres onde Samvittighed. Denne martrer dem ofte saa stærk, at de ikke kunne udholde det, og af Fortvivlelse bringe sig selv af Dage. Følgende tvende Exempler stadfæste dette.

I en anseelig Stad her i Riget levede en duelig Advokat, men som ikke anvendte sin Dueligheed vel. Han havde ofte fordrejet Retten, gjort mange Mennesker ulykkelige, forfalsket Dokumenter, og øvet Ting, som gjorde, at Hvermand var bange for ham. Derhos havde han og ført et uordentligt Levnet, og avlet flere Børn med sin Tjenestepige. Tilsidst havde han ægtet hende, og hun gjorde ham Livet hjertelig suurt. Uagtet han fortjente meget, geraadte han dog ved sit uordentlige Levnet i Gield. Dertil kom endnu en ond Samvittighed, som især i den sidste Tid af hans Liv forvoldte ham stor Angest og Uro. Alle disse Omstændigheder tilsammentagne bragde ham saa vidt, at han ikke længere kunde udholde det, og af Fortvivlelse styrtede han sig selv i Stranden. Saaledes endte han i Skam og Skændsel sit Liv, som han havde bragt langt over 60 Aar.

Et andet Exempel af dette Slags har tildraget sig i Hannover. En Amtmand styrtede sig fra tredie Etage udaf Vinduet, saa at Hovedet

vedet sloges istykker, og Hjernen og Blodet laae rundtomkring.

Han havde været en lærd Mand og duelig Jurist, og beklædt adskillige meget fordelagtige Embeder. — Men han havde og ført et ødselt og udsvævende Liv, følet sig i alle Vellystens Laster, og hverken troet en Gud eller en tilkommende Belønning og Straf. Tilsidst forfaldt han og til Drik. Hans huuslige Omstændigheder kom derved i Forfald. Hjemme havde han daglig Strid og Uenighed. Alt dette tilsammentaget tillige med den onde Samvittighed bragde ham omsider til den skrækkelige Beslutning, at fuldøse sine Synders Maal, og ende sit Liv paa en ligesaa skændig Maade, som han havde ført det.

Hos disse to Mænd indtraf det, hvad Salomo siger (Ordspr. 14, 34.) Synden er Menneskets Fordærvelse.

---

109. Den tro Thomas.

Jeg fortæller Eder her, kjære Læsere, en rørende Historie om en tro Tjener, som uskyldigviis blev mistænkt for Tyverie hos sin Herre, og desaarsag maatte udstaae meget, men tilsidst ved en anden Mands Ærlighed og Retskaffenhed igjen blev lykkelig.

Thomas tjende hos en fransk Adelsmand, Ridder von Sanct Grieux. Denne havde, da han

han var nogle og tyve Aar gammel, ægtet en gammel svagelig Dame paa 60 Aar, for allene at arve hendes betydelige Midler. Efter nogle Aar døede hun, og han arvede virkelig 150,000 Livres (28,000 Rigsdaler.)

Nu begav han sig til Paris, for ret at nyde sin Rigdom, og ved allehaande Forlystelser igjen erstatte den Tvang, han tilforn hos sin gamle Gemahlinde havde maattet paalægge sig selv. Hverdag udtænkte man nyt Tidsfordriv, nye Forlystelser, Gjæstebuder, Baller, Lystrejser og deslige. Der forsamlede sig og hastig et stort Antal unge Mennesker omkring ham, som søgte hans Venskab, for at tage Deel i hans Forlystelser; thi han var rundgiven og gjæstfri, saa at Indkomsterne af hans store Formue næppe vare tilstrækkelige, til at bestride Udgifterne.

En Aften befandt han sig i et stort Selskab, hvor han var meget opvarmt; og i Glædens og Vinens Runs indbød han det hele Selskab paa tredie Dagen derefter til et Middagsmaaltid, uden at betænke, at hans Kasse næsten var tom, og at der ikke fandtes saameget deri, som han behøvede, for at anstille et saadant Maaltid.

Først næste Morgen indsaae han sin Overilelse, og kom i stor Forlegenhed. Han vidste hverken Raad eller Redning; og dog skammede han sig ogsaa, at tilstaae sine Venner, at han ingen Penge havde.

Paa

Paa eengang faldt det ham ind, at en af hans Forvaltere for nogle Dage siden havde ladet ham vide, at han paa hans Vegne havde oppebaaret 2000 Pistoler (omtrent 10,000 Rigsdaler.) Med disse Penge kunde han hjelpe sig, naar han kuns strax havde havt dem i Paris. Men Godset, hvor Forvalteren boede, var ti Mile borte; hvorledes var det altsaa mueligt, i saadan Hast at tilvejebringe Pengene?

Thomas, hans gamle tro Tjener, som allerede havde tjent hans Fader, og oprigtig elskede sin Herre, saae hans Kummer, og tilbød sig, at hjelpe ham.

"Hvis De vil have det — sagde han — vil jeg gjerne vove et Forsøg, ride den hele Nat igjennem, og see, om jeg imorgen betids nok kan bringe Dem Pengene."

"Det vilde Du gjøre?" — svarede hans Herre — "Gamle, brave Ven! hvorledes skulde jeg kunne lønne denne din Tjeneste? Hør, gjør Forsøget, tag min bedste Hest, nu er Klokken elleve, flyv afsted, tohundrede Pistoler skulle tilhøre Dig, naar Du imorgen betids nok bringer mig Pengene.

Thomas sadler sin Hest, hans Herre giver ham Beviis med, og han rider bort i stærkeste Galop. "Tænk paa de tohundrede Pistoler!" raaber hans Herre efter ham.

Den tro Thomas følger Vejen med største Hast, uden at opholde sig et Øieblik. Om Af-

te-

tenen Klokken ni ankommer han. Han vaagner Forvalteren, viser ham Beviset, forlanger Pengene og tillige en frisk Hest. Han erholder begge Dele, forvarer Pengene omhyggelig i sin Tversæk, og vender henimod Midnat med samme Hastighed tilbage.

Nu er han kuns en Mil borte fra Paris; han rider igjennem en liden Landsbye; Klokken slaaer syv, og han siger ved sig selv:

„Nu vil jeg komme tids nok til Paris; maaskee finder jeg endnu min Herre i Sengen. De tohundrede Pistoler er jeg vis nok.“

Men saasom den lange Vej meget havde udmattet ham, beslutter han her at stige af ved en Kro, og drikke et Glas Øl. Han binder sin Hest udenfor, efterseer endnu engang Tversækken, og da han finder alt i god Stand, gaaer han ind, og forlanger Ølket. Men hans Forsigtighed tillader ham ikke, at drikke Ølket i Huus; han tager Glasset, gaaer udenfor, og tømmer det ved Hesten.

Imidlertid havde allerede en Tyv benyttet den korte Tid, da Thomas var inde i Krostuen. Han havde listet sig til, for at borttage Tversækken; Remmerne, hvormed den var fastspændt, havde han allerede opløst; men da Thomas igjen kom ud, forføjede han sig i en Hast bort. Dog haabede han, at Tversækken nu af sig selv undervejs skulle falde af, og begav sig desaarsag udenfor Landsbyen, for strax at modtage den.

Efterat Thomas havde drukket Øllet, satte han sig igjen ganske ubekymret paa sin Hest, og jog i fuld Galop til Paris. Tversækken holdt længere, end Tyven havde ventet, og han blev altsaa bedragen i sit Haab. En Fjerdingvej fra Paris tabde Thomas først Tversækken. Han var saa ganske sysselsat med Glæden, over nu snart igjen at være hos sin Herre, at han slet ikke mærkede Tabet. En Tigger, som sad ved Landevejen, saae den falde, og raabde efter ham: "Herre! De taber Deres Tversæk!" Men Thomas hørde det ikke, og reed bort. — Tiggeren tog Tversækken op, med den faste, redelige Beslutning, at opspørge den Fremmede, og, naar han fandt ham, overlevere ham det Fundne.

Klokken otte kom Thomas til sin Herres Huus. Han laae i Vinduet, og raabde ham imøde:

"Thomas, har Du forrettet dit Ærinde? Du er en ærlig Karl! hvor har Du Pengene?"

"Strax, Herre! jeg har dem her i Tversækken!" saaledes talde Thomas, steeg af, og vendte sig om, for at tage Tversækken af Hesten. Men hvilken Skræk overfaldt ham, da han saae, at Tversækken var borte! Som lynslagen og ganske bedøvet staaer han her; og hans Herre spørger omsider:

"Hvad fejler Dig, Thomas?"

"Ach, Herre! min Tversæk med Pengene!"

"Naa,

"Naa, Karl! min Tverſæk! jeg troer Du er gal!"

Raſende farer nu Adelsmanden ned af Trappen i Gaarden, griber den forfærdede Tjener i Bryſtet, med de Ord: "Skjelm! hvor ere mine totuſinde Piſtoler?"

Thomas kaſter ſig ſkiælvende for ſin Herres Fødder, og ſiger: "Naade, Herre! dræb mig ikke!"

"Jeg ſpørger, hvor ere mine Penge?"

"Det maa Gud vide; i nærmeſte Landsbye havde jeg dem endnu, jeg maa have tabt dem undervejs"

"Tabt dem? Karl! tabt mine totuſinde Piſtoler? Du er Dødens! ſtjaalet har Du dem, ſtrax ſkaf mig dem; ellers — —"

"Herre, dræb mig; Gud veed, jeg har ikke fravendt Dem dem."

"Tov, jeg ſkal nok vide, at bringe Dig til Bekjendelſe; binder denne Bedrager!"

Adelsmanden vedblev urokkelig i den Tanke, at Thomas havde ſtjaalet Pengene. Uden at røres ved hans Taarer, eller agte paa hans Forſikkringer, overleverer han ham i Rettens Hænder, og beder, ved alle mulige Piinſler at bringe ham til Bekjendelſe. Alle Formodninger ere imod ham; han tilſtaaer, at han har modtaget Pengene, men at han ikke veed, hvor de ere blevne af. Man lægger ham paa Pinebænken, Smær-

ten nøder ham, til selv at anklage sig; men næppe er han igjen befriet for Piinslerne, saa gjenkalder han alt, forsikrer paa ny, at han er uskyldig, og anraaber om Medlidenhed. Man beretter dette for hans Herre; han beskylder Tjeneren for Halsstarrighed. Men efterat hans Vredes første Hæftighed havde lagt sig, bad han Retten holde inde med videre Undersøgelse, og kuns hensætte Thomas i Fængsel, paa det Tidens Længde omsider skulde nøde ham, til at aabenbare, hvor han havde gjemt sit Rov.

Thomas tilbringer hele elleve Aar i Fængsel og i usleste Omstændigheder, og anraaber daglig Himmelen, om at aabenbare hans Uskyldighed, eller og bevæge hans Herres Hjerte til Medlidenhed.

Herren havde imidlertid glemt sit Tab og sin Tjeners Ulykke, vedblev, at tilbringe sit Liv i daglige Forlystelser, svæggede derved sin Sundhed, og døede i sine meest blomstrende Aar; men Thomas forblev endnu længe efter hans Død i Fængsel.

Omsider gav Kongen engang den Befaling, at undersøge alle Fængsler, og løslade de Misdædere, som enten holdtes fangne for en ringe Tings Skyld, eller hvis Forbrydelse ikke var tilstrækkelig beviist.

Thomas henhørde til dem, hvis Brøde ikke var beviist. Thi han vedblev endnu bestandig det Udsagn, at han ikke havde stjaalet, men tabt Pengene. For denne Uagtsomhed var han haardt nok

nok straffet ved det elleveaarige Fangenskab, og man drog altsaa ikke i Betænkning, at løslade ham.

Nu var Thomas fri; men han befandt sig dog endnu bestandig i en sørgelig Tilstand. Usselhed og Alderdom havde svægget hans Kræfter, og gjort ham uskikket, til igjen at tage Tjeneste; egen Formue havde han heller ikke; han saae sig altsaa nødsaget til at tigge. Allermeest smærtede det ham, at han intet Middel vidste, til at lægge sin Uskyldighed for Dagen. Imidlertid bar han sin Skjebne taalmodig, og ernærede sig ved Almisser, som han aldrig manglede. Thi han gjorde ingen Hemmelighed af sin Ulykke, men fortalde enhver den; og han fandt da og overalt medlidende Mennesker, som rørtes ved Fortællingen af hans Ulykke, og meddeelde ham.

Hidtil giver denne Historie os kuns et sørgeligt Exempel paa, hvormeget man ved ond Mistanke kan giøre et Menneske Uret. Men nu paafølger og et glædeligt Exempel paa Ærlighed. En ærlig Mand havde fundet Tversækken; og ved ham kom omsider Thomas's Uskyldighed for Dagen; ved ham blev Thomas igjen sat i lykkelige Omstændigheder. Verdens retfærdige Beherscher havde hørt den stakkels Thomas's Bøn, og viisde nu, at han ikke glemmer den undertrykte Uskyldighed. Han styrede det og saaledes, at Thomas skulde træffe Manden, som havde fundet Tversækken.

Thomas kommer engang henimod Aften til et lidet Selvejersted, ikke langt fra Paris. En gammel ærværdig Mand sidder paa en Græsbænk udenfor Døren; han hører venligen paa den stakkels Thomas's Bøn, erkundiger sig om Aarsagen til hans Elendighed, og Thomas fortæller ham uden Betænkning, som han var vant til, den hele Historie.

Oldingen røres ved denne Fortælling til Taarer, og lader ham træde ind i Huset, for at overnatte der.

Han beholder ham hos sig til Aftenspise, og nøder ham med megen Venlighed, til at sætte sig ned hos ham. Vinen og den gode Spise, han saalænge havde savnet, og endnu mere hans Værts Godmodighed, vederqvægede den gode Thomas saameget, at han ganske henrykt kyssede sin Velgiørers Haand, og hans Øine fløde over i Glædestaarer. Omsider begyndte den Gamle:

„Men, min Ven! skiøndt jeg har god Tro til Eders Retskaffenhed, bliver det mig dog altid noget usandsynligt, at I skulde have tabt en Tversæk, saa ganske uden at vide det.“

„Ja, vistnok, min Herre, jeg veed selv ikke, om jeg var beskjenket eller fra Forstanden. Vistnok næsten fire og tive Timer at ride i Galop, det trætter; ikke desfomindre vilde jeg udentvivl have været mere opmærksom, hvis jeg ikke allerede havde været Paris saa nær, og altsaa ingen Fare mere befrygtet.“

„Men

"Men vidste I da ikke at opgive, hvorledes Tversækken var beskaffen? Man burde jo dog have gjort offentlig Efterspørgsel derom; maaskee — —"

"Ach, min Herre! hvem vilde vel have været saa ærlig og højmodig, at give et saadant Findegods tilbage? Forresten vilde det have været mig en saare let Sag, at beskrive den saa nøje, at enhver ved første Øjekast maatte have kjendt den. Den var af blaat Klæde med lange sorte Remme, indvendig — —"

"Saae den maaskee ud, som denne?" — sagde den Gamle, og løftede Borddugen op. Thomas blegnede af Skræk, og raabde:

"For Himlens Skyld! min Herre! det er jo min Tversæk!"

"Overiles ikke!" — svarede den Gamle — "undersøg den først ret, maaskee er den indvendig ikke saaledes beskaffen, som eders."

Med disse Ord forlod den Gamle Stuen.

Med skiælvende Haand aabner Thomas Tversækken, og finder deri to nye Klædninger, Linned, og to temmelig svære Punge med Penge. En Seddel laae derhos, hvorpaa de Ord stode skrevne:

"Pungen No. 1 indeholder tituſind Rigsdaler, som en billig Erstatning for de tabte Penge. Pungen No. 2 indeholder femtusind Rigsdaler, Rente af Kapitalen, og andre femtusind Rigsdaler, som Løn for Ærlighed og udstandne Lidelser."

Ved dette Syn stod Thomas maalløs og bedøvet; dog i Øieblikket traad den Gamle igjen ind, omfavnede ham, og forklarede ham den hele Hemmelighed. Han fortalde Thomas, at han tilforn havde været en velhavende Kiøbmand, men ved andre Kiøbmænds Bedragerier, som stode i hans Gield og spillede Fallit, var han ligeledes bleven nødt til at giøre Opbud, og var sat i saa trængende Omstændigheder, at han saae sig nødsaget, til at tigge ved Landevejen. Han fortalde endvidere, at han just dengang var paa Vejen, da Thomas tabde Tversækken, han havde seet ham ride forbi, og blev vaer, da Sækken faldt; han havde raabt efter ham, men var ikke bleven hørt; han havde nøje søgt, at udfinde Ejermanden til Tversækken, men forgiæves. Omsider havde han anseet disse Penge som en ham af Himlen tilsendt Hjelp, og anvendt samme, for igjen at begynde en Handel; dog med det faste Forsæt, igjen at erstatte den retmæssige Ejermand alt, saasnart han kunde opspørge ham. Han havde nu ført sin Handel lykkeligere, end tilforn; og erhvervet sig en anseelig Formue, indtil han omsider for Alderdoms Skyld havde opgivet Handelen, og begivet sig i Rolighed paa Landet. To Aar havde han nu levet paa det landlige Sted; og da han allerede havde opgivet Haabet, om at faae Ejermanden til Tversækken at vide, havde han besluttet, at giøre desfomere Godt imod de Fattige, og i sit Testamente

mente skjenke sine Midler til et Hospital. Og omsider blev han ved:

"Hidtil har intet manglet til min fuldkomne Lykke, uden den Beroligelse, igjen at have erstattet og tilstillet den retmæssige Ejer de fundne Penge. Nu ere alle mine Ønsker opfyldte, min redelige Ven, jeg har i Dem lært at kjende den Ulykkelige, ved hvis sørgelige Tab jeg er bleven riig og lykkelig; modtag her med mit oprigtigste Venskab disse Penge, som tilhøre Dem; maatte de dog gjøre Deres sidste Dage behagelige, og bringe Dem til at glemme de haarde Lidelser, De uskyldig har udstaaet!"

Ved Slutningen af denne Fortælling kom Thomas til sig selv igjen som af en Drøm. Han omfavnede den redelige Gamle, og udbad sig det til Venskab, at han maatte tilbringe sine øvrige Dage hos ham, og døe i hans Huus. Den Gamle opfyldte med Glæde hans Begiæring.

Derpaa tog Thomas de totusinde Pistoler, som vare i Pungen No. 1, og overleverede sin forrige Herres Arvinger, som dem de egentlig tilhørde. Men Pungen No. 2 beholdt han selv som en Gave af hans Velgjører, og takkede Gud paa sine Knæe for denne lykkelige Forandring i Skjebne. Især takkede han Gud for, at den retskaffne Gamle var ved ham bleven lykkelig, og at han nu kunde tage Deel i sammes Lykke.

Han glemde ganske al den Elændighed, han havde udstaaet, og hans sidste Dage hensvandt glade og rolige for ham i hans Velgiørers Omgang.

Den Retfærdige har mange Trængsler, men af dem alle vil Jehova redde ham. Ps. 34, 20.

---

110. En retfærdig Regent.

En Juveleer i Wien havde falbudet en Adelsmand sine Juveler. Denne bad ham, at lade Juvelerne forblive en Dag i hans Huus, paa det han kunde udsøge dem, som bedst stode ham an. Juveleren sætter ingen Mistro til Adelsmandens Ærlighed, og efterlader ham et heelt Skriin med Juveler.

Næste Dag kommer han igjen, for at afhente sine Juveler, og tillige høre, om Adelsmanden vilde kiøbe nogle. Men Adelsmanden anstiller sig ganske fremmet og uvidende, og negter reent ud, at han nogensinde havde modtaget Juveler af ham. Juveleren forsikrer og bevidner med Eed, at han har leveret ham Skrinet; han nævner enhver Steen, som havde været deri; men alt omsonst. Adelsmanden negter haardnakkig.

Da Juveleren nu intet Beviis havde i Hænder, vidste han intet andet Raad, end at han

han gik til Kajser Joseph den Anden; thi han haabede, i Tillid til denne Monarks bekjendte Retfærdighed, at han igjen vilde forhjelpe ham til sin Eiendom. Med grædende Taarer klager han sin Nød for Kajseren.

Den retfærdige Monark var meget opbragt over Adelsmandens Nederdrægtighed, som paa en saa skammelig Maade vilde bedrage Juveleren, og tænkde paa Midler, til at blotte Bedrageren. Han lod Juveleren træde ind i nærmeste Sideværelse. Derpaa blev Adelsmanden indkaldt for Kajseren. Han indfandt sig strax. Kajseren spurgde ham om Juvelerne; men Adelsmanden negtede haardnakkig, og forsikkrede, at han aldrig havde seet Juveleren eller hans Juveler.

Kajseren lod derpaa Juveleren igjen træde ud af Sideværelset, og stillede dem mod hinanden. Men Adelsmanden vedbliver sit Udsagn, og kalder Juveleren en Afstudig, en Bedrager og Ereskænder, saasom han krævede ham for det, han aldrig havde leveret ham.

Kajseren havde imidlertid udtænkt et Middel, hvorved han vilde bringe Sandheden for Lyset. Han lod Juveleren igjen træde ud, og befoel Adelsmanden, at sætte sig ned, og skrive følgende Brev til hans Kone:

"Allerkjereste Kone!

Vil Du see din Mand i Frihed og ved Live, saa giv strax Overbringeren af dette Juveel-

veelskrinet, som den bekjendte Juveleer igaar har leveret mig, o. s. v.«

Kajseren sendte strax dette Brev til Adelsmandens Kone, og Adelsmanden maatte imidlertid forblive i det kajserlige Gemak.

Konen, da hun fik Brevet, kjendte strax sin Mands Skrift, og tvivlede altsaa ikke om, at Sagen jo havde sin Rigtighed. Hun gav Overbringeren af Brevet Skrinet med Juvelerne, og denne bragde det til Kajseren, som strax gav det tilbage til Ejermanden.

Den hjerteglade Juveleer kastede sig for den retfærdige Monarks Fødder, og takkede ham inderlig for den bevisste Naade. Adelsmanden derimod fik sin velfortjente haarde Straf. — — Denne retfærdige Monark fulgde i sin Regjering stedse Syrachs Formaning:

Befrie den, som tilføjes Vold, fra den, som gior ham Uret; og vær uforfærdet, naar Du skal domme. Syr. 4, 9.

III. En god Kosak.

Kosakerne ere en Nation, som boer i Polen og Rusland, og er vistnok meget tapper i Krigen, men og derhos temmelig barbarisk og gruesom.

I den syvaarige Krig vare mange Kosaker ved den russiske Armee, som trængde ind i Preussen, hvor de udøvede mange Gruesomheder, udplyndrede og ødelagde hele Stæder og Landsbyer, dræbde Mennesker, ja saagar smaae uskyldige Børn. Dog finder man og endnu blandt denne barbariske Nation ret gode Mennesker, som følgende Exempel viser.

En Kosak kom i en preussisk Bondebye i Pommern. Han gik ind i en ussel lille, gauske forfalden Bondehytte, og fandt der en fattig Mand med sin Kone, som just i samme Dage var kommen i Barselseng. Disse Folk vare bestedte i største Nød; deres Huus var udplyndret; alle Kreaturer bortdrevne; Konen meget svag. Den Spæde laae uden Vederqvægelse, og Manden kunde ikke hjelpe, da ingen Levnetsmidler mere fandtes i Huset.

Den gode Kosak ynkedes over denne hjelpløse Families Elændighed. Hans Øine svømmede i Taarer; han saae Nøden, og hans medlidende Hjerte var strax beredt paa at giøre Godt og udøve Barmhjertighed. Han traad til Konens Seng, tog Barnet paa sine Arme, kyssede det, og lovede den ærlige Moder ved Tegn sin Beskyttelse. Han holdt og sit Løfte; thi han var højmodig nok, til ogsaa at føle sin Fiendes Nød. Han plejede selv Barnet i nogle Dage med største Omhu, og deelde redelig sit Lidet med den fattige Familie, for at stille deres Hunger.

Om-

Omsider kom en Trop Kosaker i Huset, og vilde røve og plyndre; men den gode Kosak, som havde lovet at være Husets Beskytter, tog det lille Barn paa Armen, gik dem imode, og foreskilde dem, hvilken stor Forbrydelse de vilde begaae, om de vilde handle saa gruesom med svage, ubevæbnede Mennesker. Derved formildede han deres Hjerter, at de igjen droge bort, uden at tilfoje Beboerne i Hytten mindste Fornærmelse.

Den ædle Mand blev saalænge Husets Beskytter, indtil Preusserne igjen nærmede sig. Nu maatte han drage bort; med Taarer forlod han den fattige Familie, som han havde beskyttet og underholdt, og især det lille Barn, som han havde plejet.

---

112. En Morder opdages tit ved ringe Omstændigheder.

Tre Prangere rejsde i Selskab, og dreve omtrent 30 Stykker Svin til Thyringen. Undervejs toge de ind i et Toldhuus, fortoldede deres Svin, spiisde der til Middag, og fortsatte derpaa deres Rejse videre.

Fire Uger derefter fandt man i samme Egn i Skoven et dødt Menneske, som laae i Krattet ikke langt fra Landevejen. Han var allerede i Forraadnelse; ikke destomindre saae man dog endnu tydelig, at han var myrdet ved Slag i Hovedet.

Man

Man mælder det for Amtmanden. Denne lader strax det døde Legeme afhente og besigtige. Ingen kjender ham. Ej heller fandtes noget i den Dødes Klæder, hvoraf man havde kunnet slutte, hvem han var? Amtmanden lader ham aabne, og man finder alle Kjendetegn paa en voldsom Død.

Ikke destomindre havde man dog ej ringeste Spor enten til den Myrdede, eller endnu mindre til Morderen. Vel blev det bekjendtgjort i alle offentlige Tidender, at et saadant dødt Menneske var fundet, og sammes Klæder beskrevne; men ingen mældte sig, som kunde give nogen Oplysning om ham.

Den retskaffne Amtmand var meget bekymret herover, og havde ingen Roe Dag eller Nat. Omtrent fire Uger efter at den Døde var funden, faldt det Amtmanden ind engang om Natten, han vilde selv endnu engang begive sig hen til Stedet, hvor Mordet var begaaet, og eftersee, om der ikke maaskee endnu kunde findes eller opdages noget, som ledede paa Spor. Næppe kunde han oppebie Morgenen.

Saasnart det var Dag, reed han ud, og undersøgde alt; men kunde ikke opdage det mindste af det, han ønskede. Omsider saae han, vel tolv Skridt derfra, noget Hvidt blinke frem under nogle tykke Buske. Han kryber igjennem, og finder en liden Seddel. Han beseer den, og finder, at det er en Toldseddel paa Sviin, som ere blevne for-

tol-

toldede til nærmeste Toldsted. Og denne lille Seddel var det første Middel til Morderens Opdagelse.

Amtmanden reed derpaa til Toldhuset, og foreſpurgde ſig derom hos Værten, ſom ſagde:

"Ja, denne Toldſeddel har jeg ſkrevet for tre Prangere, ſom have fortoldet 30 Svin. De have og ſpiiſt her, og gik til Thyringen." "Hvad ſpiiſde de?" — ſpurgde Amtmanden, og Værten ſvarede:

"Ja, det veed jeg ſelv ikke længere; men min Kone maa vel vide det."

Konen blev ſpurgt, og hun vidſte det heller ikke længere. Men da man af Toldſeddelens Datum ſaae, at det havde været en Fredag, ſagde hun:

"Om Fredagen koger jeg ſædvanlig til Eftermad Surkaal og Fleſk."

Nu faldt det Amtmanden ind, at de ved at aabne Liget havde fundet ganſke ufordøiet Suurkaal i Maven. Det var nu høiſtſandſynligt, at den Myrdede havde været een af de tre Prangere, og at han var myrdet af hans to andre Kammerater.

Men man havde ikke kjendt dem; ingen vidſte, hveden eller hvor de vare. Det var altſaa endnu meget vanſkeligt, at opdage de tvende Mordere, og mangen Dommer vilde maaſkee ſlet ingen Umage have gjort ſig dermed. Men den retſkaffne Amtmand var utrættelig, naar det gjaldt

gjaldt om, at haandhæve Retfærdighed; og heller ikke dennegang aflod han før, end han havde opnaaet sit Øjemeed.

Han brugde dertil følgende Middel. Han valgde en klog og forstandig Sognefoged, underrettede ham om alle Omstændigheder, gav ham Rejsepenge tilligemed en Hest, og befoel ham Bye for Bye at efterfætte Mordernes Spoer, indtil han erfoer, hvor de boede. Tillige gav han ham et Dokument med, hvori han anmodede enhver Øvrighed, at lade dem arrestere; men dette Dokument skulde Fogden ikke vise nogen, før han havde opdaget Mordernes Opholdssted.

Fogden følger nøje sine Ordre, og er saa lykkelig, paa den hele Vej af 18 Mile Bye for Bye at udfritte, hvor de vare komne igjennem, og forfulgde deres Spoer lige indtil Thyringen til Stedet, hvor de boede. Endnu sildig om Aftenen mældte han sig hos Byefogden, Stedets Øvrighed, og foreviste ham Amtmandens Skrivelse, med Begiæring, at lade Morderne arrestere. Men Byefogden gjorde allehaande Betænkeligheder, ved saastrax om Natten at lade dem fængsle, og meende, de kunne da letteliz undløbe, bad ham derfor, at lade det beroe til næste Morgen. Fogden maa lade sig dette gefalde.

Men da de næste Morgen gaae hen, ere Morderne allerede om Natten undvegne. Formodentlig vare de blevne underrettede om alt fra Byefogdens Huus.

Sognefogden maa nu vende tilbage med uforrettet Sag til sin Amtmand. Men denne har hverken Rast eller Roe, siger til Fogden:

"Hvad der forefaldt, skal nok finde sig i Fremtiden; men vi kunne ikke lade det beroe herved. Her er paa ny 100 Rigsdaler og en frisk Hest. Rid igjen tilbage, og begynd atter at efterspørge dem fra Stedet, hvor de ere undvegne. Den retfærdige Himmel, som allerede har givet os saameget Lys, vil og sikkerlig ikke lade disse Mordere undslippe."

Den snu Foged begiver sig atter paa Vejen, og begynder fra Byen, hvorfra de vare flygtede, at efterspørge dem i alle nærliggende Landsbyer og Værtshuse; han er virkelig saa lykkelig, igjen at komme paa Spoer efter dem, og forfølger dem. Han taber noglegange Sporet, men finder det igjen, og forfølger dem ligetil Hamborg.

"O! tænker han, — her i denne vidtløftige Stad vil al din Umage være forgjeves. Sikkerlig ere de gangne tilskibs herfra! Ikke destomindre vil Du dog, da Du nu er saa nær, med det samme besee Hamborg."

Han rider ind i Staden, og stiger af i det første det bedste Værtshuus. Allerede var han ueens med sig selv, om han skulde fortsætte sine Efterspørgelser i denne store og folkrige Stad. Dog den ene Morder var ham nærmere, end han tænkde; Forsynet havde ikke omsonst ført ham ind i dette Værtshuus.

Ef-

Efterat han i Skjenkestuen har erkundiget sig om adskillige Omstændigheder; gaaer han udenfor, bliver staaende i Gadedøren, og seer sig om paa Gaden. Ligeoverfor er en Vinkjelder, og imedens han staaer her, kommer en Karl op med en Kurvfuld Bouteiller, som han strax kunde see paa, var en Fremmed, og ikke henhørde til Hamborgerne. Han erkundigede sig ganske ligegyldig hos Værten og de Omkringstaaende om dette Huus, om Folkene, som boede deri, og om denne Karl; og Værten sagde:

"Denne tilligemed en anden er først for fjorten Dage siden kommen hertil fra Thyringen, og har fæstet sig bort hos disse Folk som Gaardskarl; den anden derimod har taget Hyre som Matros."

"Nu har Du jo her! — tænker han ved sig selv — hvad Du vil have." — Han gaaer strax til den regjerende Borgemester, og aabenbarer ham den hele Sag. Personen bliver arresteret, og i Øieblikket tilstaaer han den hele Handling med disse Ord: han har ikke kunnet komme videre; han saae nu retvel, at Guds Hevn forfulgde ham.

Vel blev den anden Mørder ogsaa forfulgt ved Stikbreve; men man har ikke kunnet opspore ham.

Sognefogden rejsde derpaa med Morderen under behørig Bedækning tilbage til sin Amtmand, hvor Morderen har tilstaaet, at de allerede vare komne i Trætte med den Myrdede paa Toldstedet,

og siden efter havde ombragt ham i Skoven. Han fik sin fortjente Straf.

Hvo der læser dette, han tænke paa de vigtige Ord:

Paatager jeg mig end Morgenrødens lette Vinger, og flyver til Havets yderste Grændser mod Vesten; saa vil dog din Haand finde mig der. Psalm. 139, 9. 10.

---

113. En brav Kulsvier og hans Kone.

I Gastein i Forstendømmet Salzburg levede en brav Kulsvier, ved Navn Gotfred Schønfeld. Hans Kone, som var ligesaa brav, hedde Gertrud.

Engang sad han ved sin Kuldynge, imedens hans Kone var gaaen til en langtbortliggende Skov, for at tale med Skovrideren. Imedens han saaledes sidder her, hører han sin Hund gise stærk blandt Hækkerne. Han rejser sig, gaaer efter Lyden, og træffer omsider Hunden; men seer og tillige Aarsagen, hvorfor den havde gjøet saa stærk. Thi der paa Stedet laae to smaae Børn, som først syntes at være nogle Dage gamle; det var to smukke velskabte Drengebørn; Hunden stod ved dem, og slikkede dem. Da Schønfeld saae dem, raabde han fuld af Medynk:

" Stak-

"Stakkels Skabninger! en Hund har større Medlidenhed med Eder, end den, som skjenkede Eder Livet. Hvilket Menneske! Hun skammede sig for Menneskene, ved at være eders Moder, og skammede sig dog ikke for Gud, da hun gik i Krogen med sin Boler!"

Han tog begge Børnene i Favn, og gik tilbage til sin Kuldynge. Nu kom hans Naboe Jørgen til ham, og sagde: "Hvad vil Du med disse Horeunger? de bringe Dig kuns Ulykker i Huset."

"Jeg har endnu aldrig havt Ulykker eller Forbandelser i mit Huus, Naboe, saasom jeg altid har arbejdet trolig, og allene gjort, hvad Ret er."

"Men Du har allerede selv sex Børn."

"Det takker jeg Gud for; nu faaer jeg otte. Desto flere har jeg og til at bede og arbejde."

"Var jeg i dit Sted, jeg bragde dem strax til Landsdommeren."

"Det troer jeg gjerne; men jeg gjør det ikke. Der er allerede Fader- og Moderløse nok i Wajsenhuset.

"Saa send den naadige Erkebiskop dem; han har ingen Børn."

"Gud har tilskikket mig dem, han vil og ernære dem. Jeg vil opdrage dem, vil derfor om Søndagen intet Kiød spise, og hvert Fjerdingaar brænde en Kuldynge mere."

Imedens de saaledes talde, kom hans Kone. Hun var tørstig og træt, og sagde til sin Mand:

"Giv mig en Vederqvægelse, min Gotfred, jeg blev saa tørstig paa Vejen."

"Her har Du to for een, kjære Gertrud!" Med disse Ord lagde han hende begge Børnene i Skiødet. Fuld af Forundring, betragtede hun dem, og sagde:

"Jeg har Børn nok, Gud skee Tak, jeg forlanger ikke flere."

"Skal jeg da lægge dem hen igjen, hvor Spids har fundet dem, Gertrud? for at Ørne eller Ræve kunne opæde dem?"

"Du har altsaa fundet dem? Saa Gud være eders Moder naadig, I smaae Stakler!"

Saaledes talde den brave Kone, kyssede dem, og trykde dem til sit Bryst; omsider blev hun ved:

"Nej, I skulle dog have en Moder. Jeg vil være den; der staaer eders Plejefader, og Gud i Himmelen skal være og blive eders rette Fader."

"Det samme har jeg tænkt!" — sagde Manden, og fremsatte derpaa en Krukke Mælk. Gertrud vederqvægede strax Børnene med Mælken, førend hun endnu tænkde paa, at stille sin egen Tørst.

Næste Dag bleve begge Børnene døbte, og de ærlige Ægtefolk stode selv Faddere. Siden opdroge de dem ligesaa omhyggelig, og holdt dem ligesaa godt, som deres egne Børn.

Vist-

Vistnok foraarsagede disse to Børn den brave Gertrud megen Uro og mangen søvnløs Nat, og den ærlige Schønfeld mere Arbejde; dog ingen af dem klagede, men de plejede at sige:

"Naar vi engang blive gamle, saa ville de igjen pleje os."

Og deres Haab har heller ikke skuffet dem. Thi da deres egne Sønner stode som Skarpskytter i kajserlig Tjeneste, have disse to Hitteborn understøttet de gode Gamle i deres Arbejde, og skaffet dem Pleje og rolige Dage i deres Alderdom.

Disse to brave Ægtefolk fandt altsaa allerede her Lønnen for deres Barmhjertighed. Men den herligste Løn ville de erholde paa hiin store Gjengjældelsesdag, naar Menneskenes Dommer tilraaber dem:

Hvo som antager et saadant Barn for min Skyld, den antager mig. Og:

Hvad I have gjort mod den ringeste af disse mine Brødre, det have I gjort imod mig. Matth. 18, 5. 25. 40.

---

114. En Officier, som af Kjerlighed til sin Kone udøver Barmhjertighed.

I den syvaarige Krig kom en østerrigsk Officier ind i en fiendlig Stad, hvor han skulde afpresse Indvaanerne Brandskat. Borgerne kunde

ikke udrede det Forlangte. — Han havde strænge Ordre, og brugde haardeste Trusler. Han maatte gisre dette af Lydighed mod sine Forefatte, men det var aldrig faldet ham ind, virkelig at udføre disse Trusler.

Engang var han i et Selskab, hvor han ligeledes udstødte slige Trusler, og talde om Ild og Sværd. Et ungt Fruentimmer bad ham meget rørende om Skaansel. Nu blev han stille, og betænkde sig en kort Tid; paa eengang forandrede han sin Tone og sagde:

"Vær ubekymret! jeg skal gisre alt, hvad som staaer i min Magt. Da jeg forlod mit Hjem, faldt min Kone mig om Halsen og græd, og hendes sidste Ord vare: **Naar Du kommer til Fienden, saa tænk paa mig. Skaan de stakkels Mennesker saameget som mueligt, og gisr dem Godt for min Skyld.** Disse Ord kan jeg ikke glemme."

Derpaa gik han ud, eftergav meget af sine Fordringer, og drog fredelig bort fra Staden.

Hvormeget Godt havde ikke Officierens brave Kone bevirket ved den Formaning, hun gav sin Mand ved Afskeden! Og hvormeget Godt kan ikke ethvert Menneske virke, naar han ved passende Lejligheder formaner sine Medmennesker til det Gode!

Formaner hverandre, og opbygger den ene den anden. 1 Thess. 5, 11.

---

115. En roesværdig Gnier.

I Staden Rheims i Frankrige levede en Præst, ved Navn Godinot, som man almindelig kaldte den suurfittige Gnier; thi uagtet han havde meget gode Indkomster, drev han dog Sparsomheden til det høieste. Han gjorde sig selv lidet tilgode; gav ingen Fattig en Almisse; men tragtede kun stedse efter, at forøge sine Skatte.

Dog var han ingen Gnier af det sædvanlige Slags: han havde en lovlig Hensigt med sin Sparsomhed. Thi efterat han havde samlet saameget, at han omtrent besad hundredetusinde Rigsdaler; lod han paa egen Bekostning bygge en stor Vandledning, saa at hele Staden Rheims blev ved Rør forsynet med godt Vand, hvorpaa de hidtil havde havt stor Mangel. De fattige Indvaanere havde tilforn allermeest følt denne Mangel paa godt Vand; men nu vare de paa eengang hjulpne, og Godinot havde altsaa sikkerlig gjort meget mere Godt med sine Penge, end om han havde bortødslet dem blandt Tiggere.

Nu saae man altsaa den sande Aarsag til denne brave Mands store Sparsomhed. Man skiældte ham nu ikke længere for en suurfittig Gnier, men agtede ham høit som en Menneskeven; og endnu den Dag idag er velsignes hans Minde af Staden Rheims's Indvaanere.

---

116. En ærlig Hyrde.

I Brienne i den franske Provins Champagne levede en ærlig Hyrde, ved Navn Klaus. Denne sad en Aften ved Landevejen under et Træ, og blæsde en Aftenpsalme paa sin Fløjte. Hans Hjord græssede omkring ham. I det samme kom en Haandværkssvend opad Landevejen fra Brienne, betragtede den andægtige Hyrde med foragtelig Stolthed, og gik forbi, uden at hilse ham.

Omtrent en Time derefter vilde Hyrden drive sin Hjord til Staden; han rejsde sig, og gik langsom henad Landevejen, imedens Hunden samlede Hjorden. Paa eengang blev han noget Glændsende vaer, som laae paa Vejen; han tog det op. Det var en Brevtaske. Nøglen hang ved den; han aabnede den, for at see, hvad der var i den; og han fandt blandt andre Papirer en Vexel paa 200 Rigsdaler. Ligeledes fandtes der og i samme et Lærebrev, hvoraf han saae, at Brevtasken tilhørde en Silkevæverssvend, ved Navn Franz Wildrose.

Hyrden tænkde strax, at Haandværkssvenden, som for en Time siden var gaaen forbi ham, maatte have tabt denne Brevtaske. Han var strax beredt, til at give ham den tilbage. Allerede havde han drevet Hjorden sammen, og sat sin Hund til at bevogte den; og nu vilde han begive sig paa Vejen, og søge at indhente Haandværkssvenden. Men i samme Øjeblik kom denne til-

tilbage, søgde ængstelig paa Landevejen, og, da han saae Hyrden, raabde han til ham:

"Har I ikke fundet en Brevtaske, gode Ven?"

"Hvad er eders Navn?"

"Franz Wildrose."

"Jo, jeg har fundet den!" — Saaledes talde den ærlige Hyrde, gik ham imøde, og overleverede ham Brevtasken, saaledes som han havde fundet den, med alt, hvad som var deri.

Haandværkssvenden var ude af sig selv for Glæde, og fremtog af et Siderum, som var i Brevtasken, en Guldring, som han tilbød den ærlige Hyrde til Belønning. Men denne sagde:

"Behold eders Ring, I har desuden allerede udstaaet nok ved eders Angest, og er nu bleven en Miil forsinket paa Rejsen. Vi Hyrder anse det for vor Skyldighed, at tiene de Rejsende. Og hvad man er pligtig at gisre, for det bør man ikke lade sig betale — Men een Lærdom, gode Ven, bør I modtage af en ringe Hyrde: Hils for Fremtiden skikkelige Folk, som I møder; I veed ikke, om de engang kunne bevise Eder en Tjeneste."

Den Fremmede skammede sig, trykde inderlig rørt den ærlige Mands Haand, og bad ham hjertelig om Forladelse for den begangne Grovhed. Derpaa viisde Hyrden ham en Markvej og sagde:

"Denne Vej gaaer nærmere, og fører Eder endnu før Nat til Herberge, hvis I vil gaae hurtig."

"Men

"Men — sagde Haandværkssvenden — eders Navn maa jeg dog først vide, før jeg forlader Eder, paa det jeg engang kan fortælle mine Landsmænd, hvad for retskaffne Hyrder der gives i Frankrige."

Hyrden svarede:

"Jeg hedder **Klaus Rugemont**, er en rettroende Katholik, og boer i **Brienne**; og Gud være nu med Eder!"

Den Fremmede tog inderlig ført Afsked med den ærlige Hyrde, og har siden ofte fortælt denne Historie i sit Fædreland.

---

117. En god Søn redder sin Fader.

En preussisk Officier, som var af fornem Familie, og besad Midler, opholdt sig en Tidlang som Hverver i **Ulm** i **Schwaben**. Omsider fik han Ordre, igjen at vende tilbage til Regimentet, og gjorde sig altsaa rejsefærdig.

Aftenen før hans Afrejse mældte sig et smukt, velvoxent, ungt Menneske, og vilde lade sig hverve til Soldat. Han syntes at være en god og velopdragen Yngling; men da han traad frem for Officieren, skiælvede hans hele Legeme. Officieren tilskrev Ungdoms Frygtagtighed dette, og spurgde, hvad der fejlede ham, og hvorfor han var saa bange? Det unge Menneske svarede: "Jeg frygter for, at De afviser mig." Og i det

i det han sagde disse Ord, trillede Taarerne ham ned af Kinderne. Derpaa sagde Officieren: "Nej langtfra! han er mig tvertimod meget velkommen. Hvor kunde han frygte for stigt?"

"Saasom de Haandpenge, jeg er nødt til at forlange, formodentlig ville forekomme Dem for høje."

"Hvormeget forlanger han da?"

"Ikke Pengegjerrighed, men en paatrængende Nødvendighed tvinger mig, til at forlange 50 Rigsdaler; og jeg er det ulykkeligste Menneske af Verden, hvis De vægrer Dem for at give mig saameget."

"Halvtredsindstyve Rigsdaler ere vistnok meget; men han gefalder mig; jeg troer, han vil gjøre sin Pligt, og vil derfor ikke tinge med ham. Her ere de 50 Rigsdaler. Imorgen rejse vi herfra."

Han udbetalde ham de 50 Rigsdaler. Det unge Menneske var henrykt af Glæde. Han bad derpaa Officieren, at det maatte være ham tilladt, at gaae hjem, for først at opfylde en hellig Pligt, og lovede at være der igjen om en Time. Denne troede hans ærlige Ansigt, og lod ham gaae.

Men da han i det unge Menneskes hele Adfærd var bleven noget Besynderligt vaer, listede han sig i en viid Afstand bagefter ham, for at see, hvor han gik hen. Han saae ham strax

løbe

løbe til Skadens civile Arresthuus, hvor han bankede paa, og blev indladt.

Officieren gik ligeledes ind, og saae alt, hvad som foregik, og hvad der havde bevæget Ynglingen til at lade sig hverve.

Ynglingens Fader sad arresteret for en Gield af 50 Rigsdaler, som han ikke kunde betale. Sønnen havde desaarsag ladet sig hverve, for ved Haandpengene at befrie sin Fader. Saasnart han kom i Arresten, talde han med Arrestforvareren, og leverede ham de 50 Rigsdaler i Forvaring. Derpaa ilde han til sin Fader, faldt ham om Halsen, og forkyndte ham sin Frihed. Officieren gik bagefter ham, og saae den gamle ærlige Olding, som med inderlig Glæde trykde sin brave Søn til sit Bryst, og vædede ham med sine Taarer, uden at sige et Ord.

Officieren kunde ikke føre det over sit Hjerte, at en saa god Søn skulde sælge sin Frihed. Han besluttede derfor strax, igjen at give ham fri, og erstatte Haandpengene af sin egen Lomme, og sagde desaarsag til den Gamle:

"Berolige Dem, jeg vil ikke berøve Dem en saa brav Søn. Lad mig tage Deel med i hans ædle Handling. Han er fri; og jeg fortryder ikke den Sum, jeg saa vel har anvendt."

Fader og Søn kastede sig for hans Fødder. Sønnen vilde i Begyndelsen ikke modtage den ham skjenkede Frihed, men bad Officieren tage ham med, og sagde, at hans Fader nu ikke længere

gere behøvede ham saa nødvendig, og han vilde nødig falde en saa godgjørende Herre besværlig.

Men den højmodige Officier paastod, at han skulde forblive hos sin Fader; førde dem begge ved Haanden udaf Fængslet, og rejste hjerteglad fra Ulm, saasom han var sig bevidst, at have gjort to gode Mennesker lykkelige.

118. Taknemmelighed imod Velgjørere.

Da ethvert tydsk Land i Rigskrigen mod Frankrige skulde stille sin Kontingent til Rigsarmeen, traf denne Skjebne ogsaa mangt et lille Land, hvor ingen Soldater hidtil vare blevne holdte. Man maatte altsaa udskrive Rekruter. Indbyggerne i slige Lande foresilde sig Krigen endnu langt skrækkeligere og farligere, end den virkelig er, saasom den endnu var noget fremmet og nyt for dem, og hverken de eller deres Forfædre nogensinde havde bivaanet Feldttoge og Feldtslage. Desaarsag skjælvede alle Forældre ved den Tanke, at deres Sønner maaskee skulde marschere med mod de Franske.

Saaledes forholdt det sig og i Grævskabet Lippe i Westphalen. Rekruterne bestemtes ved Lodkastning. Loddet traf blandt andre en Møllers Søn i Amtet Schwalmberg. Fader og Moder jamrede sig over deres sørgelige Skjebne. Men Ingen kan hjelpe dem.

Dog

Dog omsider fremstod en Hjelper. Denne Møller havde en Karl, ved Navn Peter, som han som et fattigt Barn havde taget til sig og opdraget. Denne saae sin Velgiverers Bedrøvelse; og af Taknemmelighed for de oppebaarne Velgjerninger tilbød han sig, at ville være Soldat, paa det hans Huusbondes Søn kunde slippe fri. Mølleren vilde i Begyndelsen ikke modtage dette; thi han troede, at den Kjerlighedstjeneste, Karlen vilde bevise ham, var forstor; men Karlen forsikkrede, at den endnu var altfor ringe for de mange Velgjerninger, Mølleren havde bevist ham.

Mølleren modtog omsider Karlens Tilbud. Men han forlangde det ikke omsonst. Var Karlen taknemmelig, vilde han ogsaa være det. Og af Erkjendtlighed mod Karlen, antog han samme i Barns Sted, saa at han nu har lige Ret med Sønnen.

---

119. Modermorderen.

Det har sin gode Nytte, undertiden at betragte Exempler paa store Forbrydere, paa det vi deraf kunne see, hvor dybt Menneskет kan synke i Ondskab og Laster. Dette tjener os til Advarsel, saa at vi desto omhyggeligere vaage over vort eget Hjerte, og stride mod de onde Begjærligheder.

I Førstendømmet Fulda i Tydskland levede en brav og retskaffen Bondekone, som var Enke, og

og havde to Sønner og en Datter. Den ældste Søn var liderlig og ondskabsfuld. Han forlangde ganske uden Ret og Billighed, at Moderen skulde afstaae Gaarden til ham, skiøndt han endnu var mindreaarig. Da Moderen ikke vilde samtykke heri, og tænkde, at overdrage Gaarden til den yngre Broder, som var langt ordentligere og af bedre Tænkemaade; fattede den ældre Søn det ugudelige Forsæt, paa en skrækkelig Maade at hevne sig paa sin Moder og sine Sødskende.

Allerede i Efteraaret 1795 havde han gjort et Forsøg paa, at forgifte Brødet for dem; men det var ikke lykkedes ham. I Foraaret 1796 udførde han omsider sit ugudelige Forsæt. Han bad sin Moder, bage Pandekager. Hun gjorde det; og han listede sig til under Tillavningen, at blande Gift i Dejen. Derpaa reed han til nærmeste Landsbye, for at lade Hestene beslaae, og opholdt sig der temmelig længe. Imidlertid bleve Kagerne bagte, og hans Moder og Sødskende spiisde deraf. Da han kom hjem, laae Moderen allerede død paa Gulvet; Broderen droges med Døden, og Søsteren havde de skrækkeligste Krampetrækninger og Smærter. Ganske koldblodig gik han hen til Søsteren, og sagde: "Ey, ey, Du har spiist Pandekagen altfor varm!" Saaledes tiltalde han og Broderen, og rørtes hverken af Medynk eller Fortrydelse. Efterat begge Sødskende ogsaa vare døde, opholdt han sig endnu en heel Dag i Huset; derpaa tog han Flugten.

Øv-

Øvrigheden kunde altsaa ikke lade dette Umenneske vederfares sin fortjente Ret; men den ubedragelige Dommer vil sikkerlig finde ham; thi:

Der staaer skrevet: Hevnen hører mig til! jeg vil gjengiælde! siger Herren. Rom. 12, 18.

---

120. Retskaffenhed.

I Aaret 1794 lod i London en vis **William Hall**, Slagter af Profession, bekjendtgiøre i de offentlige Tidender, at han for tive Aar siden ved Ulykkestilfælde havde seet sig nødsaget, til at spille Fallit, og kuns betale sine Kreditorer tredive Pund Sterling istedetfør hundrede. Gud havde siden saaledes velsignet hans Flid i Eaton — en Flække ved Themsen, ligeoverfor Windsor, — at han nu kunne betale sin Giæld reent ud. Han indbød derfor sine Kreditorer paa en bestemt Dag i Værtshuset i Eaton, at tage tiltakke med et Middagsmaaltid, og modtage Resten af deres Fordringer, til hvis Betaling just ikke Landets Love, men den naturlige Følelse af Ret og Billighed forpligtede ham, hvilken bør være en retskaffen Mand ligesaa hellig, som hine.